

ကျောင်းသုံးစာအုပ်မိတ်ဆက်

အခြေခံပညာအထက်တန်း ဒသမတန်းဘောဂဗေဒဘာသာရပ်ကို ရည်ရွယ်ချက်နှစ်ရပ်ဖြင့် သင်ကြားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ပထမရည်ရွယ်ချက်မှာ ဘာသာရပ်ကို စတင်လေ့လာသူ ကျောင်းသားများကို ဘောဂဗေဒဘာသာရပ်၏ အခြေခံအသိပညာများ နားလည်တတ်ကျွမ်းလာစေရန် ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်းဖြစ်ပြီး၊ ဒုတိယရည်ရွယ်ချက်မှာ ဘောဂဗေဒသီအိုရီသဘောတရားများကို မလေ့လာမီ မိမိနိုင်ငံ၏လက်ရှိစီးပွားရေးအခြေအနေများ၊ အဆောက်အအုံပုံစံများ၊ နိုင်ငံစီးပွားရေးကို လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နေမှုများကို ဦးစွာနားလည်သဘောပေါက်စေရန် ရည်ရွယ်သည်။

ထို့ကြောင့်ဤကျောင်းသုံးစာအုပ်ကိုပြုစုရေးသားရာတွင် ပထမရည်ရွယ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းနိုင်ရန်အတွက် သင်ခန်းစာအခန်း (၁)(၂)နှင့်(၃) တို့တွင် ဘောဂဗေဒဘာသာရပ်၏ အခြေခံအသိပညာများကို ရေးသားပြုစုထားသည်။

အခန်း(၁) တွင် ဘောဂဗေဒဆိုမှာဘာလဲ၊ မည်သို့လေ့လာရသနည်း၊ အဓိပ္ပာယ်မည်သို့ ဖွင့်ဆိုသနည်းစသည်တို့ကို ထည့်သွင်းထားပြီး အခန်း(၂) တွင် ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများကို ရေးသားထားပါသည်။ အခန်း(၃) တွင် စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များ၊ စီးပွားရေးစနစ်များ၊ အဆောက်အအုံပုံစံများနှင့် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများကို ရေးသားပြုစုထားသည်။

ဒုတိယရည်ရွယ်ချက်အတွက်မူအခန်း(၄) မှအခန်း(၁၀) အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံ၏စီးပွားရေးကဏ္ဍကြီးများကိုအခန်းများခွဲ၍ ရေးသားပြုစုထားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏လူဦးရေအကြောင်းကို လူဦးရေအမျိုးအစား၊ လုပ်သားအင်အားအခြေအနေ၊ အနေတော်လူဦးရေစသည်ဖြင့်အခန်း(၄) တွင် ရေးသားပြုစုထားသည်။ အခန်း(၅) တွင်မြန်မာနိုင်ငံ၏ထုတ်လုပ်မှုကိုထင်ဟပ်စေမည့် တိုင်းပြည်ဝင်ငွေ၊ ထိုဝင်ငွေတွင် ထုတ်လုပ်မှုအမျိုးအစားအလိုက်ပါဝင်မှု၊ တိုင်းပြည်ဝင်ငွေကို ခွဲဝေအသုံးပြုမှုများကိုလေ့လာနိုင်ရန် ထည့်သွင်းပြုစုထားသည်။ ကျန်အခန်းများဖြစ်သောအခန်း (၆) မှ (၁၀) အထိတွင်မြန်မာနိုင်ငံ၏စီးပွားရေးကဏ္ဍများကိုအခန်းစဉ် အလိုက်လေ့လာရန်ပြုစုထားသည်။

ထို့ကြောင့်ဘောဂဗေဒဘာသာရပ်ကိုစတင်သင်ကြားသူများအတွက်သိရှိသင့်သည့် အခြေခံသဘောတရားများကိုအခန်း (၁)(၂)နှင့်(၃)ကိုလေ့လာခြင်းအားဖြင့်ရှိလာနိုင်ပါသည်။ အခန်း(၁) နှင့်(၂) တွင်ဘောဂဗေဒအဓိပ္ပာယ်ကိုရှင်းပြပြီး ယင်းဘာသာရပ်၏နယ်ပယ်အကျယ်အဝန်း၊ လေ့လာရမည့်အချက်များနှင့် မဖြစ်မနေသိသင့်သည့်ကုန်စည်အမျိုးအစားခွဲခြားပုံ၊ ဝန်ဆောင်မှု၏အရေးပါပုံတို့ကိုနားလည်သဘော ပေါက်အောင်ပြုစုထားသည်။ သက်ရှိလူသားများ နေစဉ်နေထိုင်မှု၌ ရင်ဆိုင်ဆောင်ရွက်နေရသောလုပ်ဆောင်ချက်များသည် စီးပွားရေးဘာသာရပ်နှင့် ဆက်စပ်မှုရှိသည်ကို

စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များ၊ နိုင်ငံများကြားစီးပွားရေးစနစ်အမျိုးမျိုး ကွဲပြားလျက်ရှိပုံကို စီးပွားရေး စနစ်များ၊ အဆောက်အအုံပုံစံများနှင့်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများအဖြစ် အခန်း (၃) တွင်လေ့လာနိုင် သည်။

ထို့ပြင်မိမိနိုင်ငံ၏လက်ရှိစီးပွားရေးအခြေအနေများ၊ အဆောက်အအုံပုံစံများ၊ နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နေမှုများကို အသေးစိတ်သိရှိနိုင်ရန် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအဆောက်အအုံကို အခန်း(၄)တွင်လည်းကောင်း၊ စီးပွားရေးအခြေအနေကို လေ့လာပါက ထုတ်လုပ်မှုတွင်အဓိက အရေးကြီးဆုံးဖြစ်သည့်လုပ်သားအခြေအနေ၊ လုပ်သားကို လေ့လာပါက လူဦးရေကိုအခြေခံ၍ လေ့လာရပုံနှင့် အနေတော်လူဦးရေအခြေအနေတို့ကိုအခန်း(၅) တွင်လည်းကောင်း၊ ကျန်အခန်းများတွင်မြန်မာနိုင်ငံ၏စီးပွားရေးကဏ္ဍကြီး ၁၄ ခုကို အခန်းများခွဲ၍ လည်းကောင်းပြုစုထားသည်။

ဤသို့ပြုစုရာတွင် ၂၀၀၂-၀၃ ပညာသင်နှစ်တွင် စတင်အသုံးပြုခဲ့သော Grade-10 ကျောင်းသုံးစာအုပ်ကို အခြေခံပြီးလက်ရှိနောက်ဆုံးထုတ်ပြန်ထားသော မြန်မာနိုင်ငံ၏စာရင်းအင်း အချက်အလက်များကို အသုံးပြုရေးသားပြုစုထားသည်။ အထူးသဖြင့် စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီး ဌာန၊ ဗဟိုစာရင်းအင်းအဖွဲ့က ထုတ်ဝေထားသော Statistical Yearbook များမှ တရားဝင်စာရင်းအင်း အချက်အလက်များကို အသုံးပြုရေးသားထားခြင်းဖြစ်သည်။

မျက်မှောက်ခေတ်တွင်ပညာခေတ်၏စိန်ခေါ်မှုများအရ ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ပညာရေး မြှင့်တင်မှုအစီအစဉ်နှင့် လိုက်လျောညီထွေရှိစေရန် ကမ္ဘာ့အဆင့်မီသင်ရိုးများကို လေ့လာပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏စီးပွားရေးအခြေအနေများကို ထင်ဟပ်စေရန်ရည်ရွယ်ပြုစုထားသည်။ ဤသင်ရိုးကို လေ့လာခြင်းအားဖြင့် ဘောဂဗေဒဘာသာရပ်ကို စတင်လေ့လာကြမည့် ကျောင်းသားများအနေဖြင့် ဘောဂဗေဒဘာသာရပ်၏ အခြေခံအသိပညာများကို နားလည်လာနိုင်သည့်အပြင် မိမိနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအဆောက်အအုံပုံစံများ၊ လက်ရှိအခြေအနေများကို ပိုမိုနားလည်သိရှိလာနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

သင်ယူကြရမည့်နည်းလမ်းများ

သင်ခန်းစာအားလုံးတွင် တက်ကြွစွာပါဝင်သင်ယူနိုင်ရန် အထောက်အကူပြုမည့် ၂၁ရာစု ကျွမ်းကျင်မှုများဖြစ်သည့် C - ၅ လုံးကို လေ့ကျင့်သင်ယူကြရမည်။

- ✓ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း (Collaboration)- သင်ခန်းစာများသင်ယူရာတွင် ကျောင်းသားများ သည် အတန်းဖော်များနှင့်အုပ်စုဖွဲ့ပြီး အတွေးအခေါ်များမျှဝေခြင်း၊ အဖြေများ အတူရှာဖွေ ခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်မည်။
- ✓ ဆက်သွယ်ပြောဆိုခြင်း (Communication)- သင်ခန်းစာများကို ရေးခြင်း၊ ဖတ်ခြင်း၊ ပြောခြင်း၊ နားထောင်ခြင်းနှင့် နှုတ်ဖြင့်ဆက်သွယ်ပြောဆိုခြင်း၊ ကိုယ်အမူအရာဖြင့် ဆက်သွယ်ပြောဆိုခြင်း တို့ကို လုပ်ဆောင်ရမည်။
- ✓ လေးနက်စွာဆန်းစစ်ဝေဖန်ခြင်းနှင့်ပြဿနာဖြေရှင်းခြင်း (Critical Thinking and Problem Solving)- ဖြေရှင်းရန် စိတ်ဝင်စားဖွယ်ပြဿနာများ၏ အဖြေများကို ရှာဖွေခြင်းနှင့်တင်ပြခြင်း၊ အမှားများကို ရှာဖွေခြင်းနှင့်ပြုပြင်ခြင်းတို့ ပြုလုပ်ကြရမည်။
- ✓ တီထွင်ဖန်တီးခြင်း (Creativity and Innovation)- ဘောင်ခတ်ထားသည့် အခြေအနေထဲမှ ထွက်၍ တွေးခေါ်ခြင်း၊ အတွေးအခေါ်သစ်များ၊ နည်းလမ်းသစ်များဖြင့် ပြဿနာများ ဖြေရှင်း ခြင်းကို လုပ်ဆောင်ရမည်။
- ✓ နိုင်ငံသားကောင်းဖြစ်ခြင်း (Citizenship)- နိုင်ငံသားကောင်းဖြစ်စေရန် ကျောင်း၊ လူမှုအဖွဲ့ အစည်းတွင် တက်ကြွစွာပါဝင်လုပ်ဆောင်ခြင်း၊ စည်းကမ်းနှင့်ဥပဒေကို လေးစားလိုက်နာခြင်း၊ တရားမျှတခြင်း၊ သဘောထားကွဲလွဲမှုဖြေရှင်းခြင်းစသည်တို့ကို လေ့ကျင့်သင်ယူရမည်။

ဤကျောင်းသုံးစာအုပ်တွင် ကျောင်းသားများ၏ လေ့လာသင်ယူမှုများကို ကူညီလမ်းညွှန်ပေးမည့် အောက်ပါ သင်္ကေတများ (Icons) ကိုတွေ့ရလိမ့်မည်။

	ဖတ်ပါ		အိုင်စီတီ/အင်တာနက်ချိတ်ပါ
	ရေးပါ		သူငယ်ချင်းတွေကိုပြောပြပါ
	နားထောင်ပါ		ဆွေးနွေးပါ
	စဉ်းစားပါ		ရွေးချယ်နိုင်သောသင်ခန်းစာ/လေ့ကျင့်ခန်း
	စဉ်းစားပြီးရေးပါ		အိမ်စာ
	ရှာဖွေပါ		နှိုင်းယှဉ်ပါ/ယှဉ်တွဲပါ

အောက်ဖော်ပြပါ လေးထောင့်ကွက်များကလည်း ကျောင်းသားများ၏ လေ့လာသင်ယူမှုများကို ကူညီလမ်းညွှန်ပေးလိမ့်မည်။

အဓိကအချက်များ	သင်သိခဲ့သောအချက်များ	အံ့ဩဖွယ်အချက်များ	အကြံပြုချက်များ
■ ..... ■	■ ..... ■	■ ..... ■	■ ..... ■ .....

အခန်း(၁) ဘောဂဗေဒဆိုသည်မှာ What Economics is

နိဒါန်း

ဘောဂဗေဒ၏အဓိပ္ပာယ်သည်ကျယ်ပြန့်၏။ သို့ဖြစ်၍ဘာသာရပ်၏ သဘောသဘာဝကို ခြုံငုံမိစေသည့် အဓိပ္ပာယ်ကို တိတိကျကျဖွင့်ဆိုရန်မှာခက်ခဲသည်။ ဘောဂဗေဒပညာရှင်အသီးသီးက ရှုထောင့်အမျိုးမျိုးမှ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့်ဘောဂဗေဒဘာသာရပ် ဝေါဟာရ၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်ကို အခြေခံသဘောတရားအချို့ဖြင့် ရှင်းပြမည်။

ဤအခန်းပြီးလျှင် ဆောင်ရွက်နိုင်မည့်အကြောင်းအရာ

(After studying this chapter, you will be able to do the followings:)

- ဘောဂဗေဒဘာသာရပ်၏ အဓိပ္ပာယ်ကို နားလည်သိရှိပြီး နေ့စဉ်ဘဝနှင့် ဆက်စပ်အသုံးပြု တတ်မည်။
- အခြေခံကျသောလိုအပ်ချက်များနှင့် အခြေခံမကျသောလိုအပ်ချက်များကို ရှင်းပြတတ်မည်။
- လူ့လုပ်အား၊ သဘာဝသယံဇာတပစ္စည်းများ၊ ရုပ်ဝတ္ထုပစ္စည်းများနှင့် ထုတ်လုပ်မှုကိရိယာများ အားလုံးကို ကုန်ထုတ်အင်အားစုများ သို့မဟုတ် ထုတ်လုပ်မှုအရင်းအမြစ်များ (productive resources) ဟု ခေါ်ခြင်းကို ရှင်းပြတတ်မည်။
- အကန့်အသတ်မရှိသောလူသားတို့၏ လိုအင်ဆန္ဒများနှင့် အကန့်အသတ်ရှိသောအရင်း အမြစ်များကြား ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာတတ်မည်။
- ချွေတာရေးသဘောတရားကို သိရှိနားလည်၍ နေ့စဉ်ဘဝတွင် ကျင့်သုံးတတ်မည်။

၁.၁။ “အီးကိုစ်”(Ecos) + “နိုမီ”(Nomy)

ဘောဂဗေဒကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် “အီကိုနောမစ်” (Economics) ဟုခေါ်ပြီး ၎င်းဝေါဟာရ သည် စီးပွားရေးအဆောက်အအုံ သို့မဟုတ် “အီကိုနိုမီ” (Economy) ဟူသော စကားလုံးပေါ်တွင် အခြေတည် ပေါ်ထွန်းခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ “အီကိုနိုမီ”ဟူသော စကားလုံးသည် ဂရိဘာသာမှ “အီးကိုစ်” နှင့် “နိုမီ”ဟူသော စကားနှစ်လုံးကို ပေါင်းစပ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ “အီးကိုစ်”၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ မိသားစု သို့မဟုတ် အိမ်ထောင်စုဖြစ်ပြီး “နိုမီ”၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ စီမံခန့်ခွဲခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် “အီးကိုစ်နိုမီ” ဟူသောစကားလုံး၏ တိုက်ရိုက်အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်မှာ မိသားစု သို့မဟုတ် အိမ်ထောင်စုစီမံခန့်ခွဲခြင်း ဖြစ်သည်။

မျက်မှောက်ကာလတွင် “အီကိုနိုမီ”၏အဓိပ္ပာယ်မှာ မိသားစုစီမံခန့်ခွဲခြင်းထက်များစွာပို၍ ကျယ်ပြန့်ကြောင်းတွေ့ရသည်။ **“အီကိုနိုမီ” ဟူသောဝေါဟာရတွင် ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများ (Goods and Services)ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ အသုံးပြုခြင်းအခြေအနေများအားလုံး အကျုံးဝင်ပေသည်။** ဥပမာအားဖြင့် မြန်မာ့စီးပွားရေးအဆောက်အအုံ (The Economy of Myanmar)ဟုဆိုလျှင် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများထုတ်လုပ်ခြင်း၊ အသုံးပြုခြင်းများအားလုံးကို ဆိုလိုပါသည်။ ထိုနည်းတူစွာ **အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာစီးပွားရေးအဆောက်အအုံ (The International Economy)ဟုဆိုရာတွင်လည်း ကမ္ဘာပေါ်ရှိနိုင်ငံများ၏ ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများ ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ အသုံးပြုခြင်းများကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။**

တိုင်းပြည်တစ်ပြည်၏ စီးပွားရေးအဆောက်အအုံကို ရည်ညွှန်းသည်ဖြစ်စေ၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ စီးပွားရေးအဆောက်အအုံကို ရည်ညွှန်းသည်ဖြစ်စေ၊ ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုတို့၏ အမှန်တကယ် ထုတ်လုပ်မှုနှင့်အသုံးပြုမှုတို့ကို လူတစ်ဦးချင်းကသော်လည်းကောင်း၊ အိမ်ထောင်စုများကသော်လည်းကောင်း၊ အဖွဲ့အစည်းကသော်လည်းကောင်း တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤသို့ ဆောင်ရွက်ရာတွင် မည်သည့်အရာများကို ထုတ်လုပ်ရမည်၊ ထုတ်လုပ်မှုရလဒ်များကို မည်သို့မည်ပုံ အသုံးပြုမည်ဟူသော ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ပြုလုပ်ကြရမည်။ ဤဆုံးဖြတ်ချက်များသည် အိမ်ထောင်စု၏ဝင်ငွေနှင့် အသုံးစရိတ်များကို အိမ်ထောင်ဦးစီးတစ်ယောက်က စီမံခန့်ခွဲသည့်အခါ ပြုလုပ်ရသောဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် အလွန်တူပေသည်။ ထို့ကြောင့်“အီကိုနိုမီ” ဟူသောစကားလုံး၏ ခေတ်သစ်အဓိပ္ပာယ်ဆိုလိုချက်နှင့် ဂရိဘာသာစကား၏ တိုက်ရိုက်အဓိပ္ပာယ်ဆိုလိုချက်တို့သည် အခြေခံအားဖြင့် တူညီကြောင်းတွေ့ရသည်။

“အီကိုနိုမီ”ဆိုသောစကားလုံးမှ “အီကိုနိုမိုက်ဇ်”(Economize) ချွေတာရေးဟူသော စကားလုံး ပေါ်ထွက်လာခဲ့သည်။ ချွေတာရေးဟုဆိုရာ၌ အသုံးစရိတ်များသုံးစွဲရာတွင်လည်းကောင်း၊ သွင်းအား စုများ အသုံးပြုရာတွင်လည်းကောင်း အလေအလွင့်မရှိစေရန် ဂရုတစိုက်သုံးစွဲခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ “အီကိုနိုမီ”ဟူသော စကားနှင့် “အီကိုနိုမိုက်ဇ်”ဟူသောစကား ၂ လုံးမှ “အီကိုနိုမစ်”(Economics) မြန်မာအခေါ်အဝေါ်အားဖြင့် ဘောဂဗေဒဟူသောဝေါဟာရကို ရရှိသည်။ ဘောဂဗေဒဆိုသည်မှာ စီးပွားရေးအဆောက်အအုံကို လေ့လာခြင်းနှင့်ချွေတာစွာသုံးစွဲရေးတို့ကို လေ့လာခြင်းဖြစ်သည်။ (Economics is the study of the economy and of economizing.) ထို့ကြောင့် **ဘောဂဗေဒ ဆိုသည်မှာ လူသားတို့အနေဖြင့် ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများကို မည်သို့မည်ပုံထုတ်လုပ်၍ မည်သို့ မည်ပုံခွဲဝေအသုံးပြုသည်ဟူသော အကြောင်းရပ်များကို လေ့လာခြင်းဖြစ်သည်ဟူ၍ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆို နိုင်ပါသည်။**

အဓိကအချက်များ

- ▶ “အီးကိုစ်” ဟူသောစကားလုံး၏ အဓိပ္ပာယ်သည် ဂရိဘာသာစကားမှ မိသားစု သို့မဟုတ် အိမ်ထောင်စုဖြစ်သည်။
- ▶ “နိုမီ” ဟူသောစကားလုံး၏ အဓိပ္ပာယ်သည် ဂရိဘာသာစကားမှ စီမံခန့်ခွဲခြင်းဖြစ်သည်။
- ▶ ဂရိဘာသာစကားမှ ထုတ်ဖော်ထားသော “အီကိုနိုမီ” (Economy) ဟူသော စကားလုံး တိုက်ရိုက်အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်မှာ မိသားစု သို့မဟုတ် အိမ်ထောင်စုစီမံခန့်ခွဲခြင်း ဖြစ်သည်။
- ▶ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအဆောက်အအုံဆိုသည်မှာ ထိုနိုင်ငံအတွင်းရှိ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများထုတ်လုပ်ခြင်း၊ အသုံးပြုခြင်းများကို ဆိုလိုသည်။
- ▶ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာစီးပွားရေးအဆောက်အအုံဆိုသည်မှာ ကမ္ဘာပေါ်ရှိနိုင်ငံများ၏ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ အသုံးပြုခြင်းများကို ဆိုလိုသည်။
- ▶ ဘောဂဗေဒဆိုသည်မှာ လူသားတို့အနေဖြင့် ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများကို မည်သို့မည်ပုံ ထုတ်လုပ်၍ မည်သို့မည်ပုံခွဲဝေအသုံးပြုသည်ကို လေ့လာခြင်းဖြစ်သည်။
(ယေဘုယျအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်)

၁.၂။ လူသားတို့၏ အကန့်အသတ်မရှိသောလိုအပ်ဆန္ဒများနှင့် အကန့်အသတ်ရှိသော အရင်းအမြစ်များ (Unlimited Human Wants vs. Limited Resources)

လူသားတို့သည် နေ့စဉ်နေ့တိုင်းစားသောက်မှုများအတွက် ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများကို လိုအပ်သည်။ ထိုလိုအပ်ချက်များတွင် အခြေခံကျသောလိုအပ်ချက်များ (Basic Requirements) နှင့် အခြေခံမကျသောလိုအပ်ချက်များ (Non-basic Requirements) ဟူ၍ ၂ မျိုးပါဝင်နေသည်။ အခြေခံကျသောလိုအပ်ချက်များတွင် ကုန်စည်များဖြစ်သော စားသောက်ဖွယ်ရာများ၊ အဝတ်အထည်များနှင့် အိမ်ရာအဆောက်အအုံတို့အပြင် ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးစသော ဝန်ဆောင်မှုများလည်းပါဝင်သည်။ အခြေခံမကျသောလိုအပ်ချက်များတွင် ပျော်ပွဲရွှင်ပွဲ၊ ဖျော်ဖြေမှု၊ အနားယူအပန်းဖြေခြင်းစသည်တို့ပါဝင်သည်။ အကယ်၍လူသားတို့၏လိုအပ်ချက်များ သို့မဟုတ် လိုအပ်ဆန္ဒများသည် အကန့်အသတ်ဖြင့်ရှိလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ နည်းပါးလျှင်သော်လည်းကောင်း လူသားတို့၏ဘဝသည် အလွန်ပင်ရိုးစင်းနေပေလိမ့်မည်။

လက်တွေ့၌ လူသားတို့၏လိုအင်ဆန္ဒများသည် အကန့်အသတ်မရှိ များပြားလှပေသည်။ လူသားတို့သည် ပစ္စည်းတစ်စုံတစ်ရာကို လုံလောက်စွာရရှိပြီးဖြစ်သည့်တိုင်အောင် အခြားအရာများကို ထပ်မံလိုချင်လာတတ်ကြပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဘောဂဗေဒဘာသာရပ်တွင် လူသားတို့၏ လိုအင်ဆန္ဒအကန့်အသတ်မရှိခြင်းသည် မငြင်းပယ်နိုင်သည့်အမှန်တရားတစ်ရပ်အနေဖြင့် လက်ခံထားခြင်းဖြစ်သည်။

လူသားတို့၏ လိုအင်ဆန္ဒများကို ဖြည့်ဆည်းရန်အတွက် ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများ ထုတ်လုပ်ရာတွင် ကုန်ထုတ်အင်အားစုများ (Factors of Production)ကို အသုံးပြုရပေမည်။ **ဘောဂဗေဒဘာသာရပ်တွင် လူ့လုပ်အား၊ သဘာဝသယံဇာတပစ္စည်းများ၊ ရုပ်ဝတ္ထုပစ္စည်းများနှင့် ထုတ်လုပ်မှုကိရိယာများအားလုံးကို ကုန်ထုတ်အင်အားစုများ သို့မဟုတ် ကုန်ထုတ်စွမ်းအားစုများ သို့မဟုတ် ထုတ်လုပ်မှုအရင်းအမြစ်များ (Productive Resources)ဟု ခေါ်သည်။**

လူ့လုပ်အား၊ သဘာဝသယံဇာတပစ္စည်းများ၊ ရုပ်ဝတ္ထုပစ္စည်းများနှင့် ကုန်ထုတ်ကိရိယာများသည် လိုသလောက် မရရှိနိုင်ပေ။ ထို့ကြောင့် ထုတ်လုပ်မှုအရင်းအမြစ်များ ရရှိနိုင်မှုသည် အကန့်အသတ်ဖြင့် တည်ရှိနေသည်။ အကန့်အသတ်ဖြင့်ရှိနေသည့် ထုတ်လုပ်မှုအရင်းအမြစ်များကို အသုံးပြုရသဖြင့် ထုတ်လုပ်မှုသည်လည်း အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ ရရှိနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် လူတို့၏လိုအင်ဆန္ဒများမှာ အကန့်အသတ်မရှိသည့်အတွက် ထုတ်လုပ်နိုင်သည်ထက် ပိုမိုများပြားနေသည်။ ထို့ကြောင့် လူတို့၏ လိုအင်ဆန္ဒများကိုဖြည့်ဆည်းရန် ရွေးချယ်မှုပြုလုပ်ရန် လိုအပ်သည်။

ထို့ကြောင့် ဘောဂဗေဒဘာသာရပ်တွင် မငြင်းပယ်နိုင်သည့်အမှန်တရား ၂ ရပ်ရှိသည်။
 ယင်းတို့မှာ-

- (က) ထုတ်လုပ်မှုအရင်းအမြစ်များ ရရှိနိုင်မှုသည် အကန့်အသတ်ရှိခြင်း၊
- (ခ) လူသားတို့၏ လိုအင်ဆန္ဒများသည် အကန့်အသတ်မရှိခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။

ဤအကြောင်းအရာ ၂ ရပ်ကို ယှဉ်တွဲလေ့လာခြင်းဖြင့် ပိုမိုတိကျသော ဘောဂဗေဒဘာသာရပ်၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ဖွင့်ဆိုနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် **ဘောဂဗေဒဘာသာရပ်သည် လူသားတို့အနေဖြင့် မိမိတို့၏ လိုအင်ဆန္ဒများကို အများဆုံးဖြည့်ဆည်းနိုင်ရန်အတွက် အကန့်အသတ်ဖြင့်သာရရှိနိုင်သော ထုတ်လုပ်မှုအရင်းအမြစ်များကို မည်သို့မည်ပုံ စီမံခန့်ခွဲ၍ အသုံးပြုသည်ကို လေ့လာသောဘာသာရပ် ဖြစ်သည်။**

အထက်ပါအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်သည် ယခင်အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်ထက် ပို၍ပြည့်စုံသော အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်ဖြစ်သည်။ ဘောဂဗေဒဘာသာရပ်နှင့်ပတ်သက်၍ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက် ၃ မျိုး ရှင်းပြခဲ့သော်လည်း အခြေခံသဘောတရားမှာအတူတူပင်ဖြစ်သည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ ဘောဂဗေဒဘာသာရပ်တွင် ထုတ်လုပ်မှုအရင်းအမြစ်များ ရရှိနိုင်မှုသည် အကန့်အသတ်ဖြင့် ရှိနေသည်။
- ▶ ဘောဂဗေဒဘာသာရပ်တွင် လူသားတို့၏ လိုအင်ဆန္ဒများသည် အကန့်အသတ်မရှိပါ။
- ▶ လူတို့၏လိုအပ်ချက်များတွင် အခြေခံကျသောလိုအပ်ချက်များနှင့် အခြေခံမကျသော လိုအပ်ချက်များဟူ၍ နှစ်မျိုးပါဝင်သည်။
- ▶ ပို၍တိကျသောဘောဂဗေဒဘာသာရပ်၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်မှာ “ဘောဂဗေဒ ဘာသာရပ်သည် လူတို့၏လိုအင်ဆန္ဒများကို ဖြည့်ဆည်းနိုင်ရန်အတွက် အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ ရရှိနိုင်သော ကုန်ထုတ်အရင်းအမြစ်များကို မည်သို့မည်ပုံစီမံခန့်ခွဲ၍ အသုံးပြုသည်ကို လေ့လာသော ဘာသာရပ်ဖြစ်သည်။”

နိဂုံး

ဤအခန်းတွင်ဘောဂဗေဒ၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက် ၃ မျိုးကိုဖော်ပြခဲ့ပေသည်။ ဘောဂဗေဒ ဘာသာရပ်သည် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့်သက်ဆိုင်ပြီး သိပ္ပံနည်းကျစူးစမ်းလေ့လာမှုများကို အသုံးပြု သဖြင့် ယင်းကို လူမှုရေးသိပ္ပံဘာသာခွဲတစ်ရပ်အနေဖြင့် သတ်မှတ်ထားပေသည်။

ဘောဂဗေဒဘာသာရပ်၏အဓိပ္ပာယ်၊ လူတို့၏ အကန့်အသတ်မရှိသောလိုအင်ဆန္ဒများနှင့် အကန့်အသတ်ရှိသောအရင်းအမြစ်များကို သိရှိနားလည်လာပြီး ထိုအချက်များကြောင့်ပင် လူတို့ အနေဖြင့် ချွေတာရကြောင်း သိရှိနားလည်လာကာ လက်တွေ့အခြေအနေများ၊ မိမိတို့၏ရငွေနှင့် မိမိတို့၏လိုအပ်ချက်များကို မိမိအတွက် အကောင်းဆုံးရရှိရန်မည်သို့ ရွေးချယ်သုံးစွဲရသည်များကို စဉ်းစားဆုံးဖြတ်လာနိုင်မည်။

လေ့ကျင့်ခန်းများ

- ၁။ အောက်ပါမေးခွန်းများကို မှား မှန် ရွေးပါ။
- (က) အီကိုနိုမီ ဟူသောဝေါဟာရတွင် ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများ ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ အသုံးပြုခြင်း အခြေအနေများ အားလုံးအကျုံးဝင်သည်။
- (ခ) ချွေတာရေးဟူသည် အသုံးစရိတ်များသုံးစွဲရာတွင်လည်းကောင်း၊ စွမ်းအားစုများအသုံးပြုရာတွင် လည်းကောင်း အလေအလွင့်မရှိစေရန် ဂရုတစိုက်သုံးစွဲခြင်းကိုဆိုလိုသည်။
- (ဂ) လူသားတို့သည်နေ့စဉ်စားသောက်မှုများအတွက် ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများ မလိုအပ်ပါ။
- (ဃ) ဘောဂဗေဒဆိုသည်မှာ စီးပွားရေးအဆောက်အအုံကို လေ့လာခြင်းနှင့် ချွေတာသုံးစွဲရေးတို့ကို လေ့လာခြင်းဖြစ်သည်။
- (င) အခြေခံကျသောလိုအပ်ချက်များမှာ ပျော်ပွဲရွှင်ပွဲ၊ ဖျော်ဖြေမှု၊ အနားယူအပန်းဖြေခြင်း စသည်တို့ပါဝင်သည်။
- (စ) ကုန်ထုတ်လုပ်ရန်အတွက် လူ့လုပ်အား၊ သဘာဝသယံဇာတပစ္စည်းများ၊ ကုန်ထုတ်ကိရိယာများ ကို လိုသလောက်ရရှိနိုင်ပါသည်။

- ၂။ အောက်ပါကွက်လပ်များကိုဖြည့်ပါ။
- (က) အီကိုနိုမီဟူသောစကားလုံး၏ တိုက်ရိုက်အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်မှာ မိသားစု သို့မဟုတ် အိမ်ထောင်စု ----- ဖြစ်သည်။
- (ခ) စီးပွားရေးအဆောက်အအုံဟုဆိုလျှင် နိုင်ငံအတွင်းရှိ ----- များ ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ အသုံးပြုခြင်းများကိုဆိုလိုသည်။
- (ဂ) အိမ်ထောင်စု၏ဝင်ငွေနှင့် အသုံးစရိတ်များစီမံခန့်ခွဲသည့်ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ----- ----- က ပြုလုပ်ရသည်။
- (ဃ) အခြေခံကျသောလိုအပ်ချက်များတွင် စားသောက်ဖွယ်ရာများ၊ အဝတ်အထည်များနှင့် -----တို့ ပါဝင်သည်။
- (င) လူသားတို့၏ လိုအင်ဆန္ဒများသည် ----- များပြားလှသည်။
- (စ) ----- အရင်းအမြစ်များရရှိနိုင်မှုသည် အကန့်အသတ်ဖြင့် တည်ရှိသည်။

၃။ အဖြေမှန်ရွေးပါ။

- (က) ဘောဂဗေဒ၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက် ၃ မျိုးအနက် ပထမအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်မှာ
  - (က) မိသားစုစီမံခန့်ခွဲခြင်း (ခ) ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများခွဲဝေအသုံးပြုခြင်း
  - (ဂ) ထုတ်လုပ်မှုအရင်းအမြစ်များကို စီမံခန့်ခွဲအသုံးပြုခြင်း ဖြစ်သည်။
- (ခ) ဘောဂဗေဒဆိုသည်မှာ (က) ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှု (ခ) စီးပွားရေးအဆောက်အအုံ
  - (ဂ) ကုန်ထုတ်အင်အားစုများကို လေ့လာခြင်းနှင့် ချွေတာသုံးစွဲရေးတို့ကို လေ့လာခြင်းဖြစ်သည်။
- (ဂ) အခြေခံမကျသောလိုအပ်ချက်များတွင် (က) စားသောက်ဖွယ်ရာများ (ခ) အဝတ်အထည်များ
  - (ဂ) ပျော်ပွဲရွှင်ပွဲများ ပါဝင်ပါသည်။
- (ဃ) ဘောဂဗေဒဘာသာရပ်သည် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့်သက်ဆိုင်ပြီး သိပ္ပံနည်းကျစူးစမ်းလေ့လာမှု
  - များကို အသုံးပြုသဖြင့် (က) သိပ္ပံဘာသာရပ် (ခ) ဝိဇ္ဇာဘာသာရပ် (ဂ) လူမှုရေးသိပ္ပံဘာသာရပ်ခွဲ
  - တစ်ရပ်အနေဖြင့် သတ်မှတ်ထားသည်။

၄။ အောက်ပါမေးခွန်းများကိုဖြေပါ။

- (က) ဘောဂဗေဒဘာသာရပ်ကို မည်ကဲ့သို့ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုနိုင်သနည်း။
- (ခ) လူသားတို့၏ အခြေခံလိုအပ်ချက်နှင့် အခြေခံမကျသောလိုအပ်ချက်များကို ကိုယ်ပိုင်ဥပမာများပေး၍ဖြေဆိုပါ။
- (ဂ) လူသားတို့သည် မိမိတို့ လိုအင်ဆန္ဒရှိသည့်အရာဟူသမျှကို ရရှိနိုင်မှုရှိ မရှိကို ကျိုးကြောင်းပြ၍ရှင်းပြပါ။

အခန်း(၂) ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများ Goods and Services

နိဒါန်း

ဘောဂဗေဒဘာသာရပ်ကို လေ့လာရာတွင် ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများကို သိပ္ပံနည်းကျ ခွဲခြားဖော်ပြရန် လိုအပ်လှသည်။ ဤအခန်းတွင် ကုန်စည်၊ ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် သက်ဆိုင်သော သဘောတရားများ၊ အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ချက်များ ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများ၏ အရေးပါသောခွဲခြား သတ်မှတ်မှုများကိုပါ ရှင်းလင်းဖော်ပြသွားမည်။

ဤအခန်းနှင့်ပတ်သက်၍ သင်သိရှိပြီးသောအကြောင်းအရာ

(What you have already known to this chapter)

ဘောဂဗေဒဘာသာရပ်သည် ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများကို လူသားတို့က မည်သို့မည်ပုံ အသုံးပြုကြမည်ကို လေ့လာသောဘာသာရပ်ဖြစ်ကြောင်း သိရှိခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။

ဤအခန်းပြီးလျှင် ဆောင်ရွက်နိုင်မည့်အကြောင်းအရာ

(After studying this chapter, you will be able to do the followings:)

- နေ့စဉ်အသုံးပြုနေသော အရာဝတ္ထုများစွာကို ဘောဂဗေဒဝေါဟာရအရ ကုန်စည်ဟု ခေါ်ဆိုကြောင်း၊ ကုန်စည်အပြင် ဝန်ဆောင်မှုလည်းရှိကြောင်းကို ရှင်းပြတတ်လာမည်။
- ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် အသုံးပြုခြင်းကိုလိုက်၍ ကုန်စည်များကို အမျိုးအစားခွဲခြားနိုင်လာမည်။
- ထို့ပြင်ကုန်စည်သိုလှောင်မှုပေါ်မူတည်၍ ကုန်လက်ကျန်နှင့် ကုန်စီးဆင်းမှုကိုလည်း ခွဲခြားလာနိုင်မည်။

၂.၁။ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ၏ အဓိပ္ပာယ်

(Definition of Goods and Services)

ကုန်စည်များ(Goods)မှာ လူသားတို့အတွက်အသုံးဝင်ပြီး ထိတွေ့ကိုင်တွယ်နိုင်သည့် ခြပ်ရိုအရာများ(Tangible Things)ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် နေအိမ်အဆောက်အအုံ၊ ပရိဘောဂ၊ ဆန်၊ ဆီ၊ ဆား၊ အဝတ်အထည် စသည်တို့ဖြစ်သည်။ ဝန်ဆောင်မှုများ(Services)မှာ လူသားတို့အတွက် အသုံးဝင်သော်လည်း ထိတွေ့ကိုင်တွယ်မရသောခြပ်မဲ့အရာများ(Intangible Things)ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ခြင်း၊ ဆက်သွယ်ပေးခြင်း၊ ကုန်သွယ်မှုပြုလုပ်ပေးခြင်း၊ ဘဏ်လုပ်ငန်း

ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊ ပညာသင်ကြားပေးခြင်း၊ ဖျော်ဖြေမှုပေးခြင်း၊ ဆေးကုသပေးခြင်း စသည်တို့ ဖြစ်သည်။

ဤအခန်းတွင် တိုတိုနှင့်လိုရင်းသိရှိစေရန် ကုန်စည်ဟုသုံးထားသော်လည်း ထိုကုန်စည်ဟူသည့်ဝေါဟာရတွင် ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုနှစ်မျိုးစလုံး အကျုံးဝင်ကြောင်း သိရှိထားရန်လိုအပ်သည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ ကုန်စည်များသည် ထိတွေ့ကိုင်တွယ်၍ ရသောအရာများဖြစ်သည်။
- ▶ ဝန်ဆောင်မှုများသည် ထိတွေ့ကိုင်တွယ်၍ မရသောအရာများဖြစ်သည်။

၂.၂။ အခမဲ့ကုန်စည်နှင့် ရှားပါးကုန်စည်များ

(Free Goods and Scarce Goods)

ကုန်စည်များကို အခမဲ့ကုန်စည်များ(Free Goods) နှင့် ရှားပါးကုန်စည်များ(Scarce Goods) ဟူ၍ အဓိကအားဖြင့်နှစ်မျိုး ခွဲခြားနိုင်သည်။ **လူသားတို့၏ လုပ်အားစိုက်ထုတ် ပြုလုပ်မှုမပါဘဲ ရရှိသောအရာများသည် အခမဲ့ကုန်စည်များဖြစ်သည်။** သို့သော် အရာဝတ္ထုတစ်ခုသည် နေရာတိုင်းနှင့် အချိန်တိုင်း၌ အခမဲ့ကုန်စည်ဖြစ်မနေပါ။ ဥပမာအားဖြင့် ရေသည်မိုးတွင်းကာလတွင် သဘာဝအတိုင်း ရရှိသောကြောင့် အခမဲ့ကုန်စည်ဖြစ်သော်လည်း နွေရာသီတွင်ရေရှိရန် လူတို့၏လုပ်အားဖြင့် စိုက်ထုတ်ရယူခြင်းကြောင့် အခမဲ့ကုန်စည်မဖြစ်နိုင်ပါ။

အရာရာတိုင်းသည်အခမဲ့ကုန်စည်များမဟုတ်ပေ။ ကျွန်ုပ်တို့သုံးစွဲသော အရာဝတ္ထုတိုင်းလိုလိုပင် လူတို့၏လုပ်အားဖြင့် စိုက်ထုတ်ပြုလုပ်ထားသောအရာဝတ္ထုများ ဖြစ်ကြသည်။ ကုန်စည်များ ထုတ်လုပ်ရန်အတွက် ရရှိနိုင်သောအချိန်ကာလသည် အကန့်အသတ်ဖြင့်ရှိသည်။ ထို့ပြင် ကုန်စည် ထုတ်လုပ်ရန် လိုအပ်သည့်ကုန်ထုတ်အင်အားစုများသည်လည်း အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ တည်ရှိသောကြောင့် ၎င်းတို့ကို အသုံးပြု၍ထုတ်လုပ်ရသော ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများ၏ ရရှိနိုင်မှုသည်လည်း အကန့်အသတ်ရှိသည်။ **အကန့်အသတ်ဖြင့်သာရရှိနိုင်သော အရာဝတ္ထုများကို ရှားပါးကုန်စည်များ (Scarce Goods) ဟုခေါ်သည်။** ရှားပါးကုန်စည်များကို တစ်နည်းအားဖြင့် **စီးပွားရေးကုန်စည်များ (Economic Goods) ဟုလည်းခေါ်သည်။**

ဘောဂဗေဒဘာသာရပ်သည် ရှားပါးကုန်စည်ဟူသရွေ့နှင့် ပတ်သက်သော်လည်း ရှားပါးကုန်စည်ဟူသရွေ့သည် ဘောဂဗေဒဘာသာရပ်နှင့်မပတ်သက်ပါ။ ဥပမာအားဖြင့် ခရမ်းရောင်ငှက်မွေးတောင်သည် ရှားပါးသောအရာဝတ္ထုတစ်ခု ဖြစ်သည်။ သို့သော် လူသားတို့က ထိုအရာဝတ္ထုကို အသုံးမဝင်သဖြင့် မလိုချင်ပါက ခရမ်းရောင်ငှက်မွေးတောင်သည် ရှားပါးကုန်စည် ဖြစ်သော်လည်း စီးပွားရေးကုန်စည်မဖြစ်နိုင်ပေ။ အိမ်တွင်အလှထားရန်အတွက် ထိုခရမ်းရောင်ငှက်မွေးတောင်ကို လိုချင်ပါက တန်ဖိုးမြင့်မားစွာပေး၍ ဝယ်ယူရမည်။ ထိုအခါ အဆိုပါခရမ်းရောင် ငှက်မွေးတောင်သည် စီးပွားရေးကုန်စည်ဖြစ်လာသည်။

ထို့ကြောင့် စီးပွားရေးကုန်စည်ဆိုသည်မှာ လူတို့၏ လုပ်အားစိုက်ထုတ်ပြုလုပ်မှုမှရရှိသည့် အသုံးဝင်တန်ဖိုးနှင့် ဖလှယ်မှုတန်ဖိုးရှိသောအရာများဖြစ်သည်။ ဥပမာ-နေရောင်ခြည်နှင့် လေတို့သည် အသုံးဝင်တန်ဖိုးရှိသော်လည်း လူ့လုပ်အားစိုက်ထုတ်မှု မပါသဖြင့်စီးပွားရေးကုန်စည်ဟု မဆိုနိုင်ပါ။ **အခမဲ့ကုန်စည် ဆိုသည်မှာ အသုံးဝင်တန်ဖိုးရှိသော်လည်း လူတို့၏ လုပ်အားစိုက်ထုတ်ပြုလုပ်မှုနှင့် ဖလှယ်မှုတန်ဖိုးမပါရှိသည့် အရာများဖြစ်သည်။**

အဓိကအချက်များ

- ▶ လူသားတို့၏လုပ်အားစိုက်ထုတ်ပြုလုပ်မှုမပါဘဲ ရရှိသောအရာများသည် အခမဲ့ကုန်စည်များ ဖြစ်သည်။
- ▶ အရာဝတ္ထုတစ်ခုသည် နေရာတိုင်းနှင့်အချိန်တိုင်း၌ အခမဲ့ကုန်စည်ဖြစ်မနေပါ။ လူတို့ သုံးစွဲသော အရာဝတ္ထုတိုင်းလိုလိုပင် လုပ်အားစိုက်ထုတ်ပြုလုပ်ရသော အရာဝတ္ထုများ ဖြစ်သည်။
- ▶ ကုန်စည်များထုတ်လုပ်ရန်အချိန်ကာလ၊ လိုအပ်သည့်ကုန်ထုတ်အင်အားစု(အရင်းအမြစ်) များသည် အကန့်အသတ်ဖြင့်သာရရှိသည်။
- ▶ အကန့်အသတ်ဖြင့်သာရရှိသော အရာဝတ္ထုများကို ရှားပါးကုန်စည်များဟုခေါ်သည်။
- ▶ စီးပွားရေးကုန်စည်ဆိုသည်မှာ လူတို့၏ လုပ်အားစိုက်ထုတ်ပြုလုပ်မှုမှရရှိသည့် အသုံးဝင် တန်ဖိုးနှင့် ဖလှယ်မှုတန်ဖိုးရှိသောအရာများဖြစ်သည်။
- ▶ အခမဲ့ကုန်စည်ဆိုသည်မှာ အသုံးဝင်တန်ဖိုးရှိသော်လည်း လူတို့၏လုပ်အားစိုက်ထုတ် ပြုလုပ်မှုနှင့် ဖလှယ်မှုတန်ဖိုးမပါသောအရာများ ဖြစ်သည်။

**၂.၃။ သွင်းအားစုများနှင့် ကုန်ထွက်များ
(Inputs and Outputs)**

ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများ ထုတ်လုပ်ရန်အတွက် ကုန်ထုတ်အင်အားစုများကို အတူတကွ အချိုးကျ ပေါင်းစပ်အသုံးပြုရသည်။ ခေတ်သစ်စီးပွားရေးအဆောက်အအုံတွင် ထုတ်လုပ်မှုကို ဖြစ်စဉ် (process)တစ်ခုအဖြစ် အဆင့်များခွဲပြီးလေ့လာသည်။ မြေယာ၊ လုပ်အား၊ အရင်းအနှီးတို့ဖြင့် စတင်၍ ကုန်ချောများဖြင့် အဆုံးသတ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ပရိဘောဂများရောင်းချခြင်းလုပ်ငန်းတွင် သစ်ပင်စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ခြင်း၊ သစ်ခွဲခြင်း၊ ပရိဘောဂများရောင်းချခြင်းစသည့်အဆင့်များပါဝင်သည်။ သစ်ပင်စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ခြင်းဖြစ်စဉ်၏ နောက်ဆုံးရလဒ်မှာ သစ်လုံးများဖြစ်သည်။ သစ်လုံးများသည် သစ်ထုတ်လုပ်ငန်း၏ ကုန်ချောဖြစ်သည်။ ထို့နောက်ဆုံးရလဒ် ကုန်ချောသစ်လုံးသည် သစ်ထုတ်လုပ်ငန်း၏ ကုန်ထွက်ဖြစ်သည်။ ထို့နည်းတူ သစ်ခွဲခြင်းလုပ်ငန်း၏ကုန်ထွက်သည် သစ်ခွဲသားများ ဖြစ်သည်။ ပရိဘောဂလုပ်ငန်း၏ ကုန်ထွက်သည် ပရိဘောဂများဖြစ်သည်။

သစ်လုံးများသည်သစ်ထုတ်လုပ်ခြင်း၏ ကုန်ချောများဖြစ်သော်လည်း သစ်ခွဲခြင်းလုပ်ငန်း၏ ကုန်ကြမ်းဖြစ်သည်။ ထို့နည်းတူသစ်ခွဲသားများသည် သစ်ခွဲခြင်းလုပ်ငန်း၏ ကုန်ချောဖြစ်သော်လည်း ပရိဘောဂလုပ်ငန်း၏ကုန်ကြမ်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်ထုတ်လုပ်မှုအဆင့်တစ်ဆင့်၏ ကုန်ချောသည် အခြားအဆင့်၏ ကုန်ကြမ်းဖြစ်ကြောင်းတွေ့ရသည်။

သွင်းအားစုများ(Inputs)မှာ ထုတ်လုပ်မှုဖြစ်စဉ်တွင် ထည့်သွင်းအသုံးပြုလိုက်သော အရာများဖြစ်သည်။ ထုတ်လုပ်မှုဖြစ်စဉ်၏ နောက်ဆုံးရလဒ်အဖြစ် ပေါ်ထွက်ရရှိလာသော အရာများသည် ကုန်ထွက်များ(Outputs)ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ယေဘုယျအားဖြင့် သွင်းအားစုများတွင် ကုန်ထုတ်အင်အားစုများနှင့် ကုန်ကြမ်းများပါဝင်ကြောင်းတွေ့ရသည်။ **ကုန်ထုတ်အင်အားစုများကို မူလ သွင်းအားစုများ(Primary Inputs)ဟုခေါ်ပြီး ကုန်ကြမ်းများကို ကြားသုံးသွင်းအားစုများ (Intermediate Inputs)ဟုခေါ်သည်။**

အဓိကအချက်များ

- ▶ သွင်းအားစုများသည် ကုန်စည်ထုတ်လုပ်မှုဖြစ်စဉ်တွင် ထည့်သွင်းအသုံးပြုလိုက်သည့် အရာများ ဖြစ်သည်။
- ▶ ကုန်ထွက်များသည်ထုတ်လုပ်မှုဖြစ်စဉ်မှပေါ်ထွက်ရရှိလာသောအရာများဖြစ်သည်။

၂.၄။ ကုန်ချောများနှင့် ကုန်ကြမ်းများ

(Finished Goods and Raw Materials)

ကုန်ချောများ(Finished Goods)ဆိုသည်မှာ ထုတ်လုပ်မှုဖြစ်စဉ်၏ နောက်ဆုံးရလဒ်အဖြစ် ရရှိလာသည့် ကုန်ထွက်များဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပြုရန်နှင့် စားသုံးရန်အသင့်ဖြစ်နေသော ကုန်စည်များဖြစ်သည်။ ထုတ်လုပ်မှုဖြစ်စဉ်အတွင်း ထပ်ဆင့်ပြုပြင်ရန် မလိုအပ်တော့သည့် ကုန်စည် များဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ပရိဘောဂ၊ အဝတ်အထည်၊ ဆန် စသည်တို့ဖြစ်သည်။

ကုန်ကြမ်းများ(Raw Materials) မှာ ကုန်ချောအဆင့်သို့မရောက်မချင်း ထုတ်လုပ်မှုဖြစ်စဉ် တွင် အဆင့်ဆင့်ပြုပြင်နေရသော ကုန်စည်များဖြစ်သည်။ ကုန်ကြမ်းများ၏ ဥပမာအချို့မှာ စပါး၊ ဝါဂွမ်း၊ ချည်ခင်စသည်တို့ဖြစ်သည်။ စပါးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သည့်လုပ်ငန်းတွင် စပါးမှာကုန်ချောဖြစ် သော်လည်း ဆန်စက်လုပ်ငန်းတွင် စပါးသည်ကုန်ကြမ်းဖြစ်သည်။ ထို့နည်းတူ ဝါဂွမ်းနှင့် ချည်ခင် တို့သည် သက်ဆိုင်ရာထုတ်လုပ်မှုဖြစ်စဉ်၏ ကုန်ချောဖြစ်သော်လည်း အထည်ရက်လုပ်ရာတွင် ကုန်ကြမ်းအဖြစ်ပါဝင်ပြီး ထပ်ဆင့်ပြုပြင်ခြင်းကိုခံရသည်။ အထည်ဖြစ်လာမှသာ ကုန်ချောဘဝသို့ ရောက်ရှိသည်။ ကုန်စည်များကို အသုံးပြုမှုအပေါ်မူတည်၍ ကုန်ချော သို့မဟုတ် ကုန်ကြမ်းအဖြစ် ခွဲခြားသတ်မှတ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် မုန့်သည်တစ်ဦးသည် မုန့်လုပ်ရန် ဆန်ကိုအသုံးပြုပါက ဆန်သည် ကုန်ကြမ်းဖြစ်သည်။

ကုန်ချောအဆင့်သို့ရောက်ရှိရေးအတွက် အနည်းငယ်သာအချောကိုင်ရန်လိုသော ကုန်စည်များ ကို တစ်ဝက်တစ်ပျက်ပြီး ကုန်ချောများ(Semi-finished Goods)ဟုခေါ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် စုပေါင်းတပ်ဆင်ခြင်းမပြုရသေးသည့် စက်ကိရိယာအပိုင်းအစများ၊ အရောင်မတင်ရသေးသော ပရိဘောဂများ၊ ကော်ဇောအောက်ခံများ စသည်တို့ဖြစ်သည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ ကုန်ကြမ်းများမှာ ကုန်ချောအဖြစ်သို့မရောက်မချင်း ထုတ်လုပ်မှုဖြစ်စဉ်တွင် အဆင့်ဆင့် ပြုပြင်နေရသော ကုန်စည်များဖြစ်သည်။
- ▶ ကုန်ချောအဆင့်ရောက်ရှိရေးအတွက် အနည်းငယ်မျှသာ အချောကိုင်ရန်လိုသော ကုန်စည် များကို တစ်ဝက်တစ်ပျက်ပြီးကုန်ချောဟုခေါ်သည်။
- ▶ ကုန်ချောဆိုသည်မှာ ထုတ်လုပ်မှုဖြစ်စဉ်၏ နောက်ဆုံးရလဒ်အဖြစ် ရရှိလာသည့်ကုန်ထွက်များ ဖြစ်သည်။

၂.၅။ နောက်ဆုံးသုံးကုန်စည်နှင့် ကြားသုံးကုန်စည်များ

(Final Use Goods and Intermediate Use Goods)

နောက်ဆုံးသုံးကုန်စည်များမှာ သုံးစွဲမှုပြုလိုက်ပြီးနောက် ထုတ်လုပ်မှုဖြစ်စဉ်တွင်ပြန်လည် ပါဝင်နိုင်ခြင်းမရှိသည့်ကုန်စည်များဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံးသုံးကုန်စည်များ(Final Use Goods) သည် စားသုံးမှုအတွက်သော်လည်းကောင်း၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက်သော်လည်းကောင်း၊ ပို့ကုန်တင်ပို့မှု အတွက်သော်လည်းကောင်း အသုံးပြုသည့်ကုန်စည်များဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံးသုံးကုန်စည်ဟု ဆိုခြင်းမှာ အဆိုပါကုန်စည်သည် လတ်တလောကာလအတွင်း ပြည်တွင်း၌အခြားကုန်စည်တစ်ခု၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် ရောက်ရှိမလာနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

စားသုံးမှုအတွက် အသုံးပြုသောကုန်စည်သည် အခြားကုန်စည်တစ်ခု ဖြစ်မလာနိုင်ပါ။ ထို့အတူ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် အသုံးပြုလိုက်သောကုန်စည်သည် အခြားကုန်စည်ထုတ်လုပ်ရာတွင် အသုံးပြုသော်လည်း ယင်းကုန်စည်၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်မလာနိုင်ပါ။ နိုင်ငံခြားသို့ တင်ပို့လိုက်သော ကုန်စည်တစ်ခုသည်လည်း ပြည်တွင်းထုတ်လုပ်မှုဖြစ်စဉ်တွင် ပြန်လည်မပါဝင်လာနိုင်တော့ပေ။

ကုန်ထွက်များသည် ကုန်ချောများဖြစ်သော်လည်း ကုန်ချောတိုင်းသည် နောက်ဆုံးသုံး ကုန်စည်များ မဟုတ်ပေ။ ဥပမာ- ပို့ကုန်များတွင် ကုန်ချောများသာမက ကုန်ကြမ်းများလည်းပါဝင် နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့်ကုန်ချောများနှင့် နောက်ဆုံးသုံးကုန်စည်များကို ထပ်တူထပ်မျှထား၍ မစဉ်းစား မိရန် အရေးကြီးသည်။

ထုတ်လုပ်မှုဖြစ်စဉ်တွင် အဆင့်ဆင့်ပြုပြင်နေရသော ကုန်စည်များသည် ကုန်ကြမ်းများဖြစ်သည်။ ကုန်ကြမ်းများသည် ကြားသုံးသွင်းအားစုများဖြစ်ပြီး ယင်းတို့ကို ကြားသုံးကုန်စည်များ(Intermediate Use Goods)ဟုခေါ်သည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ နောက်ဆုံးသုံးကုန်စည်ဆိုသည်မှာ ကုန်စည်တစ်ခုခုကို စားသုံးမှုအတွက်သော်လည်းကောင်း၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက်သော်လည်းကောင်း၊ ပို့ကုန်တင်ပို့မှုအတွက်သော်လည်းကောင်း အသုံးပြုခြင်းဖြစ်သည်။
- ▶ ကြားသုံးသွင်းအားစုများကို ကြားသုံးကုန်စည်ဟုခေါ်သည်။

၂.၆။ စားသုံးကုန်စည်များနှင့် ထုတ်လုပ်သူသုံးကုန်စည်များ

(Consumer Goods and Producer Goods)

စားသုံးကုန်စည်(Consumer Goods)ဆိုသည်မှာ အိမ်ထောင်စုများမှ စားသုံးရန်အတွက် အသုံးပြုသည့်ကုန်စည်များဖြစ်သည်။ အစားအစာများ၊ အိမ်သုံးပစ္စည်းများ၊ ရေခဲသေတ္တာ၊ ရုပ်မြင်သံကြားစက် စသည့်ကုန်စည်များဖြစ်သည်။ ထုတ်လုပ်သူသုံးကုန်စည်များ(Producer Goods) ဆိုသည်မှာ ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းများတွင် အသုံးပြုသည့်ကုန်စည်များဖြစ်သည်။ ထုတ်လုပ်သူသုံးကုန်စည်များတွင် ရင်းနှီးကုန်စည်များနှင့် ကုန်ကြမ်းများပါဝင်သည်။ အသုံးပြုမှုအပေါ်မူတည်၍ စားသုံးကုန်စည်၊ ထုတ်လုပ်သူသုံးကုန်စည်ဟူ၍ ခွဲခြားသည်။ ဥပမာ-မော်တော်ယာဉ်များကို အိမ်သုံးအဖြစ်အသုံးပြုပါက စားသုံးကုန်စည်ဖြစ်သည်။ ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းများမှ အသုံးပြုရန်ဝယ်ယူထားသော မော်တော်ယာဉ်များသည် ထုတ်လုပ်သူသုံးကုန်စည်များဖြစ်သည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ စားသုံးကုန်စည်ဆိုသည်မှာ စားသုံးခြင်းအတွက် ရည်ရွယ်သော ကုန်စည်များဖြစ်သည်။
- ▶ ထုတ်လုပ်သူသုံးကုန်စည်မှာ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုတွင် အသုံးပြုသော ကုန်စည်များဖြစ်သည်။ ထုတ်လုပ်သူသုံးကုန်စည်များတွင် ရင်းနှီးကုန်စည်များနှင့် ကုန်ကြမ်းများ ပါဝင်သည်။

၂.၇။ ကြာရှည်သုံးကုန်စည်နှင့် တစ်ခါသုံးကုန်စည်များ

(Durable Use Goods and Single Use Goods)

ကြာရှည်သုံးကုန်စည်(Durable Use Goods)ဆိုသည်မှာ တာရှည်ခံပြီး ထပ်ကာထပ်ကာ အကြိမ်ကြိမ်အသုံးပြုနိုင်သော ကုန်စည်ဖြစ်သည်။ ထိုကုန်စည်များသည် စားသုံးကုန်စည်နှင့် ထုတ်လုပ်သူသုံးကုန်စည်နှစ်မျိုးစလုံး ဖြစ်နိုင်သည်။ ကြာရှည်သုံး ထုတ်လုပ်သူသုံး ကုန်စည်သည် ရင်းနှီးကုန်စည်များဖြစ်သည်။ ကြာရှည်သုံးစားသုံးကုန်စည်မှာ အဝတ်အထည်များ၊ ပရိဘောဂများ၊ မိသားစုသုံးမော်တော်ကားများ စသည်တို့ဖြစ်သည်။

တစ်ခါသုံးကုန်စည်များ(Single Use Goods)မှာ တစ်ကြိမ်တစ်ခါသာ အသုံးပြုနိုင်သော ကုန်စည်များဖြစ်သည်။ တစ်ခါသုံးစားသုံးကုန်စည်တို့မှာ အစားအစာများ၊ ထင်း၊ မီးသွေး၊ လောင်စာဆီ စသည်တို့ ဖြစ်သည်။ ထိုကုန်စည်များကို ကုန်ထုတ်လုပ်ရာတွင် အသုံးပြုပါက တစ်ခါသုံး ထုတ်လုပ်သူသုံး ကုန်စည်ဖြစ်သည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ ကြာရှည်သုံးကုန်စည်များဆိုသည်မှာ တာရှည်ခံလေ့ရှိပြီး ထပ်ကာထပ်ကာ အကြိမ်ကြိမ်အသုံးပြုနိုင်သော ကုန်စည်ဖြစ်သည်။
- ▶ တစ်ခါသုံးကုန်စည်များမှာ တစ်ကြိမ်တစ်ခါသာ အသုံးပြုနိုင်သော ကုန်စည်များဖြစ်သည်။

**၂.၈။ ပျက်စီးလွယ်သောကုန်စည်နှင့် မပျက်စီးလွယ်သောကုန်စည်များ
(Perishable Goods and Non-perishable Goods)**

ပျက်စီးလွယ်သောကုန်စည်(Perishable Goods)ဆိုသည်မှာ ကြာရှည်မခံဘဲ တိုတောင်းသောအချိန်အတွင်း ပျက်စီးသွားနိုင်သောကုန်စည်များဖြစ်သည်။ ဥပမာ-ငါး၊ နို့စိမ်း၊ ခူးယူထားသောပန်းများ စသည်တို့ဖြစ်သည်။ မပျက်စီးလွယ်သောကုန်စည်(Non-perishable Goods) ဆိုသည်မှာ တိုတောင်းသောအချိန်အတွင်း ပျက်စီးလွယ်သောကုန်စည်နှင့်စာလျှင် အထိုက်အလျောက် ကြာရှည်သိမ်းဆည်းထား၍ ရသောကုန်စည်များဟု ဆိုရပေမည်။ ဥပမာ- ပုစွန်ခြောက်၊ စည်သွတ်အစားအစာများ၊ အဝတ်အထည်များ၊ သစ်များ၊ စက်ဆီစသည်တို့ဖြစ်သည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ ပျက်စီးလွယ်သောကုန်စည်ဆိုသည်မှာ ကြာရှည်မခံဘဲ တိုတောင်းသောအချိန်အတွင်း ပျက်စီးသွားနိုင်သော ကုန်စည်များဖြစ်သည်။
- ▶ မပျက်စီးလွယ်သောကုန်စည်ဆိုသည်မှာ တိုတောင်းသောအချိန်အတွင်း ပျက်စီးလွယ်သောကုန်စည်နှင့်စာလျှင် အထိုက်အလျောက် ကြာရှည်သိမ်းဆည်းထား၍ရသော ကုန်စည်များဖြစ်သည်။

**၂.၉။ ကုန်လက်ကျန်နှင့် ကုန်စီးဆင်းမှု
(Stocks and Flows)**

ကုန်စည်ပမာဏကို ပုံသေသဘောအရသော်လည်းကောင်း၊ စီးဆင်းမှုသဘောအရသော်လည်းကောင်း လေ့လာနိုင်သည်။ ပုံသေသဘောအရလေ့လာလျှင် သတ်မှတ်ထားသည့် ကာလတစ်ခု

တွင် ပုံသေဖြစ်နေသည့် အစုအပုံပမာဏကို လေ့လာရသည်။ စီးဆင်းမှုသဘောအရ လေ့လာလျှင် ကုန်စည်ပမာဏသည် ပုံသေဖြစ်မနေဘဲမည်မျှ တိုးပွားလာသည်၊ မည်မျှလျော့သွားသည်ကို လေ့လာရသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဘဏ္ဍာရေးနှစ် ကုန်ဆုံးသည့်စက်တင်ဘာလ ၃၀ ရက်နေ့တွင်ရှိသည့် မြေဧကများ၊ လုပ်သားအရေအတွက်၊ စက်ကိရိယာအရေအတွက်၊ ကုန်လှောင်ရုံတွင် သိုလှောင်ထားသော စပါးပမာဏတို့မှာ ကုန်လက်ကျန်များဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် **ကုန်လက်ကျန်(Stocks)ဆိုသည်မှာ သတ်မှတ်ထားသည့် အချိန်ကာလတွင်ရှိနေသောကုန်စည်များ သို့မဟုတ် ကုန်ထုတ်အင်အားစုများ၏ အစုအပုံပမာဏ ဖြစ်သည်။**

ကုန်စီးဆင်းမှု (Flows) ဆိုသည်မှာ အချိန်ကာလ တစ်ခုအတွင်း ကုန်လက်ကျန်တွင် ထပ်ပေါင်းထည့်လိုက်သောပမာဏ သို့မဟုတ် ထုတ်နုတ်လိုက်သောပမာဏဖြစ်သည်။ များသောအားဖြင့် နှစ်တစ်နှစ်အတွင်း ကုန်စည်အရေအတွက် မည်မျှပြောင်းလဲသည်ကို ဖော်ပြသည်။ ဥပမာ-နှစ်အစ၌ ကုန်သိုလှောင်ရုံတွင် စပါးတင်း ၂ သန်းရှိသည် ဆိုပါစို့။ ယင်းသည် ကုန်လက်ကျန်ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ ထိုနှစ်အတွင်း စပါးတင်း ၁ သန်းကို ထုတ်လုပ်ပါက ယင်းသည် ကုန်စီးဆင်းမှုဖြစ်ပြီး မူလကုန်လက်ကျန်တွင် ယင်းစပါး ၁ သန်းကို ပေါင်းရပါမည်။ အကယ်၍ ထိုနှစ်တွင်ပင် သုံးစွဲမှုမှာ တင်း ၁.၅ သန်းဖြစ်ပါက ယင်းသည်လည်း ကုန်စီးဆင်းမှုဖြစ်ပြီး မူလကုန်လက်ကျန်မှနှုတ်ရပါမည်။

ထို့ကြောင့်

$$\begin{aligned} & \text{နှစ်စရှိကုန်လက်ကျန်} + \text{ထုတ်လုပ်မှု} - \text{သုံးစွဲမှု} = \text{နှစ်ဆုံးကုန်လက်ကျန်} \\ & ၂ \text{ သန်း} + ၁ \text{ သန်း} - ၁.၅ \text{ သန်း} = ၁.၅ \text{ သန်း} \text{ ဖြစ်သည်။} \end{aligned}$$

ဤတွင် ကုန်သိုလှောင်ရုံတွင်ရှိသော ကုန်စည်သည် ကုန်လက်ကျန်ဖြစ်ပြီး ထုတ်လုပ်မှုသည် ကုန်သိုလှောင်ရုံသို့ စီးဝင်သဖြင့် ကုန်စီးဆင်းမှုဖြစ်သည်။ သုံးစွဲမှုသည် ကုန်သိုလှောင်ရုံမှ စီးထွက်သဖြင့် ကုန်စီးဆင်းမှုဖြစ်သည်။ နှစ်ဆုံးရှိ ကုန်လက်ကျန်သည် နောက်နှစ်အတွင်း ကုန်ထုတ်လုပ်မှုတွင် အသုံးပြုပါက အရင်းအနှီးတွင်ထပ်ပေါင်းခြင်းဖြစ်သည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ ကုန်လက်ကျန်များဆိုသည်မှာ အချိန်ကာလတစ်ခုတွင်ရှိနေသော ကုန်စည်များ သို့မဟုတ် ကုန်ထုတ်အင်အားစုများ၏ အစုအပုံပမာဏဖြစ်သည်။
- ▶ ကုန်စီးဆင်းမှုဆိုသည်မှာ အချိန်ကာလတစ်ခုအတွင်း ကုန်လက်ကျန်တွင် ထပ်ပေါင်းထည့်လိုက်သောပမာဏ သို့မဟုတ် ကုန်လက်ကျန်မှ ထုတ်နုတ်ယူလိုက်သော ပမာဏဖြစ်သည်။

နိဂုံး

ကုန်စည်တစ်မျိုးတည်းကိုပင် အမျိုးအစားအမျိုးမျိုးခွဲခြားနိုင်သည်။ ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် အသုံးပြုခြင်းကိုလိုက်၍ ကုန်စည်အမျိုးအစားများ ကွဲပြားခြားနားမှုရှိကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ထို့ကြောင့် ဤအခန်းတွင် ကုန်စည်အမျိုးအစားခွဲခြားပုံကို တင်ပြဆွေးနွေးခြင်းဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် ကျောင်းသားများသည် မိမိတို့ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများကို ခွဲခြားလာနိုင်သည့်အပြင် ထုတ်လုပ်မှု၊ အသုံးပြုမှုနှင့် သိုလှောင်မှုတို့ပေါ်မူတည်၍ ကုန်စည်အမျိုးအစားများကို ကွဲပြားစွာအကဲဖြတ် သုံးသပ်နိုင်လာမည်။

လေ့ကျင့်ခန်းများ

- ၁။ အောက်ပါမေးခွန်းများကို မှား မှန် ရွေးပါ။
- (က) နေအိမ်အဆောက်အဦ၊ ပရိဘောဂ၊ ဆန်၊ ဆီ၊ ဆား၊ အဝတ်အထည်တို့သည် ကုန်စည်များ ဖြစ်ကြသည်။
- (ခ) ကုန်ထွက်များသည် ကုန်ချောများဖြစ်ပြီး၊ ကုန်ချောတိုင်းသည်လည်း နောက်ဆုံးသုံးကုန်စည်များ ဖြစ်သည်။
- (ဂ) ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းများမှ ဝယ်ယူထားသော မော်တော်ယာဉ်များသည် စားသုံးသူသုံးကုန်စည်များ ဖြစ်သည်။
- (ဃ) ကြာရှည်သုံးထုတ်လုပ်သူသုံးကုန်စည်သည် ရင်းနှီးကုန်စည်များဖြစ်သည်။
- (င) အရာဝတ္ထုတစ်ခုသည် နေရာတိုင်းနှင့် အချိန်တိုင်း၌ အခမဲ့ကုန်စည် ဖြစ်နေနိုင်ပါသည်။

- ၂။ အောက်ပါကွက်လပ်များကိုဖြည့်ပါ။
- (က) စုပေါင်းတပ်ဆင်ခြင်းမပြုရသေးသည့် စက်ကိရိယာအပိုင်းအစများ၊ အရောင်မတင်ရသေးသော ပရိဘောဂများ၊ ကော်ဇောအောက်ခံများ စသည်တို့ကို ----- ဟု ခေါ်သည်။
- (ခ) ----- ဆိုသည်မှာ သတ်မှတ်ထားသော အချိန်ကာလတွင် ရှိနေသော ကုန်စည်များ သို့မဟုတ် ကုန်ထုတ်အင်အားစုများ၏ အစုအပုံပမာဏပင်ဖြစ်သည်။
- (ဂ) ထုတ်လုပ်မှုအဆင့်တစ်ဆင့်၏ ကုန်ချောသည် အခြားထုတ်လုပ်မှု တစ်ခု၏ ----- ဖြစ်ကြောင်းတွေ့ရသည်။
- (ဃ) အကန့်အသတ်ဖြင့်သာရရှိနိုင်သော ရှားပါးသောကုန်စည်များကို ----- ဟုလည်း ခေါ်ဆိုနိုင်ပါသည်။

(င) ဆန်သည် စားသုံးမှုပြုလိုက်သဖြင့် ထုတ်လုပ်မှုဖြစ်စဉ်တွင် ပြန်လည်ပါဝင်နိုင်ခြင်းမရှိသဖြင့် ၎င်းကို ----- ကုန်စည်ဟုခေါ်သည်။

၃။ အဖြေမှန်ရွေးပါ။

- (က) ကုန်ထုတ်အင်အားစုများကို (က) မူလသွင်းအားစုများ (ခ) ကြားသုံးသွင်းအားစုများ (ဂ) ကြားသုံးကုန်စည်များဟုခေါ်သည်။
- (ခ) ကြာရှည်သုံးစားသုံးကုန်စည်များမှာ (က) အဝတ်အထည်များ (ခ) မီးသွေး (ဂ) လောင်စာဆီ တို့ ဖြစ်သည်။
- (ဂ) ကြားသုံးသွင်းအားစုများမှာ (က) လုပ်အား (ခ) အရင်းအနှီး (ဂ) ကုန်ကြမ်း တို့ဖြစ်သည်။
- (ဃ) ခရမ်းရောင်ငှက်မွေးတောင်သည် အသုံးဝင်တန်ဖိုးနှင့် ဖလှယ်မှုတန်ဖိုးမရှိပါက (က) အခမဲ့ကုန်စည် (ခ) စီးပွားရေးကုန်စည် (ဂ) ရှားပါးကုန်စည်သာဖြစ်ပါသည်။
- (င) ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် လယ်သမားတစ်ဦး၏ စပါးကျီတွင် စပါးတင်း (၁၅၀)ရှိပြီး ထိုနှစ်တွင်ပင် တင်း (၅၀)ကို ရောင်းချလိုက်ပါက နှစ်ဆုံးတွင် ကုန်လက်ကျန်မှာ (က) ၁၅၀ တင်း (ခ) ၁၀၀ တင်း (ဂ) ၅၀ တင်း ဖြစ်သည်။

၄။ အောက်ပါမေးခွန်းများကိုဖြေပါ။

- (က) ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများကို မည်သို့ခွဲခြားနိုင်သနည်း။ သင့်ပတ်ဝန်းကျင်တွင် တည်ရှိနေသည်များကို ဥပမာပေး၍ဖြေဆိုပါ။
- (ခ) စီးပွားရေးကုန်စည်ဆိုသည်မှာအဘယ်နည်း။ ဥပမာပေး၍ဖြေဆိုပါ။
- (ဂ) နောက်ဆုံးသုံးကုန်စည်တိုင်းသည် ကုန်ချောဖြစ်သော်လည်း ကုန်ချောတိုင်းသည် နောက်ဆုံးသုံးကုန်စည် မဖြစ်ကြောင်းကို ပေါ်လွင်အောင်ရှင်းပြပါ။
- (ဃ) ကျောင်းသားတစ်ဦးအနေဖြင့် နေ့စဉ်အသုံးပြုနေသော ကုန်စည်များသည် တစ်ခါသုံးကုန်စည် သို့မဟုတ် ကြာရှည်သုံးကုန်စည်ဖြစ်နိုင်သည်ကို ဥပမာပေး၍ဖြေဆိုပါ။
- (င) အောက်ပါကုန်စည်များသည် မည်သည့်ကုန်စည်အမျိုးအစားဖြစ်သည်ကို အကြောင်းပြုဖြေဆိုပါ။ အချို့ကုန်စည်များသည် အမျိုးအစားတစ်မျိုးမကဖြစ်နိုင်ကြောင်းကိုလည်းရှင်းပြပါ။
  - (၁) ဂဏန်းပေါင်းစက် (၂) အဝတ်အစား (၃) မုန့်ဟင်းခါး (၄) လက်ကိုင်တယ်လီဖုန်း
  - (၅) ရုပ်မြင်သံကြားစက်

အခန်း(၃)

စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များ၊ စီးပွားရေးအဆောက်အအုံပုံသဏ္ဍာန်၊

စီးပွားရေးစနစ်နှင့် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ

Economic Activities, Economic Structure, Economic System and Economic Organizations

နိဒါန်း

လူသားတို့၏လိုအင်ဆန္ဒများကို ဖြည့်ဆည်းရန်အတွက် ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် အသုံးပြုခြင်းတွင် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ဆက်နွယ်မှုမရှိပါက လုပ်ဆောင်ချက်သည် ရိုးစင်းနေပေလိမ့်မည်။ သို့သော် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းသည်ပင်လျှင် အချိန်နှင့်အင်အားစုများသည် အကန့်အသတ်ဖြင့်သာရှိနေသောကြောင့် စေ့စပ်မှုရှိစေရန် စီမံဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ထုတ်လုပ်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ အသုံးပြုရာတွင်လည်းကောင်း တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး နီးကပ်စွာဆက်နွယ်လျက်ရှိပြီး အလုပ်ပြီးမြောက်စေရန် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရသော အခြေအနေများစွာရှိသည်။ စီးပွားရေးကိစ္စရပ်များအတွက် လူသားတို့ပူးပေါင်းစီမံခန့်ခွဲလုပ်ကိုင်ခြင်းသည် စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များသည် စီးပွားရေးအဆောက်အအုံပုံသဏ္ဍာန်ကို ဖော်ပြပါသည်။ စီးပွားရေးအဆောက်အအုံပုံသဏ္ဍာန်ကို လေ့လာခြင်းဖြင့် စီးပွားရေးစနစ်အကြောင်း သိရှိနိုင်သည်။ စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များကို စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများမှ ဆောင်ရွက်ကြကြောင်းကို ဤအခန်းတွင် ရှင်းလင်းတင်ပြသွားမည်။

ဤအခန်းနှင့်ပတ်သက်၍ သင်သိရှိပြီးသောအကြောင်းအရာ

(What you have already known to this chapter)

ဘောဂဗေဒဘာသာရပ်သည် လူတို့၏လိုအင်ဆန္ဒများကိုဖြည့်ဆည်းရန်အတွက် အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ ရရှိနိုင်သောထုတ်လုပ်မှုအရင်းအမြစ်များကို လူသားများအနေဖြင့် မည်သို့မည်ပုံ စီမံခန့်ခွဲအသုံးပြုသည်ကို လေ့လာသောဘာသာရပ်ဖြစ်သည်ကိုသိရှိခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။

ဤအခန်းပြီးလျှင် ဆောင်ရွက်နိုင်မည့်အကြောင်းအရာ

(After studying this chapter, you will be able to do the followings:)

- နေ့စဉ်နေထိုင်မှုဘဝသည် စီးပွားရေးနှင့်ဆက်စပ်လျက်ရှိကြောင်း ရှင်းပြတတ်လာမည်။
- စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များကို သိရှိနားလည်လာပြီး ယင်းတို့၏ဆက်စပ်မှုများကို နေ့စဉ်လူနေမှုဘဝတွင် အသုံးပြုတတ်လာမည်။

- စီးပွားရေးအဆောက်အအုံပုံသဏ္ဍာန်ကို သိရှိနားလည်လာပြီး ယင်းအပေါ်မူတည်၍ စီးပွားရေး လုပ်ဆောင်ချက်များကို အဆင့်ဆင့်ဖော်ထုတ်တတ်မည်။
- ကမ္ဘာပေါ်တွင် စီးပွားရေးစနစ် ၃ မျိုးရှိသည်ကို သိရှိပြီး နိုင်ငံများ၏စီးပွားရေး လုပ်ဆောင်ချက်များပေါ်အခြေခံ၍ မည်သည့်စီးပွားရေးစနစ်ကျင့်သုံးနေသည်ကို သုံးသပ်တတ်လာမည်။
- စီးပွားရေးစနစ်များပေါ်အခြေခံ၍ လက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံတွင် လုပ်ဆောင်နေသော စီးပွားရေး လုပ်ဆောင်ချက်များကို ဆက်စပ်သုံးသပ်တတ်လာမည်။

၃.၁။ စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များ

(Economic Activities)

စီးပွားရေးဆိုသည်မှာ စားဝတ်နေရေးဖြစ်သည်။ **စီးပွားရေးပြေလည်စေရန် ကြိုးပမ်းလုပ်ဆောင်ရသည့် လုပ်ဆောင်ချက်များသည် စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးကိစ္စရပ်များအတွက် လူသားတို့အချင်းချင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းကို စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များ(Economic Activities) ဟုခေါ်သည်။** ထိုလုပ်ဆောင်ချက်များကို အဓိကအားဖြင့် အောက်ပါအတိုင်း အမျိုးအစား ၅ ခုခွဲခြားဖော်ပြနိုင်သည်။

- (က) ထုတ်လုပ်ခြင်း (Production)
- (ခ) ဖြန့်ဖြူးခြင်း (Distribution)
- (ဂ) လဲလှယ်ခြင်း (Exchange)
- (ဃ) စားသုံးခြင်းနှင့် စုဆောင်းခြင်း (Consumption and Saving)
- (င) ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း (Investment)တို့ ဖြစ်သည်။

(က) ထုတ်လုပ်ခြင်း

ထုတ်လုပ်ခြင်းဆိုသည်မှာ ကုန်စည်(Goods)နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ(Services)ကို ပြုလုပ်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ထုတ်လုပ်ရန်အတွက် ကုန်ထုတ်အင်အားစုများ **(Productive Forces)**ကို ပေါင်းစပ်အသုံးပြုရသည်။

ကုန်ထုတ်အင်အားစုများကို ယေဘုယျအားဖြင့် မြေယာ(Land)၊ လုပ်အား(Labour)နှင့် အရင်းအနှီး(Capital) ဟူ၍ ခွဲခြားဖော်ပြနိုင်သည်။ မြေယာတွင် မြေပေါ်မြေအောက် သဘာဝသယံဇာတပစ္စည်းများ အားလုံးပါဝင်သည်။ လုပ်အားတွင် လူတို့၏ ကာယလုပ်အားအပြင် ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် အတတ်ပညာများလည်း ပါဝင်သည်။ အရင်းအနှီးတွင် အဆောက်အဦများ၊ စက်များ၊ ကိရိယာတန်ဆာပလာများ၊ ရုပ်ဝတ္ထုများစသည်တို့ ပါဝင်သည်။

ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ထုတ်လုပ်ရန်အတွက် ကုန်ထုတ်အင်အားစုများကို သင့်လျော်သောနေရာ၊ သင့်လျော်သောအချိန်၌ သင့်လျော်သောပမာဏအတိုင်း စုစည်းအသုံးပြုရန် လိုအပ်သည်။ ဥပမာ-စပါးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ရန်အတွက် လူ၏လုပ်အား၊ အရင်းအနှီးဖြစ်သော ထယ်များ၊ ကျွဲ၊ နွားတိရစ္ဆာန်များ၊ ထွန်စက်များစသည်တို့နှင့် မြေယာကို သင့်လျော်သောနေရာ၌ သင့်လျော်သောပမာဏအတိုင်း ပေါင်းစပ်အသုံးပြုရပေသည်။

ကုန်ထုတ်အင်အားစုများကို မြေယာ၊ လုပ်အား၊ အရင်းအနှီးဟူ၍ သုံးမျိုးခွဲခြားထားသော်လည်း လုပ်အားသည် အခြေခံအကျဆုံးသော အင်အားစုဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မြေယာနှင့် အရင်းအနှီးတို့သည် လူ၏လုပ်အားမပါလျှင် ကုန်ထုတ်လုပ်နိုင်စွမ်းမရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။

လူ့အဖွဲ့အစည်း ပိုမိုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာသည်နှင့်အမျှ ထုတ်လုပ်မှုဖြစ်စဉ်တွင် လုပ်အားကို အသုံးချခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ပေါ်ပေါက်လာသော အရေးပါသည့်သွင်ပြင်လက္ခဏာတစ်ရပ်မှာ အလုပ်ခွဲခြားလုပ်ကိုင်ခြင်း(Division of Labour)ပင်ဖြစ်သည်။ **အလုပ်ခွဲခြားလုပ်ကိုင်ခြင်းဆိုသည်မှာ လုပ်သားတစ်ဦးက လုပ်ငန်းအားလုံးကိုမလုပ်ကိုင်တော့ဘဲ လုပ်ငန်းတစ်ခုတည်း သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းအနည်းငယ်ကိုသာ စူးစိုက်စောက်ချလုပ်ကိုင်ခြင်း(Specialization of Labour) ဖြစ်သည်။** အလုပ်ခွဲခြားလုပ်ကိုင်ခြင်းကြောင့် လုပ်သားတစ်ဦးသည် အလိုရှိသမျှအရာအားလုံးကို ကိုယ်တိုင်ထုတ်လုပ်ရန် မလိုတော့ပေ။ အရာဝတ္ထုအနည်းငယ်အပေါ်တွင်သာ စူးစိုက်ထုတ်လုပ်ရန် လိုသည်။ ထို့ကြောင့် လုပ်သားအင်အား(labour force)တွင် အလုပ်အကိုင်အမျိုးအစားအလိုက် ခွဲခြားမှု ရှိလာသည်။ ဥပမာ-လက်သမား၊ ပန်းပဲဆရာ၊ ရက်ကန်းရက်သူ၊ လယ်သမား၊ ဆရာဝန်၊ ဆရာ စသည်ဖြင့် အလုပ်အကိုင်ခွဲခြားလုပ်ကိုင်မှု ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ လက်သမားသည် ပရိဘောဂများထုတ်လုပ်ရာတွင် စူးစိုက်လုပ်ကိုင်သကဲ့သို့ လယ်သမားသည်လည်း လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းတွင်သာ စူးစိုက်လုပ်ကိုင်ပေသည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များဆိုသည်မှာစီးပွားရေးကိစ္စရပ်များအတွက် လူသားတို့ အချင်းချင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။
- ▶ ထုတ်လုပ်ခြင်းဆိုသည်မှာ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ ပြုလုပ်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။
- ▶ ကုန်ထုတ်အင်အားစုများကို ယေဘုယျအားဖြင့် မြေယာ၊ လုပ်အားနှင့် အရင်းအနှီးဟူ၍ ခွဲခြားဖော်ပြနိုင်သည်။
- ▶ မြေယာတွင် မြေပေါ်မြေအောက် သဘာဝသယံဇာတများ အားလုံးပါဝင်သည်။

- ▶ လုပ်အားတွင် လူတို့၏ကာယလုပ်အားအပြင် ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် အတတ်ပညာများလည်း ပါဝင်သည်။
- ▶ အရင်းအနှီးတွင် အဆောက်အဦများ၊ စက်များ၊ ကိရိယာတန်ဆာပလာများ၊ ရုပ်ဝတ္ထုများ စသည်တို့ ပါဝင်သည်။
- ▶ အလုပ်ခွဲခြားလုပ်ကိုင်ခြင်းဆိုသည်မှာ လုပ်သားတစ်ဦးကလုပ်ငန်းအားလုံးကို မလုပ်ကိုင် တော့ဘဲ လုပ်ငန်းတစ်မျိုးတည်း သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းအနည်းငယ်ကိုသာ စူးစိုက်ဖောက်ချ လုပ်ကိုင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

မိမိအစွမ်းဆောင်နိုင်ဆုံးအရာများကို ဇောက်ချထုတ်လုပ်ခြင်းဖြင့် အလုပ်သမားတစ်ဦးသည် မိမိလိုအပ်မှုထက် အပိုအလျှံများရရှိလာနိုင်သည်။ ထိုအခါ မိမိလိုအပ်သော အခြားအရာဝတ္ထုများကို ထိုအပိုအလျှံဖြင့် လဲလှယ်နိုင်သည်။ အလုပ်ခွဲခြားလုပ်ကိုင်ခြင်း၏ အဓိကအကျိုးကျေးဇူးမှာ စုစုပေါင်း ထုတ်လုပ်မှုပမာဏ မြင့်မားလာခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ထုတ်လုပ်မှုမြင့်မားလာခြင်းမှာ လုပ်သားများ အနေဖြင့် မိမိတို့ကျွမ်းကျင်သောလုပ်ငန်းတွင် သီးသန့်ဇောက်ချသုံး စက်ကိရိယာများကို အသုံးပြုနိုင်ခြင်း၊ ထုတ်လုပ်မှုနည်းပညာနှင့်ကျွမ်းကျင်မှုတိုးခြင်း စသည့်အကြောင်းရင်းများကြောင့် ဖြစ်သည်။ ယနေ့ကမ္ဘာပေါ်တွင် ထုတ်လုပ်မှုအဆင့်မြင့်မားလာခြင်းမှာ အလုပ်ခွဲခြားလုပ်ကိုင်ခြင်း၏ရလဒ်ဖြစ်သည်။

မျက်မှောက်ခေတ်တွင် လူတို့သည်အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်း(Occupation) အလိုက် ဇောက်ချလုပ်ကိုင်လာကြသည်။ ထို့ပြင် နိုင်ငံများအကြားတွင်လည်းကောင်း၊ ဒေသများအကြား တွင်လည်းကောင်း၊ လုပ်ငန်းစုများအကြားတွင်လည်းကောင်း၊ လုပ်ငန်းများအကြားတွင်လည်းကောင်း၊ အလုပ်အုပ်စုများအကြားတွင်လည်းကောင်း ဇောက်ချလုပ်ကိုင်လာကြသည်။ ဤသို့ ဇောက်ချ လုပ်ကိုင်ခြင်း၊ အလုပ်ခွဲခြားလုပ်ကိုင်ခြင်းတို့ကြောင့် လဲလှယ်ခြင်း(Exchange)နှင့် ကုန်သွယ်ခြင်း (Trading)တို့သည် အလွန်အရေးပါလာပေသည်။

(ခ) ဖြန့်ဖြူးခြင်း

ဖြန့်ဖြူးခြင်းဆိုသည်မှာ ထုတ်လုပ်မှုတွင်ပါဝင်သူများအကြား ထုတ်လုပ်မှု၏ရလဒ်များကို ခွဲဝေဖြန့်ဖြူးခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုတွင် ကုန်ထုတ်စွမ်းအားစုများဖြစ်ကြသည့် မြေယာ၊ လုပ်အား၊ အရင်းအနှီးတို့၏ ပါဝင်မှုအချိုးအစားအတိုင်း ခွဲဝေဖြန့်ဖြူးသည်။ မြေယာပိုင်ဆိုင်သူများက ငှားရမ်းခ(Rent)၊ လုပ်သားများက လုပ်ခနှင့်လစာများ(Wage and Salary)၊ အရင်းအနှီး ပိုင်ဆိုင်သူ များက အတိုး(Interest)၊ အမြတ်(Profit)နှင့် အမြတ်ဝေစု(Dividend)များ အဖြစ် ခွဲဝေယူကြသည်။

ထို့ကြောင့်မြေယာ၊ လုပ်အား၊ အရင်းအနှီးတို့သည် ဝင်ငွေရရှိသည့် ဇာစ်မြစ်များဖြစ်ကြသည်။ ထိုကုန်ထုတ်အင်အားစု ဇာစ်မြစ်များမှရရှိသည့်ဝင်ငွေများကို အင်အားစုအခဝင်ငွေ (Factor Income)ဟု ခေါ်သည်။ **အင်အားစုအခဝင်ငွေဆိုသည်မှာ ကုန်ထုတ်အင်အားစုများဖြစ်သည့် မြေယာ၊ လုပ်အား၊ အရင်းအနှီးတို့အတွက် အခငွေအဖြစ်ရရှိသည့် ငှားရမ်းခ၊ လုပ်ခ၊ လစာ၊ အတိုး၊ အမြတ်၊ အမြတ်ဝေစုများဖြစ်ကြသည်။**

အလုပ်လုပ်ရာမှ ရရှိသောဝင်ငွေများသည် ပညာအရည်အချင်း၊ အတွေ့အကြုံ၊ ဗဟုသုတ၊ အလေ့အကျင့် စသည့်အချက်များတွင်မူတည်ပြီး ကွာခြားသည်။ ဥစ္စာဓနပိုင်ဆိုင်မှု ကွာခြား၍လည်း ဝင်ငွေခွဲဝေဖြန့်ဖြူးမှု ကွာခြားသည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ ဖြန့်ဖြူးခြင်းဆိုသည်မှာ ထုတ်လုပ်မှုတွင် ပါဝင်သူများအကြား ထုတ်လုပ်မှု၏ရလဒ်များကို ခွဲဝေဖြန့်ဖြူးခြင်းဖြစ်သည်။
- ▶ အင်အားစုအခဝင်ငွေဆိုသည်မှာ ကုန်ထုတ်အင်အားစုများဖြစ်သည့် မြေယာ၊ လုပ်အား၊ အရင်းအနှီးတို့အတွက် အခငွေအဖြစ်ရရှိသည့် ငှားရမ်းခ၊ လုပ်ခ၊ လစာ၊ အတိုး၊ အမြတ်၊ အမြတ်ဝေစုများဖြစ်သည်။

(ဂ) လဲလှယ်ခြင်း

လဲလှယ်ခြင်းဆိုသည်မှာ လုပ်သားတို့၏ ဇောက်ချလုပ်ကိုင်မှုကြောင့်ရရှိလာသော ကုန်စည်အပို အလှုံများကို မိမိတို့အလိုရှိရာအခြားကုန်စည်များဖြင့် ဖလှယ်ရယူခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် လဲလှယ်ခြင်းသည်လည်း အလွန်အရေးပါသော စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်တစ်ခုဖြစ်သည်။ လဲလှယ်ခြင်းနှင့် ဇောက်ချလုပ်ကိုင်ခြင်းတို့သည် အပြန်အလှန်အကျိုးပြုနေကြသည်။ ဇောက်ချလုပ်ကိုင်ခြင်းကြောင့် လဲလှယ်မှုတိုးတက်လာပြီး လဲလှယ်မှုလွယ်ကူတိုးတက်လာခြင်းကြောင့် ပိုမိုဇောက်ချလုပ်ကိုင် နိုင်ပေသည်။ ဇောက်ချလုပ်ကိုင်ခြင်း၏ အကျိုးဆက်မှာ ထုတ်လုပ်မှုကို ပိုမိုမြင့်မားလာစေခြင်း ဖြစ်သည်။

ရှေးအခါက လူတို့သည် ကုန်စည်များကို တိုက်ရိုက်လဲလှယ်ခဲ့ကြသည်။ ဥပမာ- စပါးအပို အလှုံရှိသော လယ်သမားတစ်ဦးသည် မိမိလိုအပ်လျက်ရှိသော အဝတ်အထည်ကိုရရှိရန် ရက်ကန်းရက်သူနှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်သွယ်၍ စပါးနှင့်အဝတ်အထည်ကို လဲလှယ်ပေးမည်။ ဤသို့ **ကုန်ပစ္စည်းချင်း လဲလှယ်ခြင်းကို တိုက်ရိုက်ဖလှယ်သည့်စနစ် (barter system)ဟုခေါ်သည်။** ဤသို့ တိုက်ရိုက်လဲလှယ်သောစနစ်သည် အလွန်ရိုးစင်းသော လဲလှယ်မှုပုံစံမျိုးဖြစ်သည်။ ဤစနစ်တွင် ပြဿနာများစွာ

ရှိပေသည်။ ဥပမာ- ကျွဲ နွား တိရစ္ဆာန်မွေးမြူသူတစ်ဦးသည် အလိုရှိသော ဆန်ကိုလဲလှယ်ရရှိရန် လိုက်လံရှာဖွေရာ ဆန်နှင့် ကျွဲ နွားကို လဲလှယ်လိုသောသူတစ်ဦးတစ်ယောက်ကိုမျှ မတွေ့ရပါက လဲလှယ်မှုဖြစ်မြောက်နိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ ဆန်နှင့်ကျွဲနွားကို လဲလှယ်လိုသော လယ်သမားအား တွေ့ရှိ ပါကလည်း လယ်သမားသည် အနည်းငယ်မျှသာ ဆန်ပမာဏကို ပေးနိုင်မည်ဆိုလျှင် ကျွဲ နွားတို့ကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ လဲလှယ်ရန် မဖြစ်နိုင်ပေ။ ဤသို့သော အခက်အခဲများကြောင့် လူတို့သည် ငွေကြေး သို့မဟုတ် အသပြာ(Money)ကို အသုံးပြုလာကြသည်။ ထုတ်လုပ်သူများသည် မိမိတို့၏ထုတ်ကုန်များ ကို အသပြာဖြင့် ဦးစွာရောင်းချပြီး ရရှိသောအသပြာဖြင့် မိမိတို့အလိုရှိရာပစ္စည်းများကို ပြန်လည် ဝယ်ယူကြသည်။ အသပြာကိုအသုံးပြုခြင်းဖြင့် လဲလှယ်ခြင်းကို လွယ်ကူအဆင်ပြေစေသည်။ ထို့ကြောင့် ခေတ်သစ်စီးပွားရေးအဆောက်အအုံတွင် ငွေကြေးသည်အလွန်အရေးပါသော အခန်း ကဏ္ဍမှ ပါဝင်လျက်ရှိသည်။

လဲလှယ်ခြင်းဟူသော လုပ်ဆောင်ချက်သည် ဘောဂဗေဒဘာသာရပ်တွင် အလွန်အရေးပါသော အခြင်းအရာ(Phenomena)နှစ်ရပ်ကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ၎င်းတို့မှာ ဈေးကွက်(Market)နှင့် ဈေးနှုန်း(Price)တို့ ဖြစ်သည်။

ရှေးအခါက လူတို့သည်မိမိတို့၏ထုတ်ကုန်များကို တိုက်ရိုက်လဲလှယ်ရန်အတွက် တစ်နေရာရာ တွင်တွေ့ဆုံကြသည်။ ထိုနေရာသည် ဈေးကွက်ဖြစ်လာသည်။ **ဈေးကွက်ဆိုသည်မှာ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်သောနေရာဟု သတ်မှတ်နိုင်သည်။** မျက်မှောက်ခေတ်ကာလ တွင်လည်း ဈေးကွက်များ ဆက်လက်တည်ရှိလျက်ပင်ဖြစ်သည်။ သို့သော် လူတို့သည်မိမိတို့၏ ရောင်းကုန်များကို အသပြာဖြင့် ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားမှုပြုလုပ်ကြခြင်း၊ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး တိုးတက်ကောင်းမွန်လာခြင်းတို့ကြောင့် ဈေးကွက်အနေဖြင့် တစ်နေရာတည်းတွင် အမြဲဆုံတွေ့ရန် မလိုတော့ပေ။ **ရောင်းချရန်ထုတ်လုပ်ထားသော ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများကို ရောင်းကုန်များ (Commodities)ဟုခေါ်သည်။**

ဈေးနှုန်းများသည် ကုန်စည်အချင်းချင်း လဲလှယ်သောနှုန်းထားများပင်ဖြစ်သည်။ ဈေးနှုန်းကို နှိုင်းယှဉ်ဈေးနှုန်းနှင့် ငွေကြေးဈေးနှုန်းဟူ၍ ၂ မျိုးခွဲခြားဖော်ပြနိုင်သည်။ အကယ်၍ မုန့်ဖုတ်သမား တစ်ယောက်သည် ပေါင်မုန့်ငါးလုံးနှင့် ငါးတစ်ပိဿာတို့ကို လဲလှယ်ပါက ငါးတစ်ပိဿာ၏ဈေးနှုန်း သည် ပေါင်မုန့်ငါးလုံးဟုပြောဆိုနိုင်ပြီး ပေါင်မုန့်တစ်လုံး၏ဈေးနှုန်းသည် ငါး ၂၀ ကျပ်သားဟု ပြော နိုင်သည်။ ထိုဈေးနှုန်းသည် နှိုင်းယှဉ်ဈေးနှုန်း(Relative Price)ဖြစ်သည်။

နှိုင်းယှဉ်ဈေးနှုန်းဆိုသည်မှာ ကုန်စည်တစ်မျိုး၏တန်ဖိုးကို အခြားကုန်စည်တစ်မျိုး၏ တန်ဖိုးနှင့် နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည်။ ငွေကြေးဈေးနှုန်း(Money Price)သည် ယင်းကုန်စည်နှင့် ငွေကြေးတို့လဲလှယ်သောနှုန်းပင်ဖြစ်ပြီး အမည်ခံဈေးနှုန်း(Nominal Price)ဟုလည်းခေါ်သည်။

ငွေကြေးကို အသုံးပြုသောအခါ ဈေးနှုန်းများကို ပိုမိုလွယ်ကူစွာဖော်ပြနိုင်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ပေါင်မုန့် တစ်လုံး(၁၀၀၀)ကျပ်၊ ငါးတစ်ပိဿာ(၅၀၀၀)ကျပ် စသည်ဖြင့် ဖြစ်သည်။

သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးနှင့် သိုလှောင်မှုလုပ်ငန်းများ ကောင်းမွန်ပါက အလွန်ဝေးကွာသောဒေသများအကြား ကုန်စည်လဲလှယ်မှုများကို ပြုလုပ်နိုင်ပေမည်။ ဥပမာ-ပဲခူးတိုင်း ဒေသကြီးမှဆန်ကို ကချင်ပြည်နယ်တွင်ရောင်းချနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး ကချင်ပြည်နယ်မှသစ်သီးများကို ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးတွင် ရောင်းချနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ တိုင်းပြည်တစ်ပြည်နှင့်တစ်ပြည် ကုန်စည်များ လဲလှယ်ကြရာမှ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကုန်သွယ်မှု ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ထို့ကြောင့် **အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကုန်သွယ်ရေးသည် နိုင်ငံအလိုက်ကုန်စည်များကို ဇောက်ချထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် အလုပ်ခွဲခြားလုပ်ကိုင်ခြင်းမှ ပေါ်ပေါက်လာသော လဲလှယ်ခြင်းပုံစံတစ်မျိုးပင် ဖြစ်သည်။**

အဓိကအချက်များ

- ▶ လဲလှယ်ခြင်းဆိုသည်မှာ လုပ်သားတို့၏ စူးစိုက်ဖောက်ချလုပ်ကိုင်မှုကြောင့် ရရှိလာသော ကုန်စည်အပိုအလျှံများကို မိမိတို့အလိုရှိရာအခြားကုန်စည်များဖြင့် ဖလှယ်ရယူခြင်းဖြစ်သည်။
- ▶ လဲလှယ်ခြင်းဟူသောလုပ်ဆောင်ချက်သည် ဘောဂဗေဒဘာသာရပ်တွင် အလွန်အရေးပါသည့် အခြင်းအရာနှစ်ရပ်ဖြစ်သော ဈေးကွက်နှင့် ဈေးနှုန်းကိုဖြစ်ပေါ်စေသည်။
- ▶ ရောင်းချရန်ရည်ရွယ်၍ ထုတ်လုပ်ထားသော ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများကို ရောင်းကုန်များ ဟုခေါ်သည်။
- ▶ နှိုင်းယှဉ်ဈေးနှုန်းဆိုသည်မှာ ကုန်စည်တစ်မျိုး၏တန်ဖိုးကို အခြားကုန်စည်တစ်မျိုး၏ တန်ဖိုးနှင့် နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည်။
- ▶ ငွေကြေးဈေးနှုန်းသည် ကုန်စည်နှင့် ငွေကြေးတို့လဲလှယ်သောနှုန်းပင် ဖြစ်သည်။
- ▶ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကုန်သွယ်ရေးသည် နိုင်ငံအလိုက်ကုန်စည်များကို စူးစိုက်ဖောက်ချ ထုတ်လုပ်ခြင်းမှ ပေါ်ပေါက်လာသော လဲလှယ်ခြင်းပုံစံတစ်မျိုးပင်ဖြစ်သည်။

(ဃ) စားသုံးခြင်းနှင့် စုဆောင်းခြင်း

စားသုံးခြင်းဆိုသည်မှာ လူပုဂ္ဂိုလ်အနေဖြင့်လည်းကောင်း၊ အိမ်ထောင်စုအနေဖြင့်လည်းကောင်း၊ အဖွဲ့အစည်းအနေဖြင့်လည်းကောင်း ထုတ်လုပ်မှုအတွက်မရည်ရွယ်ဘဲ လတ်တလောလိုအပ်ဆန္ဒများကိုဖြည့်ဆည်းရန် ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများကို အသုံးပြုခြင်းဖြစ်သည်။ ကုန်စည်တစ်ခုကို စားသုံးလိုက်သောအခါ အခြားကုန်စည်တစ်ခုဖြစ်မလာတော့ပေ။ ဥပမာအားဖြင့် ဆန်ကို အိမ်ထောင်စုတစ်ခု၏ အစားအစာအဖြစ်အသုံးပြုလိုက်သောအခါ အဆိုပါစားသုံးလိုက်သောဆန်သည်

အခြားကုန်စည်တစ်ခုဖြစ်မလာတော့ပေ။ သို့ဖြစ်၍ ဆန်ကိုစားသုံးလိုက်သည်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဆန်ကိုစားသုံးခြင်းသည် နောက်ဆုံးအသုံးပြုခြင်းဖြစ်သဖြင့် နောက်ဆုံးသုံး၊ စားသုံးသူသုံး တစ်ခါသုံးကုန်စည်ဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံးအသုံးပြုခြင်း (Final Use)တွင်စားသုံးခြင်း၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း နှင့် ပြည်ပပို့ကုန်အဖြစ် တင်ပို့ရောင်းချခြင်းတို့ပါဝင်သည်။

ခေတ်သစ်စီးပွားရေးအဆောက်အအုံများတွင် စားသုံးခြင်းကို နှစ်ပိုင်းခွဲခြားဖော်ပြနိုင်သည်။ ၎င်းတို့မှာတစ်ဦးချင်း သို့မဟုတ် အိမ်ထောင်စုအလိုက်စားသုံးခြင်း(Individual or Household Consumption)နှင့် စုပေါင်းစားသုံးခြင်း(Collective Consumption)တို့ဖြစ်သည်။ **တစ်ဦးချင်း သို့မဟုတ် အိမ်ထောင်စုအလိုက်စားသုံးခြင်းဆိုသည်မှာ ၎င်းတို့၏ကိုယ်ရေးကိုယ်တာအတွက် တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်း သို့မဟုတ် အိမ်ထောင်စုအနေဖြင့် စားသုံးခြင်းဖြစ်သည်။** ဥပမာ-လူတစ်ဦး တစ်ယောက်၏ အစားအစာဝယ်ယူမှု၊ အိမ်ထောင်စုတစ်ခု၏ ဆေးဝါးဝယ်ယူမှုတို့ ဖြစ်သည်။ **စုပေါင်း စားသုံးခြင်းဆိုသည်မှာ ပြည်သူလူထုအတွက် အသုံးပြုသောစားသုံးမှုစရိတ်ဖြစ်သည်။ အစိုးရ၏ ပညာရေးအတွက်အသုံးစရိတ်များ၊ နိုင်ငံတော်ကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးအသုံးစရိတ်များ၊ ဆေးရုံများ နှင့် ရောဂါကာကွယ်ရေးလုပ်ငန်းများအတွက် အသုံးစရိတ်များဖြစ်သည်။**

ဘောဂဗေဒဘာသာရပ်တွင် စားသုံးခြင်းနှင့်စုဆောင်းခြင်းတို့ကို ဒဂီးပြားတစ်ခု၏ မျက်နှာပြင် နှစ်ဖက်အဖြစ် ရှုမြင်တတ်ကြသည်။ **စုဆောင်းခြင်းဆိုသည်မှာ ထုတ်လုပ်မှုစုစုပေါင်းမှ စားသုံးပြီးနောက် ကျန်ရှိသော အစိတ်အပိုင်းပင်ဖြစ်သည်။** စားသုံးမှုမပြုသောအရာသည် စုဆောင်းမှုဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် စုဆောင်းမှုသည်စားသုံးခြင်းမပြုသောအပိုင်းဖြစ်ပြီး စားသုံးခြင်းသည် စုဆောင်းမှုမပြုသော အပိုင်းပင်ဖြစ်သည်။ ပို၍နားလည်စေရန် သာဓကတစ်ခုဖြင့် ရှင်းပြပါမည်။ အကယ်၍ လယ်သမား တစ်ဦးသည် စပါးတင်း ၃၀၀ ထုတ်လုပ်ပြီး တင်း ၁၀၀ ကို ဝမ်းစာအဖြစ် အသုံးပြု၍ အခြား တင်း ၁၅၀ ကို အဝတ်အထည်၊ အစားအစာ၊ ဖျော်ဖြေရေး၊ ခရီးသွားလာရေး စသည်တို့အတွက် လဲလှယ် အသုံးပြုခဲ့သည်ဆိုပါက ဤလယ်သမားသည် စုစုပေါင်းထုတ်လုပ်သော စပါးတင်း ၃၀၀ အနက်မှ စပါးတင်း ၂၅၀ ကို စားသုံးမှုအတွက် အသုံးပြုသည်ဟုဆိုရပေသည်။ ထို့ကြောင့် သူ၏ စုဆောင်းမှုသည် စပါးတင်း ၅၀ ဖြစ်သည်။ ဤစုဆောင်းမှုဖြစ်သော စပါးတင်း ၅၀ သည် စုစုပေါင်း ထုတ်လုပ်မှုအနက်မှ စပါးတင်း ၂၅၀ ကို စားသုံးပြီးနောက် ကျန်ရှိသောစပါးဖြစ်သည်။ စားသုံးမှုမပြုသော စပါးတင်း ၂၅၀ သည်လည်း ထုတ်လုပ်လိုက်သည့် တင်း ၃၀၀ မှ စုဆောင်းမှုအတွက် တင်း ၅၀ ဖယ်ထားပြီးနောက် ကျန်ရှိသောစပါးဖြစ်သည်။

ဤအခြေအနေ၌ သက်ဆိုင်ရာကုန်စည်များ၏ ဈေးနှုန်းများကိုသိလျှင် ယင်းကိုငွေကြေး တန်ဖိုးအားဖြင့် ဖော်ပြနိုင်သည်။ အကယ်၍ စပါးဈေးနှုန်းသည် တစ်တင်းလျှင် ၄ သောင်း ကျပ်ဖြစ်ပါ က စုစုပေါင်းထုတ်လုပ်သောစပါးတင်း ၃၀၀ သည် ဝင်ငွေကျပ် သိန်း ၁၂၀ နှင့် ညီမျှပေသည်။

ဤဝင်ငွေအနက် စပါးတင်း ၂၅၀ နှင့်ညီမျှသော တန်ဖိုးကျပ် သိန်း ၁၀၀ ကို စားသုံးလိုက်ပြီး ကျပ် သိန်း ၂၀ ကို စုဆောင်းသည်။ စားသုံးမှုအတွက်သုံးလိုက်သော ငွေတန်ဖိုးကျပ် သိန်း ၁၀၀ နှင့် စုဆောင်းငွေကျပ် သိန်း ၂၀ တို့ကို ပေါင်းလိုက်ပါက စုစုပေါင်းဝင်ငွေကျပ် သိန်း ၁၂၀ ရရှိမည် ဖြစ်သည်။ လယ်သမားကြီး၏ စားသုံးရန်ဆုံးဖြတ်ချက်သည် သွယ်ဝိုက်သောအားဖြင့် စုဆောင်းရန် ဆုံးဖြတ်ချက် ဖြစ်သည်။ ထို့အတူ အပြန်အလှန်အားဖြင့် စုဆောင်းရန်ဆုံးဖြတ်ချက်သည် စားသုံးရန် ဆုံးဖြတ်ချက်ပင်ဖြစ်သည်။

စုဆောင်းခြင်းကို ရွှေ့ဆိုင်းထားသောစားသုံးမှုအဖြစ် မှတ်ယူသည်။ လူတို့စုဆောင်းကြသည်မှာ မိမိတို့ကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေ၊ မိမိတို့၏သားစဉ်မြေးဆက်တို့အတွက်ဖြစ်စေ နောင်တစ်ချိန်တွင် စားသုံး နိုင်ရန်အတွက် ဖြစ်သည်။ စုဆောင်းမှုသည်လည်း အလွန်အရေးပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် စုဆောင်းမှုရှိမှသာလျှင် စီးပွားရေးအဆောက်အအုံသည် တိုးတက်လာမည်ဖြစ်ပြီး နောင်ကာလတွင် ပိုမိုစားသုံးလာနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် စုစုပေါင်းထုတ်လုပ်မှုအနက်မှ မည်မျှကိုစားသုံးပြီး မည်မျှကိုစုဆောင်းမည်ဟူသော စားသုံးမှုနှင့်စုဆောင်းမှုဆုံးဖြတ်ချက်သည် ပစ္စုပ္ပန်ကာလစားသုံးမှု နှင့် အနာဂတ်ကာလစားသုံးမှုတို့အကြား ရွေးချယ်မှုပင်ဖြစ်သည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ စားသုံးခြင်းဆိုသည်မှာ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးအနေဖြင့်လည်းကောင်း၊ အိမ်ထောင်စုများအနေဖြင့် လည်းကောင်း၊ အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့်လည်းကောင်း ထုတ်လုပ်မှုအတွက် မရည်ရွယ်ဘဲ လတ်တလောလိုအင်ဆန္ဒများကို ကျေနပ်နှစ်သိမ့်မှုရရှိစေရန် ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို အသုံးပြုခြင်းဖြစ်သည်။
- ▶ စုဆောင်းခြင်းဆိုသည်မှာ ထုတ်လုပ်မှုစုစုပေါင်းမှ စားသုံးပြီးနောက်ကျန်ရှိသောအစိတ် အပိုင်းဖြစ်သည်။
- ▶ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်း သို့မဟုတ် အိမ်ထောင်စုအလိုက်စားသုံးခြင်းဆိုသည်မှာ ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာအတွက် တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်း သို့မဟုတ် အိမ်ထောင်စုအနေဖြင့် စားသုံးခြင်းဖြစ်သည်။
- ▶ စုပေါင်းစားသုံးမှုဆိုသည်မှာ အစိုးရမှပြည်သူလူထုအတွက် အသုံးပြုသောစားသုံးမှုအသုံး စရိတ်ဖြစ်သည်။

(င) ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းဆိုသည်မှာ ကုန်ထုတ်အရင်းအနှီးသစ်များ တိုးပွားလာခြင်း၊ ထုတ်လုပ်မှုကို အဆက်မပြတ်ဖြစ်ပေါ်စေရန် အသုံးပြုသည့် ကုန်ထုတ်အရင်းအနှီးများ၏ ချွတ်ယွင်းပြုန်းတီးမှု (Depreciation)ကို အစားထိုးခြင်းနှင့် အရင်းအနှီးကုန်လက်ကျန်များသို့ အရင်းအနှီးသစ်များ ထပ်ပေါင်းဖြည့်စွက်သည့် လုပ်ဆောင်ချက်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၏ အခြားအခေါ်အဝေါ် တစ်ခုမှာ အရင်းအနှီးတည်ဆောက်မှု(Capital Formation)ဖြစ်သည်။ စက်ရုံအလုပ်ရုံများအသွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း၊ အဆောက်အဦများ၊ လမ်းများအသွင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းတို့ကို ပုံသေအရင်းအနှီး တည်ဆောက်ခြင်း(Fixed Capital Formation)ဟု ခေါ်သည်။ ကုန်လက်ကျန်များကိုမူ သိုလှောင် ကုန်စည်များအသွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းအဖြစ်ရှုမြင်နိုင်သည်။ ၎င်းကို သိုလှောင်ကုန်စည်လက်ကျန် ပြောင်းလဲခြင်း(Inventory or Stock Changes)ဟုခေါ်သည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပြုလုပ်ရန်အတွက် စုဆောင်းမှုများရှိရမည်။

စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များ၏ အဓိကဦးတည်ချက်မှာ စားသုံးခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် စားသုံးလိုသောအလိုဆန္ဒသည် စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်အားလုံး၏ အကြောင်းရင်းဖြစ်ပေသည်။ စားသုံးခြင်းကိုလုပ်ဆောင်နိုင်ရန် ကုန်ထုတ်လုပ်ခြင်းဟူသော လုပ်ဆောင်ချက်ရှိရန်လိုအပ်သည်။ စားသုံးခြင်းသည် လူသားတို့အတွက် အခြေခံလုပ်ဆောင်ချက်ဖြစ်ပြီး စားသုံးခြင်းကို လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် ပြုလုပ်ရသော ထုတ်လုပ်ခြင်းသည် အရေးပါဆုံးလုပ်ဆောင်ချက်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် လူတို့သည် မိမိတို့၏ထုတ်လုပ်မှုမှရရှိသည့်ကုန်စည်များကို မိမိတို့အလိုရှိသော အခြားကုန်စည်များဖြင့် လဲလှယ် ယူကြသည်။ ကုန်ထုတ်လုပ်ခြင်းကို အဆက်မပြတ်လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် စုဆောင်းမှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဟူသော စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များ လိုအပ်သည်။ ထို့ကြောင့် စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များသည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခုဆက်စပ်နေကြသည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုသည်မှာ ကုန်ထုတ်အရင်းအနှီးသစ်များတိုးပွားလာခြင်း၊ ထုတ်လုပ်မှုကို အဆက်မပြတ်ဖြစ်ပေါ်စေရန် အသုံးပြုသည့် ကုန်ထုတ်အရင်းအနှီးများ၏ ချွတ်ယွင်းပြုန်းတီးမှုကို အစားထိုးခြင်းနှင့် အရင်းအနှီးကုန်လက်ကျန်များသို့ အရင်းအနှီးသစ်များ ထပ်ပေါင်း ဖြည့်စွက်သည့် လုပ်ဆောင်ချက်ဖြစ်သည်။
- ▶ စက်ရုံအလုပ်ရုံများအသွင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း၊ အဆောက်အဦများ၊ လမ်းများအသွင် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံခြင်းတို့ကို ပုံသေအရင်းအနှီးတည်ဆောက်ခြင်းဟုခေါ်သည်။
- ▶ ကုန်လက်ကျန်များကို သိုလှောင်ကုန်စည်များအသွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းအား သိုလှောင်ကုန်စည် လက်ကျန်ပြောင်းလဲခြင်းဟုခေါ်သည်။

၃.၂။ စီးပွားရေးအဆောက်အအုံပုံသဏ္ဍာန် (Economic Structure)

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအဆောက်အအုံပုံသဏ္ဍာန်သည် ထိုနိုင်ငံ၏စီးပွားရေး လုပ်ဆောင်ချက်များ၏ အချိုးအစားပုံသဏ္ဍာန်ပင်ဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များသည် ထုတ်လုပ်မှု၊ ဖြန့်ဖြူးမှု၊ လဲလှယ်မှု၊ စားသုံးမှု၊ စုဆောင်းမှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတို့ဖြစ်သည်။ ထုတ်လုပ်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ ထုတ်လုပ်မှုအဆောက်အအုံပုံသဏ္ဍာန်(Productive Structure)ကို ယေဘုယျအားဖြင့် စီးပွားရေးကဏ္ဍအလိုက်လေ့လာလေ့ရှိသည်။ **စီးပွားရေးကဏ္ဍတစ်ခုသည် လက္ခဏာရပ်တူညီသော ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ဆောင်ချက်များ၏ အုပ်စုတစ်ခုကိုဖော်ညွှန်းသည်။** ဥပမာ- အပင်၊ သစ်ပင်များစိုက်ပျိုးထားသော ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ဆောင်ချက်များကို လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍ (Agriculture Sector)တွင် အုပ်စုဖွဲ့ဖော်ပြလေ့ရှိသည်။ စက်ရုံအလုပ်ရုံတွင်ပြုလုပ်သော လုပ်ဆောင်ချက်များအား စက်မှုကဏ္ဍ(Manufacturing Sector)တွင် အုပ်စုဖွဲ့ဖော်ပြလေ့ရှိသည်။

ထုတ်လုပ်မှုအချိုးအစားများအား လေ့လာခြင်းသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏စီးပွားရေးအဆောက်အအုံကိုလေ့လာရာတွင် အဓိကအပိုင်းဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအဆောက်အအုံကို ပြည့်စုံစွာသိရှိရန်အလို့ငှာ စားသုံးမှု၊ ဖြန့်ဖြူးမှု၊ လဲလှယ်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတို့၏ အချိုးအစားကိုပါ ဖြည့်စွက်လေ့လာရန် လိုအပ်ပေသည်။

အဓိကအချက်

- ▶ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအဆောက်အအုံပုံသဏ္ဍာန်သည် ထိုနိုင်ငံ၏စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များ၏ အချိုးအစားပုံသဏ္ဍာန်ပင်ဖြစ်သည်။

၃.၃။ စီးပွားရေးစနစ် (Economic System)

စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် စီးပွားရေးအဆောက်အအုံတို့၏ အဓိပ္ပာယ်များကို သိရှိခဲ့ပြီးဖြစ်၍ ယခုအခါစီးပွားရေးစနစ်အကြောင်းကို ဖော်ပြမည်ဖြစ်သည်။ **စီးပွားရေးစနစ်ဆိုသည်မှာ လူတို့အနေဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သည့်စနစ်ကိုဆိုလိုသည်။** စီးပွားရေးစနစ်ကို နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာရှုထောင့်နှင့် နည်းပညာဆိုင်ရာရှုထောင့်ဟူ၍ ရှုထောင့်နှစ်ရပ်မှ ရှုမြင်နိုင်သည်။ **စီးပွားရေးစနစ်၏ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာရှုထောင့်သည် ကုန်ထုတ်စွမ်းအားစုများကို မည်သူ**

တို့ကပိုင်ဆိုင်ပြီး စုစုပေါင်းထုတ်ကုန်အားလူတန်းစားများအကြားတွင် မည်သို့ခွဲဝေဖြန့်ဖြူးသည်နှင့် သက်ဆိုင်သည်။ သမိုင်းဦးဘုံမြေစီးပွားရေးစနစ်၊ အရင်းရှင်စီးပွားရေးစနစ်၊ ဆိုရှယ်လစ်စီးပွားရေးစနစ် စသည်ဖြင့်တည်ရှိခဲ့ကြပေသည်။ **စီးပွားရေးစနစ်၏ နည်းပညာဆိုင်ရာထောင့်များမှာ ထုတ်လုပ်မှု ယူနစ်များသည် မည်သည့်အရပ်တွင်တည်ရှိပြီး မည်သည့်ထုတ်လုပ်မှုနည်းလမ်းများကို အသုံးပြုမည်၊ စီးပွားရေးတိုးတက်မှုအတွက်မည်သို့စီမံကိန်းများ၊ မူဝါဒများရေးဆွဲချမှတ်မည်၊ နိုင်ငံတော်ဘဏ္ဍာ ငွေကို မည်ကဲ့သို့ရှာဖွေစုစည်းမည်၊ မည်သို့အသုံးပြုမည် စသည့်အကြောင်းအရာများနှင့် သက်ဆိုင် ပေသည်။**

ယနေ့ကမ္ဘာပေါ်ရှိစီးပွားရေးစနစ်များကို ၃ မျိုးခွဲခြားဖော်ပြနိုင်သည်။ ၎င်းတို့မှာ (၁) ဈေးကွက် စီးပွားရေးစနစ် (Market Economy) (၂) ဗဟိုစီမံကိန်းချစီးပွားရေးစနစ် (Centrally Planned Economy) (၃) ရောပြွမ်းစီးပွားရေးစနစ် (Mixed Economy) တို့ ဖြစ်သည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ စီးပွားရေးစနစ်ဆိုသည်မှာ လူတို့အနေဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များ လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်သည့်စနစ်ကို ဆိုလိုသည်။
- ▶ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ စီးပွားရေးစနစ်များမှာ ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်၊ ဗဟိုစီမံကိန်းချစီးပွားရေး စနစ်နှင့် ရောပြွမ်းစီးပွားရေးစနစ်ဟူ၍ ၃ မျိုးရှိသည်။

၃.၄။ စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ (Economic Organizations)

ယခုခေတ်တွင် ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများထုတ်လုပ်ရာ၌ ရည်ရွယ်ချက်တူသည့်လုပ်ငန်းများ အချင်းချင်းပူးပေါင်း၍ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုယူနစ် (Unit) များကို ဖွဲ့စည်းသည်။ ထိုယူနစ်များအချင်းချင်း ပေါင်းစပ်ကာ ပို၍ကြီးမားသောအဖွဲ့အစည်းများကို ဖွဲ့စည်းပြီး ယင်းကို စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းဟူ၍ ခေါ်ဆိုနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် **စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်း (Economic Organization) ဆိုသည်မှာ ကုန်ထုတ်လုပ်ရန်ရည်ရွယ်၍ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုယူနစ်များ စုပေါင်းဖွဲ့စည်းထားသောအဖွဲ့အစည်းကို ခေါ်သည်။**

ခေတ်သစ်စီးပွားရေးအဆောက်အအုံအတွက် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ ဖွဲ့စည်းတည်ထောင် ခြင်းမှာ အလွန်လိုအပ်ပေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ယင်းအဖွဲ့အစည်းများသည် ကုန်ထုတ်လုပ်မှု ဖြစ်စဉ်ကို ထိရောက်သောစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ထိန်းချုပ်မှုတို့ကို ပြုလုပ်ပေးနိုင်စွမ်းရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။

ယခုခေတ်တွင် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများသည် ဥပဒေအရတရားဝင်ရပ်တည်နိုင်ခွင့်(**legal status**) ရှိသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ၎င်းတို့သည် ကန်ထရိုက်စာချုပ်များချုပ်ဆိုနိုင်ပြီး တရားရုံးများတွင်လည်း အမှုများကို ရင်ဆိုင်နိုင်သည်။ စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများကို စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ (**Economic Enterprises**)ဟု လည်းခေါ်ကြသည်။

စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းတစ်ခု၏ အရွယ်အစားမှာ အလွန်သေးငယ်ခြင်း၊ အလယ်အလတ် ဖြစ်ခြင်း၊ အလွန်ကြီးမားခြင်းစသည်ဖြင့်ဖြစ်နိုင်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် တောင်သူလယ်သမားတစ်ဦး ပိုင်ဆိုင်သည့် အလွန်သေးငယ်သော လယ်ယာစိုက်ခင်း၊ အလယ်အလတ်အရွယ်အစားရှိသည့် ဘတ်စကားသမဝါယမအသင်းနှင့် အလွန်ကြီးမားသည့် လေကြောင်းကုမ္ပဏီ စသည်တို့ဖြစ်သည်။ စင်စစ် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံကိုပင် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအဖြစ် သဘောထားနိုင်ပေသည်။ အကြောင်းမှာ နိုင်ငံကိုထုတ်လုပ်မှုယူနစ်များစွာဖြင့် ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ထားသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ အမျိုးအစား၊ အရွယ်အစား၊ သဘောသဘာဝနှင့် လုပ်ဆောင်ချက်တို့မှာ-

- (က) ကုန်ထုတ်လုပ်မှု၏ နည်းပညာဆိုင်ရာ အခြေအနေများ(**Technical Conditions**)နှင့်
- (ခ) ကုန်ထုတ်လုပ်ရေးအရင်းအနှီးပိုင်ဆိုင်မှု (**Ownership of Means of Production**) တို့အပေါ်တွင် မူတည်ပေသည်။

(က) ကုန်ထုတ်လုပ်မှု၏နည်းပညာဆိုင်ရာ အခြေအနေများ။ ။ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်း၏ နည်းပညာ ဆိုင်ရာအခြေအနေများသည် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်း၏အရွယ်အစား၊ သဘောသဘာဝနှင့် လုပ်ဆောင်ချက်များအပေါ်တွင် အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံ အကျိုးသက်ရောက်မှုများရှိပေသည်။ အချို့ထုတ် လုပ်မှုဖြစ်စဉ်များ ဥပမာ- မော်တော်ကား ထုတ်လုပ်သောလုပ်ငန်းကို အရွယ်ကြီးမားစွာ ဖွဲ့စည်း တည်ထောင်ရလေ့ရှိသည်။ သို့ရာတွင် အချို့သောထုတ်လုပ်မှုဖြစ်စဉ်များ ဥပမာ- လက်ဖက်ရည်ဆိုင်၊ လက်မှုပညာလုပ်ငန်းစသည်တို့ကိုမူ အသေးစားဖွဲ့စည်းတည်ထောင်နိုင်ပေသည်။ တစ်ဖန်အချို့ ကုန်စည်များထုတ်လုပ်ရာတွင် အသုံးပြုသောထုတ်လုပ်မှုနည်းပညာပေါ်မူတည်၍ စီးပွားရေးအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းနိုင်ပေသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဆန်စပါးထုတ်လုပ်ရာတွင်အသုံးပြုသော ထုတ်လုပ်မှု နည်းပညာ ပေါ်မူတည်၍ စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများကို အကြီးစား သို့မဟုတ် အလတ်စား သို့မဟုတ် အသေးစား ဖွဲ့စည်း နိုင်ပေသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဆန်စပါးထုတ်လုပ်ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံ ကျေးလက်ဒေသများမှာကဲ့သို့ ရိုးစင်းသည့်ကုန်ထုတ်နည်းလမ်းများကိုအသုံးပြု၍ သေးငယ်သောလယ်ယာလုပ်ကွက်များတွင် ထုတ်လုပ်နိုင်ပေသည်။ သို့ရာတွင် ပိုမိုအဆင့်မြင့်သောကုန်ထုတ်နည်းလမ်းများကို အသုံးပြုပါက ဆန်စပါးထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းအတွက် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်း၏အရွယ်အစားမှာလည်း ပိုမိုကြီးမား ပေမည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဩစတြေးလျနိုင်ငံရှိ ဆန်စပါးစိုက်ပျိုးသည့် လုပ်ငန်းများဖြစ်သည်။

နည်းပညာဆိုင်ရာအခြေအနေများမှာ စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ သဘောသဘာဝပေါ်တွင်လည်း အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိပေသည်။ လုပ်သားစူးစိုက်အသုံးပြုသော ကုန်ထုတ်နည်းလမ်းများ(Labour-intensive Production Techniques)ကို အသုံးပြုသည့်လုပ်ငန်းများနှင့် အရင်းအနှီးစူးစိုက်အသုံးပြုသောကုန်ထုတ်နည်းလမ်းများ(Capital-intensive Production Technique)ကို အသုံးပြုသည့် လုပ်ငန်းများ၏ ဖွဲ့စည်းပုံမှာ ကွဲပြားခြားနားမည်ဖြစ်သည်။

သိပ္ပံပညာရပ်ဆိုင်ရာ တိုးတက်မှုများသည် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ သဘောသဘာဝကို တစ်ခါတစ်ရံ ပြောင်းလဲသွားစေနိုင်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ကွန်ပျူတာနှင့် ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာရပ်များ တိုးတက်လာခြင်းကြောင့် နိုင်ငံအများအတွက်လုပ်ငန်းခွဲများရှိသည့် ကြီးမားသောစီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းကြီးများကို တည်ထောင်လာနိုင်ကြသည်။ **နိုင်ငံအများတွင် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုယူနစ်များ ရှိသော အဖွဲ့အစည်းများကို နိုင်ငံစုံစီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်း(Multinational Organizations) များ ဟုခေါ်သည်။**

စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များမှာ နည်းပညာဆိုင်ရာ အချက်အလက်များပေါ်တွင်လည်း မူတည်နေပေသည်။ ဥပမာ- ဖိနပ်လုပ်ငန်းတစ်ခုတွင် ဖိနပ်ထုတ်လုပ်ခြင်းကိုသာ ဆောင်ရွက်၍ ဖိနပ်ရောင်းချခြင်းအလုပ်ကိုအခြားအဖွဲ့အစည်းများသို့ လွှဲအပ်နိုင်သည်။ သို့ရာတွင် အီလက်ထရွန်နစ်ကွန်ပျူတာကဲ့သို့ အထူးစက်ကိရိယာများထုတ်လုပ်သည့်လုပ်ငန်းများမှာမူ မိမိ၏ ထုတ်ကုန်ကိုမိမိကိုယ်တိုင်ရောင်းချကောင်းရောင်းချရပေလိမ့်မည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထုတ်ကုန်များ၏နည်းပညာဆိုင်ရာလက္ခဏာရပ်များကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် မသိရှိကြသေးသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ခေတ်သစ်စီးပွားရေးအဆောက်အအုံတွင် ဘဏ်လုပ်ငန်း၊ အာမခံလုပ်ငန်း၊ လုပ်သားစုဆောင်းပေးခြင်းနှင့် လေ့ကျင့်ပေးသောလုပ်ငန်း၊ ကြော်ငြာလုပ်ငန်း၊ သုတေသနလုပ်ငန်း၊ စီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် အင်ဂျင်နီယာဆိုင်ရာအကြံပေးလုပ်ငန်းစသည်ဖြင့် ဝန်ဆောင်မှုတစ်မျိုးစီကို သီးခြားဆောင်ရွက်ပေးသော အဖွဲ့အစည်းများစွာရှိပေသည်။

နည်းပညာဆိုင်ရာအချက်အလက်များက ပြဋ္ဌာန်းသော စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းတစ်မျိုးမှာ ပြည်သူ့သုံးလုပ်ငန်း(Public Utility)ဖြစ်သည်။ ပြည်သူ့သုံးလုပ်ငန်းများတွင် အောက်ပါလက္ခဏာရပ်များ ရှိသည်။

- (၁) မရှိမဖြစ် ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများကို ထုတ်လုပ်ဆောင်ရွက်ပေးသောလုပ်ငန်း၊
- (၂) စရိတ်စကကြီးမားပြီး အမြဲတစေတပ်ဆင်ရသည့် ကိရိယာတန်ဆာပလာများ လိုအပ်သည့်လုပ်ငန်း၊
- (၃) စကေးကြီးထုတ်လုပ်မှု(Large-Scale Production)၏ အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိသောလုပ်ငန်း၊
- (၄) အဖွဲ့အစည်းများစွာထားရှိရန် မလိုအပ်သောလုပ်ငန်းတို့ ဖြစ်ကြသည်။

ပြည်သူ့သုံးလုပ်ငန်းအချို့ကို ဥပမာအဖြစ်ဖော်ပြရလျှင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား၊ စာတိုက်လုပ်ငန်း၊ ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်း၊ ရထားပို့ဆောင်ရေး၊ ကုန်းလမ်းပို့ဆောင်ရေး၊ သောက်ရေသုံးရေပေးဝေသော လုပ်ငန်းစသည်တို့ဖြစ်ကြသည်။ ဤလုပ်ငန်းများအားလုံးမှာ ခေတ်သစ်လူနေမှုစနစ်အတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သောလုပ်ငန်းများဖြစ်ကြသည်။ အဆိုပါလုပ်ငန်းများကို တည်ထောင်ရန်အတွက် ငွေအရင်းအနှီးအမြောက်အမြားလိုအပ်သည့်အပြင် လုပ်ငန်း၏သဘောသဘာဝအရ လုပ်ငန်းတစ်မျိုးစီတွင် အဖွဲ့အစည်းများစွာ တည်ထောင်ရန်မလိုပေ။ ဥပမာအားဖြင့် လျှပ်စစ်ကွန်ရက်စနစ် (Electricity Grid System) တစ်ခုတည်ထောင်ထားပါက နောက်ထပ်အခြားစနစ်တစ်ခု ထပ်မံ တည်ထောင်ရန်မလိုအပ်ပေ။ ထို့ပြင် တပ်ဆင်ထားသောကိရိယာတန်ဆာပလာများကို ပိုမိုအသုံးပြုလေလေ တစ်ယူနစ်၏ထုတ်လုပ်မှုစရိတ် လျော့နည်းလေလေဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးမှုလုပ်ငန်းတွင် စကေးကြီးထုတ်လုပ်မှု၏အကျိုးကျေးဇူးရရှိသည်။ ပြည်သူ့သုံးလုပ်ငန်းများသည် ပြည်သူလူထု၏ကောင်းကျိုးအတွက် မရှိမဖြစ်ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ထုတ်လုပ်ဆောင်ရွက်ပေးသောကြောင့် အဆိုပါလုပ်ငန်းများသည် လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေးရည်မှန်းချက်နှစ်မျိုးစလုံးကို ဖြည့်စွမ်းရာရောက်ပေသည်။

(ခ) ကုန်ထုတ်အရင်းအနှီးပိုင်ဆိုင်မှု။ ။ တိုင်းပြည်တစ်ပြည်၏ စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်း အမျိုးအစားကို ပြဋ္ဌာန်းရာတွင် ကုန်ထုတ်အရင်းအနှီးပိုင်ဆိုင်မှုသည် အရေးကြီးသောအချက်တစ်ရပ်ဖြစ်ပေသည်။ အရင်းအနှီးနှင့် သဘာဝသယံဇာတပစ္စည်းအများစုကို ပုဂ္ဂလိကပိုင်ဆိုင်သော အရင်းရှင်နိုင်ငံများတွင် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများကို အရင်းအနှီးပိုင်ဆိုင်မှု၏ သဘောသဘာဝပေါ် အခြေခံ၍ တည်ထောင်ကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများကို တစ်ဦးတည်းပိုင်လုပ်ငန်းများ (Sole Proprietorships) အစုစပ်လုပ်ငန်းများ (Partnerships) ၊ ပုဂ္ဂလိကအစုစပ်ကုမ္ပဏီများ (Private Joint-stock Companies) နှင့် သမဝါယမများလုပ်ငန်း (Co-operatives) ဟူ၍ ခွဲခြားနိုင်သည်။

ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံများတွင် အရင်းအနှီးနှင့် သဘာဝသယံဇာတပစ္စည်းအများစုကို နိုင်ငံတော်က ပိုင်ဆိုင်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံများတွင် အဓိကစီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများမှာ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဖြစ်ကြသည်။ ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံများရှိ ပုဂ္ဂလိကပိုင်လုပ်ငန်းများ၏ အရွယ်အစားမှာ သေးငယ်ပြီး အများအားဖြင့် တစ်ဦးတည်းပိုင်လုပ်ငန်းများနှင့် အစုစပ်လုပ်ငန်းများ ဖြစ်ကြသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိကတို့ပူးပေါင်း၍ ဖက်စပ်လုပ်ငန်းများ (Joint-ventures) တည်ထောင်ကြသည်။ မျက်မှောက်ခေတ်၌ ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံအမြောက်အမြားတွင် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းအချို့အား ပုဂ္ဂလိကပိုင်အဖြစ် ပြောင်းလဲနေကြပေသည်။

အချို့လုပ်ငန်းများမှာ နိုင်ငံပိုင်လည်းမဟုတ် ပုဂ္ဂလိကပိုင်လည်းမဟုတ်ကြပေ။ ၎င်းတို့မှာ သမဝါယမလုပ်ငန်းများဖြစ်ကြသည်။ ထိုလုပ်ငန်းများကို အသင်းသားများက စုပေါင်းပိုင်ဆိုင်ကြသည်။

သမဝါယမအသင်းများ တည်ထောင်ခြင်း၏ရည်ရွယ်ချက်မှာ မြှုပ်နှံထားသောငွေရင်းပေါ်တွင် အမြတ် အများဆုံး ပြန်လည်ရရှိရန်မဟုတ်ဘဲ စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များကို တတ်နိုင်သမျှ စရိတ်သက်သာ စွာနှင့် ထိရောက်စွာဆောင်ရွက်နိုင်ရန်ဖြစ်သည်။

အချုပ်အားဖြင့်ဆိုလျှင် ကုန်ထုတ်အရင်းအနှီး ပိုင်ဆိုင်မှုရှုထောင့်မှ စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများကို ပုဂ္ဂလိကပိုင်အဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံပိုင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် သမဝါယမပိုင်အဖွဲ့အစည်းများဟူ၍ ခွဲခြားနိုင်သည်။ နည်းပညာဆိုင်ရာအခြေအနေများ ပြောင်းလဲလျှင်ဖြစ်စေ၊ ပိုင်ဆိုင်မှုပြောင်းလဲလျှင် ဖြစ်စေ စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ အမျိုးအစား၊ အရွယ်အစား၊ သဘာဝနှင့်လုပ်ဆောင်ချက်များ ပြောင်းလဲသွားမည်ဖြစ်သည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများဆိုသည်မှာ ကုန်ထုတ်လုပ်ရန်ရည်ရွယ်၍ ဖွဲ့စည်းထားသော အလုပ်သမားအုပ်စုများကို ဆိုလိုသည်။
- ▶ ခေတ်သစ်စီးပွားရေးအဆောက်အအုံတွင် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ မရှိမဖြစ်လိုအပ်သည်။
- ▶ စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများသည် ကုန်ထုတ်လုပ်မှု၏ နည်းပညာဆိုင်ရာ အခြေအနေများနှင့် ကုန်ထုတ်အရင်းအနှီးပိုင်ဆိုင်မှုတို့ကြောင့် အမျိုးအစား၊ အရွယ်အစား၊ သဘာဝသဘာဝနှင့် လုပ်ဆောင်ချက်အမျိုးမျိုး ကွဲပြားသည်။
- ▶ နိုင်ငံများအကြားတွင် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုနှုန်းများရှိသောအဖွဲ့အစည်းများကို နိုင်ငံစုံစီးပွားရေး အဖွဲ့အစည်းများဟုခေါ်သည်။
- ▶ ပြည်သူ့သုံးလုပ်ငန်းများ၏ လက္ခဏာရပ်များမှာ မရှိမဖြစ်ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ထုတ်လုပ်ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊ စရိတ်စကကြီးမားပြီး အမြဲတစေတပ်ဆင်ထားရသည့် ကိရိယာတန်ဆာပလာများ လိုအပ်သည့်လုပ်ငန်း၊ စကေးကြီးထုတ်လုပ်မှု၏ အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိစေသောလုပ်ငန်း၊ အဖွဲ့အစည်းများစွာထားရှိရန် မလိုအပ်သောလုပ်ငန်းတို့ဖြစ်ပါသည်။

နိဂုံး

ဤအခန်းတွင် စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များ၊ စီးပွားရေးအဆောက်အအုံပုံသဏ္ဍာန်နှင့် စီးပွားရေးစနစ်များကို ဆွေးနွေးခဲ့သည်။ ယင်းတို့သည် ဘောဂဗေဒဘာသာရပ်ကို လေ့လာရာ၌ အခြေခံအကြောင်းတရားများဖြစ်၍ ယင်းတို့ကို စေ့စေ့စပ်စပ်လေ့လာရန်အရေးကြီးသည်။ ကုန်လုပ် ဆက်ဆံရေးနှင့် စီးပွားရေးစနစ်တို့သည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးစနစ်တို့၏ ဆက်နွှယ် မှုကို ညွှန်ပြလျက်ရှိသည်။

ထို့ပြင် လူတို့၏နေ့စဉ်လုပ်ဆောင်ချက်များသည် စီးပွားရေးနှင့် ကင်းလွတ်မနေကြောင်းနှင့် စားဝတ်နေရေးအတွက် လုပ်ဆောင်နေသမျှသည် စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များ ဖြစ်ကြောင်း စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များအရ သိရှိနားလည်ရပါသည်။ ထို့ပြင် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ စီးပွားရေးစနစ်များမှာ ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ်၊ ဗဟိုစီမံကိန်းချစီးပွားရေးစနစ်နှင့် ရောပြွမ်းစီးပွားရေး စနစ်ဟူ၍ ၃ မျိုးရှိပြီး နိုင်ငံများ၏ စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များပေါ် အခြေခံ၍ မည်သည့် စီးပွားရေးစနစ်ကဲ့သို့သုံးနေသည်ကို သုံးသပ်တတ်လာနိုင်ပါသည်။

လေ့ကျင့်ခန်းများ

- ၁။ အောက်ပါမေးခွန်းများကို မှား မှန် ရွေးပါ။
- (က) ကုန်ထုတ်စွမ်းအားစုများကို မြေယာ၊ လုပ်အား၊ အရင်းအနှီးဟူ၍ သုံးမျိုးခွဲခြားထားသော်လည်း အရင်းအနှီးသည် အခြေခံအကျဆုံးသော စွမ်းအားစုဖြစ်သည်။
- (ခ) အိမ်ထောင်စုတစ်စုအတွက် ဆေးဝါးဝယ်ယူခြင်းကို စုပေါင်းစားသုံးခြင်းဟုခေါ်ပါသည်။
- (ဂ) လယ်သမားတစ်ဦး၏ စားသုံးရန်ဆုံးဖြတ်ချက်သည် သွယ်ဝိုက်သောအားဖြင့် စုဆောင်းရန် ဆုံးဖြတ်ချက်ပင်ဖြစ်သည်။
- (ဃ) မြေယာတွင် မြေအောက်ရှိ သဘာဝသယံဇာတ အားလုံးလည်း ပါဝင်သည်။

- ၂။ အောက်ပါကွက်လပ်များကိုဖြည့်ပါ။
- (က) ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ထုတ်လုပ်ရန်အတွက် ----- များကို ပေါင်းစပ် အသုံးပြုရသည်။
- (ခ) လက်သမားက ပရိဘောဂများထုတ်လုပ်ခြင်း၊ လယ်သမားကစပါးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ခြင်း တို့ကို ----- ဟုခေါ်သည်။
- (ဂ) ဇောက်ချလုပ်ကိုင်ခြင်း၊ အလုပ်ခွဲခြားလုပ်ကိုင်ခြင်းတို့ကြောင့် လဲလှယ်ခြင်းနှင့် ----- တို့ အလွန်အရေးပါလာပေသည်။
- (ဃ) ကုန်ထုတ်အင်အားစုများအတွက် ရရှိသည့်ဝင်ငွေများကို -----ဟု ခေါ်ပါသည်။
- (င) မိမိတွင်ပိုလျှံနေသော ကုန်ပစ္စည်းကို မိမိလိုအပ်လျက်ရှိသော ကုန်ပစ္စည်းနှင့်တိုက်ရိုက် ဆက်သွယ်၍ လဲလှယ်ခြင်းကို ----- စနစ်ဟုခေါ်သည်။

- (စ) ကုန်စည်များကို နောက်ဆုံးအသုံးပြုခြင်းတွင် စားသုံးခြင်း၊ -----နှင့် ပြည်ပပို့ကုန်အဖြစ် တင်ပို့ရောင်းချခြင်းတို့ပါဝင်သည်။
- (ဆ) -----လုပ်ငန်းများသည် ပြည်သူလူထုကောင်းကျိုးအတွက် မရှိမဖြစ် ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ထုတ်လုပ်ဆောင်ရွက်ပေးပါသည်။

- ၃။ အဖြေမှန်ရွေးပါ။
- (က) စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များကို (က) ၃မျိုး (ခ) ၄မျိုး (ဂ) ၅မျိုး ခွဲခြားဖော်ပြနိုင်ပါသည်။
  - (ခ) လူ့လုပ်အားတွင် ကာယလုပ်အားအပြင် ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် (က) အဆောက်အဦများ (ခ) ရုပ်ဝတ္ထုများ (ဂ) အတတ်ပညာများလည်း ပါဝင်ပါသည်။
  - (ဂ) မြေယာပိုင်ဆိုင်သူများက (က) အမြတ်ဝေစု (ခ) ငှားရမ်းခ (ဂ) လုပ်ခနှင့်လစာ များ ရရှိကြပါသည်။
  - (ဃ) စီးပွားရေးစနစ်၏ နိုင်ငံရေးရွှေ့ထောင့်သည် (က) ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများ (ခ) ကုန်ထွက် များ (ဂ) ကုန်ထုတ်အင်အားစုများကို မည်သူတို့ကပိုင်ဆိုင်ပြီး စုစုပေါင်းထုတ်ကုန်အား လူတန်းစားများအကြားတွင် မည်သို့ခွဲဝေဖြန့်ဖြူးသည်နှင့် သက်ဆိုင်ပါသည်။
  - (င) စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များ၏ အဓိကဦးတည်ချက်မှာ (က) စားသုံးခြင်း (ခ) စုဆောင်းခြင်း (ဂ) ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း ဖြစ်သည်။

- ၄။ အောက်ပါမေးခွန်းများကိုဖြေဆိုပါ။
- (က) လဲလှယ်ခြင်းမှ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကုန်သွယ်မှု ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ကြောင်းကို မြန်မာနိုင်ငံဒေသ အသီးသီးရှိ ကုန်စည်အချင်းချင်း လဲလှယ်ခြင်းကို အစပြု၍ရှင်းပြပါ။
  - (ခ) စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များတွင် စားသုံးခြင်းသည်မည်သို့အရေးပါသနည်း၊ ကျိုးကြောင်းပြု၍ ရှင်းပြပါ။
  - (ဂ) စီးပွားရေးစနစ်ဟူသည်မှာ အဘယ်နည်း။ ကမ္ဘာပေါ်ရှိစီးပွားရေးစနစ်ကို မည်သို့ခွဲခြား နိုင်ကြောင်း လက်ရှိကျင့်သုံးနေသောနိုင်ငံများဖြင့် ဥပမာပေး၍ဖြေဆိုပါ။
  - (ဃ) စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏အမျိုးအစား၊ သဘောသဘာဝနှင့် လုပ်ဆောင်ချက်များကို ခွဲခြားဖော်ထုတ်၍ လက်တွေ့ဥပမာများဖြင့် သုံးသပ်ပြပါ။

အခန်း (၄) မြန်မာနိုင်ငံ၏လူဦးရေ Population of Myanmar

နိဒါန်း

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအဆောက်အအုံကို လေ့လာရာတွင် ယင်းနိုင်ငံ၏ လူဦးရေကို လေ့လာရန်လိုအပ်သည်။ လူဦးရေသည် နိုင်ငံ၏လုပ်သားအင်အားကို ဖြည့်တင်းပေးသကဲ့သို့ လုပ်သားအင်အားသည် နိုင်ငံ၏ကုန်ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းအားတွင် အရေးကြီးဆုံးသော အင်အားစုတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် နိုင်ငံ၏လူဦးရေသည် နိုင်ငံ၏ထုတ်လုပ်မှု၊ စားသုံးမှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အတွက်လည်း အရေးကြီးပေသည်။ ဤအခန်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏လူဦးရေကို ထုတ်လုပ်သူများနှင့် စားသုံးသူများအဖြစ် နှစ်မျိုးစလုံးကိုလေ့လာမည်။

ဤအခန်းပြီးလျှင် ဆောင်ရွက်နိုင်မည့်အကြောင်းအရာ

(After studying this chapter, you will be able to do the followings:)

- မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူဦးရေတည်ဆောက်ပုံနှင့် ပတ်သက်သော အခြေခံသဘောတရားများကို ခွဲခြားဖော်ထုတ်၍ သုံးသပ်တတ်မည်။
- လူဦးရေဆိုင်ရာ မွေးဖွားနှုန်းကြမ်း၊ သေနှုန်းကြမ်း၊ အသားတင်ပြောင်းရွှေ့မှုနှုန်းတို့ကို လက်တွေ့တွက်ချက်တတ်မည်။
- လူဦးရေကို တိုင်းပြည်၏စီးပွားရေးစနစ်အတွင်း ထုတ်လုပ်သူအဖြစ်လည်းကောင်း၊ စားသုံးသူ အဖြစ်လည်းကောင်း ခွဲခြား၍ လေ့လာဆန်းစစ်တတ်မည်။
- လူဦးရေသည် နိုင်ငံ၏လုပ်သားအင်အားကို ဖြည့်တင်းပေးနိုင်ကြောင်း ဆွေးနွေးနိုင်မည်။
- တိုင်းပြည်၏လူဦးရေနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ရုပ်ဝတ္ထုတို့ကြား အားမျှမှုရှိစေရန် လိုအပ်သည်ကို သိရှိ၍ ရှင်းပြတတ်မည်။

၄.၁။ မြန်မာနိုင်ငံ၏လူဦးရေအဆောက်အအုံပုံသဏ္ဍာန် (The Structure of the Population of Myanmar)

မြန်မာနိုင်ငံ၏လူဦးရေအဆောက်အအုံပုံသဏ္ဍာန်ကို အောက်ပါအတိုင်း ခွဲခြားလေ့လာနိုင်သည်။

- (က) စုစုပေါင်းလူဦးရေပမာဏနှင့် တိုးတက်မှုနှုန်း
Size and Rate of Growth of the Total Population

- (ခ) အသက်နှင့် ကျား မအလိုက်လူဦးရေပျံ့နှံ့ပုံ
Age and Sex Distribution of the Population
- (ဂ) ဒေသအလိုက်ပျံ့နှံ့ပုံ
Geographical Distribution of the Population
- (ဃ) အလုပ်အကိုင်အလိုက်နှင့် ကဏ္ဍအလိုက် လူဦးရေပျံ့နှံ့ပုံ
Occupational and Sectoral Distribution of the Population
- (င) လူဦးရေသိပ်သည်းမှု
Population Density

(က) စုစုပေါင်းလူဦးရေပမာဏနှင့် တိုးတက်မှုနှုန်း။ ။ မြန်မာနိုင်ငံလူဦးရေသန်းခေါင်စာရင်းကို ၁၉၀၁ ခုနှစ်မှ ၁၉၄၁ ခုနှစ်တွင် ၁၀ နှစ်လျှင် ၁ ကြိမ် ကောက်ယူခဲ့သည်။ ထို့နောက်ပိုင်းတွင် ကောက်ယူနိုင်ခြင်းမရှိဘဲ ၁၉၇၃ ခုနှစ်တွင် ကောက်ယူခဲ့ရာ ၂၈.၉ သန်း ရှိခဲ့ပြီး ၁၉၈၃ ခုနှစ်၌ သန်းခေါင်စာရင်းထပ်မံကောက်ယူခဲ့ရာ ၃၅.၃ သန်းရှိခဲ့သည်။ နောက်ဆုံးအကြိမ် သန်းခေါင်စာရင်းကို ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင်ကောက်ယူခဲ့ရာ ယင်းသန်းခေါင်စာရင်းအရ စုစုပေါင်း ၅၁.၄၈၆ သန်းရှိသည်။ ဇယား (၄. ၁)တွင် မြန်မာနိုင်ငံလူဦးရေနှင့် နှစ်စဉ်ပျမ်းမျှတိုးတက်မှုနှုန်းကို ဖော်ပြထားသည်။

ဇယား(၄.၁) မြန်မာနိုင်ငံလူဦးရေနှင့်နှစ်စဉ်ပျမ်းမျှတိုးတက်မှုနှုန်း

ခုနှစ်	လူဦးရေ(သန်းပေါင်း)	နှစ်စဉ်ပျမ်းမျှတိုးတက်မှုနှုန်း (ရာခိုင်နှုန်း)
၁၉၀၁	၁၀.၅	
၁၉၁၁	၁၂.၁	၁.၄
၁၉၂၁	၁၃.၂	၀.၉
၁၉၃၁	၁၄.၇	၁.၁
၁၉၄၁	၁၆.၈	၁.၄
၁၉၇၃	၂၈.၉	၁.၈
၁၉၈၃	၃၅.၃	၂.၀
၁၉၉၃	၄၃.၁	၁.၉၃
၂၀၀၃	၅၃.၂၃	၂.၀
၂၀၀၄	၅၄.၃၀	၂.၀၂
၂၀၁၄	၅၁.၄၉	၀.၈၈

ဇာစ်မြစ် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook, various issues

ဇယား(၄. ၁)အရ မြန်မာနိုင်ငံလူဦးရေသည် ၁၉၈၃ ခုနှစ်တွင် ၁၉၀၁ ခုနှစ်ကထက် သုံးဆခွဲနီးပါး ရှိလာကြောင်း တွေ့ရသည်။ ထို့ပြင် ၁၉၀၁ ခုနှစ်နှင့် ၁၉၈၃ ခုနှစ်အတွင်း လူဦးရေ သည်လည်း ယေဘုယျအားဖြင့် တိုးတက်လာခဲ့ကြောင်းတွေ့ရသည်။ ၁၉၀၁ ခုနှစ်မှ ၁၉၄၁ ခုနှစ် အတွင်း လူဦးရေနှစ်စဉ်ပျမ်းမျှတိုးတက်မှုနှုန်းသည် ၁. ၂%၊ ၁၉၄၁ ခုနှစ်မှ ၁၉၇၃ ခုနှစ်အတွင်း ၁. ၈%၊ ၁၉၇၃ ခုနှစ်မှ ၁၉၈၃ ခုနှစ်အတွင်း ၂% သို့ တိုးလာကြောင်း တွေ့ရသည်။ သို့သော် ၁၉၈၃ ခုနှစ်မှ ၁၉၉၃ ခုနှစ်အတွင်းတွင်မူ ၁. ၉၃%သို့အနည်းငယ်ပြန်ကျဆင်းသွားခဲ့ပြီး ၁၉၉၃ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၀၃ ခုနှစ် ကြားတွင် အနည်းငယ်တက်လာခဲ့သည်။ ၂၀၀၃ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၀၄ ခုနှစ် တွင် လူဦးရေ တိုးတက်မှုနှုန်းသည် ၂. ၀၂% သို့ တိုးတက်ခဲ့ပြီး ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် သန်းခေါင်စာရင်းအရ ၀. ၈၈% တိုးတက်ခဲ့သည်။

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ နှစ်စဉ်လူဦးရေတိုးတက်မှုနှုန်းသည် မွေးဖွားသူ၊ သေဆုံးသူ၊ ပြည်ပမှ ပြောင်းရွှေ့ဝင်ရောက်လာသူ (Immigration)နှင့် ပြည်ပသို့ရွှေ့ပြောင်းထွက်ခွာသွားသူ (Emigration) ဦးရေများအပေါ် အမှီပြုနေပေသည်။ **မွေးဖွားသူဦးရေနှင့် စုစုပေါင်းလူဦးရေတို့၏ အချိုးကို မွေးဖွားနှုန်းကြမ်း(Crude Birth rate)ဟုခေါ်သည်။ သေဆုံးသူဦးရေနှင့် စုစုပေါင်းလူဦးရေတို့၏ အချိုးကို သေနှုန်းကြမ်း(Crude Death rate)ဟုခေါ်သည်။ ပြည်ပမှ ရွှေ့ပြောင်းဝင်ရောက်လာသူနှင့် ပြည်ပသို့ရွှေ့ပြောင်းထွက်ခွာသူတို့၏ ခြားနားမှုကို အသားတင်ရွှေ့ပြောင်းမှု(Net Migration)ဟု ခေါ်သည်။ အသားတင်ရွှေ့ပြောင်းမှုနှင့် စုစုပေါင်းလူဦးရေတို့၏ အချိုးကို အသားတင်ရွှေ့ပြောင်းမှု နှုန်း(Net Migration Rate)ဟုခေါ်သည်။**

မွေးဖွားနှုန်းသည်အခြေခံအားဖြင့် စုစုပေါင်းလူဦးရေမှ ကလေးမွေးဖွားနိုင်သည့် အသက်အပိုင်း အခြား(Child-bearing Age)ရှိ အမျိုးသမီးအချိုးအစားအပေါ်တွင်မူတည်သည်။ ထို့ပြင် အဆိုပါ အမျိုးသမီးတို့ နေထိုင်ရသည့်အရပ်ဒေသ (မြို့ပြ၊ ကျေးလက်) အိမ်ထောင်စုဝင်ငွေ၊ ပညာရေးအခြေ အနေ စသည့် လူမှုစီးပွားရေးဆိုင်ရာ အချက်အလက်များအပေါ်တွင်လည်း မူတည်နေသည်။ သေနှုန်း သည် အခြေခံအားဖြင့် လူဦးရေ၏ အသက်အပိုင်းအခြားနှင့် လူတို့၏ကျန်းမာရေး အခြေအနေပေါ် မူတည်သည်။

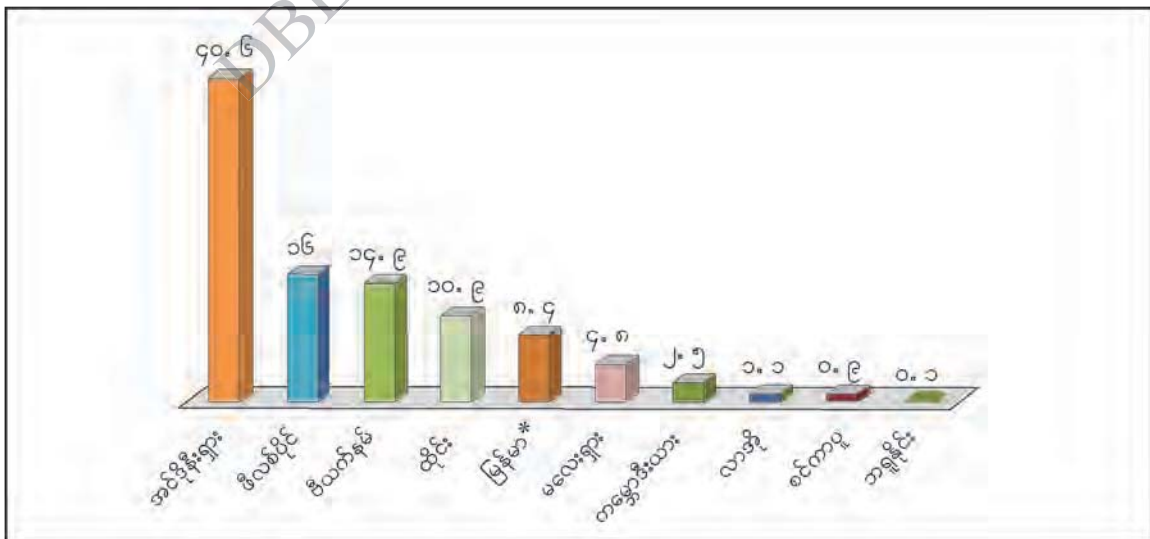
အာဆီယံဒေသတွင်းနိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါက မြန်မာနိုင်ငံ၏လူဦးရေသည် ဒေသတွင်း လူဦးရေ၏ ၈. ၄% ခန့်ရှိပါသည်။ ဇယား (၄. ၂)တွင် အာဆီယံဒေသတွင်း နိုင်ငံများနှင့် လူဦးရေ အရွယ်အစား နှိုင်းယှဉ်ချက်ကို ရာခိုင်နှုန်းဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။

ဇယား(၄.၂) အာဆီယံဒေသတွင်းနိုင်ငံများနှင့် လူဦးရေအရွယ်အစားနှိုင်းယှဉ်ချက်(၂၀၁၄ ခုနှစ်)

စဉ်	နိုင်ငံ	စုစုပေါင်း၏ရာခိုင်နှုန်း
၁	အင်ဒိုနီးရှား	၄၀. ၆
၂	ဖိလစ်ပိုင်	၁၆. ၀
၃	ဗီယက်နမ်	၁၄. ၉
၄	ထိုင်း	၁၀. ၉
၅	မြန်မာ *	၈. ၄
၆	မလေးရှား	၄. ၈
၇	ကမ္ဘောဒီးယား	၂. ၅
၈	လာအို	၁. ၁
၉	စင်ကာပူ	၀. ၉
၁၀	ဘရူနိုင်း	၀. ၁

ဇာစ်မြစ် ။ ။ * ပြည်ထောင်စုသန်းခေါင်စာရင်းအစီရင်ခံစာ (၂၀၁၅) မြန်မာ ကျန်နိုင်ငံများအတွက် UN Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2015)

ပုံ(၄.၁) အာဆီယံဒေသတွင်းနိုင်ငံများနှင့်လူဦးရေအရွယ်အစားနှိုင်းယှဉ်ချက်(၂၀၁၄ ခုနှစ်)

၂၀၁၄ ခုနှစ် လူဦးရေသန်းခေါင်စာရင်းအရ မြန်မာနိုင်ငံ၏လူဦးရေသည် အာဆီယံအဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံများ၏ ခန့်မှန်းလူဦးရေ ၆၁၅ သန်းတွင် အဆင့် (၅) နေရာ၊ စုစုပေါင်း၏ ၈.၄% ရှိပြီး အင်ဒိုနီးရှား၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ ဗီယက်နမ် နှင့် ထိုင်းတို့၏ နောက်တွင်ရပ်တည်နေသည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏လူဦးရေကို စုစုပေါင်းလူဦးရေပမာဏနှင့် တိုးတက်မှုနှုန်း၊ အသက်နှင့် ကျား မ အလိုက် လူဦးရေပျံ့နှံ့ပုံ၊ ဒေသအလိုက်ပျံ့နှံ့ပုံ၊ အလုပ်အကိုင်အလိုက်နှင့်ကဏ္ဍ အလိုက် လူဦးရေပျံ့နှံ့ပုံ နှင့် လူဦးရေသိပ်သည်းမှုတို့ဖြင့် လေ့လာနိုင်သည်။
- ▶ နှစ်စဉ်လူဦးရေတိုးတက်မှုနှုန်းသည် မွေးဖွားသူ၊ သေဆုံးသူ၊ ပြည်ပမှပြောင်းရွှေ့ ဝင်ရောက်လာသူနှင့် ပြည်ပသို့ ရွှေ့ပြောင်းထွက်ခွာသွားသူဦးရေများအပေါ်အမှီပြုနေသည်။
- ▶ မွေးဖွားသူဦးရေနှင့် စုစုပေါင်းလူဦးရေတို့၏အချိုးကို မွေးဖွားနှုန်းကြမ်း ဟုခေါ်သည်။
- ▶ သေဆုံးသူဦးရေနှင့် စုစုပေါင်းလူဦးရေတို့၏အချိုးကို သေနှုန်းကြမ်း ဟုခေါ်သည်။
- ▶ ပြည်ပမှ ရွှေ့ပြောင်းဝင်ရောက်လာသူနှင့် ပြည်ပသို့ရွှေ့ပြောင်းထွက်ခွာသူတို့၏ ခြားနားမှု ကို အသားတင်ရွှေ့ပြောင်းမှု ဟုခေါ်သည်။
- ▶ အသားတင်ရွှေ့ပြောင်းမှုနှင့် စုစုပေါင်းလူဦးရေတို့၏အချိုးကို အသားတင်ရွှေ့ပြောင်းမှုနှုန်း ဟုခေါ်သည်။

(ခ) အသက်နှင့် ကျား မ အလိုက်လူဦးရေပျံ့နှံ့မှု

အသက်နှင့် ကျား မ အလိုက်လူဦးရေပျံ့နှံ့မှုသည် လူဦးရေကိုအသက်နှင့် ကျား မ အုပ်စုများ အဖြစ် ခွဲခြားဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဇယား(၄. ၃)တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏အသက်နှင့် ကျား မ အလိုက် လူဦးရေပျံ့နှံ့မှုကိုဖော်ပြပြီး၊ ပုံ(၄. ၂)နှင့် ပုံ(၄. ၃)တို့သည် ၁၉၈၃ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၄ ခုနှစ်အတွက် လူဦးရေပိရမစ်ကို ဖော်ပြထားသည်။ ၁၉၈၃ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ မြန်မာနိုင်ငံလူဦးရေတွင် လူငယ်များစွာပါဝင်သည်ကိုတွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်လူဦးရေပိရမစ်တွင် အသက်(၀-၄) အုပ်စု နှင့် (၅-၉) အုပ်စုဝင်လူဦးရေ လျော့ကျလာပြီး အလုပ်လုပ်နိုင်သည့် အသက်အရွယ်အုပ်စုလူဦးရေ တဖြည်းဖြည်းတိုးမြှင့်လာသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ၂၀၁၄ ခုနှစ် လူဦးရေ ပိရမစ်သည် အိုးပုံစံရှိပြီး ၁၉၈၃ ခုနှစ်တွင် အောက်ခြေကားသောပိရမစ်ပုံစံဖြစ်သည်ကို တွေ့ရှိ ရပါသည်။

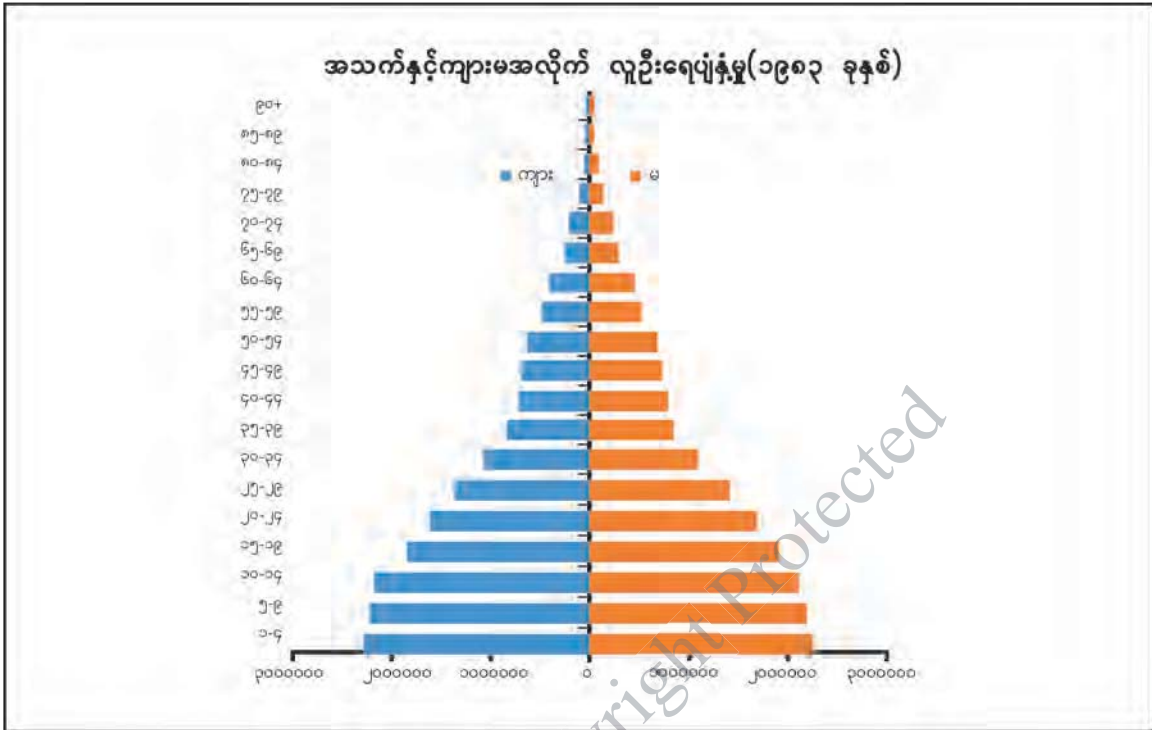
အသက်အရွယ်အလိုက် ပျံ့နှံ့ပုံနှင့်အသက်အပိုင်းအခြားအရ မှီခိုသူအချိုးကို ဇယား(၄. ၄) တွင် ဖော်ပြထားသည်။

ယေး(၄.၃) အသက်နှင့် ကျား မ အလိုက်လူဦးရေပျံ့နှံ့မှု

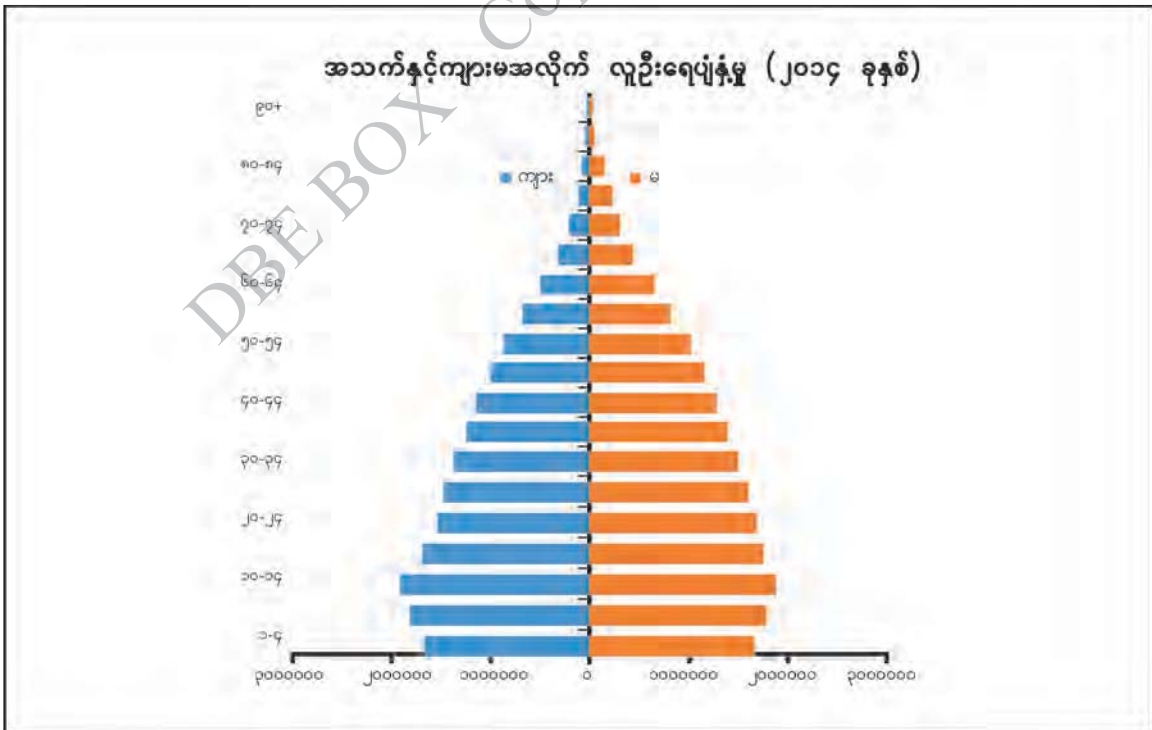
အသက် အုပ်စု	၁၉၇၃			၁၉၈၃			၂၀၁၄		
	ကျား	မ	စုစုပေါင်း	ကျား	မ	စုစုပေါင်း	ကျား	မ	စုစုပေါင်း
၀-၄	၂၁၂၇၃၃၄	၂၁၀၆၄၄၃	၄၂၃၃၇၇၇	၂၂၆၇၈၂၆	၂၂၃၄၁၀၈	၄၅၀၁၉၃၄	၂၂၆၂၇၈၃	၂၂၀၉၃၄၇	၄၄၇၂၁၃၀
၅-၉	၁၉၇၅၉၁၃	၁၉၅၂၅၈၈	၃၉၂၈၅၀၁	၂၂၁၆၃၂၃	၂၁၇၂၇၁၈	၄၃၈၉၀၄၁	၂၄၃၈၃၇၂	၂၃၈၀၇၀၅	၄၈၁၉၀၇၇
၁၀-၁၄	၁၇၆၁၉၆၉	၁၇၁၉၁၉၃	၃၄၈၁၁၆၂	၂၁၇၈၉၅၆	၂၀၈၉၇၁၄	၄၂၆၈၆၇၀	၂၅၉၅၇၄၉	၂၅၁၂၆၁၃	၅၁၀၈၃၆၂
၁၅-၁၉	၁၄၄၂၉၂၃	၁၄၈၈၀၆၃	၂၉၃၀၉၈၆	၁၈၄၄၄၁၄	၁၈၉၁၀၂၁	၃၇၃၅၄၃၅	၂၂၉၀၉၉၈	၂၃၃၄၉၉၁	၄၆၂၅၉၈၉
၂၀-၂၄	၁၁၃၅၅၈၁	၁၁၇၂၉၀၆	၂၃၀၈၄၈၇	၁၆၁၀၁၄၄	၁၆၇၆၁၈၀	၃၂၈၆၃၂၄	၂၀၉၁၅၂၅	၂၂၃၉၅၄၄	၄၃၃၁၀၆၉
၂၅-၂၉	၈၈၄၄၀၃	၉၁၁၁၄၇	၁၇၉၅၅၅၀	၁၃၆၃၈၃၅	၁၃၉၉၇၁၀	၂၇၆၃၅၅၅	၁၉၉၅၄၆၅	၂၁၅၀၆၆၉	၄၁၄၆၀၃၄
၃၀-၃၄	၈၁၅၇၇၁	၈၄၉၂၈၀	၁၆၆၄၇၅၁	၁၀၆၇၁၇၃	၁၀၈၅၇၉၂	၂၁၅၂၉၆၅	၁၈၈၄၅၄၉	၂၀၁၄၃၁၂	၃၈၉၈၆၆၁
၃၅-၃၉	၇၉၄၅၈၆	၈၀၀၁၄၄	၁၅၉၄၇၃၀	၈၃၅၁၇၇	၈၃၃၄၅၄	၁၆၆၈၆၁၁	၁၇၀၅၆၃၀	၁၈၅၇၈၅၀	၃၅၆၃၄၈၀
၄၀-၄၄	၇၃၀၇၉၁	၇၃၉၄၆၁	၁၄၇၀၂၅၂	၇၁၆၆၁၉	၇၆၂၉၀၁	၁၄၇၉၅၂၀	၁၅၄၈၉၄၂	၁၇၃၄၃၁၁	၃၂၈၃၀၇၃
၄၅-၄၉	၅၇၉၈၃၃	၅၇၉၂၅၉	၁၁၅၉၀၉၂	၆၉၅၈၃၃	၇၁၇၉၂၆	၁၄၁၃၇၅၉	၁၃၇၅၀၄၁	၁၅၇၁၁၀၇	၂၉၄၆၁၄၈
၅၀-၅၄	၅၁၇၄၆၅	၅၆၂၃၉	၁၀၄၃၇၀၄	၆၃၄၂၂၂	၆၆၄၉၃၀	၁၂၉၁၅၂	၁၁၈၂၃၄၁	၁၃၇၆၈၉၁	၂၅၅၉၂၃၂
၅၅-၅၉	၃၈၇၁၂၇	၃၉၄၄၀၄	၇၈၁၅၃၁	၄၈၉၈၁၅	၅၀၅၅၈၅	၉၉၅၄၀၀	၉၃၅၉၇၉	၁၁၁၅၉၅၈	၂၀၅၁၉၃၇
၆၀-၆၄	၃၂၃၃၃၇	၃၃၈၂၂၁	၆၆၁၅၅၈	၃၉၈၉၄၂	၄၃၁၃၉၂	၈၃၀၃၃၄	၇၁၂၀၄၀	၈၆၄၈၀၅	၁၅၇၆၈၄၅
၆၅-၆၉	၂၁၄၆၃၄	၂၃၁၅၁၃	၄၄၆၁၄၇	၂၅၃၉၆၂	၂၈၁၅၁၉	၅၃၅၄၈၁	၄၆၆၆၁၈	၅၉၇၈၇၅	၁၀၆၄၄၉၃
၇၀-၇၄	၁၅၃၇၉၁	၁၇၃၄၂၆	၃၂၇၂၁၇	၁၉၂၇၁၅	၂၂၃၅၀၈	၄၁၆၂၂၃	၃၀၆၆၇၉	၄၁၁၄၉၁	၇၁၃၁၇၀
၇၅-၇၉	၆၈၈၈၄	၇၇၈၉၀	၁၄၆၇၇၄	၉၈၉၇၈	၁၁၅၈၃၀	၂၁၄၈၀၈	၂၂၈၃၁၅	၃၂၄၉၈၃	၅၅၃၂၉၈
၈၀-၈၄	၃၃၀၁၉	၄၁၇၉၉	၇၄၈၁၈	၅၂၂၈၁	၆၈၁၈၅	၁၂၀၄၆၆	၁၃၀၈၇၅	၂၀၄၇၀၁	၃၃၅၅၆
၈၅-၈၉	၉၅၈၀	၁၂၃၉၂	၂၁၉၇၂	၁၅၃၃၄	၂၀၅၁၇	၃၅၈၅၁	၅၆၉၇၉	၁၀၁၀၉၀	၁၅၈၀၆၉

အစစ်မြစ် ။ ။ ပြည်ထောင်စုသန်းခေါင်စာရင်းအစီရင်ခံစာ (၂၀၁၅)

ပုံ(၄.၂) ၁၉၈၃ ခုနှစ် အသက်နှင့် ကျား မ အလိုက်လူဦးရေပျံ့နှံ့မှုပြပုံ

ပုံ(၄.၃) ၂၀၁၄ ခုနှစ် အသက်နှင့် ကျား မ အလိုက်လူဦးရေပျံ့နှံ့မှုပြပုံ

ဖော်ပြချက် ။ ။ ပြည်ထောင်စုသန်းခေါင်စာရင်း အစီရင်ခံစာ (၂၀၁၅)

ဇယား(၄.၄) အသက်အရွယ်အလိုက်ပျံ့နှံ့မှုနှင့်မိခင်အချိုး(ရာခိုင်နှုန်း) (၂၀၁၄ ခုနှစ်)

အသက်အုပ်စု	၁၉၈၃			၂၀၁၄		
	မြို့ပြ	ကျေးလက်	ပေါင်း	မြို့ပြ	ကျေးလက်	ပေါင်း
အသက် ၁၅ နှစ်အောက်	၃၅. ၇	၃၉. ၅	၃၈. ၆	၂၄. ၁	၃၀. ၆	၂၈. ၆
အသက် (၁၅ - ၆၄)	၆၀. ၅	၅၆. ၅	၅၇. ၅	၆၉. ၉	၆၃. ၈	၆၅. ၆
အသက် ၆၅နှစ်နှင့်အထက်	၃. ၈	၄. ၀	၃. ၉	၆. ၀	၅. ၇	၅. ၈
စုစုပေါင်း	၁၀၀	၁၀၀	၁၀၀	၁၀၀	၁၀၀	၁၀၀
မိခင်အချိုး						
ကလေးမိခင်အချိုး	၅၉. ၀	၆၉. ၉	၆၇. ၁	၃၄. ၄	၄၇. ၉	၄၃. ၇
သက်ကြီးရွယ်အိုမိခင်အချိုး	၆. ၃	၇. ၀	၆. ၈	၈. ၅	၈. ၉	၈. ၈
စုစုပေါင်းမိခင်အချိုး	၆၅. ၃	၇၆. ၉	၇၃. ၉	၄၃. ၀	၅၆. ၈	၅၂. ၅
သက်ကြီးရွယ်အိုညွှန်ကိန်း	၁၀. ၈	၁၀. ၀	၁၀. ၂	၂၄. ၈	၁၈. ၆	၂၀. ၁

ဇယား(၄.၄) ။ ။ ပြည်ထောင်စုသန်းခေါင်စာရင်းအစီရင်ခံစာ (၂၀၁၅)

ဇယား (၄. ၄) အရ အသက်အရွယ်အလိုက်အုပ်စုကို အသက် ၁၅ နှစ်အောက်၊ အသက် (၁၅-၆၄)အုပ်စုနှင့် အသက် ၆၅ နှစ်နှင့်အထက်ဟူ၍ အုပ်စုကြီး ၃ အုပ်စုခွဲထားပြီး အဆိုပါအုပ်စုကြီးများသည် ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် စုစုပေါင်းလူဦးရေ၏ ၂၈. ၆%၊ ၆၅. ၆% နှင့် ၅. ၈% အသီးသီးရှိကြကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ မိခင်အချိုးကိုလေ့လာပါက ကလေးမိခင်အချိုးသည် ၄၃. ၇% ရှိပြီး ၁၉၈၃ ခုနှစ်ထက် လျော့နည်းလာသည်။ သက်ကြီးရွယ်အို မိခင်အချိုးသည် ၈. ၈%ရှိပြီး ၁၉၈၃ ခုနှစ်ထက် အနည်းငယ် တိုးလာသည်ကိုတွေ့ရသည်။ စုစုပေါင်းမိခင်အချိုးသည် ၅၂. ၅%ရှိပြီး ၁၉၈၃ ခုနှစ်ထက် နည်းလာသည်ကိုတွေ့ရသည်။

အသက်နှင့် ကျား မအလိုက် လူဦးရေပျံ့နှံ့မှုသည် အလွန်အရေးကြီးသော စီးပွားရေး အကြောင်းအရာများနှင့် ဆက်နွှယ်နေပေသည်။

ပထမအကြောင်းအရာမှာ အလုပ်လုပ်နိုင်သည့်အသက်အုပ်စုနှင့် သက်ဆိုင်သည်။ အသက် (၁၅-၆၄)အုပ်စုသည် အလုပ်လုပ်ရန်အသင့်လျော်ဆုံးအသက်အရွယ်ဖြစ်သောကြောင့် အလုပ်လုပ်နိုင်သည့် အသက်အုပ်စု (working age-group) ဟုခေါ်သည်။ ထိုအုပ်စုသည် စုစုပေါင်းလူဦးရေ၏ ၆၅. ၆% ရှိသောကြောင့် နိုင်ငံ၏လုပ်သားအင်အားကို ဖြည့်တင်းနိုင်သောသူများ ၆၅. ၆%ခန့် ရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ သို့သော် ထိုအသက်အုပ်စုတွင်းရှိသူတိုင်း အလုပ်လုပ်ကိုင်သူများမဟုတ်ကြပါ။

အချိန်ပြည့်ကျောင်းသားများ၊ သာသနာ့ဝန်ထမ်းများ၊ မသန်စွမ်းသူများ၊ မကျန်းမာသူများသည် အလုပ်လုပ်ကိုင်သူများထဲတွင် မပါဝင်ပါ။ ၎င်းအသက်အုပ်စုရှိ အိမ်ရှင်မအားလုံးတို့သည် လုပ်သား အင်အားတွင် မပါဝင်သော်လည်း အိမ်ထောင်ထိန်းသိမ်းမှုကို လုပ်ကိုင်နေသူများဖြစ်ကြောင်းကို သတိပြုရပေမည်။ ကျေးလက်ဒေသများတွင်မူ အလုပ်လုပ်နိုင်သည့်အသက်အုပ်စုရှိ အမျိုးသမီး တိုင်းလိုလိုပင် ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းများ၌ တစ်နည်းတစ်ဖုံဖြင့်ပါဝင်နေကြသည်။ မြို့များတွင် လုပ်သား အင်အား၌ အမျိုးသမီးပါဝင်မှုအချိုးအစားသည် ပညာအရည်အချင်း၊ မိသားစုအရွယ်အစား၊ အလုပ် အကိုင် အခွင့်အလမ်းများစသည့် လူမှုစီးပွားရေးအချက်ပေါင်းများစွာအပေါ် အမှီပြုနေသည်။

ဒုတိယအကြောင်းအရာမှာ အသက်နှင့် ကျား မအလိုက် လူဦးရေပုံနှံမှုသည် ကျောင်းနေ နိုင်သည့် အသက်အပိုင်းအခြား (school-going age) ရှိသူဦးရေနှင့် ဆက်စပ်နေပြီး ၎င်းမှတစ်ဆင့် တိုင်းပြည်တွင် ပညာရေးဆိုင်ရာအထောက်အကူများနှင့်လည်း ဆက်နွှယ်နေခြင်းဖြစ်သည်။ လက်ရှိ အချိန်တွင် ကျောင်းသွားနေသောကလေးများသည် နောင်ကာလတွင် လုပ်သားများဖြစ်လာနိုင်သည့် အတွက် လက်ရှိကလေးဦးရေကို သိရှိလျှင် အနာဂတ်လုပ်သားဦးရေကို ခန့်မှန်းနိုင်သည်။

တတိယအကြောင်းအရာမှာ အသက်နှင့် ကျား မအလိုက် လူဦးရေပုံနှံမှုမှ မှီခိုသူဦးရေကို သိရှိစေနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။ လူဦးရေ၏သွင်ပြင်လက္ခဏာများကို ပိုမိုနားလည်စေရန်အတွက် ကလေးမှီခိုသူအမျိုး (ကလေးဦးရေနှင့်အလုပ်လုပ်နိုင်သည့်လူဦးရေအချိုး)၊ သက်ကြီးရွယ်အိုမှီခိုသူ အမျိုး (သက်ကြီးရွယ်အိုဦးရေနှင့် အလုပ်လုပ်နိုင်သည့်လူဦးရေအချိုး)၊ စုစုပေါင်း မှီခိုသူအမျိုး (ကလေးဦးရေနှင့် သက်ကြီးရွယ်အိုပေါင်းလဒ်နှင့် အလုပ်လုပ်နိုင်သည့်လူဦးရေအချိုး)တို့ဖြင့် ဖော်ပြ နိုင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအပါအဝင် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံအများစုတွင် ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများထက်စာလျှင် မွေးဖွား နှုန်းနှင့် သေနှုန်းမြင့်မားလေ့ရှိသဖြင့် သက်ကြီးရွယ်အိုနည်းပါးပြီး ကလေးအချိုးအစား ပိုမိုများပြား သည်။ စုစုပေါင်းမှီခိုသူအမျိုးလည်း မြင့်မားသည်။ သို့သော် ၁၉၈၃ ခုနှစ်နှင့်နှိုင်းစာလျှင် မြန်မာ နိုင်ငံ၏ စုစုပေါင်းမှီခိုသူအမျိုးမှာ ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် ကျဆင်းလျက်ရှိပြီး ၅၂.၅% ရှိသည်။

၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ စုစုပေါင်းမှီခိုသူအမျိုးနှင့်ကလေးမှီခိုသူအမျိုးမှာ ၁၉၈၃ ခုနှစ် နှင့် နှိုင်းစာလျှင်ကျဆင်းလျက်ရှိပြီး သက်ကြီးရွယ်အိုမှီခိုသူအမျိုးနှင့် သက်ကြီးရွယ်အိုညွှန်ကိန်း (သက်ကြီးရွယ်အို နှင့် ကလေးဦးရေအချိုး)မှာ မြင့်မားလာသည်ကို တွေ့ရသည်။

ဆက်လက်၍ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကျား မအလိုက် လူဦးရေပုံနှံပုံကို လေ့လာပါက ၂၀၁၄ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ မ ဦးရေသည် ကျား ဦးရေထက် ၁. ၈၃သန်း ပိုမိုများပြားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် ကျား မအချိုး (မ ၁၀၀တွင်ရှိသော ကျား ဦးရေ) မှာ ၉၃ ဦးဖြစ်သည်။ ကျား မအချိုး နည်းခြင်းမှာ ပြောင်းထွက်သွားသော ကျားဦးရေများပြားခြင်းနှင့် ဆယ်ကျော်သက်အရွယ်မှစ၍ ကျား သေနှုန်းမြင့်မားခြင်းတို့ကြောင့်ဖြစ်သည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ အသက်နှင့် ကျား မအလိုက်လူဦးရေပျံ့နှံ့မှုသည် လူဦးရေကိုအသက်နှင့် ကျား မအုပ်စုများ အဖြစ် ခွဲခြားဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။
- ▶ အသက် (၁၅-၆၄) အပိုင်းသည် အလုပ်လုပ်ရန်အသင့်လျော်ဆုံးအသက်အရွယ်ဖြစ်သောကြောင့် အလုပ်လုပ်နိုင်သည့်အသက်အုပ်စု ဟုခေါ်သည်။
- ▶ မြို့များတွင် လုပ်သားအင်အား၌ အမျိုးသမီးပါဝင်မှုအချိုးအစားသည် ပညာအရည်အချင်း၊ မိသားစုအရွယ်အစား၊ အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများစသည့် လူမှုစီးပွားရေး အချက်ပေါင်းများစွာအပေါ် အမှီပြုနေသည်။
- ▶ အသက်နှင့် ကျား မအလိုက် လူဦးရေပျံ့နှံ့မှုသည် ကျောင်းနေနိုင်သည့် အသက်အပိုင်းအခြား ရှိသူဦးရေနှင့် ဆက်စပ်နေပြီး ၎င်းမှတစ်ဆင့် တိုင်းပြည်တွင် ပညာရေးဆိုင်ရာ အထောက်အကူများနှင့်လည်း ဆက်နွှယ်နေသည်။
- ▶ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံအများစုတွင် ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများထက်စာလျှင် မွေးဖွားနှုန်းနှင့် သေနှုန်းမြင့်မားလေ့ရှိသဖြင့် သက်ကြီးရွယ်အိုနည်းပါးပြီး ကလေးအချိုးအစားပိုမိုများပြားသည်။

(ဂ) ဒေသအလိုက်ပျံ့နှံ့ပုံ။ ။ ဒေသအလိုက်လူဦးရေပျံ့နှံ့မှုဆိုသည်မှာ နိုင်ငံ၏ဒေသအသီးသီးတွင် လူဦးရေမည်မျှနေထိုင်သည်ကို ဆိုလိုသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အလိုက် လူဦးရေပျံ့နှံ့မှုကို ဇယား (၄. ၅) တွင် ဖော်ပြထားသည်။

ဇယား(၄. ၅)အရ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးသည် ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင်လူဦးရေ ၇. ၃၆ သန်းနေထိုင်လျက်ရှိပြီး မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူဦးရေအများဆုံးနေထိုင်ရာဒေသဖြစ်သည်။ လူဦးရေ ၆. ၁၈၅ သန်းနေထိုင်သည့် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးသည် ဒုတိယအများဆုံးဖြစ်ပြီး မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးသည် ၆. ၁၆၅ သန်းနေထိုင်လျက်ရှိပြီး တတိယအများဆုံးဖြစ်သည်။ လူဦးရေ ၅သန်းနှင့်အထက် နေထိုင်သောပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများမှာ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ၅. ၈၂၅ သန်းနှင့် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးတွင် ၅. ၃၂၅ သန်းတို့နေထိုင်လျက်ရှိပြီး ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးတွင် ၄. ၈၆၇ သန်းနှင့် မကွေးတိုင်းဒေသကြီးတွင် ၃. ၉၁၇ သန်းတို့နေထိုင်လျက်ရှိသည်။

လူဦးရေ၏ ဒေသဆိုင်ရာပျံ့နှံ့မှုသည် ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းများ၏တည်နေရာပေါ်တွင် အဓိကမူတည်နေသည်။ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးသည် စီးပွားရေးအချက်အချာကျသော မြို့တော်ပါဝင်သည့် ဒေသဖြစ်ပြီး စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများလည်း အမြောက်အမြားရှိသဖြင့် လူဦးရေအများဆုံးနေထိုင်ရာ ဒေသဖြစ်သည်။

ဇယား(၄.၅) တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အလိုက်လူဦးရေပျံ့နှံ့မှု(၂၀၁၄ ခုနှစ်)

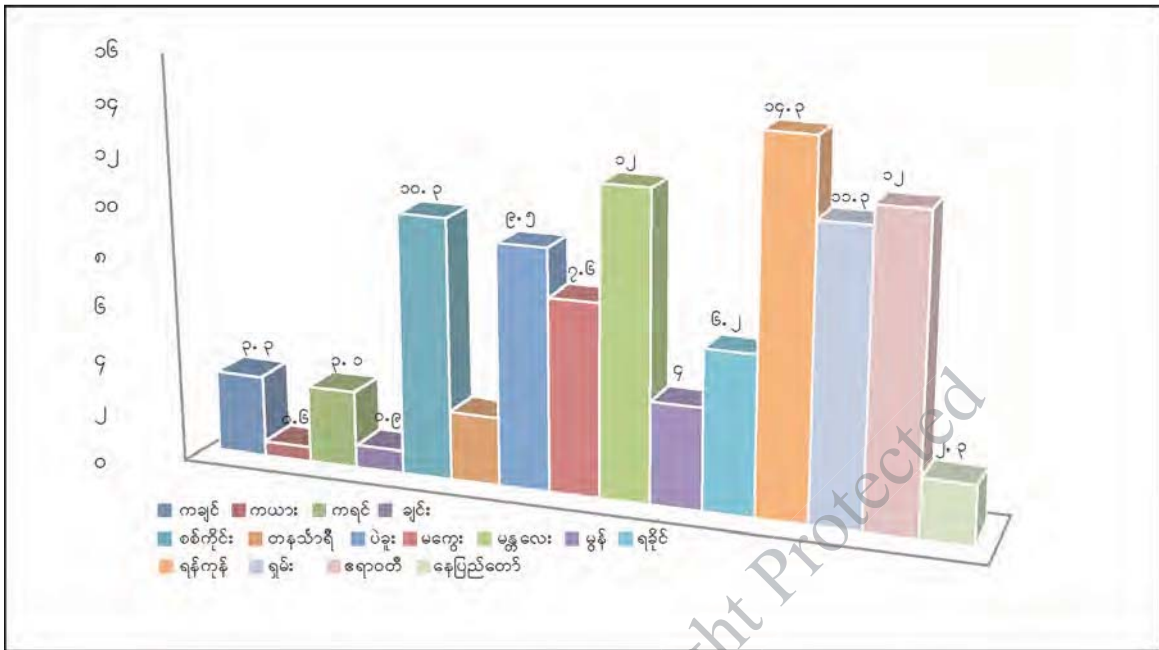
ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး	လူဦးရေ (သန်းပေါင်း)			ရာခိုင်နှုန်း
	ကျား	မ	ပေါင်း	
ကချင် *	၀. ၈၇၈	၀. ၈၁၁	၁. ၆၈၉	၃. ၃
ကယား	၀. ၁၄၄	၀. ၁၄၃	၀. ၂၈၇	၀. ၆
ကရင် *	၀. ၇၇၅	၀. ၇၉၉	၁. ၅၇၄	၃. ၁
ချင်း	၀. ၂၃၀	၀. ၂၄၉	၀. ၄၇၉	၀. ၉
စစ်ကိုင်း	၂. ၅၁၇	၂. ၈၀၈	၅. ၃၂၅	၁၀. ၃
တနင်္သာရီ	၀. ၇၀၁	၀. ၇၀၈	၁. ၄၀၉	၂. ၇
ပဲခူး	၂. ၃၂၂	၂. ၅၄၅	၄. ၈၆၇	၉. ၄
မကွေး	၁. ၈၁၄	၂. ၁၀၃	၃. ၉၁၇	၇. ၆
မန္တလေး	၂. ၉၂၈	၃. ၂၃၇	၆. ၁၆၅	၁၂. ၀
မွန်	၀. ၉၈၇	၁. ၀၆၇	၂. ၀၅၄	၄. ၀
ရခိုင် *	၁. ၅၂၆	၁. ၆၆၂	၃. ၁၈၉	၆. ၂
ရန်ကုန်	၃. ၅၁၆	၃. ၈၄၄	၇. ၃၆၀	၁၄. ၃
ရှမ်း	၂. ၉၁၁	၂. ၉၁၄	၅. ၈၂၅	၁၁. ၃
ဧရာဝတီ	၃. ၀၁၀	၃. ၁၇၅	၆. ၁၈၅	၁၂. ၀
နေပြည်တော်	၀. ၅၆၅	၀. ၅၉၅	၁. ၁၆၀	၂. ၃
စုစုပေါင်း	၂၄. ၈၂၅	၂၆. ၆၆၀	၅၁. ၄၈၅	၁၀၀. ၀

အရစ်မြစ် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2017)

ပြည်ထောင်စုသန်းခေါင်စာရင်းအစီရင်ခံစာ ၂၀၁၅

(*)စာရင်းမကောက်ယူနိုင်သည့် ဒေသများအတွက် ခန့်မှန်းလူဦးရေကို ထည့်သွင်းထားပါသည်။

ပုံ(၄.၄) တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အလိုက် လူဦးရေပျံ့နှံ့မှု(၂၀၁၄ ခုနှစ်)

ဇယားမြစ် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2017)

မြန်မာနိုင်ငံသည်စိုက်ပျိုးရေးကို အခြေခံစီးပွားရေးအဖြစ် ရပ်တည်သောနိုင်ငံဖြစ်သည့် အလျောက် စိုက်ပျိုးရေးအတွက် အခွင့်အလမ်းကောင်းများရှိသည့်ဒေသများတွင် လူဦးရေစုစည်း နေထိုင်မှုရှိသည်။ အဆိုပါဒေသများမှာ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသ၊ ဧရာဝတီ၊ စစ်တောင်း၊ ချင်းတွင်း မြစ်ဝှမ်းဒေသများနှင့် ကမ်းရိုးတန်းဒေသများဖြစ်သည်။

ဒေသအလိုက်ပျံ့နှံ့မှုတွင် အရေးကြီးသောအချက်မှာ ကျေးလက်မြို့ပြလူဦးရေပျံ့နှံ့မှုပင်ဖြစ် သည်။ ကျေးလက်မြို့ပြလူဦးရေပျံ့နှံ့မှုသည်လည်း စီးပွားရေးအကြောင်းအချက်များပေါ်တွင် အဓိက မူတည်နေသည်။ စက်မှုလုပ်ငန်းများနည်းပါးလျှင် မြို့ပြဒေသများတွင်လူဦးရေအနည်းငယ်သာ နေထိုင် ရန်အလားအလာရှိသည်။ စက်မှုလုပ်ငန်းများတိုးတက်လာသည်နှင့်အမျှ မြို့ပြဒေသများတွင်ပိုမို၍ နေထိုင်လာကြမည်ဖြစ်သည်။ ဤအခြေအနေမျိုးကို မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်းတွေ့ရှိရသည်။ ဇယား (၄. ၆) တွင် ကျေးလက်မြို့ပြလူဦးရေပျံ့နှံ့မှုကို ဖော်ပြထားသည်။

ဇယား (၄. ၆)အရ ၁၉၈၃ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းထက်စာလျှင် ၂၀၁၄ ခုနှစ် သန်းခေါင် စာရင်းအရ မြို့ပြတွင်နေထိုင်သောလူဦးရေမှာ ပိုမိုများပြားလာပြီး ရာခိုင်နှုန်းအားဖြင့် ၃၀%ခန့် ရှိသည်ကိုတွေ့ရှိရသည်။ စီးပွားရေးမြို့တော်ဖြစ်သော ရန်ကုန်မြို့တွင်နေထိုင်သူဦးရေမှာ ၁၉၈၃ ခုနှစ် တွင် ၂. ၅ သန်းရှိရာမှ ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် ၈ သန်းနီးပါးခန့် တိုးတက်လာခဲ့သည်။

ဇယား(၄.၆) ကျေးလက်မြို့ပြလူဦးရေပျံ့နှံ့မှု(၂၀၁၄ ခုနှစ်)

ဒေသ	၁၉၈၃		၂၀၁၄	
	လူဦးရေ (သန်းပေါင်း)	ရာခိုင်နှုန်း	လူဦးရေ (သန်းပေါင်း)	ရာခိုင်နှုန်း
ကျေးလက်	၂၅. ၆၅၉	၇၅	၃၅. ၄၀၂	၇၀
မြို့ပြ	၈. ၄၆၆	၂၅	၁၄. ၈၇၈	၃၀
စုစုပေါင်း	၃၄. ၁၂၅	၁၀၀	၅၀. ၂၈၀	၁၀၀

ဖော်ပြချက် ။ ။ ပြည်ထောင်စုသန်းခေါင်စာရင်းအစီရင်ခံစာ (၂၀၁၅)

မြို့နေလူဦးရေ တိုးတက်လာသောနှုန်းထားကို မြို့ပြဖြစ်ထွန်းမှုနှုန်း(Rate of Urbanization)

ဟုခေါ်သည်။ မြို့ပြဖြစ်ထွန်းမှုနှုန်းလျင်မြန်ပါက မြို့ပြအတွင်း အရေးကြီးသောနေအိမ်၊ အဆောက်အအုံ၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ စားနပ်ရိက္ခာစသည့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာလိုအပ်ချက်များလည်း များပြားလာသည်။ မြို့ပြတွင်နေထိုင်သူများ၏ ဓလေ့ထုံးစံနှင့်အလေ့အထများသည် ကျေးလက်တွင်နေထိုင်သူများနှင့် သိသာစွာကွာခြားလေသည်။ မြို့ပြတွင်အိမ်ထောင်စုဝင်ဦးရေသည် ကျေးလက်အိမ်ထောင်စုဝင်ဦးရေထက်နည်းသည်။ သို့ဖြစ်၍မြို့ပြဒေသများတွင် နေထိုင်ရန် လူများပိုမိုလာရောက်လာသည်နှင့်အမျှ လူဦးရေ၏စားသုံးမှုပုံသဏ္ဍာန်သည် ကွာခြားလာနိုင်သည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ ဒေသအလိုက်လူဦးရေပျံ့နှံ့မှုဆိုသည်မှာ နိုင်ငံ၏ဒေသအသီးသီးတွင် လူဦးရေမည်မျှ နေထိုင်သည်ကို ဆိုလိုသည်။
- ▶ လူဦးရေ၏ဒေသဆိုင်ရာပျံ့နှံ့မှုသည် ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းများ၏ တည်နေရာပေါ်တွင် အဓိကမူတည်နေသည်။
- ▶ ဒေသအလိုက်ပျံ့နှံ့မှုတွင် အရေးကြီးသောအချက်မှာ ကျေးလက်မြို့ပြလူဦးရေပျံ့နှံ့မှုပင် ဖြစ်သည်။ ကျေးလက်မြို့ပြလူဦးရေပျံ့နှံ့မှုသည်လည်း စီးပွားရေးအကြောင်းအချက်များပေါ်တွင် အဓိကမူတည်နေသည်။
- ▶ စက်မှုလုပ်ငန်းများနည်းပါးလျှင် မြို့ပြဒေသများတွင်လူဦးရေအနည်းငယ်သာ နေထိုင်ရန် အလားအလာရှိပြီး စက်မှုလုပ်ငန်းများတိုးတက်လာသည်နှင့်အမျှ မြို့ပြဒေသများတွင်ပိုမို၍ နေထိုင်လာကြမည်ဖြစ်သည်။
- ▶ မြို့နေလူဦးရေတိုးတက်လာသောနှုန်းထားကို မြို့ပြဖြစ်ထွန်းမှုနှုန်း ဟုခေါ်သည်။

(ဃ) အလုပ်အကိုင်အလိုက်နှင့်ကဏ္ဍအလိုက်လူဦးရေပျံ့နှံ့ပုံ။ ။ မြန်မာနိုင်ငံ အလုပ်အကိုင်အလိုက် နှင့် ကဏ္ဍအလိုက် လူဦးရေပျံ့နှံ့ပုံကို လုပ်သားအင်အားခေါင်းစဉ်အောက်တွင် တင်ပြမည်။

၄.၂။ လုပ်သားအင်အား

(The Labour Force)

လူဦးရေသည် စီးပွားရေးအဆောက်အအုံတွင် ထုတ်လုပ်သူများအဖြစ်လည်းကောင်း၊ စားသုံးသူများအဖြစ်လည်းကောင်း အရေးကြီးသည်။ ဤအပိုင်းတွင် လူဦးရေကိုကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများအား ထုတ်လုပ်သူများအဖြစ် လေ့လာမည်။ အသက်နှင့် ကျား မအလိုက်ပျံ့နှံ့မှုကို လေ့လာခဲ့စဉ်က လူဦးရေတွင် အလုပ်လုပ်ရန် ငယ်ရွယ်လွန်းသူများ၊ အသက်အရွယ်ကြီးလွန်းသူများ ရှိနေသဖြင့် လူတိုင်းအလုပ်မလုပ်နိုင်ကြောင်း သိရှိခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ အသက် ၁၅ နှစ်အောက် လူဦးရေကို အသက်ငယ်ရွယ်လွန်းသူများ၊ အသက် ၆၄ နှစ်နှင့်အထက်ကို အသက်ကြီးလွန်းသူများအဖြစ် သတ်မှတ်ပြီး အသက် ၁၅ နှစ်မှ ၆၄ နှစ်အထိရှိသော အသက်အုပ်စုကို အလုပ်လုပ်နိုင်သော အသက်အုပ်စုဟု သတ်မှတ်သည်။ ၎င်းအသက်အုပ်စုပြင်ပမှ လူဦးရေသည် အလုပ်လုပ်နိုင်သူများ ဖြစ်နိုင်သော်လည်း အမှန်တကယ်အလုပ်လုပ်သည့် ဦးရေမှာနည်းနိုင်သည်။ အလားတူပင် အလုပ် လုပ်နိုင်သူတိုင်းလည်း အလုပ်သမားများမဟုတ်ကြပေ။ အချိန်ပြည့်ကျောင်းသားများ၊ သာသနာ့ ဝန်ထမ်းများ၊ မသန်စွမ်းသူများ၊ ဝင်ငွေရရှိသောအလုပ်ကိုမလုပ်သည့် အိမ်ရှင်မများ၊ အကြောင်း အမျိုးမျိုးကြောင့် အလုပ်ရှာဖွေခြင်းမပြုသည့်သူများသည် လုပ်သားအင်အားတွင် ပါဝင်လိမ့်မည် မဟုတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် **အမှန်တကယ်အလုပ်လုပ်နေသူများ သို့မဟုတ် အလုပ်အကိုင်ရရှိရန် အားတက်သရောရှာဖွေနေသူများအားလုံးကို လုပ်သားအင်အားဟုသတ်မှတ်နိုင်သည်။**

မြန်မာနိုင်ငံ၏လုပ်သားအင်အားမှာ ၂၀၁၄ ခုနှစ်လူဦးရေသန်းခေါင်စာရင်းအရ ၂၂. ၁ သန်း ခန့်ရှိပြီး အလုပ်လုပ်နိုင်သောအသက်အုပ်စု၏ ၆၇% ရှိပါသည်။ ၎င်းအချိုးက လူဦးရေတွင် လုပ်သား အင်အားပါဝင်သောအချိုးအစားကို ဖော်ညွှန်းသည့်အတွက် လုပ်သားအင်အားပါဝင်မှုအချိုးကြမ်း (Crude Labor Participation Rate)ဟုခေါ်ပြီး လုပ်ဆောင်မှုအချိုးကြမ်း (Crude Activity Rate) ဟုခေါ်လေ့ရှိသည်။

$$\frac{\text{လုပ်သားအင်အား}}{\text{ပါဝင်မှု အချိုးကြမ်း}} = \frac{\text{လုပ်သားအင်အား}}{\text{စုစုပေါင်းလူဦးရေ}}$$

၎င်းအချိုးသည် အသက်အလိုက် ပျံ့နှံ့မှု၊ အလုပ်လုပ်နိုင်သော အသက်အုပ်စုတွင် ပါဝင်သော ကျား မ အချိုးအစားပျံ့နှံ့မှုနှင့် လူမှုစီးပွားရေးအချက်များပေါ်တွင် မူတည်နေသည်။ ဇယား(၄.၇) တွင် လုပ်သားအင်အားပါဝင်မှုနှုန်း၊ အလုပ်လက်မဲ့ရာခိုင်နှုန်း၊ အလုပ်အကိုင်ရရှိမှုနှင့် လူဦးရေအချိုး တို့ကိုဖော်ပြထားသည်။

ဇယား(၄.၇) လုပ်သားအင်အားပါဝင်မှုနှုန်း၊ အလုပ်လက်မဲ့ရာခိုင်နှုန်း၊ အလုပ်အကိုင်ရရှိမှုနှင့် လူဦးရေအချိုး(၂၀၁၄ ခုနှစ်)

	လုပ်သားအင်အားပါဝင်မှုနှုန်း (၁၅-၆၄) (ရာခိုင်နှုန်း)			အလုပ်လက်မဲ့ရာခိုင်နှုန်း (၁၅-၆၄) (ရာခိုင်နှုန်း)			အလုပ်အကိုင်ရရှိမှုနှင့် လူဦးရေအချိုး (၁၅-၆၄) (ရာခိုင်နှုန်း)		
	ကျား	မ	ပေါင်း	ကျား	မ	ပေါင်း	ကျား	မ	ပေါင်း
မြို့ပြ	၈၀.၃	၄၆.၈	၆၂.၆	၄.၉	၄.၇	၄.၈	၇၆.၄	၄၄.၆	၅၉.၆
ကျေးလက်	၈၇.၅	၅၂.၂	၆၉.၁	၃.၄	၃.၈	၃.၆	၈၄.၅	၅၀.၂	၆၆.၆
ပြည်ထောင်စု	၈၅.၂	၅၀.၅	၆၇.၀	၃.၉	၄.၁	၄.၀	၈၁.၉	၄၈.၄	၆၄.၄

ဇစ်မြစ် ။ ။ ပြည်ထောင်စုသန်းခေါင်စာရင်းအစီရင်ခံစာ (၂၀၁၅)

လုပ်သားအင်အားဆိုင်ရာ အချက်အလက်များအတွက် အသက် ၁၀ နှစ်နှင့် အထက်ရှိသူ များကို စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည်။ အသက် (၁၅-၆၄)အုပ်စုတွင် လုပ်သားအင်အားပါဝင်မှု ရာခိုင်နှုန်းမှာ ၆၇ % ဖြစ်ပြီး အလုပ်လက်မဲ့ရာခိုင်နှုန်းမှာ ၄% ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ အဆိုပါ အလုပ်လက်မဲ့များသည် အလုပ်အကိုင်ရှာဖွေနေသူများဖြစ်ပြီး အလုပ်ရလာသည့်အချိန်တွင် အလုပ်လုပ်ရန် အသင့်ဖြစ်နေသူများဖြစ်သည်။

အလုပ်အကိုင်ရရှိမှုနှင့် လူဦးရေအချိုးဆိုသည်မှာ လုပ်သားအင်အားအတွင်း လက်ရှိအလုပ် လုပ်နေသူဦးရေနှင့် အလုပ်လုပ်နိုင်သည့်အသက်အပိုင်းအခြားရှိ လူဦးရေအချိုးဖြစ်ပြီး ၆၄.၄% ရှိသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ နိုင်ငံတွင်းရှိ အသက် (၁၅-၆၄)အတွင်းရှိ လူဦးရေ၏ ၆၄.၄% သည် လက်ရှိလုပ်ငန်းခွင်တွင် ရှိနေသူများဟု ဆိုလိုသည်။ ကျန် ၃၅.၆% သည် အလုပ်လက်မဲ့ သို့မဟုတ် လုပ်သားအင်အားတွင် မပါဝင်သူများ ဖြစ်ကြသည်။

လုပ်သားအင်အားတွင် အရေးပါသော အချက်တစ်ခုမှာ ၎င်း၏ကျွမ်းကျင်မှုများ (Skills)နှင့် အရည်အသွေးများ (Qualifications) ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ လုပ်သားတစ်ယောက်သည် ကျွမ်းကျင် ပြီးအရည်အသွေးမြင့်မားပါက သူ၏ကုန်ထွက် (Output) သည် မြင့်မားလိမ့်မည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အလုပ်သမား၏ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် ပညာအရည်အချင်း တိုးမြှင့်လာစေရန်အတွက် လိုအပ်သော

ပညာရပ်နှင့် သင်တန်းများပို့ချပေးရန် အရေးကြီးသည်။ သို့ရာတွင် လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်ဖွံ့ဖြိုးမှု (Human Resource Development) ဟူသော ယခုခေတ်အမြင်အရ လုပ်သား၏ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် ပညာအရည်အချင်းတိုးမြှင့်လာစေရန် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းသည် ထုတ်လုပ်မှုဖြင့်တက်လာစေရန်သာ မဟုတ်ဘဲ လူသားတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက်လည်း ဖြစ်ကြောင်းကိုပါ သတိပြုရန်လိုအပ်သည်။ တစ်နည်းဆိုသော် လုပ်သားအင်အားတွင် မပါဝင်သောသူများနှင့်အတူ လုပ်သားများသင့်တင့်သော နေထိုင်မှု အဆင့်နှင့် ကျန်းကျန်းမာမာသက်တမ်းရှည်ရှည်နေထိုင်နိုင်သော စားသုံးသူများအနေဖြင့် ရှုမြင်ရန် အရေးကြီးသည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ လူဦးရေသည် စီးပွားရေးအဆောက်အအုံတွင် ထုတ်လုပ်သူများအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ စားသုံးသူများအဖြစ်လည်းကောင်း အရေးကြီးသည်။
- ▶ အသက် ၁၅ နှစ်မှ ၆၄ နှစ်အထိရှိသော အသက်အုပ်စုကို အလုပ်လုပ်နိုင်သောအသက် အုပ်စုဟု သတ်မှတ်သည်။
- ▶ အမှန်တကယ်အလုပ်လုပ်နေသူများ သို့မဟုတ် အလုပ်အကိုင်ရရှိရန် အားတက်သရော ရှာဖွေနေသူများ အားလုံးကို လုပ်သားအင်အားဟုသတ်မှတ်နိုင်သည်။
- ▶ လူဦးရေတွင်လုပ်သားအင်အားပါဝင်သော အချိုးအစားကို လုပ်သားအင်အားပါဝင်မှု အချိုးကြမ်း သို့မဟုတ် လုပ်ဆောင်မှုအချိုးကြမ်း ဟုခေါ်သည်။
- ▶ အလုပ်လက်မဲ့များသည် အလုပ်အကိုင်ရှာဖွေနေသူများဖြစ်ပြီး အလုပ်ရလာသည့် အချိန်တွင် အလုပ်လုပ်ရန် အသင့်ဖြစ်နေသူများဖြစ်သည်။
- ▶ အလုပ်အကိုင်ရရှိမှုနှင့် လူဦးရေအချိုးဆိုသည်မှာ လုပ်သားအင်အားအတွင်း လက်ရှိ အလုပ်လုပ်နေသူဦးရေနှင့် အလုပ်လုပ်နိုင်သည့် အသက်အပိုင်းအခြားရှိ လူဦးရေအချိုး ဖြစ်သည်။
- ▶ လုပ်သားအင်အားတွင် အရေးပါသောအချက်တစ်ခုမှာ ၎င်း၏ကျွမ်းကျင်မှုများနှင့် အရည်အသွေးများဖြစ်သည်။

၄.၃။ စားသုံးသူများ

(The Consumers)

မြန်မာနိုင်ငံလူဦးရေကို ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများအား စားသုံးသူများအဖြစ် လေ့လာရာတွင် ပုဂ္ဂလိက သို့မဟုတ် အိမ်ထောင်စုစားသုံးမှုနှင့် စုပေါင်းစားသုံးမှုဟူ၍ ခွဲခြားလေ့လာမည်။ လူဦးရေ၏ ပုဂ္ဂလိကစားသုံးမှုသည် အသက်၊ ကျား၊ မနှင့် ဒေသအလိုက်ပျံ့နှံ့မှုတို့နှင့် ဆက်နွှယ်နေသည်။ အသက်အရွယ်မတူလျှင် စားသုံးမှုပုံသဏ္ဍာန်များ(Consumption Patterns) ခြားနားမည်ဖြစ်သည်။ ထို့အတူ နေထိုင်ရာဒေသနှင့်ရာသီဥတုမတူလျှင်လည်း လူတို့၏စားသုံးမှုပုံသဏ္ဍာန်များ ကွာခြားနိုင်သည်။

အိမ်ထောင်စုစားသုံးမှုနှင့်ပတ်သက်၍ အိမ်ထောင်စုများ၏ အရွယ်အစားနှင့် တည်နေရာတို့သည် အရေးပါသောအကြောင်းအချက်များဖြစ်သည်။ အရွယ်အစားကြီးသောအိမ်ထောင်စုများနှင့် အရွယ်အစားသေးငယ်သောအိမ်ထောင်စုများသည် စားသုံးမှုပုံသဏ္ဍာန်များတွင် ကွာခြားကြသည်။ ကျေးလက်နှင့်မြို့ပြ တည်နေရာမတူလျှင်လည်း အိမ်ထောင်စုစားသုံးမှုပုံသဏ္ဍာန်ချင်း မတူနိုင်ပေ။ တစ်ဦးချင်းသည် အိမ်ထောင်စုများတွင် ပါဝင်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ အိမ်ထောင်စုတွင်းရှိ လူတစ်ဦး သို့မဟုတ် နှစ်ဦး သို့မဟုတ် တစ်ခါတစ်ရံ ထို့ထက်ပိုသူများ၏ဝင်ငွေမှ စားသုံးမှုအသုံးစရိတ်များကို သုံးစွဲသောကြောင့်လည်းကောင်း ပုဂ္ဂလိကစားသုံးမှုသည်အမှန်အားဖြင့် အိမ်ထောင်စုစားသုံးမှု၏ အစိတ်အပိုင်း တစ်ခုဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အိမ်ထောင်စုစားသုံးမှုအသုံးစရိတ်များတွင် နေအိမ်၊ စားနပ်ရိက္ခာ၊ အဝတ်အစား၊ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ အပန်းဖြေမှု စသည့်အသုံးစရိတ်များ အားလုံးပါဝင်သည်။ သို့ဖြစ်ရာ စီးပွားရေးအဆောက်အအုံတွင် တစ်ဦးချင်းထက် အိမ်ထောင်စုများကသာ အမှန်တကယ် စားသုံးမှုယူနစ်များ ဖြစ်ကြသည်။

စုပေါင်းစားသုံးမှုနှင့် ပတ်သက်၍လည်း အသက်၊ ကျား၊ မနှင့် ဒေသအလိုက် ပျံ့နှံ့မှုတို့ အရေးကြီးသည်။ လူဦးရေအတွက်လိုအပ်သော ပညာရေးနှင့်ကျန်းမာရေး အသုံးစရိတ်များ၏ သဘာဝသည် အသက်၊ ကျား၊ မအလိုက်ပျံ့နှံ့မှုအပေါ် မူတည်နေသည်။ လူဦးရေအတွက်လိုအပ်သော စီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် လုံခြုံရေးလိုအပ်ချက်များ(Administrative and Security Requirements) သည် ဒေသအလိုက် လူဦးရေပျံ့နှံ့မှုနှင့် သက်ဆိုင်သည်။

လူဦးရေ၏ အမှန်အရွယ်အစား (Actual Size)သည်လည်း အရေးကြီးပေသည်။ လူဦးရေပမာဏကြီးမားသည်နှင့်အမျှ စားသုံးမှုပမာဏ (Volume of Consumption) သည်လည်း ကြီးမားလာသည်။ စားသုံးမှုပမာဏကို ဈေးကွက်အရွယ်အစား (Size of Market) ဟု ခေါ်ဝေါ်လေ့ရှိသည်။ ဈေးကွက်အင်အားကြီးမားလျှင် စကေးကြီးထုတ်လုပ်မှုနည်းလမ်းများ (Large-Scale

Production Methods) ကို အသုံးပြုနိုင်ပြီး ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများအား စရိတ်သက်သာစွာ ထုတ်လုပ်နိုင်မည်။

လူဦးရေကို ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများအား စားသုံးသူများအဖြစ် လေ့လာရာတွင် လက်ငင်း စားသုံးမှုများသာမက အနာဂတ်စားသုံးမှုကိုပါစဉ်းစားရမည်။ အကြောင်းမှာ လူဦးရေတိုးတက်မှုက အနာဂတ်မျိုးဆက်၏ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများစားသုံးမှုကို ပြဋ္ဌာန်းပေးနေသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ လူဦးရေတိုးတက်လာသည်နှင့်အမျှ စားသုံးမှုတိုးတက်နေမည်ဖြစ်သောကြောင့် တိုးချဲ့ထုတ်လုပ်ရမည်။ ထိုအခါ အရင်းအနှီးပိုမိုလိုအပ်လာမည်။ သို့ဖြစ်ရာ လူဦးရေတိုးတက်မှုနှုန်းသည် စီးပွားရေး အဆောက်အအုံအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှုန်းကို ပြဋ္ဌာန်းပေးသည့် အရေးကြီးသောအချက်ဖြစ်လာသည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ မြန်မာနိုင်ငံလူဦးရေကို ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများအား စားသုံးသူများအဖြစ်လေ့လာ ရာတွင် ပုဂ္ဂလိက သို့မဟုတ် အိမ်ထောင်စုစားသုံးမှုနှင့် စုပေါင်းစားသုံးမှုဟူ၍ ခွဲခြားလေ့လာ နိုင်သည်။
- ▶ အသက်အရွယ်၊ နေထိုင်ရာဒေသနှင့်ရာသီဥတုမတူလျှင် စားသုံးမှုပုံသဏ္ဍာန်များ ခြားနား မည်ဖြစ်သည်။
- ▶ အရွယ်အစားကြီးသောအိမ်ထောင်စုများနှင့် အရွယ်အစားသေးငယ်သောအိမ်ထောင်စု များသည် စားသုံးမှုပုံသဏ္ဍာန်များတွင် ကွာခြားကြသည်။
- ▶ လူဦးရေပမာဏ ကြီးမားသည်နှင့်အမျှ စားသုံးမှုပမာဏသည်လည်း ကြီးမားလာသည်။ စားသုံးမှုပမာဏကို ဈေးကွက်အရွယ်အစား ဟုခေါ်ဝေါ်လေ့ရှိသည်။

၄.၄။ အနောက်လူဦးရေ

(Optimum Population)

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတွင် လူဦးရေ၏ထူးခြားချက်တစ်ရပ်မှာ လူဦးရေသိပ်သည်းမှု (Density of Population) ဖြစ်သည်။ လူဦးရေသိပ်သည်းမှုကို မြေဧရိယာတစ်ယူနစ်တွင်နေထိုင်သော လူဦးရေဖြင့် တိုင်းတာသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူဦးရေသိပ်သည်းမှုကို မြေတစ်စတုရန်းကီလိုမီတာတွင်နေထိုင်သော လူဦးရေဖြင့် တိုင်းတာသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏မြေဧရိယာသည် ၆၇၆၅၇၈ စတုရန်းကီလိုမီတာခန့် ကျယ်ဝန်းပြီး ၂၀၁၄ ခုနှစ်သန်းခေါင်စာရင်းအရ မြန်မာနိုင်ငံ၏လူဦးရေသိပ်သည်းမှုမှာ ပျမ်းမျှအားဖြင့် တစ်စတုရန်းကီလိုမီတာတွင် ၇၆ ဦးရှိသည်။ ၎င်းသည် မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးအတွက်ဖြစ်ပြီး

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးတစ်ခုစီအလိုက် လူဦးရေသိပ်သည်းမှုကို တွက်ချက်နိုင်သည်။ ဇယား (၄. ၈) တွင် ၂၀၁၄ ခုနှစ်သန်းခေါင်စာရင်းအရ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးတစ်ခုစီအလိုက် လူဦးရေ သိပ်သည်းမှုကို ဖော်ပြထားသည်။

ဇယား(၄.၈) ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအလိုက်လူဦးရေသိပ်သည်းဆ(ဦးရေ/ စတုရန်းကီလိုမီတာ) (၂၀၁၅ ခုနှစ်)

ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး	ဧရိယာ (စတုရန်းကီလိုမီတာ)	၁၉၇၃	၁၉၈၃	၂၀၁၄
ကချင်	၈၉၀၄၂	၈	၁၀	၁၉
ကယား	၁၁၇၃၂	၁၁	၁၄	၂၄
ကရင်	၃၀၃၈၃	၂၈	၃၅	၅၂
ချင်း	၃၆၀၁၉	၉	၁၀	၁၃
စစ်ကိုင်း	၉၃၇၀၂	၃၃	၄၁	၅၇
တနင်္သာရီ	၄၃၃၄၅	၁၇	၂၁	၃၂
ပဲခူး	၃၉၄၀၄	၈၁	၉၆	၁၂၄
မကွေး	၄၄၈၂၁	၅၉	၇၂	၈၇
မန္တလေး	၃၀၈၈၈	၉၉	၁၂၄	၂၀၀
မွန်	၁၂၂၉၇	၁၀၇	၁၃၇	၁၆၇
ရခိုင်	၃၆၇၇၈	၄၇	၅၆	၈၇
ရန်ကုန်	၁၀၂၇၇	၃၁၀	၃၈၇	၇၁၆
ရှမ်း	၁၅၅၈၀၁	၂၀	၂၄	၃၇
ဧရာဝတီ	၃၅၀၃၂	၁၁၈	၁၄၂	၁၇၇
နေပြည်တော်	၇၀၅၇	-	-	၁၆၄
စုစုပေါင်း	၆၇၆၅၇၈	၄၃	၅၂	၇၆

အစ်မြစ် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2017)

အထက်ပါဇယားအရ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးတစ်ခုစီတွင် လူဦးရေသိပ်သည်းမှုမဟာဏ မတူသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးသည် လူဦးရေသိပ်သည်းမှု

အများဆုံးဖြစ်ပြီး တစ်စတုရန်းကီလိုမီတာတွင် ၇၁၆ ဦးရှိသည်။ သို့သော် ချင်းပြည်နယ်၌ တစ်စတုရန်းကီလိုမီတာတွင် ၁၃ ဦးသာရှိပြီး လူဦးရေသိပ်သည်းမှုအနည်းဆုံးဖြစ်သည်။

ဘောဂဗေဒဘာသာရပ်တွင် ဒေသတစ်ခုအတွင်း မှန်ကန်သောလူဦးရေပမာဏကို ၎င်းဒေသ၏ အနေတော်လူဦးရေဟု သတ်မှတ်သည်။ သို့ပင်ဖြစ်လင့်ကစား ဒေသတစ်ခုအတွက် အနေတော်လူဦးရေကို ခန့်မှန်းရန်လွန်စွာခဲယဉ်းသည်။ လူအများသည်မိမိတို့ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုအတွက် လုပ်ကိုင်နိုင်မည့်ဒေသများတွင် နေထိုင်လိုကြကြောင်းကို အများသိရှိပြီးဖြစ်သည်။ ရှေးကာလက လူများသည် မိမိတို့၏အခြေခံလိုအပ်ချက်များဖြစ်သည့် စားဝတ်နေရေးအတွက် ကုန်စည်များအားလုံးကို တိုက်ရိုက်ထုတ်လုပ်နိုင်သည့်နေရာများတွင် နေထိုင်လာခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ကုန်သွယ်မှု လုပ်ငန်းများ ပေါ်ပေါက်လာသည့်အခါ အခြေခံလိုအပ်ချက်များအတွက် ကုန်စည်များအားလုံးကို ဒေသအတွင်းရရှိရေးသည် အရေးပါမှုလျော့လာပြီး လူများသည်ထုတ်လုပ်မှုကို ဇောက်ချလုပ်နိုင်မည့် သို့မဟုတ် ကုန်သွယ်မှုအခွင့်အလမ်းများရှိမည့် ဒေသများတွင် စတင်နေထိုင်လာကြသည်။

ဒေသတစ်ခု၏ထုတ်လုပ်မှုအရင်းအမြစ်များ သို့မဟုတ် သယံဇာတများက ထောက်ပံ့ပေးနိုင်မည့် လူဦးရေပမာဏတွင် ကန့်သတ်ချက်များရှိသည်။ အကယ်၍ လူဦးရေများလွန်းပါက လူတစ်ဦးစီအတွက် သယံဇာတများခွဲဝေသုံးရသည့် ဝေစုနည်းပါးပြီး ထုတ်လုပ်မှုသည် ထိရောက်လိမ့်မည်မဟုတ်ပါ။ အကယ်၍ လူဦးရေနည်းပါးပါက လုပ်သားဦးရေနည်းလွန်းခြင်း၊ ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းများမှ ကုန်ထွက်များအတွက် ဝယ်လိုအားနည်းပါးခြင်းတို့ကြောင့် ရှိနေသောသယံဇာတများအား ထိရောက်စွာ အသုံးပြုနိုင်လိမ့်မည်မဟုတ်ပါ။ မှန်ကန်သော သို့မဟုတ် အနေတော်လူဦးရေ ဖြစ်စေရေးပြဿနာသည် ဒေသတစ်ခုအတွင်းရှိလူဦးရေပမာဏနှင့် ၎င်းဒေသရှိထုတ်လုပ်မှုအခွင့်အလမ်းများချိန်ကိုက်မှုပြဿနာပင်ဖြစ်သည်။

ဒေသတစ်ခုရှိ ထုတ်လုပ်မှုအခွင့်အလမ်းများသည် ၎င်းဒေသရှိ ရုပ်ဝတ္ထုဆိုင်ရာစီးပွားရေး အရင်းအမြစ်များ ရရှိနိုင်မှုပေါ်မူတည်သည်။ ရုပ်ဝတ္ထုဆိုင်ရာ စီးပွားရေးအရင်းအမြစ်များတွင် သဘာဝ အရင်းအမြစ်များနှင့် လူသားတို့ဖန်တီးထားသည့် အရင်းအမြစ်များပါဝင်သည်။ သဘာဝအရင်းအမြစ်များတွင် မြေပေါ် (ဥပမာ- သစ်တောများနှင့် တိရစ္ဆာန်များ) နှင့် မြေအောက် (ဥပမာ- သတ္တုများ)၊ မြစ်များ၊ ကန်များ၊ ပင်လယ်ရေပိုင်နက်များနှင့် ရေအောက်ရှိအရာများ အားလုံးပါဝင်သည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာပင်လယ်ရေပြင်ပိုင်နက်ဥပဒေအရ မြန်မာနိုင်ငံ၏ပိုင်နက်သည် ၁၂ မိုင်တိုးချဲ့ပြီး ပင်လယ်ရေပြင်ပိုင်နက် သီးသန့်စီးပွားရေးဇုန်သည် ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းမှ မိုင် ၂၀၀ ထိရှိသည်။

တည်နေရာအနေအထားသည်လည်းသဘာဝအရင်းအမြစ်ပင်ဖြစ်သည်။ ဥပမာ- ဆူးအက် ဒေသ၊ ပနားမားဒေသ၊ စင်ကာပူတို့သည် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနှင့် ကုန်သွယ်ရေးတို့အတွက် အချက်အချာကျသည့် နေရာဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ တည်နေရာနှင့်သက်ဆိုင်သည့် အကျိုးကျေးဇူးများရရှိနေပေသည်။

လူသားတို့ဖန်တီးထားသော အရင်းအမြစ်များတွင် စက်ရုံအလုပ်ရုံများ၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ ရေလွှမ်းမိုးမှုကာကွယ်ရေးနှင့် ဆည်မြောင်းလုပ်ငန်းများ၊ အိမ်ရာအဆောက်အဦများ စသည်တို့ ပါဝင်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံ အရင်းအမြစ်များသည် သဘာဝအရင်းအမြစ်လော သို့တည်းမဟုတ် လူသားတို့ဖန်တီးထားသည့် အရင်းအမြစ်များလောဟူ၍ ကောင်းစွာခွဲခြားမရနိုင်သည့် အခြေအနေမျိုး လည်းရှိသည်။ ဥပမာ- ပြန်လည်စိုက်ပျိုးထားသောသစ်တောများ၊ ပင်လယ်ပြင်မှ ပြန်လည်ဖော်ထုတ် ထားသောမြေယာများ စသည်တို့ဖြစ်သည်။ ထိုအခြေအနေများသည် ချို့တဲ့သော သဘာဝအရင်းအမြစ် တို့ကိုပင် ပိုမိုကောင်းမွန်လာအောင် လူသားတို့က (တတ်ကျွမ်းလိမ္မာပါက) ပြုပြင်နိုင်စွမ်းရှိကြောင်း ဖော်ပြသည်။

ထို့ကြောင့်သဘာဝအရင်းအမြစ်များရရှိနိုင်မှုသည် ပုံသေယူဆ၍မရပေ။ လူသားတို့၏ အသိဉာဏ်စွမ်းအားက ၎င်းအရာများအား အသုံးပြုနိုင်သည့်နည်းလမ်းသစ်များကို ရှာဖွေတွေ့ရှိ နိုင်ပေသည်။ နည်းပညာဆိုင်ရာဖွံ့ဖြိုးမှုက မြေဩဇာမကောင်းသောမြေများကို မြေဩဇာကောင်းသော မြေအဖြစ် အသွင်ပြောင်းစေခြင်း၊ လူသားတို့ရောက်ရှိရန်ခက်ခဲသောဒေသများအား ရောက်ရှိစေနိုင်ခြင်း၊ ဇာစ်မြစ်အားလုံးမှ စွမ်းအင်ကိုရယူနိုင်ခြင်း၊ သီးနှံများနှင့် တိရစ္ဆာန်အထွက်နှုန်းကို မြင့်မားစေခြင်း စသည့်အကျိုးထူးများရရှိစေသည်။ နည်းပညာသစ်တစ်ခုဖွံ့ဖြိုးတိုင်း ကမ္ဘာပေါ်တွင် ရုပ်ဝတ္ထုဆိုင်ရာ စီးပွားရေးအရင်းအမြစ်များတိုးလာသည်။

ဒေသတစ်ခုတွင် လူဦးရေပမာဏသည် ထိုဒေသအတွင်းရှိ ရုပ်ဝတ္ထုဆိုင်ရာ စီးပွားရေး အရင်းအမြစ်များက မည်မျှထောက်ပံ့နိုင်သည်ဟူသော အချက်ပေါ်မူတည်သည်ကို လက်ခံထား သော်လည်း အချိန်တစ်ချိန်တွင် ၎င်းပမာဏမည်မျှဆိုသည်ကို အတိအကျဖော်ပြနိုင်ရန် ခဲယဉ်းပေ သည်။ အကြောင်းမှာ နည်းပညာဖွံ့ဖြိုးမှုသည် အမြဲတစေဖြစ်ပေါ်နေပြီး ၎င်းရုပ်ဝတ္ထုဆိုင်ရာ စီးပွားရေး အရင်းအမြစ်များအား ပိုမိုမြှင့်တင်ပေးနေသည့်အတွက် ၎င်းဒေသ၏ အနေတော်လူဦးရေသည်လည်း အမြဲပြောင်းလဲနေလိမ့်မည်ဖြစ်သည်။

မည်သို့ပင်ရှိစေ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးသမိုင်းတွင် လူဦးရေနှင့်ရုပ်ဝတ္ထုဆိုင်ရာ စီးပွားရေးအရင်း အမြစ်များ ဘက်မညီသည့်သာဓကများရှိခဲ့သည်။ **ဒေသတစ်ခုတွင် လူဦးရေများပြားလွန်းသဖြင့် ၎င်းဒေသရှိ စီးပွားရေးအရင်းအမြစ်များက ကောင်းစွာမဖြည့်ဆည်းနိုင်သည့် သာဓကများ ရှိခဲ့သည်။ ၎င်းအခြေအနေမျိုးကို လူဦးရေများလွန်းခြင်းဟုခေါ်သည်။** အလားတူပင် **ရရှိနိုင်သည့် စီးပွားရေး အရင်းအမြစ်များထက် လူဦးရေနည်းလွန်းခြင်းလည်းရှိခဲ့သည်။ ၎င်းအခြေအနေမျိုးကို လူဦးရေ နည်းလွန်းခြင်းဟုခေါ်သည်။** လူဦးရေများလွန်းခြင်းနှင့် လူဦးရေနည်းလွန်းခြင်း အခြေအနေ နှစ်မျိုးစလုံးသည် မလိုလားအပ်ပေ။ လူဦးရေများလွန်းလျှင် လုပ်သားတစ်ဦးစီအတွက် ရရှိနိုင်သော သယံဇာတများနည်းပါးလွန်းသဖြင့် ထိရောက်စွာထုတ်လုပ်နိုင်လိမ့်မည်မဟုတ်ပါ။ ထို့ပြင် လူဦးရေ

စုပြိုကျပ်တည်းမှုကြောင့် နေထိုင်မှုအခြေအနေများဆိုးရွားနိုင်သည်။ ထို့အတူ လူဦးရေနည်းလွန်းလျှင်လည်း ဇောက်ချလုပ်ကိုင်ခြင်းနှင့် စကေးကြီးထုတ်လုပ်မှုတို့အတွက်ဖြစ်နိုင်ခြေများ နည်းပါးသဖြင့် ထုတ်လုပ်မှုမထိရောက်နိုင်ပေ။ **လူဦးရေများလွန်းခြင်း သို့မဟုတ် လူဦးရေနည်းလွန်းခြင်း မရှိသော အခြေအနေကို အနေတော်လူဦးရေအခြေအနေဟုခေါ်သည်။** ၎င်းသဘောတရားသည် ဘောဂဗေဒဘာသာရပ်တွင် အလွန်အသုံးဝင်သည်။ လူဦးရေသည် သဘာဝအလျောက် တိုးလာမည့်အလားအလာရှိသောကြောင့် အနေတော်လူဦးရေသဘောတရားသည် တိုးလာမည့်လူဦးရေအတွက် နည်းပညာ ဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် လူတို့ဖန်တီးထားသောအရင်းအမြစ်များဖြင့် ထောက်ပံ့ရန်လိုအပ်ကြောင်းကို ထင်ရှားစေသည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ လူဦးရေသိပ်သည်းမှုကို မြေဧရိယာတစ်ယူနစ်တွင်နေထိုင်သော လူဦးရေဖြင့်တိုင်းတာသည်။
- ▶ ဘောဂဗေဒဘာသာရပ်တွင် ဒေသတစ်ခုအတွင်း မှန်ကန်သောလူဦးရေပမာဏကို ၎င်းဒေသ၏ အနေတော်လူဦးရေဟု သတ်မှတ်သည်။
- ▶ ဒေသတစ်ခုရှိ ထုတ်လုပ်နိုင်မှုအခွင့်အလမ်းများသည် ထိုဒေသရှိရုပ်ဝတ္ထုဆိုင်ရာစီးပွားရေးအရင်းအမြစ်များ ရရှိနိုင်မှုပေါ်မူတည်သည်။
- ▶ ရုပ်ဝတ္ထုဆိုင်ရာ စီးပွားရေးအရင်းအမြစ်များတွင် သဘာဝအရင်းအမြစ်များနှင့် လူသားတို့ဖန်တီးထားသည့် အရင်းအမြစ်များပါဝင်သည်။
- ▶ သဘာဝအရင်းအမြစ်များတွင် မြေပေါ်မြေအောက်ရှိ အရာများအားလုံးပါဝင်သည်။
- ▶ လူသားတို့ဖန်တီးထားသော အရင်းအမြစ်များတွင် စက်ရုံအလုပ်ရုံများ၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ ရေလွှမ်းမိုးမှုကာကွယ်ရေးနှင့် ဆည်မြောင်းလုပ်ငန်းများ၊ အိမ်ရာအဆောက်အဦများ စသည်တို့ ပါဝင်သည်။
- ▶ အရင်းအမြစ်များသည် သဘာဝအရင်းအမြစ်လော သို့တည်းမဟုတ် လူသားတို့ဖန်တီးထားသည့် အရင်းအမြစ်များလောဟူ၍ ကောင်းစွာခွဲခြားမရနိုင်သည့် အခြေအနေမျိုးလည်းရှိသည်။
- ▶ လူဦးရေများလွန်းခြင်းဆိုသည်မှာ ဒေသတစ်ခုတွင် လူဦးရေများပြားလွန်းသဖြင့် ၎င်းဒေသရှိ စီးပွားရေးအရင်းအမြစ်များဖြင့် ကောင်းစွာမဖြည့်ဆည်းနိုင်သည့် အခြေအနေမျိုးကိုဆိုလိုသည်။
- ▶ လူဦးရေနည်းလွန်းခြင်းဆိုသည်မှာ ဒေသတစ်ခုတွင် စီးပွားရေးအရင်းအမြစ်များထက် လူဦးရေနည်းလွန်းခြင်းမျိုးကိုဆိုလိုသည်။

နိဂုံး

ဤအခန်းတွင် နိုင်ငံ၏စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် ဆက်စပ်နေသော လူဦးရေနှင့် ပတ်သက်သည့် အချက်များကို ဆွေးနွေးခဲ့သည်။

လူဦးရေကိုလေ့လာရာတွင် အသုံးပြုသော အတိုင်းအတာအချို့ကိုလည်းဖော်ပြခဲ့သည်။ ၎င်းတို့မှာ မွေးဖွားနှုန်း၊ သေဆုံးနှုန်း၊ အသားတင်ရွှေ့ပြောင်းမှု၊ ကျား မအချိုး၊ မှီခိုမှုအချိုးနှင့် လုပ်သားအင်အားပါဝင်မှုအချိုးကြမ်း တို့ဖြစ်သည်။ လုပ်သားအင်အားကို လုပ်သားအင်အားပါဝင်မှုနှုန်း၊ အလုပ်လက်မဲ့နှုန်း၊ အလုပ်အကိုင်ရရှိမှုနှင့် လူဦးရေအချိုး၊ လုပ်သားအမျိုးအစားအလိုက် လုပ်သားအင်အား၊ အလုပ်အကိုင်အမျိုးအစားအလိုက် မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်ရာခိုင်နှုန်း၊ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအလိုက်နှင့် ကျား မ အလိုက် လုပ်သားအင်အားတို့ကို ဖော်ပြထားသည်။ ထို့နောက် အနေတော် လူဦးရေကို ဖော်ပြရာတွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအလိုက် လူဦးရေသိပ်သည်းဆနှင့် လူဦးရေများလွန်းခြင်း၊ နည်းလွန်းခြင်းတို့ကို ဖော်ပြခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် တုန့်ထုတ်လုပ်မှုတွင် အဓိက သွင်းအားစုဖြစ်သော လုပ်သားအင်အားကိုလေ့လာရာတွင် အရေးပါသည့် လူဦးရေ၏ အခန်းကဏ္ဍကို ခြုံငုံမိနိုင်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူဦးရေအခြေအနေနှင့် လုပ်သားအင်အားအခြေအနေတို့ကို လေ့လာသုံးသပ်နိုင်သည်။

လေ့ကျင့်ခန်းများ

- ၁။ အောက်ပါမေးခွန်းများကို မှား မှန် ရွေးပါ။
- (က) ပြည်ပမှရွှေ့ပြောင်းဝင်လာသူနှင့် ပြည်ပသို့ရွှေ့ပြောင်းထွက်သွားသူတို့၏ ခြားနားမှုကို အသားတင်ရွှေ့ပြောင်းမှုဟုခေါ်သည်။
- (ခ) ၂၀၁၄ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒေသအလိုက်လူဦးရေပျံ့နှံ့နေထိုင်မှုတွင် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးသည် လူဦးရေအများဆုံးနေထိုင်ရာဒေသဖြစ်သည်။
- (ဂ) ၂၀၁၄ ခုနှစ် လုပ်သားအင်အား လေ့လာချက်စစ်တမ်းအရ မြန်မာနိုင်ငံလုပ်သားအင်အား၏ ၅၆.၅ ရာခိုင်နှုန်းသည် ပထမအဆင့်ကဏ္ဍများတွင် လုပ်ကိုင်ကြကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။
- (ဃ) မြန်မာနိုင်ငံတွင်လူဦးရေသိပ်သည်းမှုကို မြေဧရိယာစတုရန်းမိုင်တွင်နေထိုင်သော လူဦးရေဖြင့် တိုင်းတာသည်။
- (င) လူဦးရေနည်းလွန်းလျှင် ဇောက်ချလုပ်ကိုင်ခြင်းနှင့် စကေးကြီးထုတ်လုပ်မှုတို့အတွက် ဖြစ်နိုင်ခြေနည်းပါးသဖြင့် ထုတ်လုပ်မှုမထိရောက်နိုင်ပေ။

၂။ အောက်ပါကွက်လပ်များကိုဖြည့်ပါ။

- (က) မွေးဖွားသူဦးရေနှင့် စုစုပေါင်းလူဦးရေ၏အချိုးကို ----- ဟုခေါ်သည်။
- (ခ) လူနေမှုအဆင့်အတန်းကို မြှင့်တင်လိုပါက ထုတ်လုပ်မှုသည် -----ထက် ပိုမိုလျင်မြန်သောနှုန်းထားဖြင့် တိုးတက်ရန်လိုအပ်သည်။
- (ဂ) အသက် ၁၅ နှစ်မှ ၆၄ နှစ် အုပ်စုရှိသူများသည် အလုပ်လုပ်ရန် အသင့်လျော်ဆုံး အသက်အရွယ် ဖြစ်သောကြောင့် ----- ဟုခေါ်သည်။

၃။ အဖြေမှန်ရွေးပါ။

- (က) ၂၀၁၄ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ မြန်မာနိုင်ငံလူဦးရေသည် (က) ၅၀. ၄၉သန်း (ခ) ၅၁. ၄၉သန်း (ဂ) ၅၂. ၄၉သန်း ရှိသည်ဟု ခန့်မှန်းထားသည်။
- (ခ) ကျား မ အချိုးသည် (က) အမျိုးသမီး (ခ) အမျိုးသား (ဂ) စုစုပေါင်းလူဦးရေ (၁၀၀)လျှင် ရှိသော အမျိုးသားဦးရေကို ဖော်ပြသည်။
- (ဂ) အမှန်တကယ် အလုပ်လုပ်နေသူများ သို့မဟုတ် အလုပ်အကိုင်ရရှိရန် အားတက်သရော ရှာဖွေနေသူများအားလုံးကို (က) အလုပ်လုပ်နိုင်သောအသက်အုပ်စု (ခ) လုပ်သားအင်အား (ဂ) လူဦးရေပုံနှံမှုဟုခေါ်သည်။
- (ဃ) ဒေသတစ်ခုအတွင်း မှန်ကန်သောလူဦးရေပမာဏကို ၎င်းဒေသ၏ (က) အနေတော်လူဦးရေ (ခ) လူဦးရေသိပ်သည်းမှု (ဂ) စုစုပေါင်းလူဦးရေဟုသတ်မှတ်သည်။
- (င) ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများတွင် (က) မွေးနှုန်းများ (ခ) သေနှုန်းများ (ဂ) မွေးနှုန်းများနှင့်သေနှုန်းများ ပိုမိုနိမ့်ကျကာ ကလေးများဦးရေ အချိုးအစားနည်းပြီး အသက်ကြီးသူအချိုးအစားမြင့်သည်။

- ၄။ အောက်ပါမေးခွန်းများကိုဖြေပါ။
- (က) ၂၀၁၄ ခုနှစ်လူဦးရေ စာရင်းအရကြည့်လျှင် သင်နေထိုင်ရာတိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်တွင် လူဦးရေမည်မျှရှိသနည်း။ နည်းပါးသလား၊ များပြားသလား။ အဘယ်ကြောင့် လူဦးရေနည်းပါး များပြားရသည်ကို ဝေဖန်သုံးသပ်ပြပါ။
- (ခ) နှစ်စဉ် လူဦးရေတိုးတက်မှုနှုန်းသည် မည်သည့်အချက်များပေါ်တွင် တည်မှီနေသည်ကို ရှင်းပြပါ။
- (ဂ) အသက်နှင့် ကျား မအလိုက် လူဦးရေပျံ့နှံ့မှုသည် အလွန်အရေးပါသောစီးပွားရေးအကြောင်း အရာများနှင့် မည်သို့ဆက်နွှယ်နေသည်ကို သုံးသပ်ဖြေဆိုပါ။
- (ဃ) မြို့ပြတိုးတက်မှုနှုန်းသည် လူဦးရေ၏စားသုံးမှုပုံသဏ္ဍာန်ကို မည်သို့ပြောင်းလဲစေကြောင်း ဆက်စပ်၍ရှင်းပြပါ။
- (င) အနေတော်လူဦးရေဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ မြန်မာနိုင်ငံ၏လူဦးရေသည် အနေတော် လူဦးရေ ဖြစ် မဖြစ်သုံးသပ်ဖြေဆိုပါ။

DBE BOX - Copyright Protected

အခန်း(၅)
မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအဆောက်အအုံ
Economic Structure of Myanmar

နိဒါန်း

ဤအခန်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏စီးပွားရေးအဆောက်အအုံကို လေ့လာမည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအဆောက်အအုံဆိုသည်မှာ ထိုနိုင်ငံ၏ထုတ်လုပ်မှု၊ စားသုံးမှုနှင့်စုဆောင်းမှု၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့်ဖြန့်ဖြူးမှုစသည့် စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များ (Economic Activities)ကို ဆောင်ရွက်သည့် ပုံစံဖြစ်သည်။ ထုတ်လုပ်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ တိုင်းပြည်၏ထုတ်လုပ်မှုပုံသဏ္ဍာန် (Productive Structure)ကို လေ့လာရန်လိုသည်။ ထုတ်လုပ်မှုပုံသဏ္ဍာန်ကို စီးပွားရေးကဏ္ဍများ (Economic Sectors)ခွဲ၍ လေ့လာနိုင်သည်။

ဤအခန်းနှင့်ပတ်သက်၍ သင်သိရှိပြီးသောအကြောင်းအရာ

(What you have already known to this chapter)

အခန်း(၃)တွင် စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များ၊ စီးပွားရေးအဆောက်အအုံပုံသဏ္ဍာန်နှင့် စီးပွားရေးစနစ်တို့၏ သဘောတရားကိုလေ့လာခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။

ဤအခန်းပြီးလျှင် ဆောင်ရွက်နိုင်မည့်အကြောင်းအရာ

(After studying this chapter, you will be able to do the followings:)

- တိုင်းပြည်ဝင်ငွေ၏ အခြေခံသဘောကို ရှင်းပြနိုင်မည်။
- တိုင်းပြည်၏ထုတ်လုပ်မှုသည် တိုင်းပြည်၏ဝင်ငွေနှင့် တူညီသည်ကို ဆွေးနွေးနိုင်မည်။
- မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအဆောက်အအုံပုံသဏ္ဍာန်ကို လေ့လာသုံးသပ်ပြီး ကုန်ထုတ်လုပ်ရာတွင် မည်သည့်ကဏ္ဍများဖြင့် တိုင်းပြည်၏စီးပွားရေးကို ဖော်ဆောင်နေသည်ကို သုံးသပ်နိုင်မည်။
- စီးပွားရေးကဏ္ဍများအားလုံးမှ မည်သည့်ကဏ္ဍသည် အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်သည်ကို စာရင်းဇယားများဖြင့် တွက်ချက်သုံးသပ်လာနိုင်မည်။
- ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကြောင့်ရရှိလာသော တိုင်းပြည်ဝင်ငွေကိုမည်သို့ခွဲဝေရသည်ကို တွက်ချက်နိုင်မည်။

၅.၁။ တိုင်းပြည်ဝင်ငွေ

(National Income)

တိုင်းပြည်ဝင်ငွေကိုမလေ့လာမီ ဦးစွာ စီးပွားရေးကဏ္ဍဆိုသည်ကို လေ့လာမည်။ **စီးပွားရေးကဏ္ဍဆိုသည်မှာ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုတွင် ထုတ်လုပ်မှုနှင့်ပတ်သက်သည့် လက္ခဏာရပ်များ (Characteristics) တူညီသည့်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို စုပေါင်းထားခြင်းဖြစ်သည်။** ဥပမာ- စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် သီးနှံပင်များကို စိုက်ပျိုးခြင်းဖြင့် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကို ဆောင်ရွက်ပါက ထိုသဘောသဘာဝလက္ခဏာရှိသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို စုပေါင်းပြီး လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍဟု သတ်မှတ်သည်။ ထိုနည်းတူ စက်ရုံများတွင် ကုန်ကြမ်းနှင့်ကုန်ထုတ် အရင်းအနှီးများကို ပေါင်းစပ်ပြီး ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကို ဆောင်ရွက်ပါက ထိုစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို စုပေါင်းပြီး စက်မှုလက်မှုကဏ္ဍဟု ခေါ်သည်။ ထိုသို့ခွဲခြားသတ်မှတ်ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးကဏ္ဍများကို အောက်ပါအတိုင်း ၁၄ ခု ခွဲထားသည်။

- ၁။ လယ်ယာ
- ၂။ သားငါး
- ၃။ သစ်တော
- ၄။ သတ္တုနှင့်တွင်းထွက်ပစ္စည်း
- ၅။ စွမ်းအင်
- ၆။ စက်မှုလက်မှု
- ၇။ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား
- ၈။ ဆောက်လုပ်ရေး
- ၉။ ပို့ဆောင်ရေး
- ၁၀။ ဆက်သွယ်ရေး
- ၁၁။ ငွေရေးကြေးရေး
- ၁၂။ လူမှုရေးနှင့်စီမံခန့်ခွဲရေး
- ၁၃။ အိမ်ငှားခနှင့်အခြားဝန်ဆောင်မှု
- ၁၄။ ကုန်သွယ်ရေး

ဘောဂဗေဒဘာသာရပ်တွင် ထုတ်လုပ်မှု (Production)နှင့် ဝင်ငွေ (Income) ကိုအတူတူ ဖြစ်သည်ဟု သတ်မှတ်ထားသည်။ ထို့ကြောင့် တိုင်းပြည်၏စီးပွားရေးကဏ္ဍများမှ ထုတ်လုပ်သည့် ထုတ်ကုန်တန်ဖိုးများကို လေ့လာသုံးသပ်နိုင်ရန် တိုင်းပြည်ဝင်ငွေသဘောကို တင်ပြသွားမည်။

တိုင်းပြည်ဝင်ငွေတွက်ချက်ရာတွင် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုမှ ရရှိသည့်ဝင်ငွေကိုသာ အသုံးပြုသည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ တိုင်းပြည်ဝင်ငွေဆိုသည်မှာ ထိုနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံသားများ(Nationals)မှ တစ်နှစ်အတွင်း ထုတ်လုပ်မှုမှရရှိသော ဝင်ငွေများကို စုပေါင်းထားသည့် စုစုပေါင်းဝင်ငွေဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ တိုင်းပြည်ဝင်ငွေ(National Income)ကို တိုင်းပြည်ထုတ်ကုန် (National Product) ဟုလည်း ခေါ်သည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ နိုင်ငံခြားသားပိုင်လုပ်ငန်း၊ နိုင်ငံသားပိုင်လုပ်ငန်း ဟူ၍မခွဲခြားဘဲ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအတွင်းရှိ ထုတ်လုပ်သည့်ထုတ်ကုန်များကို ပြည်တွင်းထုတ်ကုန် (Domestic Product) သို့မဟုတ် ပြည်တွင်းဝင်ငွေ (Domestic Income)ဟု ခေါ်သည်။ ပြည်တွင်းရှိ နိုင်ငံခြားသားပိုင်လုပ်ငန်းများ၏ ထုတ်ကုန်များမပါဝင်သည့် ပြည်တွင်းပြည်ပရှိနိုင်ငံသားများ၏ ထုတ်ကုန်များစုပေါင်းထားခြင်းကို တိုင်းပြည်ထုတ်ကုန် (National Product) သို့မဟုတ် တိုင်းပြည်ဝင်ငွေ(National Income) ဟုခေါ်သည်။

နှစ်တစ်နှစ်အတွင်း နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအသီးသီးမှ ထုတ်လုပ်လိုက်သည့် ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုတန်ဖိုးစုစုပေါင်းကို စုစုပေါင်းကုန်ထွက်တန်ဖိုး(Value of Total Output) ဟုခေါ်သည်။ ထိုတန်ဖိုးကို ထုတ်လုပ်မှုမှရရှိသော စုစုပေါင်းထုတ်ကုန်တန်ဖိုး (Value of Total Product)ဟု မသတ်မှတ်နိုင်ပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ကုန်ထွက်တန်ဖိုးများတွင် ကုန်ကြမ်းတန်ဖိုးများ သို့မဟုတ် ကြားသုံးကုန်စည်များ၏ တန်ဖိုးများပါဝင်နေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ကုန်ထွက်တန်ဖိုးမှ ကုန်ကြမ်းတန်ဖိုးနုတ်ပြီး ရရှိသည့် တန်ဖိုးသည်သာ ထုတ်လုပ်မှုမှရရှိသော ထုတ်ကုန်တန်ဖိုး ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် စုစုပေါင်းထုတ်ကုန်တန်ဖိုးကိုသိလိုပါက စုစုပေါင်းကုန်ထွက်တန်ဖိုးမှ ကုန်ကြမ်းတန်ဖိုးစုစုပေါင်းကို နုတ်ရမည်။ ထို့ကြောင့် **နှစ်တစ်နှစ်အတွင်း ပြည်တွင်းရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအသီးသီးမှ ထုတ်လုပ်လိုက်သော ထုတ်ကုန်တန်ဖိုးများ စုပေါင်းထားခြင်းကို စုစုပေါင်းပြည်တွင်းထုတ်ကုန်တန်ဖိုး (Gross Domestic Product-GDP) ဟု ခေါ်သည်။**

ယင်းတန်ဖိုးများကို တွက်ချက်ရာတွင် ဘဏ္ဍာနှစ်အလိုက် ထွက်ရှိလာသော ထုတ်ကုန်များကို သက်ဆိုင်ရာဘဏ္ဍာနှစ်၏ ဈေးနှုန်းများ(Current Prices)ဖြင့် တွက်ချက်ပါက ထိုတိုင်းပြည်ဝင်ငွေကို ငွေကြေးဝင်ငွေ သို့မဟုတ် အမည်ခံဝင်ငွေ (Nominal National Income)ဟုခေါ်သည်။

ထို့ပြင် ထုတ်လုပ်သည့်ပမာဏ မပြောင်းလဲသော်လည်း ဈေးနှုန်းပြောင်းလဲခြင်းကြောင့် တိုင်းပြည်ဝင်ငွေမှာ ပြောင်းလဲသွားနိုင်သည်။ သို့ဖြစ်၍ နှစ်အသီးသီး၏ တိုင်းပြည်ဝင်ငွေများကို နှိုင်းယှဉ်လိုပါက ပုံသေဈေးနှုန်းများ (Constant Prices) သဘောတရားကို အသုံးပြုရမည်။ ပုံသေဈေးနှုန်းများဖြင့် တိုင်းပြည်ဝင်ငွေတွက်ချက်မည်ဆိုပါက နှစ်တစ်နှစ်ကို အခြေခံနှစ် အဖြစ် သတ်မှတ်ရန် လိုသည်။ ထိုအခြေခံနှစ်၏ ဈေးနှုန်းများကို ပုံသေထားပြီး အခြားနှစ်များ၏ တိုင်းပြည်ဝင်ငွေကို တွက်ချက်ရသည်။ **ပုံသေဈေးနှုန်းများအရ တိုင်းပြည်ဝင်ငွေဆိုသည်မှာ အခြေခံနှစ်၏**

ပေါက်ဈေးများကို အသုံးပြုပြီး အခြားနှစ်များ၏ တိုင်းပြည်ဝင်ငွေကို တွက်ချက်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ပုံသေဈေးနှုန်းများအရ တွက်ထားသည့် တိုင်းပြည်ဝင်ငွေသည် အမှန်တိုင်းပြည်ဝင်ငွေ (Real National Income)ဖြစ်သည်။

တိုင်းပြည်ဝင်ငွေ၊ တိုင်းပြည်ထုတ်ကုန်၊ စုစုပေါင်းပြည်တွင်းထုတ်ကုန် သဘောတရားများသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအခြေအနေကို ဆန်းစစ်ရာတွင် အလွန်အရေးပါသည်။ ၎င်းတို့သည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအဆောက်အအုံ အရွယ်ပမာဏကို ခြုံငုံဖော်ပြသည်။ ၎င်းတို့၏နှစ်အလိုက် အမှန်တန်ဖိုးများသည်လည်း စီးပွားရေးတိုးတက်မှုကိုဖော်ပြသည်။ **နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ စုစုပေါင်းပြည်တွင်း ထုတ်ကုန် GDP ကို ထိုနိုင်ငံ၏ စုစုပေါင်းလူဦးရေဖြင့်စားပါက တစ်ဦးကျပြည်တွင်းထုတ်ကုန် (Per Capita GDP) ကို ရရှိသည်။** တစ်ဦးကျပြည်တွင်းထုတ်ကုန် GDP ကို နိုင်ငံသားများ၏ လူနေမှုအဆင့်အတန်းကို အကြမ်းဖျင်းသတ်မှတ်ရာတွင် အသုံးပြုသည်။ မည်သည့်စီးပွားရေးကဏ္ဍမှ မည်မျှထုတ်လုပ်သည်ကို လေ့လာခြင်းဖြင့် ထုတ်လုပ်မှုပုံသဏ္ဍာန်ကို သိရှိနိုင်သည်။ တိုင်းပြည်ဝင်ငွေကို မည်ကဲ့သို့ခွဲဝေအသုံးပြုသည်ကိုလေ့လာခြင်းဖြင့် ထိုနိုင်ငံသည် မည်မျှစားသုံးသည်၊ မည်မျှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသည်၊ နိုင်ငံခြားသို့မည်မျှတင်ပို့သည်၊ နိုင်ငံခြားမှ မည်မျှတင်သွင်းသည်တို့ကို လေ့လာ သိရှိနိုင်သည်။

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် GDPအချိုးကို အရင်းတည်ဆောက်မှုနှုန်း(Rate of Capital Formation) ဟုခေါ်သည်။ ထိုအချိုးသည်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏စီးပွားရေးတိုးတက်မှု ရရှိရန်ကြိုးပမ်းရာတွင် အားစိုက် ကြိုးပမ်းမှု အတိုင်းအတာကို ဖော်ပြသည်။ ထို့ပြင် ပို့ကုန်သွင်းကုန်များကို လေ့လာခြင်းအားဖြင့် ပြည်ပ ကုန်သွယ်မှုအခြေအနေကိုလည်း သိရှိနိုင်သည်။ **ပို့ကုန်တန်ဖိုးနှင့် သွင်းကုန်တန်ဖိုးများ ခြားနားမှုကို ကုန်သွယ်မှုလက်ကျန်ရှင်းတမ်း(Trade Balance)ဟုခေါ်သည်။** ၎င်းသည် သွင်းကုန်များ တင်သွင်း နိုင်ရန် လိုအပ်သည့် နိုင်ငံခြားငွေရရှိနိုင်မှုအခြေအနေကိုလည်း ဖော်ပြသည်။ သွင်းကုန်နှင့် GDP အချိုး၊ ပို့ကုန်နှင့် GDP အချိုးတို့သည် နိုင်ငံခြားနှင့်ကုန်သွယ်မှုအပေါ်တွင် မည်မျှမီခိုအားထားနေရ သည်ကို ဖော်ပြသည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအဆောက်အအုံဆိုသည်မှာ ထိုနိုင်ငံ၏ ထုတ်လုပ်မှု၊ စားသုံးမှုနှင့် စုဆောင်းမှု၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ဖြန့်ဖြူးမှုစသည့် စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များကို ဆောင်ရွက် သည့်ပုံသဏ္ဍာန်ဖြစ်သည်။
- ▶ စီးပွားရေးကဏ္ဍဆိုသည်မှာ ကုန်ထုတ်လုပ်ရာတွင် ထုတ်လုပ်မှုနှင့်ပတ်သက်သည့် လက္ခဏာ ရပ်များ တူညီသည့်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို စုပေါင်းထားခြင်းဖြစ်သည်။

- ▶ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ တိုင်းပြည်ဝင်ငွေ ဆိုသည်မှာ ထိုနိုင်ငံ၏နိုင်ငံသားများမှ တစ်နှစ်အတွင်း ထုတ်လုပ်မှုမှရရှိသော ဝင်ငွေများကို စုပေါင်းထားသည့် စုစုပေါင်းဝင်ငွေဖြစ်သည်။
- ▶ စီးပွားရေးဘာသာရပ်တွင် ထုတ်လုပ်မှုနှင့်ဝင်ငွေသည် အတူတူဖြစ်သည်ဟု သတ်မှတ်ထားသည်။
- ▶ တိုင်းပြည်ဝင်ငွေကို တိုင်းပြည်ထုတ်ကုန်ဟုခေါ်သည်။
- ▶ ပြည်တွင်းထုတ်ကုန် သို့မဟုတ် ပြည်တွင်းဝင်ငွေဆိုသည်မှာ နိုင်ငံခြားသားပိုင်လုပ်ငန်း၊ နိုင်ငံသားပိုင်လုပ်ငန်းဟူ၍ မခွဲခြားဘဲ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအတွင်းရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ ထုတ်လုပ်သည့်ထုတ်ကုန်များကို ခေါ်သည်။
- ▶ စုစုပေါင်းကုန်ထွက်တန်ဖိုးဆိုသည်မှာ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံမှ တစ်နှစ်အတွင်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အသီးသီးမှ ထုတ်လုပ်လိုက်သည့်ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုတန်ဖိုးစုစုပေါင်းကို ခေါ်သည်။
- ▶ စုစုပေါင်းပြည်တွင်းထုတ်ကုန်တန်ဖိုးသည် တစ်နှစ်အတွင်း ပြည်တွင်းရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အသီးသီးမှ ထုတ်လုပ်လိုက်သော ထုတ်ကုန်တန်ဖိုးများ စုပေါင်းထားခြင်းဖြစ်သည်။
- ▶ ပုံသေဈေးနှုန်းအရ တိုင်းပြည်ဝင်ငွေဆိုသည်မှာ အခြေခံနှစ်၏ ပေါက်ဈေးများကို အသုံးပြုပြီး အခြားနှစ်များ၏ တိုင်းပြည်ဝင်ငွေကို တွက်ချက်ထားခြင်းဖြစ်သည်။
- ▶ ပုံသေဈေးနှုန်းအရ တွက်ချက်ထားသည့် တိုင်းပြည်ဝင်ငွေသည် အမှန်တိုင်းပြည်ဝင်ငွေ ဖြစ်သည်။
- ▶ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ စုစုပေါင်းပြည်တွင်းထုတ်ကုန်ကို ထိုနိုင်ငံ၏ စုစုပေါင်းလူဦးရေဖြင့် စားပါက တစ်ဦးကျပြည်တွင်းထုတ်ကုန်ကိုရရှိသည်။
- ▶ တိုင်းပြည်ဝင်ငွေ၊ တိုင်းပြည်ထုတ်ကုန်၊ စုစုပေါင်းပြည်တွင်းထုတ်ကုန် သဘောတရားများသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအခြေအနေကို ဆန်းစစ်ရာတွင် အလွန်အရေးပါသည်။
- ▶ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုနှင့် GDP အချိုးကို အရင်းတည်ဆောက်မှုနှုန်းဟုခေါ်သည်။
- ▶ ပို့ကုန်တန်ဖိုးနှင့် သွင်းကုန်တန်ဖိုးများအကြား ခြားနားချက်ကို ကုန်သွယ်မှုလက်ကျန်ရှင်းတမ်း ဟုခေါ်သည်။

၅.၂။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ထုတ်လုပ်မှုအဆောက်အအုံ
(Economic Structure of Myanmar)

မြန်မာနိုင်ငံ၏ စုစုပေါင်းပြည်တွင်းထုတ်ကုန် GDP တွင် စီးပွားရေးကဏ္ဍအသီးသီးမှ ပါဝင်မှု အတိုင်းအတာကို လေ့လာခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ထုတ်လုပ်မှုအဆောက်အအုံပုံသဏ္ဍာန်ကို သိရှိနိုင် သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ထုတ်လုပ်မှုအဆောက်အအုံပုံသဏ္ဍာန်ကို ဇယား(၅. ၁)တွင် ဖော်ပြထားသည်။ ယင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ထုတ်လုပ်မှုအဆောက်အအုံကို ကုန်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်သည့်ကဏ္ဍများ၊ ဝန်ဆောင်မှုထုတ်လုပ်သည့်ကဏ္ဍများနှင့် ကုန်သွယ်မှုကဏ္ဍဟု ၃ ခုခွဲခြားထားသည်။ ဖော်ပြထားသည့် တန်ဖိုးများမှာ ၂၀၁၀-၁၁ ခုနှစ် ပုံသေဈေးနှုန်းများဖြင့် တွက်ထားသည့်တန်ဖိုးများဖြစ်သောကြောင့် အမှန်တန်ဖိုးများဖြစ်သည်။ ဇယား(၅. ၁)ကို လေ့လာခြင်းအားဖြင့် ၂၀၁၅-၁၆ ခုနှစ်တွင် စက်မှု ပစ္စည်းကဏ္ဍသည် စုစုပေါင်းပြည်တွင်းထုတ်ကုန်တန်ဖိုးတွင် အများဆုံးပါဝင်နေသည်ကို လေ့လာ တွေ့ရှိရသည်။ ဒုတိယအရေးပါသည့်ကဏ္ဍမှာ လယ်ယာကဏ္ဍဖြစ်ပြီး ကုန်သွယ်မှုကဏ္ဍသည် တတိယ အရေးပါဆုံး ဖြစ်သည်။

ကုန်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍ၏ ပါဝင်မှုအချိုးသည် ၂၀၁၄-၁၅ ခုနှစ်တွင် ၅၉. ၅ရာခိုင်နှုန်းမှ ၂၀၁၅-၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် ၅၈. ၉ ရာခိုင်နှုန်းသို့ ကျဆင်းသွားသည်။ ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍ၏ ပါဝင်မှု အချိုးမှာ ၂၂. ၁ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၂၂. ၉ ရာခိုင်နှုန်းသို့ အနည်းငယ်တိုးတက်ခဲ့သည်။ ကုန်သွယ်မှုကဏ္ဍ၏ ပါဝင်မှုအချိုးမှာ ၁၈. ၄ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၁၈. ၂ ရာခိုင်နှုန်းသို့ ၀. ၂ ရာခိုင်နှုန်းခန့် ကျဆင်းခဲ့သည်။

ကုန်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍများအနက် ထုတ်လုပ်မှုပမာဏပါဝင်မှုအများဆုံးကဏ္ဍသည် စက်မှုကုန်ချောကဏ္ဍဖြစ်သည်။ ၂၀၁၄-၁၅ ခုနှစ်တွင် ပါဝင်မှုအချိုး ၂၁. ၅ ရာခိုင်နှုန်းရှိရာမှ ၂၀၁၅-၁၆ ခုနှစ်တွင် ၂၂. ၁ ရာခိုင်နှုန်းအထိ မြင့်တက်လာသည်။ ဒုတိယပါဝင်မှုအချိုးများသည့်ကဏ္ဍ မှာ လယ်ယာကဏ္ဍဖြစ်ပြီး ၂၀၁၄-၁၅ ခုနှစ်တွင် တိုင်းပြည်ဝင်ငွေ၏ ၂၁. ၁ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ၂၀၁၅-၁၆ ခုနှစ်တွင် ၂၀. ၁ ရာခိုင်နှုန်းရှိခဲ့ပါသည်။ ပါဝင်မှုအချိုးအစား မြင့်တက်လာသော အခြားကဏ္ဍတစ်ခုမှာ လျှပ်စစ်စွမ်းအားကဏ္ဍဖြစ်သည်။ ပါဝင်မှုအချိုးမှာ ၂၀၁၄-၁၅ ခုနှစ်တွင် ၁. ၂ ရာခိုင်နှုန်း ရှိရာမှ ၂၀၁၅-၁၆ ခုနှစ်တွင် ၁. ၃ ရာခိုင်နှုန်းသို့ မြင့်တက်လာသည်။

ဇယား(၅.၁) တစ်မျိုးသားလုံး၏ ပြည်တွင်းအသားတင်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှုတန်ဖိုး
၂၀၁၄-၂၀၁၅ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၅-၂၀၁၆ ခုနှစ်
 (ထုတ်လုပ်သူများ၏ ၂၀၁၀-၁၁ ခုနှစ် ပုံသေဈေးနှုန်းများအရဖြစ်သည်။)

အကြောင်းအရာ	၂၀၁၄-၂၀၁၅		၂၀၁၅-၂၀၁၆		တိုးတက်မှု ရာခိုင်နှုန်း
	ကျပ်သန်းပေါင်း	ပီစင်မှု အချိုးအစား	ကျပ်သန်းပေါင်း	ပီစင်မှု အချိုးအစား	
၁။ ကုန်ပစ္စည်း ထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုး	၃၁၄ ၂၇၉၅၃.၆	၅၉.၅	၃၃၂၆၈၉၃၅	၅၈.၉	၅.၉
၁။ လယ်ယာ	၁၁၁၁၃၀၁၂. ၃	၂၁. ၁	၁၁၃၅၇၄၁၃. ၂	၂၀. ၁	၂. ၂
၂။ သားငါး	၄၅၂၉၃၂၆. ၄	၈. ၆	၄၈၂၀၃၃၄. ၈	၈. ၅	၆. ၄
၃။ သစ်တော	၁၂၆၄၃၂. ၆	၀. ၂	၁၂၈၄၂၉. ၉	၀. ၂	၁. ၆
၄။ စွမ်းအင်	၈၈၈၂၁	၀. ၂	၈၈၃၆၆. ၉	၀. ၂	-၀. ၅
၅။ သတ္တုနှင့် တွင်းထွက်ပစ္စည်း	၆၁၀၅၁၈. ၇	၁. ၂	၅၁၂၂၂၆. ၇	၀. ၉	-၁၆. ၁
၆။ စက်မှုပစ္စည်း	၁၁၃၇၀၅၄၇. ၁	၂၁. ၅	၁၂၄၉၆၂၃၁. ၂	၂၂. ၁	၉. ၉
၇။ လျှပ်စစ်စွမ်းအား	၆၃၃၃၄၅. ၉	၁. ၂	၇၁၆၂၈၂. ၅	၁. ၃	၁၃. ၁
၈။ ဆောက်လုပ်ရေး	၂၉၅၅၉၄၉. ၆	၅. ၆	၃၁၄၉၆၄၉. ၈	၅. ၆	၆. ၆
၂။ ဝန်ဆောင်မှုတန်ဖိုး	၁၁၆၆၆၇၉၂.၇	၂၂.၁	၁၂၉၂၁၀၄၁.၂	၂၂.၉	၁၀.၈
၁။ ပို့ဆောင်ရေး	၆၆၀၉၉၇၈. ၅	၁၂. ၅	၇၁၃၃၃၇၄. ၆	၁၂. ၆	၇. ၉
၂။ ဆက်သွယ်ရေး	၂၁၈၅၆၅၇. ၁	၄. ၁	၂၆၃၉၃၇၉. ၈	၄. ၇	၂၀. ၈
၃။ ငွေရေးကြေးရေး	၁၈၀၂၅၈. ၉	၀. ၃	၂၂၃၇၇၅. ၅	၀. ၄	၂၄. ၁
၄။ လူမှုရေးနှင့် စီမံခန့်ခွဲရေး	၁၄၂၁၄၄၁. ၈	၂. ၇	၁၅၀၆၅၆၉	၂. ၇	၆. ၀
၅။ အိမ်ငှားခနှင့် အခြားဝန်ဆောင်မှု	၁၂၆၉၄၅၆. ၄	၂. ၄	၁၄၁၇၉၄၂. ၃	၂. ၅	၁၁. ၇
၃။ ကုန်သွယ်မှုတန်ဖိုး	၉၆၉၀၃၀၄.၅	၁၈.၄	၁၀၂၈၆၂၄၈.၉	၁၈.၂	၆.၁
၄။ တစ်မျိုးသားလုံး၏ ပြည်တွင်းအသားတင် ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှုတန်ဖိုး	၅၂၇၈၅၀၅၀.၈	၁၀၀	၅၆၄၇၆၂၂၅.၁	၁၀၀	၇.၀

ဇစ်မြစ် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2017)

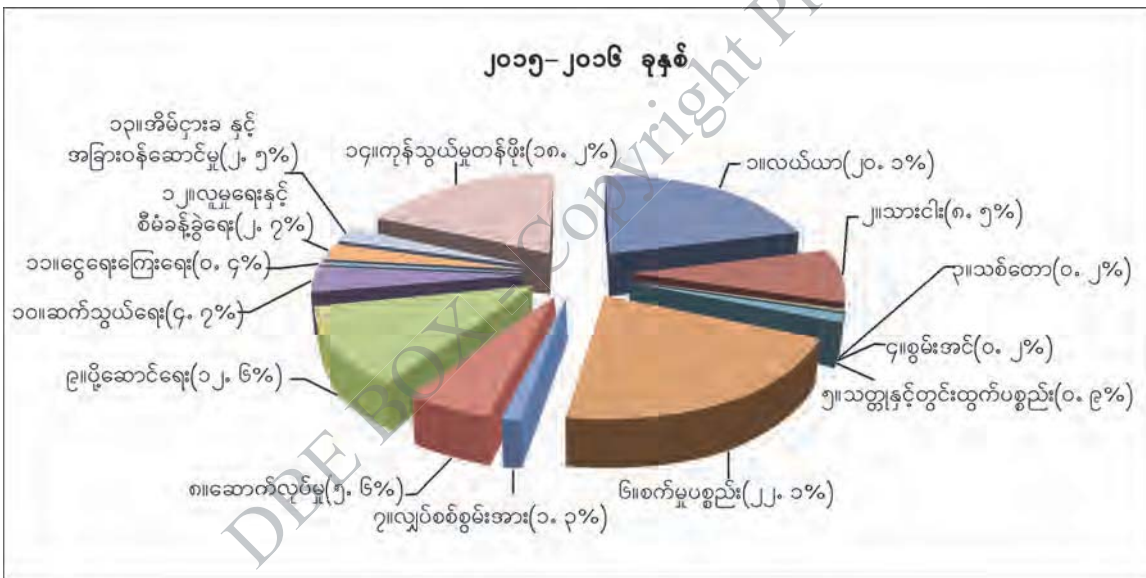
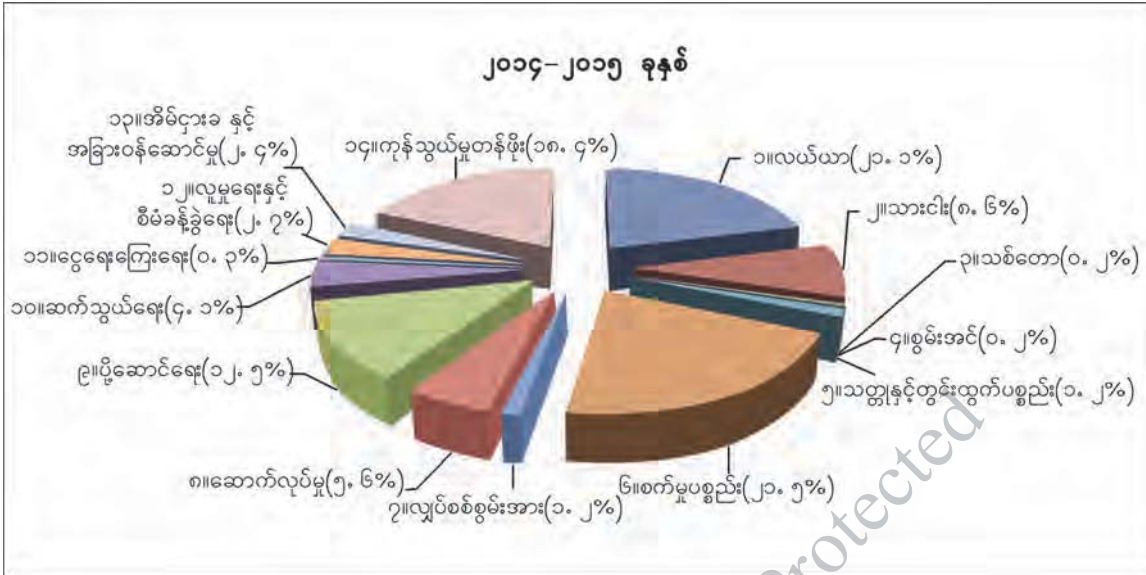
၂၀၁၄-၁၅ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၅-၁၆ ခုနှစ်တွင် ပါဝင်မှုအချိုးအစား ကျဆင်းသွားသော ကဏ္ဍများ မှာ လယ်ယာကဏ္ဍ၊ သားငါးကဏ္ဍနှင့် သတ္တုနှင့်တွင်းထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍများဖြစ်ပြီး ကျန်ကဏ္ဍများ၏ ပါဝင်မှုအချိုးသည် ပြောင်းလဲခြင်းမရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ လယ်ယာကဏ္ဍ၏ ပါဝင်မှုအချိုးမှာ ၂၀၁၄-၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ၂၁.၁ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၂၀၁၅-၁၆ ခုနှစ်တွင် ၂၀.၁ ရာခိုင်နှုန်းသို့ ကျဆင်းခဲ့သည်။ သားငါးကဏ္ဍ၏ပါဝင်မှုအချိုးမှာ ၈.၆ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၈.၅ ရာခိုင်နှုန်းသို့ ကျဆင်းခဲ့သည်။ သတ္တုနှင့် တွင်းထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍ၏ ပါဝင်မှုအချိုးမှာ ၁.၂ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၀.၉ ရာခိုင်နှုန်းသို့ ကျဆင်းခဲ့သည်။

၂၀၁၄-၂၀၁၅ ခုနှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ၂၀၁၅-၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင်ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍများ၏ ပါဝင်မှုအချိုးတိုးလာခဲ့သည်။ ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍများ၏ပါဝင်မှုတိုးလာခြင်းမှာ လူမှုရေးနှင့် စီမံခန့်ခွဲရေးကဏ္ဍမှလွဲ၍ အခြားကဏ္ဍများတိုးတက်မှုကြောင့်ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၄-၂၀၁၅ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၅-၁၆ ခုနှစ်များအတွက် GDP တွင် ကဏ္ဍအလိုက်ပါဝင်မှု အချိုးအစားပြောင်းလဲပုံကို ဇယား(၅.၁)တွင် တွေ့မြင်နိုင်သည်။

စီးပွားရေးကဏ္ဍတစ်ခု၏ GDP တွင် ပါဝင်မှုအချိုး ကျဆင်းသွားခြင်းသည် ထုတ်လုပ်မှုပမာဏကျဆင်းသွားခြင်းမဟုတ်ပါ။ GDP တိုးတက်မှုနှုန်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ထိုစီးပွားရေးကဏ္ဍ၏ တိုးတက်မှုနှုန်း နှေးကွေးသွားခြင်းသာဖြစ်သည်။ ဇယား(၅.၁) အရ စွမ်းအင်၊ သတ္တုနှင့် တွင်းထွက်ပစ္စည်း ကဏ္ဍနှစ်ခုမှလွဲ၍ စီးပွားရေးကဏ္ဍအားလုံး၏ ထုတ်လုပ်မှုပမာဏများသည် မြင့်မားလာသည်ကို တွေ့ရသော်လည်း တိုးတက်မှုနှုန်းသည် ကဏ္ဍတစ်ခုနှင့်တစ်ခု တူညီမှုမရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။

တိုးတက်မှုနှုန်းလျင်မြန်သည့်ကဏ္ဍများ၏ GDP တွင် ပါဝင်မှုအချိုးသည် မြင့်မားလာပြီး တိုးတက်မှုနှုန်းနှေးသည့် ကဏ္ဍများ၏ GDPတွင် ပါဝင်မှုအချိုးသည် ကျဆင်းသွားသည်။ GDPတွင် ပါဝင်မှုအချိုးအစား နည်းပါးသော်လည်း တိုးတက်မှုရာခိုင်နှုန်း အမြင့်မားဆုံးသောကဏ္ဍမှာ ငွေရေးကြေးရေးကဏ္ဍဖြစ်ပြီး တိုးတက်မှုရာခိုင်နှုန်း ၂၄.၁ ရာခိုင်နှုန်း ဖြစ်ပါသည်။ ဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍ၏ တိုးတက်မှုရာခိုင်နှုန်းမှာ ၂၀.၈ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်ပြီး တိုးတက်မှုနှုန်း ဒုတိယအမြင့်မားဆုံးကဏ္ဍဖြစ်ပါသည်။ GDPတိုးတက်မှုနှုန်း တတိယအမြင့်မားဆုံးကဏ္ဍမှာ လျှပ်စစ်စွမ်းအားကဏ္ဍဖြစ်ပြီး ၁၃.၁ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်ပါသည်။ တိုးတက်မှုနှုန်းအနိမ့်ဆုံးကဏ္ဍများမှာ လယ်ယာကဏ္ဍနှင့် သစ်တောကဏ္ဍတို့ ဖြစ်ကြပြီး ၂.၂ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ၁.၆ ရာခိုင်နှုန်း အသီးသီးရှိကြသည်။

ပုံ(၅.၁) တစ်မျိုးသားလုံး၏ပြည်တွင်းအသားတင်ထုတ်လုပ်မှုနှင့်ဝန်ဆောင်မှုတန်ဖိုး(ကျပ်သန်းပေါင်း)

ဇာစ်မြစ် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2017)

ယေဘုယျအားဖြင့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးတိုးတက်မှုကို GDP တိုးတက်မှုဖြင့် တိုင်းတာနိုင်ပါသည်။ ၂၀၁၄-၁၅ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၅-၁၆ ခုနှစ်အတွင်း အမှန် GDP သည် ကျပ်သန်းထောင်ပေါင်း ၅၂၇၈၅. ၀၅ မှ ၅၆၄၇၆. ၂၂၅ အထိ တိုးတက်လာခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် တိုးတက်မှုနှုန်းမှာ ၇. ၀ ရာခိုင်နှုန်း ဖြစ်သည်။ ထိုနှစ်အတွင်း လူဦးရေတိုးနှုန်းမှာ ၀. ၈၈ ရာခိုင်နှုန်း ဝန်းကျင်သာ ရှိပါသည်။ GDP တိုးတက်မှုနှုန်းသည် လူဦးရေတိုးတက်မှုနှုန်းထက်ပို၍ မြင့်မားသောကြောင့် တစ်ဦးကျ GDP တိုးတက်လာသည်ဟု ကောက်ချက်ချနိုင်သည်။ တစ်ဦးကျ GDP သည် ထိုနှစ်များအတွင်း ၁၂၅၅၂၅၄ ကျပ်မှ ၁၃၈၆၃၄၉ ကျပ်သို့မြင့်တက်လာခြင်းကြောင့်တိုးတက်မှုနှုန်း ၁၀. ၄ % ရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကုန်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်မှုပုံသဏ္ဍာန်ကို အဓိကစီးပွားရေးကဏ္ဍကြီး ၃ မျိုး ခွဲခြားပြီးလည်း လေ့လာနိုင်သည်။ မူလကုန်စည်များ (Primary Products) ထုတ်လုပ်သည့် ပထမအဆင့်ကဏ္ဍ (Primary Sector)၊ ဆင့်တက်ပြုပြင်သည့်စက်မှုကုန်စည်များ (Secondary Products) ထုတ်လုပ်သည့် ဒုတိယအဆင့်ကဏ္ဍ (Secondary Sector)နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ (Services) ထုတ်လုပ်သည့် တတိယအဆင့်ကဏ္ဍ (Tertiary Sector)ဟူ၍ ခွဲခြားလေ့လာနိုင်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏စီးပွားရေးကဏ္ဍများအနက် ပထမအဆင့်ကဏ္ဍတွင် ပါဝင်သော စီးပွားရေးကဏ္ဍများမှာ လယ်ယာ၊ သားငါး၊ သစ်တော၊ စွမ်းအင်၊ သတ္တုနှင့် တွင်းထွက်ပစ္စည်း ထုတ်လုပ်သည့်ကဏ္ဍများဖြစ်သည်။ ဒုတိယအဆင့်ကဏ္ဍများမှာ စက်မှုလက်မှု၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားနှင့် ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍများဖြစ်သည်။ တတိယအဆင့်ကဏ္ဍတွင် ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍအားလုံးနှင့် ကုန်သွယ်မှုကဏ္ဍပါဝင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ GDP တွင် ကဏ္ဍကြီး ၃ မျိုးမှ ပါဝင်သည့်အချိုးအစားကို ဇယား(၅. ၂)တွင် ဖော်ပြထားသည်။

ဇယား(၅. ၂) မြန်မာနိုင်ငံ၏ GDP တွင် ပထမအဆင့်ကဏ္ဍ၊ ဒုတိယအဆင့်ကဏ္ဍနှင့် တတိယအဆင့်ကဏ္ဍများ၏ ပါဝင်မှုအချိုးအစား (၂၀၁၀-၁၁ ခုနှစ် ပုံမှန်ဈေးနှုန်းများအရ ဖြစ်သည်။)

စီးပွားရေးကဏ္ဍများ	GDP (၂၀၁၄-၁၅) ခုနှစ်		GDP (၂၀၁၅-၁၆) ခုနှစ်	
	ကျပ်သန်းပေါင်း	ရာခိုင်နှုန်း	ကျပ်သန်းပေါင်း	ရာခိုင်နှုန်း
ပထမအဆင့်ကဏ္ဍ	၁၆၄၆၈၁၁၁. ၀	၃၁. ၂၀	၁၆၉၀၆၇၇၁. ၅	၂၉. ၉
ဒုတိယအဆင့်ကဏ္ဍ	၁၄၉၅၉၈၄၂. ၆	၂၈. ၃၄	၁၆၃၆၂၁၆၃. ၅	၂၉. ၀
တတိယအဆင့်ကဏ္ဍ	၂၁၃၅၇၀၉၇. ၂	၄၀. ၄၆	၂၃၂၀၇၂၉၀. ၁	၄၁. ၁
	၅၂၇၈၅၀၅၀. ၈	၁၀၀. ၀၀	၅၆၄၇၆၂၂၅. ၁	၁၀၀. ၀၀

ဖော်မြစ် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2017)

ဇယား(၅. ၂)ကို လေ့လာခြင်းအားဖြင့် ၂၀၁၄-၁၅ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၅-၁၆ ခုနှစ် တွင် GDP၌ တတိယအဆင့်ကဏ္ဍ၏ ပါဝင်မှုအချိုးအစားမှာ အများဆုံးဖြစ်ပြီး၊ ဒုတိယအများဆုံးမှာ ပထမအဆင့်ကဏ္ဍဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် GDP တွင်ပါဝင်မှုအချိုးအစားသည်လည်း ပထမအဆင့်ကဏ္ဍတွင် တဖြည်းဖြည်းကျဆင်းသွားပြီး ဒုတိယအဆင့်ကဏ္ဍနှင့် တတိယအဆင့်ကဏ္ဍ၏ ပါဝင်မှုအချိုး အစားမှာ တိုးတက်လာကြောင်း တွေ့ရသည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးကဏ္ဍများကို ကုန်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်သည့်ကဏ္ဍများ၊ ဝန်ဆောင်မှုထုတ်လုပ်သည့်ကဏ္ဍများနှင့် ကုန်သွယ်မှုကဏ္ဍဟု ကဏ္ဍကြီး ၃ ခု ခွဲခြားထားသည်။
- ▶ ယေဘုယျအားဖြင့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏စီးပွားရေးတိုးတက်မှုကို GDPတိုးတက်မှုဖြင့် တိုင်းတာနိုင်ပါသည်။
- ▶ GDPတိုးတက်မှုနှုန်းသည် လူဦးရေတိုးတက်မှုနှုန်းထက်ပို၍မြင့်မားပါက တစ်ဦးကျ GDPတိုးတက်လာနိုင်သည်။
- ▶ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ ကုန်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်မှုပုံသဏ္ဍာန်ကို မူလကုန်စည်များ ထုတ်လုပ်သည့် ပထမအဆင့်ကဏ္ဍများ၊ ဆင့်တက်ပြုပြင်သည့်စက်မှုကုန်စည်များ ထုတ်လုပ်သည့် ဒုတိယအဆင့်ကဏ္ဍများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများထုတ်လုပ်သည့် တတိယအဆင့်ကဏ္ဍ ဟူ၍ စီးပွားရေးကဏ္ဍ ၃ မျိုး ခွဲခြားလေ့လာနိုင်သည်။

၅.၃။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ GDP ကိုခွဲဝေအသုံးပြုပုံ (Utilization of Myanmar GDP)

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ GDPကို ခွဲဝေအသုံးပြုသည့်ပုံစံသည် ထိုနိုင်ငံ၏စီးပွားရေးအဆောက်အအုံပုံသဏ္ဍာန်ကိုဖော်ပြရာတွင် အလွန်အရေးပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ GDPကို မည်ကဲ့သို့ခွဲဝေအသုံးပြုထားသည်ကို လေ့လာရန်အတွက် ဦးစွာ ပြည်တွင်းသုံးရန်လက်ကျန်ကို တွက်ချက်ရမည်။ ပြည်တွင်းသုံးရန် လက်ကျန်ကို တိုင်းပြည်၏ GDP တွင် ပြည်ပမှတင်သွင်းသော သွင်းကုန်တန်ဖိုးများကိုပေါင်းပြီး ပြည်ပသို့တင်ပို့သော ပို့ကုန်တန်ဖိုးများကို နုတ်ခြင်းဖြင့်ရရှိသည်။ ဇယား(၅. ၃)တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏GDPကို စားသုံးမှုနှင့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတို့တွင် ခွဲဝေအသုံးပြုမှုများကို ဖော်ပြထားသည်။

ဇယား(၅. ၃)ကို လေ့လာခြင်းအားဖြင့် ၂၀၁၄-၁၅ ခုနှစ်၏ GDP တန်ဖိုးသည် ကျပ်သန်းထောင်ပေါင်း ၅၂၇၈၅. ၀၅ ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၄-၁၅ ခုနှစ်တွင် ကျပ်သန်းထောင်ပေါင်း ၁၁၈၈၈. ၆၄ တန်ဖိုးရှိသည့် ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ပြည်ပမှသွင်းကုန်အဖြစ် တင်သွင်းခဲ့ပြီး ကျပ်သန်းထောင်ပေါင်း ၉၅၉၂. ၀၅ တန်ဖိုးရှိသည့် ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများကို ပြည်ပသို့ ပို့ကုန်အဖြစ် တင်ပို့ခဲ့သည်။ GDPတန်ဖိုးတွင် သွင်းကုန်တန်ဖိုးကိုပေါင်း၍ ပို့ကုန်တန်ဖိုးကို နုတ်လိုက်သော အခါ ပြည်တွင်းသုံးရန်လက်ကျန်စုစုပေါင်းကျပ်သန်းထောင်ပေါင်း ၅၅၀၈၁. ၆၃ ဖြစ်လာသည်။

ဇယား(၅.၃) တစ်မျိုးသားလုံး၏ ပြည်တွင်းအသားတင်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှုတန်ဖိုးကို အသုံးပြုပုံ(၂၀၁၄-၁၅ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၅-၁၆ ခုနှစ်)
(ထုတ်လုပ်သူများ၏ ၂၀၁၀-၁၁ ခုနှစ် ပုံသေဈေးနှုန်းများအရဖြစ်သည်။)

အကြောင်းအရာ		၂၀၁၄-၁၅ ခုနှစ်		၂၀၁၅-၁၆ ခုနှစ်	
		ကျပ်သန်းပေါင်း	ရာခိုင်နှုန်း	ကျပ်သန်းပေါင်း	ရာခိုင်နှုန်း
၁။	တစ်မျိုးသားလုံး၏ပြည်တွင်း အသားတင်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှုတန်ဖိုး	၅၂၇၈၅၀၅၀. ၈	၁၀၀	၅၆၄၇၆၂၂၅. ၁	၁၀၀
၂။	ပြည်ပသွင်းကုန်တန်ဖိုး (ဆိပ်ကမ်းရောက်တန်ဖိုး)	၁၁၈၈၈၆၃၇. ၀	၂. ၅၂	၁၄၄၆၀၈၂၃. ၄	၂. ၆၁
၃။	ပြည်ပပို့ကုန်တန်ဖိုး (သင်္ဘောတင်ဈေးနှုန်း)	၉၅၉၂၀၅၄. ၈	၁၈. ၁၇	၁၁၀၃၆၈၃၉. ၉	၁၉. ၅၄
၄။	ပြည်တွင်းသုံးရန်လက်ကျန် (၁+၂-၃ = ၄ = ၅၆+၇)	၅၅၀၈၁၆၃၃. ၀	၁၀၄. ၃၅	၅၉၉၀၀၂၀၈. ၆	၁၀၆. ၀၅
၅။	စားသုံးရန် လျာထားသည့်တန်ဖိုး	၃၈၇၉၃၁၄၀. ၁	၇၃. ၄၉	၄၀၅၀၁၈၃၂. ၉	၇၁. ၇၂
၆။	ငွေရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန် လျာထားသည့်တန်ဖိုး	၁၆၆၁၂၀၅၈. ၃	၃၁. ၄၇	၁၉၃၈၉၁၈၁. ၃	၃၄. ၃၃
၇။	ကုန်ပစ္စည်းလက်ကျန် (+ / -)	(-)၃၂၃၅၆၅. ၄	(+)၀. ၅၈	(+)၉၁၉၄. ၄	(+)၀. ၀၁၅

အရင်းမြစ် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2017)

၎င်းပြည်တွင်းသုံးရန်လက်ကျန်အနက်မှ စားသုံးရန်လျာထားသည့် တန်ဖိုးမှာကျပ်သန်းထောင် ပေါင်း ၃၈၇၉၃. ၁၄ ဖြစ်၍ GDP၏ ၇၃. ၄၉ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်သည်။ ငွေရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန်လျာထားသည့် တန်ဖိုးမှာ ကျပ်သန်းထောင်ပေါင်း ၁၆၆၁၂. ၀၆ ဖြစ်သောကြောင့် GDP၏ ၃၁. ၄၇ ရာခိုင်နှုန်း ဖြစ်သည်။ စားသုံးမှုနှင့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစုစုပေါင်းမှာ ကျပ်သန်းထောင်ပေါင်း ၅၅၄၀၅. ၂၀ ဖြစ်သော

ကြောင့် ပြည်တွင်းသုံးရန်လက်ကျန်ထက် ကျပ်သန်းထောင်ပေါင်း ၃၂၃. ၅၇ လျော့နည်းသည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်တွင်းသုံးရန်လက်ကျန်၏ ၀. ၅၈ ရာခိုင်နှုန်း ကုန်လက်ကျန်လျော့နည်းခဲ့သည်။

၂၀၁၅-၁၆ ခုနှစ်တွင် GDP အသုံးပြုပုံသည် ၂၀၁၄-၁၅ ခုနှစ်တွင် အသုံးပြုပုံနှင့် ကွာခြားမှု မရှိပေ။ GDP တိုးတက်လာသည့်နည်းတူ ပြည်ပသို့ ပို့ကုန်တန်ဖိုး တိုးတက်လာသကဲ့သို့ ပြည်ပမှ သွင်းကုန်တန်ဖိုးများမှာလည်း တိုးတက်လာကြောင်းတွေ့ရသည်။ ပြည်ပပို့ကုန်တန်ဖိုးသည် ၁၅. ၀၆ ရာခိုင်နှုန်း တိုးလာပြီး GDP ၏ ၁၉. ၅ ရာခိုင်နှုန်းရှိသည်။ ပြည်ပမှ သွင်းကုန်တန်ဖိုးမှာလည်း GDP ၏ ၂၅. ၆ ရာခိုင်နှုန်းရှိပါသည်။ ပြည်တွင်းသုံးရန် လက်ကျန်တိုးလာပြီး GDP ၏ ၁၀၆. ၀၆ ရာခိုင်နှုန်းရှိသည်။ ထိုတန်ဖိုးအနက်မှ စားသုံးရန်လျာထားသည့် တန်ဖိုးမှာ GDP ၏ ၇၁. ၇ ရာခိုင်နှုန်းရှိပြီး ငွေရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန်လျာထားသည့်တန်ဖိုးသည် GDP ၏ ၃၄. ၃ ရာခိုင်နှုန်း ဖြစ်သည်။ စားသုံးမှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု နှစ်ခုပေါင်းသည် ပြည်တွင်းသုံးရန် လက်ကျန်ထက်ပိုနည်း သောကြောင့် ကုန်ပစ္စည်းလက်ကျန်တိုးလာသည်။ ကုန်ပစ္စည်းလက်ကျန်တွင် တန်ဖိုးအားဖြင့် ကျပ် သန်းထောင်ပေါင်း ၉. ၁၉၊ ရာခိုင်နှုန်းအားဖြင့် ၀. ၀၁၅ ရာခိုင်နှုန်းတိုးလာသည်။ ၂၀၁၅-၁၆ ခုနှစ်တွင် စားသုံးရန်လျာထားသည့်ပမာဏမြင့်မားလာသော်လည်း စားသုံးမှုရာခိုင်နှုန်းမှာ ၇၁. ၇ ရာခိုင်နှုန်း သာရှိပြီး ၂၀၁၄-၁၅ ခုနှစ်၏ပါဝင်မှုအချိုးထက် နည်းသွားသည်။ ငွေရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန်လျာထားသည့် တန်ဖိုးမှာ ၂၀၁၄-၁၅ ခုနှစ်တွင် ၃၁. ၄၇ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၂၀၁၅-၁၆ ခုနှစ်တွင် ၃၄. ၃ ရာခိုင်နှုန်းသို့ တိုးတက်လာခဲ့ကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ GDP ကို ခွဲဝေအသုံးပြုသည့်ပုံစံသည် ထိုနိုင်ငံ၏စီးပွားရေးအဆောက် အအုံပုံသဏ္ဍာန်ကို ဖော်ပြရာတွင် အလွန်အရေးပါသည်။
- ▶ ပြည်တွင်းသုံးရန်လက်ကျန်ကို တိုင်းပြည်၏ GDP တွင် ပြည်ပမှ တင်သွင်းသော သွင်းကုန် တန်ဖိုးများကို ပေါင်းပြီး ပြည်ပသို့တင်ပို့သော ပို့ကုန်တန်ဖိုးများကို နုတ်ခြင်းဖြင့် ရရှိပါသည်။
- ▶ စားသုံးမှုနှင့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု နှစ်ခုပေါင်းသည်ပြည်တွင်းသုံးရန်လက်ကျန်ထက် ပိုနည်းသော ကြောင့် ကုန်ပစ္စည်းလက်ကျန်တိုးလာသည်။

နိဂုံး

ဤအခန်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအဆောက်အအုံအကြောင်းကို စီးပွားရေးကဏ္ဍများအလိုက် ထုတ်လုပ်မှုပမာဏဖြင့် တင်ပြထားသည်။ စီးပွားရေးကဏ္ဍများ မည်ကဲ့သို့ခွဲခြား လေ့လာနိုင်သည်ကို ရှင်းပြထားသည်။ ၂၀၁၄-၁၅ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၅-၁၆ ခုနှစ် ၂ နှစ်တာ ကာလအတွင်း စီးပွားရေးကဏ္ဍအသီးသီး၏ ထုတ်လုပ်မှုတိုးတက်ခြင်းကြောင့် စီးပွားရေးတိုးတက်လာကြောင်းကိုလည်း တွေ့ရှိနိုင်သည်။ စီးပွားရေးကဏ္ဍများတိုးတက်ရာတွင် တိုးတက်မှုနှုန်းများမတူကြသည်ကိုလည်း လေ့လာတွေ့ရှိရသည်။ စီးပွားရေးတိုးတက်ရသည့် အကြောင်းရင်းမှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု တိုးတက်လာသောကြောင့်ဖြစ်သည်။

လေ့ကျင့်ခန်းများ

- ၁။ အောက်ပါမေးခွန်းများကို မှား မှန် ရွေးပါ။
- (က) နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ တိုင်းပြည်ဝင်ငွေဆိုသည်မှာ ထိုနိုင်ငံရှိ နိုင်ငံသားနှင့် နိုင်ငံခြားသားများ တစ်နှစ်အတွင်း ထုတ်လုပ်မှုမှရရှိသော ဝင်ငွေများကို စုပေါင်းထားခြင်းဖြစ်သည်။
- (ခ) စုစုပေါင်းထုတ်ကုန်တန်ဖိုးဆိုသည်မှာ စုစုပေါင်းကုန်ထွက်တန်ဖိုးမှ ကုန်ကြမ်းတန်ဖိုး မနုတ်ရသေးသော ဝင်ငွေဖြစ်သည်။
- (ဂ) ပုံသေဈေးနှုန်းများအရ တွက်ချက်ထားသည့် တိုင်းပြည်ဝင်ငွေကို အမှန်တိုင်းပြည်ဝင်ငွေဟု ခေါ်သည်။
- (ဃ) ၂၀၁၅-၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် ကုန်သွယ်မှုကဏ္ဍသည် စုစုပေါင်းပြည်တွင်းထုတ်ကုန်တန်ဖိုးတွင် အများဆုံးပါဝင်နေသည်။
- (င) စီးပွားရေး တဖြည်းဖြည်း တိုးတက်လာသည်နှင့်အမျှ GDP တွင် ပါဝင်နေမှု အချိုးအစားသည်လည်း ပထမအဆင့်ကဏ္ဍတွင် တဖြည်းဖြည်းကျဆင်းသွားသည်။

- ၂။ အောက်ပါကွက်လပ်များကိုဖြည့်ပါ။
- (က) စက်ရုံများတွင် ကုန်ကြမ်းနှင့်ကုန်ထုတ်အရင်းအနှီးများကို ပေါင်းစပ်ပြီး ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကို ဆောင်ရွက်ပါက ထိုစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို စုပေါင်းပြီး ----- ဟုခေါ်သည်။
- (ခ) ကုန်ထုတ်လုပ်ရာတွင် ထုတ်လုပ်မှုနှင့်ပတ်သက်သည့် လက္ခဏာရပ်များတူညီသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများစုပေါင်းထားခြင်းကို ----- ဟုခေါ်သည်။

- (ဂ) ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုနှင့် GDP အချိုးကို ----- ဟုခေါ်သည်။
- (ဃ) ယေဘုယျအားဖြင့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးတိုးတက်မှုကို -----ဖြင့် တိုင်းတာနိုင်ပါသည်။
- (င) ----- တွင် ဒုတိယအဆင့်ကဏ္ဍ၌ အလုပ်လုပ်သောဦးရေနှင့် GDP တွင် ပါဝင်မှုအချိုးအစား မြင့်မားကြောင်း တွေ့ရသည်။

- ၃။ အဖြေမှန်ရွေးပါ။
- (က) မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအဆောက်အအုံပုံသဏ္ဍာန်ကို ထုတ်လုပ်မှုအလိုက် (က) နှစ်မျိုး (ခ) သုံးမျိုး (ဂ) ငါးမျိုး ခွဲခြားထားသည်။
  - (ခ) နှစ်တစ်နှစ်အတွင်းပြည်တွင်းရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအသီးသီးမှ ထုတ်လုပ်လိုက်သော ထုတ်ကုန် တန်ဖိုးများစုပေါင်းထားခြင်းကို (က) စုစုပေါင်းပြည်တွင်းထုတ်ကုန် (ခ) စုစုပေါင်းတိုင်းပြည် ထုတ်ကုန် (ဂ) အသားတင်ထုတ်ကုန်တန်ဖိုး ဟုခေါ်သည်။
  - (ဂ) ပို့ကုန်တန်ဖိုးနှင့် သွင်းကုန်တန်ဖိုးများ ခြားနားမှုကို (က) အသားတင်ပို့ကုန်တန်ဖိုး (ခ) ကုန်သွယ်မှုလက်ကျန် (ဂ) အသားတင်သွင်းကုန်တန်ဖိုး ဟုခေါ်သည်။
  - (ဃ) ၂၀၁၄-၂၀၁၅ ခုနှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ၂၀၁၅-၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍ၏ ပါဝင်မှုအချိုးအစားမှာ (က) တိုးလာခဲ့သည်။ (ခ) ကျဆင်းသွားသည်။ (ဂ) မပြောင်းလဲပါ။
  - (င) မြန်မာနိုင်ငံ၏စီးပွားရေးကဏ္ဍများအနက် (က) ပထမအဆင့် (ခ) ဒုတိယအဆင့် (ဂ) တတိယ အဆင့်ကဏ္ဍတွင်ပါဝင်သော စီးပွားရေးကဏ္ဍများမှာ စက်မှုလက်မှု၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားနှင့် ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍများ ဖြစ်သည်။

- ၄။ အောက်ပါမေးခွန်းများကိုဖြေဆိုပါ။
- (က) နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအဆောက်အအုံဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးကဏ္ဍများ မည်သို့ခွဲခြားလေ့လာနိုင်သည်ကို ရှင်းပြပါ။
  - (ခ) ငွေကြေးဝင်ငွေနှင့် အမှန်ဝင်ငွေတို့ကို မည်သို့တွက်ချက်နိုင်သနည်း။ ၎င်းတို့၏ခြားနားချက်ကို ဥပမာနှင့် ရှင်းပြပါ။
  - (ဂ) နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ GDPကို ခွဲဝေအသုံးပြုသည့်ပုံစံသည် ထိုနိုင်ငံ၏စီးပွားရေးအဆောက် အအုံပုံသဏ္ဍာန်ကို ဖော်ပြရာတွင် အလွန်အရေးပါသည်ကို မြန်မာနိုင်ငံအတွက်ရှင်းပြပါ။

(ဃ) အောက်ပါဇယား ကိန်းဂဏန်းများကိုအသုံးပြု၍ တွက်ချက်ပြီး ကွက်လပ်တွင်ဖြည့်ပါ။
ရရှိသောအဖြေများကိုလည်း သုံးသပ်ပြပါ။

စဉ်	အမျိုးအမည်(၁)	အမျိုးအမည်(၂)	အမျိုးအမည်(၃) တွက်ချက်ဖြည့်စွက်ရန်
၁။	GDP (ကျပ်သန်းပေါင်း) ၇၈၅၀၃၀. ၉	လူဦးရေ (သန်း) ၂၅. ၄	တစ်ဦးကျပ်ငွေ(ကျပ်) -----
၂။	စားသုံးရန်လျာထားတန်ဖိုး (ကျပ်သန်းပေါင်း) ၃၅၆၇၂၀. ၇	ငွေရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန်လျာထားတန်ဖိုး (ကျပ်သန်းပေါင်း) ၁၂၅၆၄၃. ၂	ပြည်တွင်းသုံးရန်လက်ကျန် (ကျပ်သန်းပေါင်း) -----
၃။	ပို့ကုန်တန်ဖိုး (ကျပ်သန်းပေါင်း) ၁၀၄၆၇၃. ၅	သွင်းကုန်တန်ဖိုး (ကျပ်သန်းပေါင်း) ၁၂၅၃၄၂. ၈	ကုန်သွယ်မှုလက်ကျန် (ကျပ်သန်းပေါင်း) -----
၄။	ငွေရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတန်ဖိုး (ကျပ်သန်းပေါင်း) ၁၂၅၆၄၃. ၂	GDP (ကျပ်သန်းပေါင်း) ၇၈၅၀၃၀. ၉	အရင်းတည်ဆောက်မှုနှုန်း (%) -----
၅။	ပို့ကုန်တန်ဖိုး (ကျပ်သန်းပေါင်း) ၁၀၄၆၇၃. ၅	GDP (ကျပ်သန်းပေါင်း) ၇၈၅၀၃၀. ၉	ပို့ကုန်နှင့် GDP အချိုး (%) -----

အခန်း(၆)

မြန်မာနိုင်ငံ၏လယ်ယာကဏ္ဍနှင့် သားငါးကဏ္ဍ

Agriculture, Livestock and Fishery Sectors of Myanmar

နိဒါန်း

ဤအခန်းမှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးကဏ္ဍများကို ကဏ္ဍအလိုက်ခွဲကာ ရှင်းလင်းမည်။
ဦးစွာ ဤအခန်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏လယ်ယာကဏ္ဍနှင့် သားငါးကဏ္ဍကို ရှင်းပြမည်။

ဤအခန်းနှင့်ပတ်သက်၍ သင်သိရှိပြီးသောအကြောင်းအရာ

(What you have already known to this chapter)

အခန်း(၅)တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏စီးပွားရေးအဆောက်အအုံပုံသဏ္ဍာန်နှင့် စီးပွားရေးကဏ္ဍ အသီးသီးမှ တိုင်းပြည်၏ထုတ်ကုန်များကိုလေ့လာသိရှိခဲ့သည်။ ယင်းကဏ္ဍအသီးသီးတွင် လယ်ယာ ကဏ္ဍနှင့် သားငါးကဏ္ဍတို့၏ ထုတ်လုပ်မှုပမာဏကို အကျဉ်းမျှသိရှိပြီးဖြစ်သည်။

ဤအခန်းပြီးလျှင် ဆောင်ရွက်နိုင်မည့်အကြောင်းအရာ

(After studying this chapter, you will be able to do the followings:)

- မြန်မာနိုင်ငံ၏ လယ်ယာကဏ္ဍ၊ သားငါးကဏ္ဍတို့၏ အဓိကထုတ်ကုန်များ၊ အဓိကသွင်းအားစု များ၊ ပို့ကုန်များ၊ အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍများနှင့် ဆက်စပ်မှုများကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာရှင်းပြတတ်မည်။
- မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးတွင်လယ်ယာကဏ္ဍ၊ သားငါးကဏ္ဍတို့၏ အခြေအနေများကို ရှင်းပြတတ်မည်။
- မြန်မာနိုင်ငံ၏ စုစုပေါင်းပြည်တွင်းထုတ်ကုန်တွင် လယ်ယာကဏ္ဍ၊ သားငါးကဏ္ဍတို့၏ ပါဝင်မှုကို လေ့လာခြင်းဖြင့် ၎င်းကဏ္ဍတို့၏ အရေးပါမှုကိုသုံးသပ်တတ်မည်။

၆.၁။ လယ်ယာကဏ္ဍနှင့် သားငါးကဏ္ဍများ၏အရေးပါမှု

(The Role of Agriculture, Livestock and Fishery Sectors)

လယ်ယာကဏ္ဍသည် မြန်မာ့စီးပွားရေးတွင် အရေးပါသည့်ကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ သည် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးကိုအခြေခံသော စီးပွားရေးစနစ်ဖြစ်သည်နှင့်အညီ လယ်ယာကုန်စည် များကို အဓိကထုတ်လုပ်ကာ နိုင်ငံခြားသို့ တင်ပို့လျက်ရှိသည်။ လယ်ယာကုန်စည်တင်ပို့မှုသည် ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် မြန်မာ့ပို့ကုန်များ၏ ၁၈.၁ ရာခိုင်နှုန်းပါဝင်ပြီး တတိယအများဆုံး ဖြစ်သည်။ လယ်ယာကဏ္ဍတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နေသော မြန်မာ့လယ်သမားအများစုသည် စိုက်ပျိုးရေးကို

မွေးမြူရေးနှင့် တွဲဖက်လုပ်ကိုင်လေ့ရှိသည်။ လယ်ယာကဏ္ဍနှင့်သားငါးကဏ္ဍများသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြည်သူတို့အတွက်အခြေခံလိုအပ်ချက်ဖြစ်သည့် အစားအစာနှင့် စက်မှုကုန်ကြမ်းများ၊ တိုင်းပြည် အတွက် နိုင်ငံခြားဝင်ငွေရရှိစေသည့် ပို့ကုန်အဖြစ်တင်ပို့နိုင်သော ထုတ်ကုန်အမျိုးမျိုးကို ထုတ်လုပ်ပေး လျက်ရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံစုစုပေါင်းအလုပ်အကိုင်ရရှိမှု (Total Employment)၏ ၄၉. ၉၃ ရာခိုင်နှုန်းသည် လယ်ယာနှင့်သားငါးကဏ္ဍများတွင် အလုပ်လုပ်ကိုင်နေကြကြောင်း ၂၀၁၇ ခုနှစ် ကမ္ဘာ့ဘဏ်စာရင်း အင်းများအရ တွေ့ရှိရသည်။ ၂၀၁၇ ခုနှစ် စာရင်းအင်းများအရ တစ်မျိုးသားလုံး၏ ပြည်တွင်းအသားတင် ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှုတန်ဖိုးတွင် ၂၀၁၀-၁၁ ခုနှစ် ပုံသေဈေးနှုန်းနှင့် တွက်ချက်မှုအရ ၂၀၁၆- ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် လယ်ယာကဏ္ဍ၏ ထုတ်ကုန်တန်ဖိုးမှာ ကျပ်သန်းထောင်ပေါင်း ၁၁၂၇၈. ၀၃ ရှိပြီး ရာခိုင်နှုန်းအားဖြင့် ၁၈. ၈၆ ရာခိုင်နှုန်း ပါဝင်သည်။ သားငါးကဏ္ဍ၏ ထုတ်ကုန်တန်ဖိုးမှာ ကျပ်သန်းထောင်ပေါင်း ၄၉၁၄. ၂၁ ရှိပြီး ပါဝင်မှုမှာ ၈. ၂၂ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် လယ်ယာကဏ္ဍနှင့် သားငါးကဏ္ဍ၏ထုတ်ကုန်တန်ဖိုးစုစုပေါင်းသည် တစ်မျိုးသားလုံး၏ပြည်တွင်း အသားတင် ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှုတန်ဖိုး၏ ၂၇. ၀၈ ရာခိုင်နှုန်း ပါဝင်ကြောင်းတွေ့ရှိနိုင်သည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ မြန်မာနိုင်ငံသည် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးကို အခြေခံသော စီးပွားရေးစနစ်ဖြစ်သည်နှင့်အညီ လယ်ယာကုန်စည်များကို အဓိကထုတ်လုပ်ကာ နိုင်ငံခြားသို့တင်ပို့လျက်ရှိပါသည်။
- ▶ လယ်ယာကဏ္ဍနှင့်သားငါးကဏ္ဍများသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင်ပြည်သူတို့အတွက် အခြေခံ လိုအပ်ချက်ဖြစ်သည့် အစားအစာနှင့်စက်မှုကုန်ကြမ်းများ၊ တိုင်းပြည်အတွက် နိုင်ငံခြားဝင်ငွေ ရရှိစေသည့် ပို့ကုန်အဖြစ် တင်ပို့နိုင်သော ထုတ်ကုန်အမျိုးမျိုးကို ထုတ်လုပ်ပေးလျက်ရှိသည်။

၆.၂။ လယ်ယာကဏ္ဍ၏ အဓိကထုတ်ကုန်များ (Major Crops of Agriculture Sector)

လယ်ယာကဏ္ဍ၏ ထုတ်ကုန်များကို နှံ့စားသီးနှံများ၊ ဆီထွက်သီးနှံများ၊ ပဲမျိုးစုံ၊ ဟင်းခတ် သီးနှံများ၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်နှင့်သစ်သီးများ၊ ချည်မျှင်ထွက်သီးနှံများနှင့် အခြားဟူ၍ အုပ်စုများ ခွဲထားသည်။ ဇယား (၆. ၁)တွင် လယ်ယာကဏ္ဍ၏ အဓိကထုတ်ကုန်အချို့၏ စိုက်ပျိုးမြေဧရိယာ အခြေအနေကို ၂၀၁၀-၂၀၁၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခုနှစ်အထိ ဖော်ပြထားသည်။

ဇယား(၆.၁) လယ်ယာကဏ္ဍ၏ အဓိကထုတ်ကုန်များ၏ စိုက်ပျိုးမြေဧရိယာ

ခုနှစ် သီးနှံအမည်	စိုက်ဧက (ထောင်ပေါင်း)						
	၂၀၁၀- ၂၀၁၁	၂၀၁၁- ၂၀၁၂	၂၀၁၂- ၂၀၁၃	၂၀၁၃- ၂၀၁၄	၂၀၁၄- ၂၀၁၅	၂၀၁၅- ၂၀၁၆	၂၀၁၆- ၂၀၁၇
စပါး	၁၉၈၈၅	၁၈၇၆၂	၁၇၈၉၃	၁၇၉၉၉	၁၇၇၂၂	၁၇၈၂၁	၁၇၆၉၅
ပျို	၂၅၁	၂၃၆	၂၄၆	၂၅၀	၂၄၄	၂၃၈	၂၁၄
အစေ့ထုတ်ပြောင်း	၉၆၂	၁၀၁၇	၁၀၄၂	၁၀၈၉	၉၉၈	၁၁၆၆	၁၂၁၁
နွံစားပြောင်း	၅၄၆	၅၄၉	၅၃၉	၅၅၈	၅၈၂	၅၈၉	၅၈၈
မိုးမြေပဲ	၉၅၁	၁၀၁၃	၁၀၅၉	၁၁၀၂	၁၁၃၆	၁၁၄၄	၁၂၄၁
ဆောင်းမြေပဲ	၁၂၁၇	၁၁၇၉	၁၁၉၃	၁၁၉၈	၁၂၁၀	၁၂၅၁	၁၂၀၄
မိုးနှမ်း	၂၈၇၅	၂၉၂၉	၂၇၉၁	၂၈၉၄	၂၇၀၃	၂၈၆၉	၂၈၄၇
ဆောင်းနှမ်း	၈၈၁	၈၅၈	၈၉၈	၉၀၉	၉၁၇	၉၁၁	၈၇၃
မုန်ညင်း	၂၁၅	၁၇၇	၁၅၅	၁၅၁	၁၄၆	၁၄၆	၁၄၀
မတ်ပဲ	၂၆၀၇	၂၆၉၄	၂၇၃၇	၂၇၂၃	၂၇၁၂	၂၈၀၀	၂၉၁၃
ပဲတီစိမ်း	၂၇၇၁	၂၇၁၃	၂၆၈၆	၂၇၇၅	၂၈၉၉	၂၉၉၀	၃၀၁၇
ထောပတ်ပဲ	၁၆၃	၁၅၄	၁၅၈	၁၅၅	၁၅၈	၁၆၆	၁၃၈
ဗိုလ်ကိတ်ပဲ	၄၄၇	၃၆၄	၃၂၈	၃၃၂	၃၃၀	၃၃၄	၃၂၆
စွန်တာနီပဲ	၃၂	၃၁	၃၄	၃၇	၃၂	၃၆	၃၅၄
စွန်တာပြာပဲ	၂၄၂	၂၄၂	၂၆၈	၂၇၆	၂၇၂	၂၇၄	၂၅၄
ပဲလွမ်း	၃၈၇	၃၄၈	၃၅၇	၃၆၀	၃၅၈	၃၆၂	၃၄၅
ပဲစင်းငုံ	၁၅၆၅	၁၅၉၀	၁၅၁၄	၁၅၇၈	၁၅၂၉	၁၆၀၁	၁၆၅၂
ပဲပုပ်	၄၁၈	၃၈၉	၃၈၉	၃၈၃	၃၇၄	၃၆၇	၃၅၄
ငရုတ်	၃၁၅	၂၉၀	၂၈၀	၂၇၁	၂၇၅	၂၇၂	၂၇၄
ကြက်သွန်နီ	၁၇၉	၁၇၈	၁၇၈	၁၉၀	၁၉၃	၁၈၉	၁၇၃
လက်ဖက်	၂၃၄	၂၃၄	၂၂၄	၂၃၁	၂၃၆	၂၃၇	၂၃၈
ကော်ဖီ	၆၁	၆၂	၅၀	၅၀	၄၉	၄၉	၄၉
ကြံ	၃၇၄	၃၈၁	၃၈၁	၄၁၉	၄၄၇	၄၀၀	၄၀၅
အာလူး	၉၆	၉၂	၉၁	၉၀	၉၁	၉၁	၉၀
ရော်ဘာ	၁၂၄၆	၁၃၄၂	၁၄၃၆	၁၅၀၇	၁၅၈၄	၁၆၀၇	၁၆၁၆

အရစ်မြစ် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2015, 2017)

ဆက်လက်၍ အဆိုပါနှစ်များတွင် စိုက်ပျိုးမြေဧရိယာနှင့်အတူ အဓိကသီးနှံများ၏စုစုပေါင်း ထုတ်လုပ်မှုကို ပေါင်းစပ်သုံးသပ်နိုင်ရန် စုစုပေါင်းထုတ်လုပ်မှုကို ဇယား (၆. ၂) တွင်ဖော်ပြထားသည်။
ဇယား(၆. ၂) လယ်ယာကဏ္ဍ၏ အဓိကထုတ်ကုန်များ၏ စုစုပေါင်းထုတ်လုပ်မှု

သီးနှံ အမည်	ထုတ်လုပ်မှု တန်(ထောင်ပေါင်း)						
	၂၀၁၀- ၂၀၁၁	၂၀၁၁- ၂၀၁၂	၂၀၁၂- ၂၀၁၃	၂၀၁၃- ၂၀၁၄	၂၀၁၄- ၂၀၁၅	၂၀၁၅- ၂၀၁၆	၂၀၁၆- ၂၀၁၇
စပါး	၃၂၀၆၅. ၁	၂၈၅၅၂. ၁	၂၆၂၁၆. ၆	၂၆၃၇၂. ၁	၂၆၄၂၃. ၃	၂၆၂၁၀. ၃	၂၅၆၇၂. ၈
ရိူ	၁၈၁. ၀	၁၆၉. ၈	၁၇၇. ၆	၁၈၂. ၉	၁၈၂. ၄	၁၇၉. ၃	၁၆၀. ၆
အစေ့ထုတ် ပြောင်း	၁၃၅၄. ၄	၁၄၆၁. ၅	၁၅၀၁. ၆	၁၆၀၀. ၆	၁၆၉၃. ၄	၁၇၄၈. ၅	၁၈၃၀. ၆
နံစားပြောင်း	၂၁၂. ၆	၂၁၉. ၂	၂၁၀. ၅	၂၂၅. ၁	၂၃၈. ၈	၂၄၀. ၃	၂၄၃. ၄
မိုးမြေပဲ	၅၂၉. ၃	၅၅၄. ၈	၅၈၄. ၉	၆၁၁. ၆	၆၃၅. ၇	၆၄၃. ၁	၆၉၈. ၆
ဆောင်းမြေပဲ	၈၄၀. ၈	၈၂၂. ၇	၈၄၃. ၅	၈၅၃. ၀	၈၆၅. ၉	၈၇၄. ၈	၈၇၃. ၈
မိုးနမ်း	၅၂၈. ၅	၅၇၃. ၉	၅၂၁. ၇	၅၃၉. ၈	၅၁၉. ၄	၅၄၃. ၃	၅၃၉. ၄
ဆောင်းနမ်း	၂၅၈. ၉	၂၅၈. ၂	၂၇၂. ၉	၂၇၇. ၃	၂၈၂. ၂	၂၈၄. ၁	၂၇၃. ၅
မုန်ညင်း	၈၇. ၁	၆၀. ၅	၅၁. ၅	၅၀. ၅	၄၈. ၅	၄၈. ၆	၄၈. ၄
မတ်ပဲ	၁၅၇၈. ၃	၉၃၉. ၄	၁၀၅၈. ၃	၁၀၇၆. ၁	၁၀၇၉. ၉	၁၁၄၂. ၀	၁၁၆၄. ၁
ပဲတီစိမ်း	၁၃၃၈. ၁	၉၁၈. ၈	၉၄၇. ၉	၉၉၂. ၃	၁၀၄၉. ၆	၁၀၉၀. ၀	၁၀၈၆. ၉
ထောပတ်ပဲ	၈၂. ၈	၇၉. ၅	၈၀. ၈	၈၂. ၇	၈၄. ၆	၉၀. ၂	၈၀. ၀
ဗိုလ်ကိတ်ပဲ	၂၁၄. ၇	၁၆၃. ၀	၁၅၅. ၆	၁၁၅. ၁	၁၁၅. ၂	၁၁၇. ၄	၁၁၃. ၂
စွန်တာနီပဲ	၁၅. ၅	၁၄. ၉	၁၆. ၈	၁၉. ၀	၁၇. ၃	၁၉. ၀	၁၈. ၆
စွန်တာပြာပဲ	၁၁၅. ၉	၁၁၆. ၅	၁၃၁. ၅	၁၃၄. ၁	၁၃၃. ၂	၁၃၅. ၁	၁၂၅. ၇
ပဲလွမ်း	၁၉၁. ၀	၁၁၅. ၀	၁၂၅. ၆	၁၂၇. ၉	၁၂၈. ၃	၁၃၁. ၁	၁၂၃. ၇
ပဲစင်းငုံ	၈၂၄. ၂	၅၈၀. ၁	၅၄၉. ၀	၅၇၈. ၈	၅၇၅. ၁	၆၀၂. ၃	၆၂၇. ၆
ပဲပုပ်	၂၅၄. ၅	၁၆၁. ၉	၁၆၂. ၆	၁၆၀. ၆	၁၅၆. ၅	၁၅၄. ၃	၁၄၉. ၁
ငရုတ်	၁၂၇. ၅	၁၁၆. ၀	၁၁၇. ၅	၁၁၅. ၅	၁၂၁. ၄	၁၂၆. ၈	၁၂၉. ၃
ကြက်သွန်နီ	၁၁၁၃. ၅	၁၁၂၅. ၁	၁၁၄၂. ၄	၁၂၀၄. ၉	၁၂၄၄. ၉	၁၂၄၄. ၅	၁၁၂၃. ၁
လက်ဖက်	၉၄. ၅	၉၂. ၅	၉၄. ၆	၉၆. ၃	၉၈. ၆	၉၉. ၇	၁၀၂. ၄
ကော်ဖီ	၇. ၃	၇. ၆	၈. ၀	၈. ၁	၈. ၄	၈. ၃	၈. ၅
ကြံ	၉၂၄၉. ၅	၉၅၃၇. ၄	၉၄၁၃. ၁	၁၀၃၀၇. ၄	၁၁၁၂၈. ၄	၁၀၁၄၂. ၄	၁၀၄၃၇. ၁
အာလူး	၅၆၃. ၆	၅၅၅. ၇	၅၅၁. ၁	၅၄၀. ၁	၅၄၂. ၃	၅၆၀. ၃	၅၅၄. ၃
ရော်ဘာ	၁၂၆. ၂	၁၄၇. ၃	၁၆၁. ၈	၁၇၄. ၁	၁၉၄. ၉	၂၀၈. ၇	၂၂၁. ၇

အာရ်မြစ် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2015, 2017)

မြန်မာနိုင်ငံ၏လယ်ယာထွက်ကုန်များထဲမှ အဓိကသီးနှံများ၏ စိုက်ပျိုးရေးနည်းစနစ်နှင့် စုစုပေါင်း စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုပမာဏတို့ကို ဇယား (၆. ၁)နှင့် ဇယား (၆. ၂) တို့တွင် ဖော်ပြထားသည်။ ဇယား (၆. ၁)တွင် ဖော်ပြထားချက်အရ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဓိကစိုက်ပျိုးသီးနှံမှာ စပါးဖြစ်ပြီး ဒုတိယအများဆုံး စိုက်ပျိုးသည်မှာ ပဲမျိုးစုံဖြစ်ပြီး ပဲမျိုးစုံတွင် မတ်ပဲ၊ ပဲတီစိမ်း၊ ထောပတ်ပဲ၊ ဗိုလ်ကိတ်ပဲ၊ စွန်တာနီပဲ၊ စွန်တာပြာပဲ၊ ပဲလွမ်း၊ ပဲစင်းငုံနှင့် ပဲပုပ် တို့ပါဝင်သည်။ ထို့ပြင် ဂျုံ၊ ပြောင်း၊ မြေပဲ၊ နှမ်း၊ ငရုတ်၊ ကြက်သွန်နီ၊ လက်ဖက်၊ ကော်ဖီ၊ ကြံ၊ အာလူး နှင့် ရော်ဘာတို့ကိုလည်းစိုက်ပျိုးပါသည်။ ဆက်လက်၍ သီးနှံအမျိုးအစားအလိုက် စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုများကို ဖော်ပြမည်။

နှံစားသီးနှံ။   ။ နှံစားသီးနှံအုပ်စုတွင် စပါး၊ ဂျုံ၊ အစေ့ထုတ်ပြောင်းနှင့် နှံစားပြောင်း တို့ပါဝင်သည်။ မြန်မာ့လယ်ယာကဏ္ဍ ထုတ်ကုန်များအနက် စပါးစိုက်ဧကနှင့်စုစုပေါင်းထုတ်လုပ်မှုမှာ အများဆုံးဖြစ်၍ အရေးပါဆုံးဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ သို့ရာတွင် ၂၀၁၀-၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် စပါးစိုက်ဧကပေါင်း သန်း ၂၀ ခန့် ရှိခဲ့သော်လည်း ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခုနှစ် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးသန်းခေါင်စာရင်းများအရ စပါးစိုက်ဧကမှာ ၁၇. ၇ သန်းခန့်ထိကျဆင်းနေကြောင်း ဇယား (၆. ၁) အရတွေ့ရှိရသည်။ စပါးအများဆုံးစိုက်ပျိုးသော ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများမှာ ဧရာဝတီ၊ ပဲခူး၊ စစ်ကိုင်း၊ ရှမ်း၊ ရန်ကုန်နှင့်ရခိုင်တို့ဖြစ်သည်။ စပါးစိုက်ဧရိယာကျဆင်းလာခြင်းနှင့်အတူ စပါးစုစုပေါင်း ထုတ်လုပ်မှုမှာလည်း ၂၀၁၀-၂၀၁၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွင်း ကျဆင်းနေကြောင်းကို ဇယား (၆. ၂) တွင် လေ့လာနိုင်သည်။ ၂၀၁၀-၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် စုစုပေါင်းစပါးထုတ်လုပ်မှု တန်ချိန်ထောင်ပေါင်း ၃၂၀၆၅. ၁ မှ ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် တန်ချိန်ထောင်ပေါင်း ၂၅၆၇၂. ၈ သို့ ကျဆင်းသွားသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏အရေးပါသော အခြားနှံစားသီးနှံများမှာ ဂျုံနှင့် ပြောင်းတို့ဖြစ်သည်။ ဂျုံစိုက်ဧက မှာ ၂၀၁၀-၂၀၁၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၅-၂၀၁၆ ခုနှစ်များအတွင်း အတက် အကျများ ရှိသော်လည်း ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် သိသာစွာကျဆင်းသွားသည်။ ထိုနှစ်များအတွင်းဂျုံထုတ်လုပ်မှုမှာ ၁၁. ၃ ရာခိုင်နှုန်းကျဆင်းနေကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။ ပြောင်းတွင် အစေ့ထုတ်ပြောင်း၊ နှံစားပြောင်း ဟုခွဲခြား ထားသည်။ အစေ့ထုတ်ပြောင်းနှင့် နှံစားပြောင်းစိုက်ပျိုးမှုတွင် စိုက်ဧကတိုးတက်လာသကဲ့သို့ စုစုပေါင်းထုတ်လုပ်မှုမှာလည်း တိုးတက်လာခဲ့သည်။ အဆိုပါကာလအတွင်း အစေ့ထုတ်ပြောင်း စိုက်ပျိုးဧရိယာတိုးတက်မှုမှာ ၂၅. ၉ ရာခိုင်နှုန်းရှိပြီး ထုတ်လုပ်မှုမှာလည်း ၃၅. ၂ ရာခိုင်နှုန်းဖြင့် သိသိသာသာတိုးလာသည်။ ဈေးကွက်၏ လိုအပ်ချက်နှင့် ဈေးနှုန်းများပေါ်တွင်မူတည်၍လည်းကောင်း၊ ရာသီဥတုနှင့် ရေရရှိမှုအခြေအနေတို့ကြောင့်လည်းကောင်း စိုက်ဧကပြောင်းလဲနိုင်ပြီး စုစုပေါင်း ထုတ်လုပ်မှုပါပြောင်းလဲနိုင်သည်။

ဆီထွက်သီးနှံ။ ။ မြန်မာ့ဟင်းလျာချက်ပြုတ်ရာတွင် မပါမဖြစ်အဓိကလိုအပ်သည့်အရာမှာ ဆီဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဆီထွက်သီးနှံများသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အရေးပါသောသီးနှံများဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆီထုတ်လုပ်သော အဓိကသီးနှံများမှာ မြေပဲ၊ နှမ်းနှင့် မုန်ညင်းတို့ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် နေကြာ၊ ဆီအုန်းတို့မှလည်း ဆီထုတ်လုပ်သည်။

မိုးမြေပဲစိုက်ဧကမှာ ၂၀၁၀-၂၀၁၁ခု နှစ်မှ ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွင်း တိုးတက်လာပြီး ဆောင်းမြေပဲစိုက်ဧကမှာ အနည်းငယ်ကျဆင်းသွားသည်။ စုစုပေါင်းမြေပဲစိုက်ပျိုးမှုအခြေအနေဖြင့် ထိုနှစ်များအတွင်း ၁၂. ၈ ရာခိုင်နှုန်းတိုးတက်လာသကဲ့သို့ စုစုပေါင်းထုတ်လုပ်မှုမှာ ၁၄. ၈ ရာခိုင်နှုန်း သို့တိုးတက်ခဲ့သည်။ ထိုနှစ်များအတွင်း စုစုပေါင်းနှမ်းစိုက်ဧကမှာ အနည်းငယ်ကျဆင်းခဲ့သည်။ သို့ရာတွင်ထုတ်လုပ်မှုမှာ ၃. ၆ ရာခိုင်နှုန်း တိုးတက်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းဖြစ်သည့် မကွေး၊ စစ်ကိုင်း၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးများသည် ဆီထွက်သီးနှံအများဆုံး စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သော အဓိက ဒေသများဖြစ်သည်။

ပဲမျိုးစုံ။ ။ အခြားအရေးပါသော သီးနှံအုပ်စုမှာ ပဲမျိုးစုံဖြစ်သည်။ ပဲမျိုးစုံသည်ဈေးကွက်တွင် ဈေးကောင်းရရှိသောသီးနှံဖြစ်ပြီး မြန်မာ့စိုက်ပျိုးရေးပို့ကုန်တွင် အဓိကပို့ကုန်တစ်မျိုးအဖြစ်ပါဝင်နေသည်။ ပဲမျိုးစုံအနက် မတ်ပဲ၊ ပဲတီစိမ်း နှင့် ပဲစင်းငုံတို့သည် အရေးအပါဆုံး ဖြစ်သည်။

မတ်ပဲစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုတွင် စုစုပေါင်းထုတ်လုပ်မှုမှာ ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် စုစုပေါင်းထုတ်လုပ်မှု တန်ထောင်ပေါင်း ၁၁၆၄. ၁ ထိရှိခဲ့သည်။ ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ခုနှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ၂၃. ၉ ရာခိုင်နှုန်းတိုးတက်ခဲ့သည်။ ပဲတီစိမ်းစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုတွင်လည်း ထိုကာလအတွင်း စိုက်ဧက ၈. ၉ ရာခိုင်နှုန်းတိုးတက်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ခုနှစ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက စုစုပေါင်းထုတ်လုပ်မှုမှာ ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ၁၈. ၃ ရာခိုင်နှုန်း တိုးတက်ခဲ့သည်ကိုတွေ့နိုင်သည်။ ထိုနှစ်များအတွင်း ပဲစင်းငုံစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုအခြေအနေမှာ စိုက်ဧကအားဖြင့် ၅. ၆ ရာခိုင်နှုန်း တိုးတက်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခုနှစ်ပဲစင်းငုံစုစုပေါင်းထုတ်လုပ်မှုမှာ ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ခုနှစ်နှင့်နှိုင်းယှဉ်လျှင် ၈. ၂ ရာခိုင်နှုန်းတိုးတက်ခဲ့သည်။ ပဲမျိုးစုံအဓိကစိုက်ပျိုးသောဒေသများမှာ စစ်ကိုင်း၊ ပဲခူး၊ မကွေး၊ မန္တလေးတိုင်း ဒေသကြီးများဖြစ်သည်။

အခြားသီးနှံများ။ ။ မြန်မာ့စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍမှ သီးနှံမျိုးစုံကို ထုတ်လုပ်ပေးလျက်ရှိရာ ဟင်းခတ် သီးနှံများ၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်၊ သစ်သီးများစသည်တို့အပြင် အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍများအတွက် ကုန်ကြမ်းသီးနှံများလည်း ထုတ်လုပ်ပေးသည်။ ကော်ဖီ၊ ကြံ၊ ရော်ဘာ၊ ဆီအုန်း၊ ဝါ၊ ဂုန်လျှော်၊ ဆေးရွက်ကြီးအစရှိသည့်သီးနှံများမှာ ကုန်ကြမ်းသီးနှံများဖြစ်သည်။ ကြံကို သကြားထုတ်လုပ်ရာ တွင်လည်းကောင်း၊ ရော်ဘာစေးကို ရော်ဘာထုတ်ကုန်များ ထုတ်လုပ်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ ဝါကို အထည်အလိပ်ထုတ်လုပ်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ ဂုန်လျှော်ကို ဂုန်နီအိတ်များ၊ ကော်ဇောများ ထုတ်လုပ် ရာတွင်လည်းကောင်း အသုံးပြုသည်။

၂၀၁၀-၂၀၁၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွင်း ကြံစိုက်ဧကမှာ ၈.၃ ရာခိုင်နှုန်း၊ စုစုပေါင်းထုတ်လုပ်မှုမှာ ၁၂.၈ ရာခိုင်နှုန်း တိုးတက်ခဲ့သည်။ ထိုနှစ်များအတွင်း ရော်ဘာစိုက်ဧက ၂၉.၇ ရာခိုင်နှုန်း တိုးတက်လာသောကြောင့် ရော်ဘာထုတ်လုပ်မှုမှာ နှစ်ဆနီးပါး တိုးတက်ခဲ့သည်။ ရော်ဘာသည် နိုင်ငံခြားဈေးကွက်များသို့ပါ တင်ပို့နေသောသီးနှံဖြစ်သောကြောင့် ရော်ဘာစိုက်ဧက တိုးချဲ့ရုံသာမက မျိုးဟောင်းများနေရာတွင် မျိုးကောင်းမျိုးသန့် အပင်သစ်များ တိုးချဲ့စိုက်ပျိုးနိုင်ရန်နှင့် ရော်ဘာစေးထုတ်ရန် သက်တမ်းကျန်ရှိနေသော အပင်ဟောင်းများကို အထွက်နှုန်းတိုးတက်ရန် ပြုပြင်သည့်နည်းလမ်းများကို မြန်မာ့နှစ်ရှည်ပင်လုပ်ငန်းမှ ဆောင်ရွက်ပေးသည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ လယ်ယာကဏ္ဍ၏ ထုတ်ကုန်များကို နှံစားသီးနှံများ၊ ဆီထွက်သီးနှံများ၊ ပဲမျိုးစုံ၊ ဟင်းခတ် သီးနှံများ၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်နှင့်သစ်သီးများ၊ ချည်မျှင်ထွက်သီးနှံများနှင့် အခြားဟူ၍ အုပ်စုများခွဲထားသည်။
- ▶ မြန်မာ့လယ်ယာကဏ္ဍ ထုတ်ကုန်များအနက် စပါးစိုက်ဧကနှင့် စုစုပေါင်းထုတ်လုပ်မှုမှာ အများဆုံးဖြစ်၍ အရေးပါဆုံးဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။
- ▶ စပါးအများဆုံးစိုက်ပျိုးသော ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများမှာ ဧရာဝတီ၊ ပဲခူး၊ စစ်ကိုင်း၊ ရှမ်း၊ ရန်ကုန်နှင့် ရခိုင်တို့ဖြစ်သည်။
- ▶ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆီထုတ်လုပ်သော အဓိကသီးနှံများမှာ မြေပဲ၊ နှမ်း၊မုန်ညင်း၊ နေကြာနှင့် ဆီအုန်းတို့ဖြစ်သည်။
- ▶ ဆီထွက်သီးနှံအများဆုံး စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်သော အဓိကဒေသများမှာ မြန်မာနိုင်ငံအလယ် ပိုင်းဖြစ်သည့် မကွေး၊ စစ်ကိုင်း၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးများဖြစ်သည်။
- ▶ ပဲမျိုးစုံ အဓိကစိုက်ပျိုးသောဒေသများမှာ စစ်ကိုင်း၊ ပဲခူး၊ မကွေး၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးများ ဖြစ်သည်။

၆.၃။ လယ်ယာကဏ္ဍ၏ သွင်းအားစုများ

လယ်ယာကဏ္ဍ၏ အဓိကသွင်းအားစုများမှာ မြေ၊ ရေ၊ လုပ်သား၊ မျိုးစေ့၊ ခိုင်းကျွဲနွားများ၊ လယ်ယာသုံးစက်ကိရိယာ၊ ဓာတ်မြေဩဇာ၊ ပိုးသတ်ဆေး နှင့် စိုက်ပျိုးစရိတ်ချေးငွေတို့ဖြစ်သည်။

စိုက်ပျိုးမြေ။ ။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အသားတင်စိုက်ပျိုးမြေသည် ၂၀၁၀-၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် ဧက ၃၃. ၉၇ သန်းရှိရာမှ ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ၃၃. ၀၅ သန်းသို့ လျော့နည်းသွားခဲ့သည်။ မြို့ပြတိုးချဲ့ခြင်းနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းများအတွင်း မြေယာများအားချဲ့ထွင်လာခြင်းတို့ကြောင့်ဖြစ်သည်။ အသားတင်စိုက်ပျိုးမြေဧရိယာလျော့နည်းသွားသော်လည်း စုစုပေါင်းစိုက်ပျိုးမြေဧရိယာမှာမူ သိသာစွာ လျော့နည်းမသွားပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်ရာသီအလိုက် သီးထပ်၊ သီးညှပ် စိုက်ပျိုးနိုင်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ အသားတင်စိုက်ပျိုးမြေများကို အသုံးပြုပုံအလိုက် ဇယား (၆. ၃)တွင်လေ့လာနိုင်သည်။

ဇယား(၆.၃) အသားတင်စိုက်ပျိုးမြေအသုံးချမှု

ခုနှစ်	ဧကထောင်ပေါင်း(ရာခိုင်နှုန်း)						အသားတင်စိုက်ပျိုးမြေစုစုပေါင်း
	လယ်မြေ	ယာမြေ	ကိုင်းမြေ	ဥယျာဉ်ခြံမြေ	ခနိ	တောင်ယာ	
၂၀၁၀-၂၀၁၁	၁၅၉၉၇ (၄၇. ၁)	၁၀၄၇၆ (၃၀. ၈)	၁၄၀၃ (၄. ၁)	၄၉၄၄ (၁၄. ၆)	၁၂၃ (၀. ၄)	၁၀၂၈ (၃. ၀)	၃၃၉၇၁
၂၀၁၁-၂၀၁၂	၁၅၇၄၇ (၄၆. ၉)	၁၀၃၇၁ (၃၀. ၉)	၁၄၀၅ (၄. ၂)	၅၀၂၂ (၁၅. ၀)	၁၂၃ (၀. ၄)	၈၉၃ (၂. ၆)	၃၃၅၆၁
၂၀၁၂-၂၀၁၃	၁၅၅၉၉ (၄၇. ၅)	၁၀၁၉၁ (၃၁. ၀)	၁၃၆၁ (၄. ၁)	၄၇၉၅ (၁၄. ၆)	၁၂၂ (၀. ၄)	၇၉၄ (၂. ၄)	၃၂၈၆၂
၂၀၁၃-၂၀၁၄	၁၅၅၃၅ (၄၇. ၄)	၁၀၁၇၉ (၃၁. ၁)	၁၃၅၁ (၄. ၁)	၄၈၅၇ (၁၄. ၈)	၁၂၁ (၀. ၄)	၇၁၉ (၂. ၂)	၃၂၇၆၂
၂၀၁၄-၂၀၁၅	၁၅၆၂၉ (၄၇. ၃)	၁၀၂၂၇ (၃၁. ၀)	၁၃၅၀ (၄. ၁)	၅၀၀၉ (၁၅. ၂)	၁၂၁ (၀. ၄)	၆၇၈ (၂. ၀)	၃၃၀၁၄
၂၀၁၅-၂၀၁၆	၁၅၆၅၈ (၄၇. ၄)	၁၀၂၄၂ (၃၁. ၀)	၁၃၄၃ (၄. ၁)	၄၉၉၅ (၁၅. ၁)	၁၂၁ (၀. ၄)	၆၅၇ (၂. ၀)	၃၃၀၁၆
၂၀၁၆-၂၀၁၇	၁၅၆၂၅ (၄၇. ၃)	၁၀၃၀၅ (၃၁. ၂)	၁၃၅၅ (၄. ၁)	၅၀၃၅ (၁၅. ၂)	၁၁၇ (၀. ၄)	၆၀၈ (၁. ၈)	၃၃၀၄၉

ဇစ်မြစ် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2015, 2017)

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လယ်မြေနှင့်ယာမြေအဖြစ် စိုက်ပျိုးမြေအသုံးပြုမှုမှာ အဓိကအကျဆုံးဖြစ်သည်။ ၂၀၁၆-၁၇ ခုနှစ်တွင် အသားတင်စိုက်ပျိုးမြေစုစုပေါင်း၏ ၄၇. ၃ ရာခိုင်နှုန်းမှာလယ်မြေ၊ ၃၁. ၂ ရာခိုင်နှုန်းမှာ ယာမြေဖြစ်သည်။ ဥယျာဉ်ခြံမြေအဖြစ် ၁၅. ၂ ရာခိုင်နှုန်း အသုံးပြုထားသည်။ တောင်ယာစိုက်ပျိုးမှုမှာ ၁. ၈ ရာခိုင်နှုန်း ရှိပြီးခနိစိုက်ပျိုးမြေမှာ ၀. ၄ ရာခိုင်နှုန်းသာရှိသည်။ ကိုင်းမြေမှာ ၄. ၁ ရာခိုင်နှုန်းပါဝင်သည်။ လယ်နှင့်ယာစိုက်ပျိုးမြေတိုးတက်လာသော်လည်း တောင်ယာစိုက်ပျိုးဧရိယာမှာ လျော့နည်းသွားခဲ့ပါသည်။

ရေရရှိမှု။ ။ လယ်ယာကဏ္ဍတွင်စိုက်ပျိုးရေးရရှိရေးသည်အရေးပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မုတ်သုံရာသီဥတုရှိသဖြင့် မုတ်သုံမိုးရွာသွန်းမှုမှ စိုက်ပျိုးရေးအတွက်ရေရရှိသည်။ မိုးရေကို အလုံအလောက်ရရှိသည့် ဒေသများတွင် မိုးရေသောက်လယ်မြေဧရိယာ (rain-fed area) ရှိသည်။ မိုးမရွာသည့်ကာလနှင့် မိုးရေလုံလောက်စွာ မရသောဒေသတွင်မူ ဆည်၊ မြောင်း၊ တာတမံ၊ မြစ်ရေတင် စီမံကိန်းများဖြင့် ရေရရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ပေးသည်။ ရေသွင်းစိုက်ပျိုးသော မြေဧရိယာကို ဇယား (၆. ၄) တွင် ဖော်ပြထားသည်။

ဇယား(၆.၄) ရေသွင်းစိုက်ပျိုးသော မြေဧရိယာ(ဧကထောင်ပေါင်း)

ခုနှစ်	ရေသွင်းစိုက်ဧက	အစိုးရ		ပုဂ္ဂလိက		ရေတွင်း	အခြား
		ဧက	%	ဧက	%		
၂၀၁၀-၂၀၁၁	၅၆၆၃	၁၅၅၈	၂၇. ၅	၇၃၅	၁၃. ၀	၃၈၀	၂၉၉၀
၂၀၁၁-၂၀၁၂	၅၂၃၄	၁၅၃၂	၂၉. ၃	၇၀၀	၁၃. ၄	၃၄၈	၂၆၅၄
၂၀၁၂-၂၀၁၃	၅၂၂၆	၁၅၁၉	၂၉. ၁	၆၇၂	၁၂. ၉	၃၆၆	၂၆၆၉
၂၀၁၃-၂၀၁၄	၅၂၇၁	၁၅၂၃	၂၈. ၉	၆၇၉	၁၂. ၉	၃၇၃	၂၆၉၆
၂၀၁၄-၂၀၁၅	၅၃၆၂	၁၅၀၃	၂၈. ၀	၆၆၃	၁၂. ၄	၃၈၃	၂၈၁၃
၂၀၁၅-၂၀၁၆	၅၂၈၀	၁၄၁၈	၂၆. ၉	၆၆၆	၁၂. ၆	၃၇၁	၂၈၂၅
၂၀၁၆-၂၀၁၇	၅၃၁၄	၁၄၄၅	၂၇. ၂	၆၅၂	၁၂. ၃	၃၇၇	၂၈၄၀

ဖော်ပြချက် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2015, 2017)

၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် အသားတင်စိုက်ပျိုးမြေ စုစုပေါင်း၏ ၁၆. ၁ ရာခိုင်နှုန်းကို ရေသွင်းစိုက်ပျိုးခဲ့သည်။ အစိုးရနှင့်ပုဂ္ဂလိက၏ရေပေးဝေမှုဧရိယာများ ကျဆင်းသွားခဲ့သည်ကို တွေ့ရသည်။ ရေသွင်းစိုက်ပျိုးသည့် အဓိကသီးနှံများမှာ စပါး၊ ဂျုံ၊ ပြောင်း၊ မြေပဲ၊ နှမ်း၊ ပဲမျိုးစုံ၊ ကြံ၊ ဝါများဖြစ်သည်။ ရေသွင်းစိုက်ပျိုးရေးကို စပါးစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ရာတွင် အများဆုံးအသုံးပြုသည်။ စုစုပေါင်းရေသွင်းစိုက်ပျိုးဧရိယာ၏ ၆၉. ၁ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်သည်။

လုပ်သားရရှိမှု။ ။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လယ်ယာကဏ္ဍအတွက် လုပ်သားသွင်းအားစုသည် အခြေခံအားဖြင့် မိသားစုလုပ်အားပုံသဏ္ဍာန်ရှိသည်။ ကြက်ပေါင်စေး၊ ကော်ဖီနှင့်လက်ဖက်စိုက်ပျိုးခြင်းများမှ လွဲ၍ အခြားသီးနှံအားလုံး၏ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုသည် မိသားစုတစ်နိုင်စိုက်ပျိုးနိုင်သည့် မြေအကျယ်အဝန်းပေါ်တွင်စိုက်ပျိုးနေကြခြင်းဖြစ်သည်။ တစ်နှစ်ပတ်လုံးငှားရမ်းလုပ်ကိုင်သော လုပ်သားဦးရေအနည်းငယ်သာရှိသည်။ ရာသီလိုက် လုပ်သားငှားရမ်းလုပ်ကိုင်သောလုပ်ငန်းများမှာ ကောက်စိုက်ခြင်း၊ ကောက်ရိတ်ခြင်း စသည့်လုပ်ငန်းများဖြစ်သည်။

မြေဩဇာနှင့် ပိုးသတ်ဆေးအသုံးချမှု။ ။ လယ်ယာကဏ္ဍ၏ ထုတ်လုပ်မှုတိုးတက်ရေးတွင် မြေဩဇာနှင့် ပိုးသတ်ဆေးသုံးစွဲခြင်းသည်လည်း အရေးပါသည်။ မြေဩဇာကို ဓာတ်မြေဩဇာနှင့် သဘာဝမြေဩဇာဟူ၍ ၂ မျိုးခွဲခြားနိုင်သည်။ ဓာတ်မြေဩဇာများမှာ ယူရီးယား၊ တီစူပါ၊ ပိုတက် စသည်တို့ ဖြစ်သည်။ ဓာတ်မြေဩဇာ အသုံးချမှုကို ဇယား (၆. ၅) တွင် ဖော်ပြထားသည်။

ဇယား(၆.၅) ဓာတ်မြေဩဇာအသုံးပြုမှု(မက်ထရစ်တန်)

ခုနှစ်	ယူရီးယား	တီစူပါ	ပိုတက်	ကွန်ပေါင်း	အခြား	စုစုပေါင်း
၂၀၁၀-၂၀၁၁	၄၅၈၈	၁၇၁	၁၈၂	၇၆၆	-	၅၇၀၇
၂၀၁၁-၂၀၁၂	၉၂၄	၁၂၇	၈၆	၆၁၆	-	၁၇၅၃
၂၀၁၂-၂၀၁၃	၂၁၉၆၁	၁၁၅၈၀	၅၈၈၅	၄၉၇၄၈	၄၂၈၁	၉၃၄၅၅
၂၀၁၃-၂၀၁၄	၂၂၅၉၇	၁၁၉၀၀	၅၄၄၉	၂၉၉၃၅	၅၀၈၇	၇၄၉၆၈
၂၀၁၄-၂၀၁၅	၁၀၄၃၁	၅၂၀၈	၂၄၉၂	၈၃၀၄	၂၀၀၇	၂၈၄၄၂
၂၀၁၅-၂၀၁၆	၁၁၁၄၅၆	၁၆၅၂၄၅	၅၈၂၉၇	၁၀၃၃၂၂	၅၆၁၁၄	၂၄၂၇၄၇၃
၂၀၁၆-၂၀၁၇	၁၃၂၁၂၆၇	၂၀၁၉၉၀	၆၂၈၆၄	၁၄၉၃၄၂၃	၈၇၇၉၈	၃၁၆၇၃၄၂

ဇစ်မြစ် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2015, 2017)

ဓာတ်မြေဩဇာများကို နိုင်ငံခြားမှတင်သွင်းရသဖြင့် တင်သွင်းနိုင်မှုပေါ်တွင်မူတည်၍ အသုံးချသည်။ ဓာတ်မြေဩဇာအသုံးပြုမှုမှာ ၂၀၁၅-၂၀၁၆ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခုနှစ်များတွင် ၉ ဆ ခန့်အထိ သိသာစွာတိုးတက်လာခဲ့သည်။ ဓာတ်မြေဩဇာအသုံးပြုခြင်းသည် သီးနှံအထွက်တိုးစေ သော်လည်း မြေဆီလွှာဆုတ်ယုတ်လျော့ပါးခြင်းနှင့် စားသုံးသူများအတွက် အခြားသောဘေးထွက် ဆိုးကျိုးများလည်း ကျရောက်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် သဘာဝမြေဩဇာကို အစားထိုးသုံးစွဲလျက်ရှိသည်။ သဘာဝမြေဩဇာများမှာ သစ်ရွက်စိမ်း၊ တိရစ္ဆာန်တို့၏ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများမှရရှိနိုင်သည်။

သီးနှံများဆုံးရှုံးပျက်စီးမှုမရှိစေရန် ပိုးသတ်ဆေးကိုလည်း သုံးစွဲရသည်။ ပိုးသတ်ဆေးသုံးစွဲမှု ကို ဇယား (၆. ၆) တွင် ဖော်ပြထားသည်။ ၂၀၁၃-၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် ပိုးသတ်ဆေးအသုံးပြုမှုမှာ အနည်းဆုံးဖြစ်ခဲ့ကြောင်း တွေ့ရသည်။

ဇယား(၆.၆) ပိုးသတ်ဆေးသုံးစွဲမှုစုစုပေါင်း

ခုနှစ်	၂၀၁၀-၁၁	၂၀၁၁-၁၂	၂၀၁၂-၁၃	၂၀၁၃-၁၄	၂၀၁၄-၁၅	၂၀၁၅-၁၆	၂၀၁၆-၁၇
ပေါင်	၅၃၈၀၇၀၅	၂၆၁၉၂၆၇	၈၂၃၉၈၇၃	၂၃၃၇၇၁၄	၅၉၄၇၃၇၂	၁၇၆၁၆၂၂၃	၂၅၁၀၆၁၂၄
ဂါလံ	၁၂၈၃၁၈၃	၁၅၂၇၀၈၃	၁၁၂၁၇၁၅	၁၁၆၁၈၄၀	၁၁၁၃၆၃၄	၃၁၆၀၉၈၆	၅၈၁၄၄၈၀

ဇစ်မြစ် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2015, 2017)

မျိုးစေ့များ။ ။ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းအတွက် သီးနှံမျိုးကောင်းမျိုးသန့် အရည်အသွေး မြင့်မားစေရန် မျိုးစေ့များသည်လည်း အရေးပါလှသည်။ သမားရိုးကျအားဖြင့် လယ်သမားများသည် မိမိတို့စိုက်ပျိုး ထွက်ရှိသည့် သီးနှံများမှ မျိုးပြန်ယူလေ့ရှိသည်။ အရည်အသွေးကောင်းမွန်သော သီးနှံမျိုးကောင်းများ ဖြန့်ဖြူးနိုင်ရန်အတွက် အဆင့်မြင့်အထွက်ကောင်းမျိုးများကို သုတေသနလုပ်၍လည်းကောင်း၊ ပြည်ပမှ တင်သွင်း၍လည်းကောင်း၊ စံပြစိုက်ခင်းများတွင် စမ်းသပ်စိုက်ပျိုး၍လည်းကောင်း တောင်သူလယ်သမား များသို့ ဖြန့်ဖြူးပေးခဲ့သည်။ လယ်သမားများအချင်းချင်း မျိုးကောင်းမျိုးစေ့များ လဲလှယ်စိုက်ပျိုးသည့် စနစ်ကိုလည်း အားပေးကျင့်သုံးလျက်ရှိသည်။

လယ်ယာသုံးစက်ကိရိယာများ။ ။ ထုတ်လုပ်မှုတိုးတက်လာစေရန်အတွက် စက်ယန္တရားများ၊ ကိရိယာများအသုံးပြုရန်လိုအပ်သည်။ လယ်သမားများ၏ ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းရည်တိုးတက်စေရန် စက်မှုလယ်ယာတည်ထောင်ရေးကို နိုင်ငံတော်မှအကောင်အထည်ဖော်လျက်ရှိသည်။ လယ်သမားများ စက်ကိရိယာများကို လွယ်ကူစွာဝယ်ယူနိုင်ရန်နှင့် ချေးငွေကိုလည်း ထုတ်ချေးပေးသည်။

စိုက်ပျိုးစရိတ်ချေးငွေ။ ။ လယ်သမားများသည် ရာသီအလိုက်စိုက်ပျိုးစရိတ်ချေးငွေ၊ ကာလတို (၁နှစ်အောက်ချေးငွေ)နှင့် ကာလရှည်(တစ်နှစ်အထက်)ချေးငွေများ လိုအပ်သည်။ စိုက်ပျိုးစရိတ် ချေးငွေမှာ မျိုးစေ့၊ ဓာတ်မြေဩဇာ၊ ပိုးသတ်ဆေး၊ ဒီဇယ်ဆီဝယ်ယူရန်နှင့် လုပ်အားခပေးရန်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံတော်မှ သင့်လျော်သောအတိုးနှုန်းဖြင့် စိုက်ပျိုးစရိတ်ချေးငွေများကို လယ်သမားတို့အား ထုတ်ချေးသည်။ သီးနှံအမျိုးအစားကိုလိုက်၍ ထုတ်ချေးသည့်ပမာဏ ကွာခြားသည်။ စပါးစိုက်ပျိုးမှု အတွက် စိုက်ပျိုးစရိတ် ချေးငွေအများဆုံးထုတ်ချေးခဲ့သည်။

ထို့ပြင် လယ်ယာစိုက်ပျိုးသူများအတွက် ကာလတိုနှင့် ကာလရှည်ချေးငွေများကို ခိုင်းကျွဲ၊ နွား၊ ရေစုပ်စက်ဝယ်ယူရန်နှင့် လယ်ထွန်စက်များ၊ လယ်ယာသုံးစက်ကိရိယာများ ဝယ်ယူရန် အဓိက ထုတ်ချေးသည်။

အခြားသွင်းအားစုများ။ ။ မြန်မာ့လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍမှ လိုအပ်သော အဓိကသွင်းအားစု များအပြင် အခြားသောသွင်းအားစုများစွာရှိသေးသည်။ ယင်းတို့အနက် အရေးပါသောသွင်းအားစု တစ်ခုမှာ ရေစုပ်စက်များနှင့်ထွန်စက်များတွင်သုံးသည့် ဒီဇယ်ဆီဖြစ်သည်။ ဤသွင်းအားစုများကို နိုင်ငံတော်နှင့် အခြားအဖွဲ့အစည်းများက ကျေးရွာများတွင် ပံ့ပိုးပေးခဲ့သည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ လယ်ယာကဏ္ဍ၏ အဓိကသွင်းအားစုများမှာ မြေ၊ ရေ၊ လုပ်သား၊ မျိုးစေ့၊ ခိုင်းကျွဲနွားများ၊ လယ်ယာသုံးစက်ကိရိယာ၊ ဓာတ်မြေဩဇာ၊ ပိုးသတ်ဆေးနှင့် စိုက်ပျိုးစရိတ်ချေးငွေတို့ဖြစ်သည်။

- ▶ နွေ၊ မိုး၊ ဆောင်း ရာသီအလိုက် သီးထပ်၊ သီးညှပ် စိုက်ပျိုးနိုင်ခြင်းကြောင့် အသားတင် စိုက်ပျိုးမြေဧရိယာ လျော့နည်းသွားသော်လည်း စုစုပေါင်းစိုက်ပျိုးမြေဧရိယာမှာမူသိသာစွာ လျော့နည်းမသွားပေ။
- ▶ အသားတင် စိုက်ပျိုးမြေများကို လယ်မြေ၊ ယာမြေ၊ ကိုင်းမြေ၊ ဥယျာဉ်ခြံမြေ၊ ဓနိစိုက်ပျိုးမြေ၊ တောင်ယာစိုက်ပျိုးမြေ ဟူ၍ခွဲခြားအသုံးပြုသည်။
- ▶ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လယ်ယာကဏ္ဍအတွက် လုပ်သားသွင်းအားစုသည် အခြေခံအားဖြင့် မိသားစု လုပ်သားပုံသဏ္ဍာန်ရှိသည်။
- ▶ စိုက်ပျိုးစရိတ် ချေးငွေများကို မျိုးစေ့၊ ဓာတ်မြေဩဇာ၊ ပိုးသတ်ဆေး၊ ဒီဇယ်ဆီဝယ်ယူရန်နှင့် လုပ်အားခပေးရန် ထုတ်ချေးပေးသည်။

၆.၄။ အခြားကဏ္ဍများနှင့် ဆက်စပ်မှု

မြန်မာ့လယ်ယာကဏ္ဍနှင့် အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍများ၏ဆက်စပ်မှုကို အောက်ပါခေါင်းစဉ်များ အတိုင်း ဆွေးနွေးသွားမည်။

- (က) စားနပ်ရိက္ခာထုတ်လုပ်ပေးခြင်း
- (ခ) စက်မှုကုန်ကြမ်းများ ထုတ်လုပ်ပေးခြင်း
- (ဂ) ပို့ကုန်ပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်ပေးခြင်း
- (ဃ) အလုပ်အကိုင်များ ရရှိစေခြင်း
- (င) အခြားကဏ္ဍများ၏ ထုတ်ကုန်များအတွက် ဈေးကွက်ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း တို့ပင်ဖြစ်သည်။

ဤအချက်များကပင် မြန်မာ့စီးပွားရေးအဆောက်အအုံတွင် လယ်ယာကဏ္ဍ၏ အရေးပါမှုကို ဖော်ပြလျက်ရှိသည်။

(က) စားနပ်ရိက္ခာထုတ်လုပ်ပေးခြင်း

သားငါးကဏ္ဍနှင့်လယ်ယာကဏ္ဍတို့သည် အစားအစာလိုအပ်ချက်အားလုံးနီးပါး ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်သဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် ယေဘုယျအားဖြင့် အစားအစာဖူလုံမှုရှိသော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လယ်ယာကဏ္ဍမှ အစားအစာဖူလုံစေရန်ထုတ်လုပ်ပေးနိုင်သဖြင့် အစားအစာအတွက်ကုန်ကျစရိတ်နည်းပါးသည်။

(ခ) စက်မှုကုန်ကြမ်းများ ထုတ်လုပ်ပေးခြင်း

မြန်မာ့လယ်ယာကဏ္ဍမှ ဂုန်လျှော်၊ ဝါ၊ ကြံ၊ ကြက်ပေါင်စေး နှင့် ကော်ဖီ ကဲ့သို့သောစက်မှုကုန်ကြမ်းများကိုလည်း ထုတ်လုပ်သည်။

(ဂ) ပို့ကုန်ပစ္စည်းများထုတ်လုပ်ခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံသည် သဘာဝသယံဇာတများပေါကြွယ်ဝသော်လည်း အခြားအရေးပါသော ကုန်စည်များဖြစ်သည့် ဆေးဝါးများ၊ စက်ကိရိယာများ၊ ယာဉ်များ စသည်တို့ကို လုံလောက်အောင် မထုတ်လုပ်နိုင်သေးပေ။ အဆိုပါကုန်စည်များကို ပြည်ပမှဝယ်ယူရန် နိုင်ငံခြားငွေလိုအပ်ပေသည်။ လိုအပ်သောနိုင်ငံခြားငွေရရှိစေရန် အချို့ကုန်စည်များကို ပြည်တွင်းတွင်ထုတ်လုပ်ပြီး ပြည်ပသို့ တင်ပို့ရောင်းချရပေမည်။ ပြည်ပတွင်ရောင်းချနိုင်မည့်ထုတ်ကုန်များထဲတွင် လယ်ယာကဏ္ဍမှအဓိက ပို့ကုန်များမှာ ဆန်စပါး၊ ပြောင်း၊ ပဲမျိုးစုံ၊ ကြက်ပေါင်စေးနှင့် ဂုန်လျှော်တို့ဖြစ်သည်။ မြန်မာ့စီးပွားရေး အဆောက်အအုံတိုးတက်မှုတွင် အရေးပါသော မတည်ရင်းနှီးကိရိယာများ၊ ကုန်ကြမ်းများနှင့် စားသုံး ကုန်စည်များကို လယ်ယာကဏ္ဍ၏ ပို့ကုန်များတင်ပို့ရောင်းချငွေများဖြင့် ဝယ်ယူနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။

(ဃ) အလုပ်အကိုင်များရရှိစေခြင်း

၂၀၁၄ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ လယ်ယာကဏ္ဍနှင့်သားငါးကဏ္ဍများ၌လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသော လုပ်သားဦးရေမှာ ၈. ၃သန်း၊ စုစုပေါင်းလုပ်သားဦးရေ၏ ၅၆. ၆ရာခိုင်နှုန်းရှိသဖြင့် လုပ်သားဦးရေ ၏ ထက်ဝက်ကျော်ကို အလုပ်ပေးထားနိုင်သောကဏ္ဍဟုဆိုနိုင်သည်။ အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍများမှ လိုအပ်သည့်အခါ လယ်ယာကဏ္ဍနှင့်သားငါးကဏ္ဍများမှလုပ်သားများကိုရယူသုံးစွဲနိုင်သည်။ အနာဂတ်ကာလတွင် စက်မှုကဏ္ဍ၌လုပ်သားများစွာလိုအပ်လာနိုင်သည်။ ထိုသို့လိုအပ်သော လုပ်သား များကို လယ်ယာကဏ္ဍနှင့်သားငါးကဏ္ဍများမှလုပ်သားများအား ပြောင်းရွှေ့အသုံးပြုနိုင်ပေမည်။

(င) အခြားကဏ္ဍများ၏ ထုတ်ကုန်များအတွက် ဈေးကွက်ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း

အခြားကဏ္ဍများ၏ ထုတ်ကုန်များအတွက် မြန်မာ့လယ်ယာကဏ္ဍသည် ကြီးမားသော ဈေးကွက်ကြီးတစ်ခုဖြစ်သည်။ အခြားကဏ္ဍများမှ လယ်ယာကဏ္ဍ၏ဝယ်ယူမှုကို အုပ်စုနှစ်စုအဖြစ် ခွဲခြားနိုင်သည်။ ပထမအုပ်စုမှာ မတည်အရင်းအနှီးနှင့်ကုန်ကြမ်းသွင်းအားစုများ ဝယ်ယူမှုဖြစ်ပြီး အခြားအုပ်စုတွင် လယ်ယာမိသားစုများ၏စားသုံးကုန်စည်များဝယ်ယူမှုဖြစ်သည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ သားငါးကဏ္ဍနှင့်လယ်ယာကဏ္ဍတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏အစားအစာလိုအပ်ချက် အားလုံး နီးပါး ဖြည့်ဆည်းပေးသည်။
- ▶ မြန်မာ့လယ်ယာကဏ္ဍမှ ဂုန်လျှော်၊ ဝါ၊ ကြံ၊ ကြက်ပေါင်စေးနှင့် ကော်ဖီကဲ့သို့သော စက်မှု ကုန်ကြမ်းများကို ထုတ်လုပ်သည်။
- ▶ သွင်းကုန်တင်သွင်းရန်အတွက် လိုအပ်သောနိုင်ငံခြားငွေရရှိစေရန် လယ်ယာကဏ္ဍနှင့် သားငါးကဏ္ဍမှ ကုန်စည်များကို ပြည်ပသို့တင်ပို့ရောင်းချရသည်။

၆.၅။ သားငါးကဏ္ဍ

သားငါးကဏ္ဍသည်မြန်မာနိုင်ငံ၏စီးပွားရေးတွင် အဓိကကျသော ကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်သည်။ သားငါးကဏ္ဍတွင် တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေး၊ ငါးမွေးမြူရေးနှင့် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းတို့ပါဝင်သည်။ ငါးမွေးမြူရေးနှင့် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းကို ရေလုပ်ငန်းဟုလည်း ခေါ်ဆိုသည်။

တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေး။ ။ ဤကဏ္ဍမှ စားသုံးသူများအတွက် အသားများ၊ ဥများ၊ နို့ထွက်ပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်ပေးသည်။ လယ်ယာနှင့်သစ်တောကဏ္ဍများအတွက် ခိုင်းကျဲ့၊ ခိုင်းနွားကဲ့သို့သော တိရစ္ဆာန်များ၊ စက်မှုလုပ်ငန်းများတွင် ကုန်ကြမ်းအဖြစ်အသုံးပြုပြီး ကုန်ထုတ်လုပ်ရန်နှင့် ပို့ကုန်အဖြစ်တင်ပို့ရန် သားရေနှင့်ငှက်မွေးတောင်များကိုထုတ်လုပ်ပေးသည်။ ထိုသို့ထုတ်ကုန်များထုတ်လုပ်နိုင်ရန် တိရစ္ဆာန်များကို မွေးမြူရန်လိုအပ်သည်။ တိရစ္ဆာန်မွေးမြူမှုကို ဇယား (၆. ၇)တွင် ဖော်ပြထားသည်။

ဇယား(၆.၇) တိရစ္ဆာန်မွေးမြူမှုအခြေအနေ(ကောင်ရေထောင်ပေါင်း)

ခုနှစ်	နွား	ကျွဲ	သိုး/ဆိတ်	ဝက်	ကြက်	ဘဲ	အခြား
၂၀၁၀-၁၁	၁၃၆၀၉	၁၉၇၇	၄၀၈၄	၉၄၁၆	၁၅၆၄၀၇	၁၄၀၅၁	၁၇၅၁
၂၀၁၁-၁၂	၁၄၀၈၈	၃၀၉၇	၄၇၀၆	၁၀၄၉၇	၁၇၆၈၃၉	၁၅၅၀၇	၁၉၆၆
၂၀၁၂-၁၃	၁၄၅၅၉	၃၂၁၁	၅၃၇၀	၁၁၆၀၀	၁၉၆၆၄၁	၁၆၉၄၁	၂၁၈၂
၂၀၁၃-၁၄	၁၅၀၄၆	၃၃၂၁	၆၁၂၄	၁၂၇၂၅	၂၁၉၃၇၇	၁၈၄၄၂	၂၄၄၁
၂၀၁၄-၁၅	၁၅၅၄၃	၃၄၂၆	၆၉၄၅	၁၃၉၃၂	၂၄၄၀၃၀	၂၀၁၂၈	၂၇၃၅
၂၀၁၅-၁၆	၁၆၅၇၄	၃၆၄၁	၈၇၇၀	၁၆၅၄၁	၂၉၆၄၁၃	၂၃၆၆၂	၃၄၆၆
၂၀၁၆-၁၇	၁၆၅၇၁	၃၆၄၁	၈၇၈၆	၁၆၅၂၄	၂၉၆၂၆၇	၂၃၆၃၆	၃၄၅၅

ဇစ်မြစ် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2015, 2017)

မြန်မာနိုင်ငံတွင် တိရစ္ဆာန်မွေးမြူမှုသည် ၂၀၁၆-၁၇ ခုနှစ်မှလွဲ၍ ကျန်နှစ်များတွင် နှစ်စဉ် တိုးတက်လျက်ရှိကြောင်း ဇယားအရတွေ့ရှိရသည်။ ဤသို့တိုးတက်လာခြင်းမှာ အစိုးရက ကျေးရွာရှိ အိမ်ထောင်စုတိုင်းအား တစ်နိုင်မွေးမြူလုပ်ဆောင်နိုင်ရန် တွန်းအားပေးသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ တောင်သူလယ်သမားများနှင့် လုပ်သားများအား နိုင်ငံတော်မှ ပံ့ပိုးမှုကြောင့်လည်း ဖြစ်သည်။ တိရစ္ဆာန်အစားအစာများရရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ မျိုးကောင်းမျိုးသန့်များဖြန့်ဖြူးပေးခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ တိရစ္ဆာန်များတွင်ဖြစ်ပွားတတ်သော ရောဂါများကာကွယ်ကုသမှုများ ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ စားကျက်မြေများတိုးတက်ရရှိအောင် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း ပံ့ပိုးမှုများဆောင်ရွက်ပေးခဲ့သည်။

တနိုင်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းကို အကောင်အထည်ဖော် လုပ်ဆောင်စေခြင်းဖြင့် တောင်သူ လယ်သမားများနှင့် လုပ်သားများအား မတည်အသုံးစရိတ်များစွာမကုန်ကျစေဘဲ ဝင်ငွေတိုးစေခြင်းနှင့် အစားအစာ ပိုမိုရရှိစေခြင်း အကျိုးများဖြစ်ထွန်းစေသည်။ တိရစ္ဆာန်အစာများ လိုသလောက် မှန်မှန် ရရှိစေရန် အထူးလိုအပ်သည်။ တိရစ္ဆာန် မျိုးကောင်းမျိုးသန့်များ ဖြန့်ဖြူးပေးခြင်းဖြင့် အသား၊ ဥနှင့် နို့ထွက်ရှိမှုကိုပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်စေခဲ့သည်။ ရောဂါကာကွယ်ရေးနှင့်ကုသရေးတို့ လုပ်ဆောင် ပေးခြင်းဖြင့်လည်း ရောဂါဘယကြောင့်ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများကျဆင်းလာပြီး ကျန်းမာသန်စွမ်းသည့် တိရစ္ဆာန်များတိုးပွားစေခဲ့သည်။ တိရစ္ဆာန်အစာလိုလောက်စွာရရှိနိုင်ရန် တိရစ္ဆာန်များ စားသုံးရသည့် စားကျက်မြေများတိုးတက်လာရန်လည်း လိုအပ်သည်။ တိရစ္ဆာန်အစားအစာဖူလုံရေးအထောက်အကူ ပြုနိုင်စေရန် အစိုးရက စားကျက်မြေများတိုးချဲ့ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့သည်။

တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းကို ကျေးလက်ဒေသများသာမက နယ်စပ်ဒေသများတွင်ပါ တိုးချဲ့ လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသည်။ ထို့ပြင် သားရေထုတ်လုပ်ပြီး ပြည်ပသို့တင်ပို့ခြင်းဖြင့် နိုင်ငံခြားငွေရရှိနိုင်သော မိကျောင်းမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းကို မြစ်ချောင်း အင်းအိုင်ပေါများသော ဒေသများတွင် ပြည်သူပိုင်နှင့် ပုဂ္ဂလိကပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအဖြစ်ဆောင်ရွက်သည်။ ဇယား (၆. ၈)တွင် ၂၀၁၂-၁၃ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၅-၁၆ ခုနှစ် ကာလအတွင်း မိကျောင်းမွေးမြူမှုအခြေအနေကို တင်ပြထားသည်။

ဇယား(၆.၈) မိကျောင်းမွေးမြူမှုအခြေအနေ

အမျိုးအမည်	ရေတွက်ပုံ	၂၀၁၂-၁၃	၂၀၁၃-၁၄	၂၀၁၄-၁၅	၂၀၁၅-၁၆	၂၀၁၆-၁၇
မိကျောင်းစုစုပေါင်း	ကောင်ရေ	၅၇၀	၅၀၀	၅၁၇	၅၂၉	၅၅၀

ဖော်ပြချက် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2017)

မိကျောင်းမွေးမြူမှု မိကျောင်းသားရေထုတ်လုပ်ပြီး ပြည်ပသို့ တင်ပို့ခြင်းအားဖြင့် နိုင်ငံခြားငွေ ရရှိသည်။

သားငါးကဏ္ဍသည် ပြည်တွင်းစီးပွားရေးအတွက်သာမက ပြည်ပပို့ကုန်အတွက်ပါ အခွင့် အလမ်းကောင်းရှိသောကဏ္ဍ ဖြစ်သည်။ တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းမှ အသား၊ ဥ၊ နို့၊ သားရေ စသည့် တိရစ္ဆာန်နှင့် တိရစ္ဆာန်ထွက်ပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်မှုကို ဇယား (၆. ၉) တွင် ဖော်ပြထားသည်။

တိရစ္ဆာန်နှင့်တိရစ္ဆာန်ထွက်ပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်မှုတိုးတက်လာခြင်းသည် ပြည်တွင်းစားနပ် ရိက္ခာကို ဖူလုံအောင်ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်သည်သာမက တစ်ဦးကျစားသုံးနိုင်မှုကိုလည်း တိုးတက်စေ ပါသည်။ နို့နှင့် နို့ထွက်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်မှု တိုးတက်လာခြင်းသည် ပြည်ပမှနို့ဆီတင်သွင်းမှုကို လျော့ကျ စေသည်။

ယေး(၆.၉) တိရစ္ဆာန်နှင့်တိရစ္ဆာန်ထွက်ပစ္စည်းများထုတ်လုပ်မှု

ခုနှစ်	အသားထုတ်လုပ်မှု (ပိဿာထောင်ပေါင်း)	ဥထုတ်လုပ်မှု (လုံးရေထောင်ပေါင်း)	နို့နှင့် နို့ထွက်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်မှု (ပိဿာထောင်ပေါင်း)
၂၀၁၀-၂၀၁၁	၁၂၃၆၉၉	၇၈၂၇၆၃၆	၉၈၁၆၆၄
၂၀၁၁-၂၀၁၂	၁၂၇၆၆၃၀	၈၅၀၆၅၁၃	၁၀၂၀၀၃၅
၂၀၁၂-၂၀၁၃	၁၃၉၉၉၃၄	၉၀၅၀၃၈၂	၁၁၁၄၁၅၉
၂၀၁၃-၂၀၁၄	၁၅၃၄၄၈၇	၉၈၇၁၆၂၉	၁၂၀၂၁၄၇
၂၀၁၄-၂၀၁၅	၁၇၀၄၁၆၁	၁၀၇၆၆၁၅၀	၁၃၂၅၇၄၃
၂၀၁၅-၂၀၁၆	၁၈၃၁၆၁၇	၁၁၆၁၆၅၁၅	၁၄၅၅၀၄၅
၂၀၁၆-၂၀၁၇	၁၈၆၀၉၀၂	၁၂၃၁၈၂၂၀	၁၄၈၇၉၁၂

အရစ်မြစ် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2015, 2017)

အဓိကအချက်များ

- ▶ သားငါးကဏ္ဍတွင် တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေး၊ ငါးမွေးမြူရေးနှင့် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းတို့ပါဝင်သည်။
- ▶ တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေးကဏ္ဍမှ စားသုံးသူများအတွက် အသားများ၊ ဥများ၊ နို့ထွက်ပစ္စည်းများ၊ လယ်ယာနှင့် သစ်တောကဏ္ဍများအတွက် ခိုင်းကျွဲ၊ ခိုင်းနွားကဲ့သို့သော ခိုင်းစရာတိရစ္ဆာန်များ၊ စက်မှုလုပ်ငန်းများအတွက် ကုန်ကြမ်းများနှင့် ပို့ကုန်အဖြစ်တင်ပို့ရန် သားရေနှင့် ငှက်မွေးတောင်များကိုထုတ်လုပ်ပေးသည်။
- ▶ တနိုင်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းကို အကောင်အထည်ဖော်လုပ်ဆောင်စေခြင်းဖြင့် တောင်သူလယ်သမားများနှင့် လုပ်သားများအား မတည်အသုံးစရိတ်များစွာ မကုန်ကျစေဘဲ ဝင်ငွေတိုးစေခြင်းနှင့် အစားအစာပိုမိုရရှိစေခြင်း အကျိုးများဖြစ်ထွန်းစေသည်။

၆.၆။ ရေလုပ်ငန်း

မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ရေလုပ်ငန်းသည်လည်း အလွန်အရေးပါလှသည်။ မြန်မာ့လူဦးရေအများစုသည် မြစ်၊ ချောင်း၊ အင်း၊ အိုင်၊ ပင်လယ်ကမ်းနားစသည့် ငါးဖမ်းခြင်းလုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်နိုင်သည့် ဒေသများတွင်နေထိုင်ကြသည်။ ငါးနှင့် ငါးမှထုတ်လုပ်သော ငါးပိ၊ ငါးခြောက်၊ ငံပြာရည် စသည်တို့သည် မြန်မာတို့၏အစားအစာများတွင် အဓိကအားဖြင့်ပါဝင်သည်။ ငါးနှင့် ပုစွန်၊ အခြားရေထွက်ပစ္စည်းများကိုလည်း ပြည်ပသို့တင်ပို့ရောင်းချလျက်ရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင်ထုတ်လုပ်သော ငါး၊ ပုစွန်များကို ရေချိုနှင့် ရေငန်ငါး၊ ပုစွန်ထုတ်လုပ်မှုဟူ၍ ခွဲခြားနိုင်သည်။ ရေချိုငါး၊ ပုစွန်များတွင် မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများ၊ အင်းအိုင်ငှားရမ်းလုပ်ကိုင်မှုများမှ ရရှိသောငါး၊ ပုစွန်များ ပါဝင်သည်။ ရေချိုငါး၊ ပုစွန်ထုတ်လုပ်မှုတွင် မြစ်၊ ချောင်းများ မှ ဖမ်းဆီး ထုတ်လုပ်မှုသည် အများဆုံးဖြစ်သည်။ မွေးမြူရေးကန်မှ ထုတ်လုပ်မှုသည် ဒုတိယအများဆုံးဖြစ်၍ အင်းအိုင် များမှထုတ်လုပ်မှုသည် တတိယအများဆုံးဖြစ်သည်။ နှစ်အလိုက်ထုတ်လုပ်မှုကို လေ့လာပါက နှစ်စဉ် တိုးတက်လျက်ရှိသောကြောင့် တိုးတက်လာသောလူဦးရေအတွက် ပိုမိုထုတ်လုပ်လာနိုင်သည်ဟု သုံးသပ်နိုင်သည်။ ဇယား(၆. ၁၀) တွင် ရေချိုငါး၊ ပုစွန်ထုတ်လုပ်မှုကို ဖော်ပြထားသည်။

ဇယား(၆.၁၀) ရေချိုငါး၊ ပုစွန်ထုတ်လုပ်မှုပိဿာ(ထောင်ပေါင်း)

ခုနှစ်	မွေးမြူရေးကန်	အင်းအိုင်	မြစ်ချောင်း	စုစုပေါင်း ရေချိုငါး၊ ပုစွန် ထုတ်လုပ်မှု
၂၀၁၀-၂၀၁၁	၅၀၈၂၅၄	၁၅၃၀၂၅	၅၅၈၈၂၈	၁၂၂၀၁၀၇
၂၀၁၁-၂၀၁၂	၅၅၀၅၂၁	၁၇၃၀၈၆	၅၉၀၂၃၈	၁၃၁၃၈၄၅
၂၀၁၂-၂၀၁၃	၅၆၉၁၅၂	၁၇၇၅၉၃	၆၂၀၃၃၈	၁၃၆၇၀၈၃
၂၀၁၃-၂၀၁၄	၅၉၀၄၂၂	၁၈၆၄၃၈	၆၅၉၃၃၂	၁၄၃၆၁၆၂
၂၀၁၄-၂၀၁၅	၆၁၂၁၆၈	၁၉၃၁၂၇	၇၀၂၈၈၄	၁၅၀၈၁၇၉
၂၀၁၅-၂၀၁၆	၆၂၁၂၂၈	၂၀၇၄၁၁	၇၆၀၅၈၃	၁၅၈၉၂၂၂
၂၀၁၆-၂၀၁၇	၆၄၂၂၁၅	၂၀၇၇၄၂	၇၆၆၁၈၆	၁၆၁၆၁၄၃

အာရ်မြစ် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2015, 2017)

ထို့ပြင် ပင်လယ်ကမ်းနီး၊ ကမ်းဝေးဒေသများမှရေငန်ငါးများကိုလည်း ထုတ်လုပ်သည်။ ရေငန်ငါးထုတ်လုပ်မှုအခြေအနေကို ဇယား(၆. ၁၁) တွင် ဖော်ပြထားသည်။ ရေငန်ငါးထုတ်လုပ်မှုတွင် ကမ်းဝေးထုတ်လုပ်မှုက ကမ်းနီးထုတ်လုပ်မှုထက် ပိုမိုကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရသည်။

ဇယား(၆.၁၁) ရေငန်ငါးထုတ်လုပ်မှု(ပိသာထောင်ပေါင်း)

ခုနှစ်	ကမ်းနီး	ကမ်းဝေး	စုစုပေါင်း ရေငန်ငါး၊ ပုစွန်ထုတ်လုပ်မှု
၂၀၁၀-၂၀၁၁	၄၉၁၃၃၄	၈၃၆၅၉၆	၁၃၂၇၉၃၀
၂၀၁၁-၂၀၁၂	၅၂၈၅၇၈	၉၀၀၀၁၀	၁၄၂၈၅၈၈
၂၀၁၂-၂၀၁၃	၅၆၂၈၁၀	၉၅၈၂၉၉	၁၅၂၁၁၀၉
၂၀၁၃-၂၀၁၄	၆၁၂၂၉၂	၁၀၄၂၅၅၁	၁၆၅၄၈၄၃
၂၀၁၄-၂၀၁၅	၆၄၆၇၂၂	၁၁၀၁၁၇၆	၁၇၄၇၈၉၈
၂၀၁၅-၂၀၁၆	၆၇၉၀၂၁	၁၁၅၆၁၇၀	၁၈၃၅၁၉၁
၂၀၁၆-၂၀၁၇	၆၈၈၀၁၀	၁၁၇၁၄၇၇	၁၈၅၉၄၈၇

အရင်းမြစ်။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2015, 2017)

ရေချိုနှင့် ရေငန်ငါး၊ ပုစွန်ထုတ်လုပ်မှုများမှာ ၂၀၁၀-၂၀၁၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွင်း တိုးတက်လာသည်။ စုစုပေါင်း ငါး၊ ပုစွန် ထုတ်လုပ်မှု၏ ၃၅. ၆ ရာခိုင်နှုန်းကို ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးမှ ထုတ်လုပ်ပေးနေပြီး အများဆုံးဖြစ်သည်။ ဒုတိယအများဆုံး ထုတ်လုပ်သောဒေသမှာ တနင်္သာရီတိုင်း ဒေသကြီးဖြစ်ပြီး စုစုပေါင်းထုတ်လုပ်မှုတွင် ၃၁. ၁ ရာခိုင်နှုန်း ပါဝင်သည်။

ငါးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းအတွက် ငါးသားပေါက်များနှင့် ငါးမွေးကန်များ လိုအပ်သည်။ ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနမှ ၂၀၁၂-၁၃ ခုနှစ်တွင် ငါးကန်ဧရိယာ ၄၄၈၆၀၈ ဧကကို ငါးကန်များ ဆောက်လုပ်မွေးမြူခဲ့ပြီး နှစ်စဉ်တိုးချဲ့ဆောက်လုပ်ပေးခြင်းဖြင့် ၂၀၁၆-၁၇ ခုနှစ်တွင် ငါးကန်ဧရိယာ ၄၈၉၃၈၂ ဧက ရှိလာသည်။ ရေငန်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းအတွက်လည်း ငါးဖမ်းရေယာဉ်နှင့် ကိရိယာများ လိုအပ်ရာ ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနသည် ခေတ်မီသိပ္ပံနည်းကျသောကိရိယာများကို ဖြည့်ဆည်းရန် လိုအပ်သည်။

ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနသည် ငါးဖမ်းရေယာဉ်များအတွက် ဒီဇယ်ဆီများ၊ ဖမ်းပြီးငါးများကို သိုလှောင်ထားရန် ရေခဲနှင့်ဆားများ၊ ငါးဖမ်းပိုက်များ၊ ငါးဖမ်းရေယာဉ်များ ပြင်ဆင်ထိန်းမှုများ လိုအပ်သည်။ ငါးများသိုလှောင်ထားနိုင်သည့် အအေးခန်းများလည်းလိုအပ်သည်။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပင်လယ်ရေပြင်ပိုင်နက်ဥပဒေအရ မြန်မာ့ရေပိုင်နက်သည် ၁၂ မိုင်ရှိပြီး ပင်လယ်ရေပြင်ပိုင်နက် သီးသန့်စီးပွားရေးဇုန်သည် ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းမှ မိုင် ၂၀၀ အထိ သတ်မှတ်ထားသဖြင့် ရေပေါ်ရေအောက်သယံဇာတပေါကြွယ်ဝပေသည်။ ရေငန်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းကိုလည်း တိုးချဲ့ဆောင်ရွက်ရန် အလားအလာကောင်းများစွာရှိပေသည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထုတ်လုပ်သောငါး၊ ပုစွန်များကို ရေချို၊ ရေငန်ငါး၊ ပုစွန် ထုတ်လုပ်မှုဟု ခွဲခြားနိုင်သည်။
- ▶ ရေချိုငါး၊ ပုစွန်များတွင် မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများမှငါး၊ ပုစွန်များနှင့် အင်းအိုင်များ ငှားရမ်းလုပ်ကိုင်မှုမှ ရရှိသောငါး၊ ပုစွန်များစသည်တို့ ပါဝင်သည်။
- ▶ ရေချိုငါး၊ ပုစွန်ထုတ်လုပ်မှုတွင် မွေးမြူရေးကန်မှ ထုတ်လုပ်မှုသည်အများဆုံးဖြစ်သည်။
- ▶ ငါး၊ ပုစွန် ထုတ်လုပ်မှုတွင် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးမှ အများဆုံးထုတ်လုပ်ပေးနေပြီး ဒုတိယအများဆုံး ထုတ်လုပ်သောဒေသမှာ တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးဖြစ်သည်။
- ▶ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပင်လယ်ရေပြင်ပိုင်နက်ဥပဒေအရ မြန်မာ့ရေပိုင်နက်သည် ၁၂ မိုင် ရှိပြီး ပင်လယ်ရေပြင်ပိုင်နက် သီးသန့်စီးပွားရေးဇုန်သည် ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းမှ မိုင် ၂၀၀ အထိ သတ်မှတ်ထားသဖြင့် ရေပေါ်ရေအောက်သယံဇာတ ပေါကြွယ်ဝပေသည်။

နိဂုံး

ဤအခန်းကိုလေ့လာခြင်းဖြင့် ယခင်က မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအဆောက်အအုံပုံသဏ္ဍာန်သည် လယ်ယာနှင့် သားငါးကဏ္ဍများပေါ်တွင် အများဆုံးတည်မှီခဲ့သည်။ GDP တွင် လယ်ယာနှင့် သားငါးကဏ္ဍများပါဝင်သည့် အချိုးအစားအများဆုံးဖြစ်ခဲ့ပြီး အရေးပါသော နိုင်ငံခြားပို့ကုန်ထုတ်ပေးနိုင်သည့်ကဏ္ဍများလည်းဖြစ်သည်။ သို့သော် ယခုအခါ နိုင်ငံ၏စီးပွားရေးအဆောက်အအုံပုံသဏ္ဍာန်ပြောင်းလဲလာပြီး ပါဝင်သည့်အချိုးအစား အများဆုံးမဟုတ်သော်လည်း ထုတ်လုပ်မှုပမာဏမှာမူ တိုးတက်လျက်ရှိကြောင်း လေ့လာနိုင်သည်။

လေ့ကျင့်ခန်းများ

- ၁။ အောက်ပါမေးခွန်းများကို မှား မှန် ရွေးပါ။
- (က) လယ်ယာကဏ္ဍ နှင့် သားငါးကဏ္ဍ တို့သည် ယေဘုယျအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အစားအစာလိုအပ်ချက် အားလုံးနီးပါးကို ဖြည့်စွမ်းပေးနိုင်သည်။
- (ခ) မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဓိကစိုက်ပျိုးသီးနှံမှာ ပဲမျိုးစုံဖြစ်သည်။

- (ဂ) မြန်မာနိုင်ငံစီးပွားရေးအဆောက်အအုံ တိုးတက်မှုတွင်အရေးပါသော မတည်အရင်းအနှီး ကိရိယာများ၊ ကုန်ကြမ်းများနှင့် စားသုံးကုန်စည်များကို လယ်ယာကဏ္ဍ၏ ပို့ကုန်များ တင်ပို့ ရောင်းရငွေများဖြင့် ဝယ်ယူရသည်။
- (ဃ) ရေချိုငါး၊ ပုစွန်ထုတ်လုပ်မှုတွင် မြစ်ချောင်းများမှ ထုတ်လုပ်မှုသည် အများဆုံးဖြစ်ပါသည်။
- (င) ရေငန်ငါးထုတ်လုပ်မှုတွင် ကမ်းဝေးထုတ်လုပ်မှုက ကမ်းနီးထုတ်လုပ်မှုထက် ပိုမိုထုတ်လုပ် နိုင်ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။
- (စ) ပဲမျိုးစုံအနက် မတ်ပဲ၊ ပဲတီစိမ်း နှင့် ပဲစင်းငုံတို့သည် အရေးအပါဆုံးဖြစ်သည်။

- ၂။ အောက်ပါကွက်လပ်များကိုဖြည့်ပါ။
- (က) မြေ၊ ရေ၊ လုပ်သား ၊ မျိုးစေ့၊ ခိုင်းကျွဲနွား၊ လယ်ယာသုံးစက်ကိရိယာ၊ ဓာတ်မြေဩဇာ၊ ပိုးသတ်ဆေးနှင့် စိုက်ပျိုးစရိတ်ငွေတို့သည် လယ်ယာကဏ္ဍ၏အဓိက -----များ ဖြစ်သည်။
  - (ခ) ၂၀၁၀-၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် အသားတင်စိုက်ပျိုးမြေစုစုပေါင်း၏-----ရာခိုင်နှုန်း သည် ရေသွင်းစိုက်ပျိုးသည့် ဧရိယာဖြစ်သည်။
  - (ဂ) ----- အသုံးပြုခြင်းသည် သီးနှံအထွက်တိုးစေသော်လည်း မြေဆီလွှာ အသုံးပြု သူများနှင့် စားသုံးသူများတွင် အခြားသောဘေးထွက်ဆိုးကျိုးများ ကျရောက်နိုင်ပါသည်။
  - (ဃ) သဘာဝမြေဩဇာများမှာ သစ်ရွက်စိမ်း၊ တိရစ္ဆာန်တို့၏ ----- များမှ ရရှိနိုင် ပါသည်။
  - (င) မျိုးစေ့၊ ဓာတ်မြေဩဇာ၊ ပိုးသတ်ဆေး၊ ဒီဇယ်ဝယ်ယူရန်နှင့် လုပ်အားခပေးရန် ချေးပေးသော ချေးငွေများကို -----ဟုခေါ်သည်။
  - (စ) တိရစ္ဆာန်နှင့် တိရစ္ဆာန်ထွက်ပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်မှုတိုးတက်လာခြင်းသည် ပြည်တွင်း စားနပ် ရိက္ခာကို ဖူလုံအောင်ဖြည့်စွမ်းပေးနိုင်ရုံသာမက ----- ကိုလည်း တိုးတက် စေပါသည်။
  - (ဆ) ငါးမွေးမြူရေးနှင့် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းကို ----- ဟုလည်းခေါ်ပါသည်။

၃။ အဖြေမှန်ရွေးပါ။

- (က) စက်မှုကုန်ကြမ်းထုတ်ကုန်များမှာ (က) ကြက်ပေါင်စေး (ခ) စပါး (ဂ) သဘာဝဓာတ်ငွေ့ တို့ ဖြစ်သည်။
- (ခ) စက်မှုကဏ္ဍမှ လုပ်သားများလိုအပ်မှုကို လယ်ယာကဏ္ဍမှလယ်ယာလုပ်သားများပြောင်းရွှေ့နိုင် သည်ဖြစ်ရာ တောင်သူလယ်သမားများ၏ (က) နည်းပညာ (ခ) ကျွမ်းကျင်မှု (ဂ) ထုတ်လုပ်မှု စွမ်းအား လျင်မြန်စွာတိုးတက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။
- (ဂ) အခြားကဏ္ဍများမှ လယ်ယာကဏ္ဍ၏ ဝယ်ယူမှုကို အုပ်စု (က) နှစ်စု (ခ) သုံးစု (ဂ) လေးစု ခွဲခြားနိုင်ပါသည်။
- (ဃ) (က) ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး (ခ) ရခိုင်ပြည်နယ် (ဂ) တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး မှ စုစုပေါင်း ငါး ပုစွန် အများဆုံးထုတ်လုပ်ပေးနေပါသည်။
- (င) အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပင်လယ်ရေပြင်ပိုင်နက်ဥပဒေအရ မြန်မာ့ရေပိုင်နက်သည် ၁၂ မိုင် ရှိပြီး ပင်လယ်ရေပြင်ပိုင်နက် သီးသန့်စီးပွားရေးဇုန်သည် ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းမှ (က) မိုင် ၁၅၀ (ခ) မိုင် ၂၀၀ (ဂ) မိုင် ၂၅၀ သတ်မှတ်ထားပါသည်။

၄။ အောက်ပါမေးခွန်းများကိုဖြေဆိုပါ။

- (က) မြန်မာ့လယ်ယာထွက်ကုန်များအနက် မည်သည့်သီးနှံသည် အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်သည်ကို ဖော်ပြ၍ ယင်းသီးနှံ၏စိုက်ပျိုးဧရိယာနှင့် အထွက်ကို ဆွေးနွေးဖော်ထုတ်ပြပါ။
- (ခ) လယ်ယာကဏ္ဍသည် အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍများနှင့် မည်သို့ဆက်စပ်လျက်ရှိသည်ကို ဥပမာ များဖြင့် ကိုးကားတင်ပြပါ။
- (ဂ) ရေလုပ်ငန်းဆိုသည်မှာအဘယ်နည်း။ ယင်းလုပ်ငန်းအကြောင်းကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ မည်သည့် ဒေသများတွင် လုပ်ကိုင်နေကြောင်းရှင်းလင်းဖြေဆိုပါ။
- (ဃ) ယခုအခါ လယ်ယာနှင့်သားငါးကဏ္ဍများသည် နိုင်ငံ၏စီးပွားရေးအဆောက်အအုံတွင် ပါဝင်မှု အချိုးအစားအများဆုံး မဟုတ်သော်လည်း ထုတ်လုပ်မှုပမာဏတိုးတက်လျက်ရှိနေခြင်းသည် အဘယ်ကြောင့်ဟု သင်ထင်သနည်း။ သင်၏ထင်မြင်ယူဆချက်ကို အချက် ၃ ချက်ခန့်ဖြင့် ဝေဖန်သုံးသပ်ပြပါ။

အခန်း(၇)
မြန်မာနိုင်ငံ၏ သစ်တောကဏ္ဍ
Forestry Sector of Myanmar

နိဒါန်း

သစ်တောသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏အရေးပါသော သဘာဝသယံဇာတတစ်ခုဖြစ်သည်။ မြန်မာ့ ကျွန်းသစ်သည် အဖိုးတန်သစ်မျိုးတစ်ခုဖြစ်ပြီး နိုင်ငံတကာဈေးကွက်တွင် မြန်မာ့ပို့ကုန်၏ အဓိက ပို့ကုန်အဖြစ် တွင်ကျယ်စွာတင်ပို့ရောင်းချနိုင်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် သစ်တောကဏ္ဍသည် နိုင်ငံ၏စီးပွား ရေးတွင် အရေးပါသောကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်သည့်အတွက် သစ်တောကဏ္ဍ၏ အဓိကထုတ်ကုန်များ၊ သွင်းအားစုများ၊ အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍများနှင့် ဆက်စပ်မှုများ စသည်ဖြင့် ရှင်းလင်းသွားမည်။

ဤအခန်းနှင့်ပတ်သက်၍ သင်သိရှိပြီးသောအကြောင်းအရာ

(What you have already known to this chapter)

- အခန်း(၅)တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏စီးပွားရေးအဆောက်အအုံပုံသဏ္ဍာန်နှင့်စီးပွားရေးကဏ္ဍ အသီးသီးမှ တိုင်းပြည်၏ထုတ်ကုန်များကိုလေ့လာသိရှိခဲ့သည်။ ယင်းကဏ္ဍအသီးသီးတွင် သစ်တောကဏ္ဍမှ စုစုပေါင်းထုတ်လုပ်မှုတွင် ပါဝင်ပမာဏကို အကျဉ်းမျှသိရှိပြီးဖြစ်သည်။

ဤအခန်းပြီးလျှင် ဆောင်ရွက်နိုင်မည့်အကြောင်းအရာ

(After studying this chapter, you will be able to do the followings:)

- မြန်မာနိုင်ငံသစ်တောကဏ္ဍ၏ စုစုပေါင်းထုတ်လုပ်မှုပမာဏ၊ သစ်တောထွက်ထုတ်ကုန်များ၏ ထုတ်လုပ်မှုပမာဏ၊ အသုံးပြုသောသွင်းအားစုများကို ရှင်းပြတတ်ပြီး အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍ များနှင့် ဆက်စပ်ပုံ၊ မြန်မာ့စီးပွားရေးတွင်အရေးပါပုံတို့ကို ဝေဖန်သုံးသပ်နိုင်မည်။

၇.၁။ သစ်တောကဏ္ဍ၏အရေးပါမှု

(The Role of Forestry Sector)

သစ်တောကဏ္ဍသည် နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးတွင် အရေးပါသောကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်ပြီး သစ်တော ထွက်ပစ္စည်းများ နိုင်ငံခြားသို့တင်ပို့မှုသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏နိုင်ငံခြားငွေရရှိရာ ဇာစ်မြစ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ဗြိတိသျှကိုလိုနီခေတ်တွင်ပင် နိုင်ငံခြားသားများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏အဖိုးတန်သစ်များကို အလွန် အမင်းတပ်မက်ကြသည်။ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာတတိယစစ်ဖြစ်ရခြင်း၏ အကြောင်းရင်းများအနက် ကျွန်းသစ်ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ မြန်မာဘုရင်နှင့် ဗြိတိသျှပိုင်သစ်ကုမ္ပဏီတို့ မပြေမလည် မကျေမနပ်ဖြစ်ခြင်းသည်လည်း အကြောင်းရင်းတစ်ခုဖြစ်ခဲ့သည်။

မြန်မာ့သစ်တောသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏စီးပွားရေးတွင် အလွန်အရေးပါကြောင်းကို သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှု၊ သစ်တောဧရိယာ၊ သစ်တောထုတ်ကုန်များ၊ ပို့ကုန်များ စသည်ဖြင့် လေ့လာနိုင်သည်။ ၂၀၁၆-၁၇ ခုနှစ်တွင်မြန်မာနိုင်ငံ၏ စုစုပေါင်းမြေဧရိယာစတုရန်းမိုင် ၂၆၁၂၈ တွင် သစ်တောဧရိယာမှာ ၁၁၀၀၁၈ စတုရန်းမိုင်ဖြစ်၍ စုစုပေါင်းမြေဧရိယာ၏ ၄၂. ၁၁ရာခိုင်နှုန်းသည် သစ်တောများဖြင့်ဖုံးလွှမ်းလျက်ရှိသည်။ ဇယား(၇. ၁)တွင် သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှုအခြေအနေကို ဖော်ပြထားသည်။

ဇယား(၇.၁) သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှုအခြေအနေ(စတုရန်းမိုင်)

ခုနှစ်	သစ်တောဧရိယာ	သစ်တောဧရိယာ (% ၏စုစုပေါင်းမြေဧရိယာ)
၂၀၀၉-၂၀၁၀	၁၂၃၈၇၂	၄၇. ၄၂
၂၀၁၀-၂၀၁၁	၁၂၂၆၇၇	၄၆. ၉၆
၂၀၁၁-၂၀၁၂	၁၂၀၅၆၇	၄၆. ၁၅
၂၀၁၂-၂၀၁၃	၁၁၈၄၅၇	၄၅. ၃၄
၂၀၁၃-၂၀၁၄	၁၁၆၃၄၇	၄၄. ၅၄
၂၀၁၄-၂၀၁၅	၁၁၄၂၃၇	၄၃. ၇၃
၂၀၁၅-၂၀၁၆	၁၁၂၁၂၇	၄၂. ၉၂
၂၀၁၆-၂၀၁၇	၁၁၀၀၁၈	၄၂. ၁၁

ဖော်ပြချက်။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2017)

မြန်မာ့သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှုဧရိယာမှာ ၂၀၀၉-၂၀၁၀ ခုနှစ်မှစ၍ နှစ်စဉ်လျော့နည်းလျက် ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ နှစ်စဉ်တိုးတက်လာသောလူဦးရေကြောင့် လူနေအိမ်များတိုးချဲ့ဆောက်လုပ် လာခြင်း၊ စိုက်ပျိုးမြေတိုးချဲ့ခြင်း၊ သစ်ထုတ်လုပ်မှုများပြားခြင်းတို့ကြောင့် သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှုမှာ နှစ်စဉ် လျော့နည်းလာခြင်းဖြစ်သည်။

ထို့ပြင် သစ်တောထိန်းသိမ်းထားမှုဧရိယာကိုလည်း ဇယား(၇. ၂)တွင်ဖော်ပြထားပါသည်။

ဇယား(၇.၂) သစ်တောထိန်းသိမ်းမှုအခြေအနေ(စတုရန်းမိုင်)

ခုနှစ်	စုစုပေါင်း မြေဧရိယာ	ကြိုးဝိုင်းသစ်တောနှင့် ကြိုးပြင်ကာကွယ်တော	သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေ	စုစုပေါင်း
၂၀၀၉-၁၀	၂၆၁၂၈	၆၃၀၄၈. ၈၆	၁၀၂၇၅. ၅၃	၇၃၃၂၄. ၃၉
၂၀၁၀-၁၁	၂၆၁၂၈	၆၂၇၄၈. ၉၅	၁၄၆၃၁. ၁၇	၇၇၄၈၀. ၁၂
၂၀၁၁-၁၂	၂၆၁၂၈	၆၃၉၇၆. ၈၉	၁၄၆၃၁. ၁၄	၇၈၆၀၈. ၀၃
၂၀၁၂-၁၃	၂၆၁၂၈	၆၄၂၄၃. ၀၃	၁၄၆၃၁. ၁၁	၇၈၈၇၄. ၁၄
၂၀၁၃-၁၄	၂၆၁၂၈	၆၄၆၈၉. ၂၂	၁၄၆၄၂. ၄၇	၇၉၃၃၁. ၆၉
၂၀၁၄-၁၅	၂၆၁၂၈	၆၅၃၁၉. ၂၉	၁၅၀၂၁. ၆၆	၈၀၃၄၀. ၉၅
၂၀၁၅-၁၆	၂၆၁၂၈	၆၅၅၅၂. ၁၄	၁၅၀၁၁. ၆၁	၈၀၂၆၃. ၇၅
၂၀၁၆-၁၇	၂၆၁၂၈	၆၅၅၂၈. ၇၁	၁၅၁၂၇. ၆၁	၈၀၆၅၆. ၃၂

ဇစ်မြစ် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2017)

အထက်ဖော်ပြပါဇယား(၇. ၁)အရ မြန်မာနိုင်ငံ၏စုစုပေါင်းမြေဧရိယာတွင် သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှုမှာ စုစုပေါင်းမြေဧရိယာ၏ ၄၂. ၁၁ ရာခိုင်နှုန်းရှိပြီး ယင်းသစ်တောများကို သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သစ်တောဦးစီးဌာနမှ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရာတွင် ကြိုးဝိုင်းသစ်တော၊ ကြိုးပြင်ကာကွယ်တောနှင့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေဟူ၍ အပိုင်းများ ခွဲခြားကာ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သည်။ ၂၀၁၆-၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ကြိုးဝိုင်း သစ်တောနှင့်ကြိုးပြင်ကာကွယ်တောဧရိယာမှာ ၆၅၅၂၈. ၇၁ စတုရန်းမိုင်နှင့် သဘာဝ ထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေတွင် ၁၅၁၂၇. ၆၁ စတုရန်းမိုင်၊ စုစုပေါင်း ၈၀၆၅၆. ၃၂ စတုရန်းမိုင်ရှိ၍ မြန်မာနိုင်ငံမြေ ဧရိယာ၏ ၃၀. ၈၈ ရာခိုင်နှုန်း၊ စုစုပေါင်းသစ်တောဧရိယာ၏ ၇၃. ၃၁ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်သည်။ သဘာဝ ထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေဆိုသည်မှာ သိပ္ပံကြိုးဝိုင်း၊ အမျိုးသားဥယျာဉ်၊ အဏ္ဏဝါအမျိုးသားဥယျာဉ်၊ သဘာဝကြိုးဝိုင်း၊ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်ဘေးမဲ့တော၊ ဘူမိရုပ်သွင်ထူးခြားသည့်နယ်မြေနှင့် ဒေသခံ အစုအဖွဲ့သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများကို စုပေါင်းထားခြင်းဖြစ်သည်။

နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် သစ်တောပြုန်းတီးမှုကိုကာကွယ်ရန် အဓိကထားဆောင်ရွက်လျက် ရှိသည်။ သစ်တောစိုက်ခင်းများပြုစုပျိုးထောင်ခြင်း၊ အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်ရေး စိုက်ခင်းများ ပြုစုပျိုးထောင်ခြင်းများအပြင် သဘာဝတောများကိုထိန်းသိမ်းပြုစုပျိုးထောင်ရန် သစ်တောကဏ္ဍ အတွက် ရည်မှန်းချက်များ၊ ပေါ်လစီများချမှတ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ သစ်တောကဏ္ဍနှင့် ပတ်သက်သည့် ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကိုလည်း သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ မြန်မာ့သစ်တောများသည် အဖိုးတန်သဘာဝသယံဇာတ အရင်းအမြစ်များတွင် တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သည်။
- ▶ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေဆိုသည်မှာ သိပ္ပံကြိုးဝိုင်း၊ အမျိုးသားဥယျာဉ်၊ အဏ္ဏဝါအမျိုးသားဥယျာဉ်၊ သဘာဝကြိုးဝိုင်း၊ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်ဘေးမဲ့တော၊ ဘူမိရုပ်သွင်ထူးခြားသည့်နယ်မြေနှင့် ဒေသခံအစုအဖွဲ့ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများကို စုပေါင်းထားခြင်းဖြစ်သည်။

၇.၂။ သစ်တောကဏ္ဍ၏ အဓိကထုတ်ကုန်များ

(Principal Products of the Forestry Sector)

သစ်တောကဏ္ဍ၏အဓိကထုတ်ကုန်မှာ ကျွန်းသစ်နှင့် သစ်မာဖြစ်ပြီး အခြားသစ်တောထွက်ပစ္စည်းများလည်း ထွက်ရှိသည်။ ၂၀၁၆-၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် သစ်တောကဏ္ဍ၏ ထုတ်ကုန်တန်ဖိုးမှာ ဈေးကွက်ဈေးနှုန်းအရ ကျပ်သန်းပေါင်း ၅၈၇၂၆.၈ ဖြစ်၍ စုစုပေါင်းပြည်တွင်းထုတ်ကုန် GDP ၏ ၀.၀၇ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်သည်။

သစ်တောလုပ်ငန်းသည် လယ်ယာ၊ သားငါးလုပ်ငန်းများနည်းတူ မြန်မာနိုင်ငံကျေးလက်ဒေသများ၏ အရေးပါသော ကျောထောက်နောက်ခံ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများသည် အဖိုးတန်ပို့ကုန်အဖြစ် တင်ပို့ရောင်းချနိုင်သည်သာမက အိမ်ရာအဆောက်အဦများ ဆောက်လုပ်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ လယ်ယာသုံးကိရိယာများ ပြုလုပ်ရာတွင်လည်းကောင်း ကုန်ကြမ်းများအဖြစ် အသုံးပြုနိုင်သည်။ ထင်း၊ မီးသွေး၊ ရှားစေး၊ အင်တွဲ၊ ပွဲလျက်၊ သနပ်ခါး၊ ထင်းရှူးဆီ၊ ပျားရည်၊ ပျားဖယောင်း၊ ကညင်ဆီ၊ လင်းနို့ချေး၊ ငှက်သိုက်၊ ချိပ်၊ သစ်ခွပန်းစသည်တို့သည်လည်း အရေးပါသော သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများဖြစ်သည်။

သစ်တောကဏ္ဍ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် သစ်တောထွက်ကုန်ပစ္စည်းများ၏ ဈေးကွက်အခွင့်အလမ်းများပွင့်လာစေရန်နှင့် ဈေးကွက်ကျယ်ပြန့်လာစေရန် သစ်တောများထိန်းသိမ်းခြင်းလုပ်ငန်းကိုဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ မြန်မာ့သစ်တောများသည် ပြည်သူများ၏လူနေမှုကို မြင့်မားစေရုံသာမက သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးကို အထောက်အကူပြုသည်။

ဇယား(၇.၃)တွင် ကျွန်းသစ်နှင့် သစ်မာထုတ်လုပ်မှုများကို ဖော်ပြထားသည်။

ဇယား(၇.၃) ကျွန်းသစ်နှင့်သစ်မာထုတ်လုပ်မှု

ခုနှစ်	ကျွန်းသစ်		သစ်မာ		စုစုပေါင်း	
	ကုဗတန်	တိုးတက်မှုနှုန်း	ကုဗတန်	တိုးတက်မှုနှုန်း	ကုဗတန်	တိုးတက်မှုနှုန်း
၂၀၁၀-၁၁	၂၃၂၅၁၇	-	၁၂၉၇၈၈၅	-	၁၅၃၀၄၀၂	-
၂၀၁၁-၁၂	၃၀၀၀၈၃	၂၉. ၀၅%	၁၅၅၈၁၀၄	၂၀. ၀၅%	၁၈၅၈၁၈၇	၂၁. ၄၀%
၂၀၁၂-၁၃	၃၂၉၃၁၅	၉. ၇၄%	၁၂၈၄၄၂၄	(-)၁၇. ၅၆%	၁၆၁၃၇၃၉	(-)၁၃. ၁၆%
၂၀၁၃-၁၄	၁၂၈၂၂၀	(-)၆၁. ၀၆%	၆၁၃၅၂၇	(-)၅၂. ၂၃%	၇၄၁၇၄၇	(-)၅၄. ၀၄%
၂၀၁၄-၁၅	၇၀၈၂၆	(-)၄၄. ၇၆%	၆၂၁၂၄၀	၁. ၂၆%	၆၉၂၀၆၆	(-)၆၆. ၉၈%
၂၀၁၅-၁၆	၅၀၇၈၆	(-)၂၈. ၂၉%	၄၇၃၈၀၂	(-)၂၃. ၇၃%	၅၂၄၅၈၈	(-)၂၄. ၂၀%

ဖော်ပြချက် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2017)

ဇယား(၇. ၃)အရ ကျွန်းသစ်ထုတ်လုပ်မှုမှာ ၂၀၁၀-၁၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၂-၁၃ ခုနှစ်အထိ တိုးတက်လာသော်လည်း ယင်းနောက်ပိုင်းတွင် နှစ်စဉ်ကျဆင်းလျက်ရှိသည်ကိုလည်းကောင်း၊ သစ်မာ ထုတ်လုပ်မှုသည် ၂၀၁၀-၁၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၁-၁၂ ခုနှစ်တွင် တိုးတက်သော်လည်း ၂၀၁၃-၁၄ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၄-၁၅ ခုနှစ်တွင် နှစ်စဉ်ကျဆင်းလျက်ရှိပြီး ၂၀၁၅-၁၆ ခုနှစ်တွင် အနည်းငယ်ပြန်တက်လာကာ ၂၀၁၆-၁၇ ခုနှစ်တွင်မူ ကျဆင်းကြောင်းကိုလည်းကောင်းတွေ့ရှိရသည်။ သစ်ထုတ်လုပ်မှုသည် အချိန်ကာလအတန်ကြာ ထုတ်လုပ်ရသည့်အပြင် သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှုဧရိယာ ကျဆင်းလာသည်နှင့်အမျှ သစ်ထုတ်လုပ်မှုသည်လည်း ကျဆင်းလာခြင်းဖြစ်ကြောင်း ချိန်ထိုးလေ့လာနိုင်သည်။

သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ (Forest products) သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အရေးပါသောပို့ကုန် တစ်မျိုးဖြစ်သည်။ သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ၏ ပို့ကုန်တန်ဖိုးမှာ ၂၀၁၅-၁၆ ခုနှစ်တွင် ကျပ် သန်းပေါင်း ၁၀၅၀၀၀ ဖြစ်သဖြင့် စုစုပေါင်းပို့ကုန်တန်ဖိုး၏ ၀. ၉၄ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်သည်။

အခြားသစ်တောထွက်ပစ္စည်းများမှာ ထင်း၊ မီးသွေး၊ ဝါး၊ ကြိမ်၊ ဓနိ၊ သက်ငယ်များသည်လည်း အရေးပါသည့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ရှားစေး၊ အင်တွဲ၊ ပွဲလျက်၊ သနပ်ခါး၊ ထင်းရှူး၊ ကညင်ဆီ၊ တာပင်တိုင်ဆီ၊ ပျားရည်၊ ပျားဖယောင်း၊ လင်းနို့ချေး၊ ငှက်သိုက်၊ ပန်း စသည်တို့ကို လည်း ထုတ်လုပ်သည်။

သစ်ထုတ်လုပ်ရေးတွင် အဆင့်များစွာရှိသည်။ ရှေးဦးစွာ သစ်တောဌာနမှ သင့်လျော်သော ကျွန်းသစ်နှင့် သစ်မာအပင်များကိုရွေးချယ်ပြီးသင်းသတ်ရပါသည်။ **သင်းသတ်ခြင်းဆိုသည်မှာ မြေပြင်မှ ပေအနည်းငယ်အမြင့်တွင် ပင်စည်ပတ်လည်ကို အနှစ်ပေါ်အောင် အခေါက်ခွာပေးခြင်း ဖြစ်သည်။ သင်းသတ်ရခြင်းမှာ အပင်ကိုအခြောက်ခံခြင်းဖြစ်သည်။** ကျွန်းပင်များကို သင်းသတ်ပြီး

၃ နှစ်ခန့် ထားရသည်။ သင်းသတ်ပြီး ၃ နှစ်ကြာသောအခါ ကျွန်းပင်ကို ခုတ်လှဲပြီးနောက် သစ်လုံးအဖြစ် ပိုင်းဖြတ်ရသည်။ ခုတ်ပြီးသောသစ်လုံးများကို ဆင်များဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကျွဲများဖြင့်လည်းကောင်း မြစ်ချောင်းနံဘေးသို့ သယ်ယူ၍ မြစ်ချောင်းတစ်လျှောက် သစ်စက်များရှိရာသို့ မျှောချရသည်။

သစ်စက်များက သစ်ခွဲသားအဖြစ် ခွဲစိတ်ပေးသည်။ ကျွန်းသစ်များကို ခုတ်လှဲပြီးသည်မှ သစ်စက်များရှိရာသို့ ရောက်သည်အထိ အနည်းဆုံး ၅ နှစ်ခန့်ကြာသည်ဟု ခန့်မှန်းထားသည်။ ကျွန်းသစ်များကို သင်းသတ်ခြင်းမပြုသေးသည့် ကျွန်းစိုပင်များအနေဖြင့်လည်း ထုတ်ယူသည်။ ကျွန်းစိုများထုတ်ယူခြင်းသည် ထုတ်လုပ်သည့်အချိန်ကို လျော့နည်းစေသော်လည်းထုတ်လုပ်မှုစရိတ်ကို ပိုမိုမြင့်မားစေသည်။ ကျွန်းသစ်မှအပ အခြားသစ်မာများကိုခုတ်ယူရာတွင် သာမန်အားဖြင့် အစိမ်းလိုက်ခုတ်ယူလေ့ရှိသည်။ သစ်မာများကို ခုတ်လှဲပြီးသောအခါ ကျွန်းသစ်ကဲ့သို့ပင် ဆင်၊ ကျွဲ များဖြင့် တောင်ကျရေရှိမည့်ချောင်းများသို့ ဆွဲ၍ပို့ရသည်။ သစ်မာများမှာ ရေပေါ်၌ မပေါ်နိုင်သဖြင့် ဝါးများဖြင့် ဖောင်ဖွဲ့ရေမျှောရသည်။

ကျွန်းသစ်နှင့်သစ်မာခုတ်လှဲမှုနှင့်သစ်စက်သို့ရောက်ရှိမှုအခြေအနေကိုဇယား(၇. ၄)တွင် ဖော်ပြထားသည်။

ဇယား(၇.၄) ကျွန်းနှင့်သစ်မာခုတ်လှဲမှုနှင့် သစ်စက်သို့ရောက်ရှိမှု(ကုဗတန်)

ခုနှစ်	ကျွန်းသစ်		သစ်မာ	
	ခုတ်လှဲမှု	သစ်စက်ရောက်ရှိမှု	ခုတ်လှဲမှု	သစ်စက်ရောက်ရှိမှု
၂၀၀၉-၁၀	၂၀၈၆၂၄	၂၀၁၃၁၂	၁၅၆၂၆၉၇	၁၄၄၇၆၅၆
၂၀၁၀-၁၁	၂၈၇၈၀၇	၂၃၂၅၁၇	၁၅၀၁၁၀၀	၁၂၉၇၈၈၅
၂၀၁၁-၁၂	၂၆၃၉၈၂	၂၈၇၂၉၃	၁၅၀၆၃၉၀	၁၄၀၅၁၁၅
၂၀၁၂-၁၃	၂၅၈၁၂၄	၃၀၀၀၈၃	၁၄၇၈၂၂၁	၁၅၅၈၁၀၄
၂၀၁၃-၁၄	၁၇၆၆၇၆	၃၂၅၃၁၅	၇၆၁၈၅၃	၁၂၈၄၄၂၄
၂၀၁၄-၁၅	၈၁၉၃၀	၁၂၈၂၂၀	၆၉၅၇၇၅	၆၁၃၅၂၇
၂၀၁၅-၁၆	၅၈၇၃၇	၇၀၈၂၆	၆၅၀၉၈၆	၆၂၁၂၄၀

အရစ်မြစ် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2017)

ဇယား(၇. ၄)ကိုလေ့လာခြင်းအားဖြင့် ကျွန်းသစ်နှင့် သစ်မာခုတ်လှဲမှု၊ သစ်စက်သို့ရောက်ရှိမှုမှာ ၂၀၁၃-၁၄ ခုနှစ်အထိ တိုးတက်လာခဲ့သည်။ သစ်ထုတ်လုပ်ခြင်း၏ သဘောသဘာဝမှာ တစ်နှစ်အတွင်း

အပြီးမထုတ်လုပ်နိုင်ခြင်း၊ ထုတ်လုပ်ပြီးသစ်များကို သယ်ယူပို့ဆောင်ရာတွင် ဆင်၊ ကျွဲစသော တိရစ္ဆာန် အင်အားကိုအသုံးပြုခြင်း၊ တောင်ကျချောင်းရေမှမျှောချရသဖြင့် ချောင်းရေရရှိချိန်ကိုစောင့်၍ မျှောရခြင်းတို့ကြောင့် သစ်ထုတ်လုပ်မှုပမာဏအတက်အကျများသည်။ ထို့ကြောင့် ၂၀၁၄-၁၅ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၅-၁၆ ခုနှစ်များတွင်မူ ကျဆင်းသွားပါသည်။

အခြားသစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ၏ ထုတ်လုပ်မှုကို ဇယား(၇.၅)တွင် ဖော်ပြထားသည်။

ဇယား(၇.၅) အခြားသစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ(ထောင်ပေါင်း)

အကြောင်းအရာ	ရေတွက်ပုံ	၂၀၁၀-၁၁	၂၀၁၂-၁၃	၂၀၁၃-၁၄	၂၀၁၄-၁၅	၂၀၁၅-၁၆	၂၀၁၆-၁၇
ထင်း	ကုဗတန်	၂၀၆၈၃	၂၂၇၄၇	၂၃၀၂၀	၂၃၃၂၀	၂၀၉၁၁	၂၁၀၀၁
မီးသွေး	ကုဗတန်	၂၁၂	၂၁၇	၂၂၉	၂၃၁	၂၃၃	၁၈၀
ဝါး	လုံးရေ	၁၃၄၆၁၅၆	၁၂၇၃၀၁၈	၁၂၉၁၀၉၃	၁၃၀၈၈၀၄	၁၂၁၃၃၀၁	၁၁၆၄၂၈၅
ကြိမ်	လုံးရေ	၃၈၅၀၆	၄၀၁၃၃	၃၇၆၉၀	၄၀၉၄၄	၃၅၇၆၉	၃၂၀၆၂
ရှားစေး	ပိဿာ	၄၀၆	၃၆၅	၃၃၆	၃၇၂	၁၅၃	၁၇၉
အင်တွဲ-ပွဲလျက်	ပိဿာ	၂၃၃	၂၂၁	၂၃၀	၂၅၈	၂၆၀	၁၉၈
ကညင်ဆီ	ပိဿာ	၀.၆၅	၀.၆၅	၀.၆၆	၀.၆၇	၀.၆၈	၀.၄၇
တာပင်တိုင်	ပိဿာ	၄၅	၀.၇	၀.၁	၁၃	၀.၆	၂
ခနိသက်ငယ်	ပျစ်ရေ	၁၀၆၄၀၀၇	၁၀၀၃၉၀၂	၁၀၂၂၂၉၅	၁၀၃၇၃၁၅	၉၃၂၂၆၃	၉၂၀၀၁၀
ပျားရည်	ပိဿာ	၄၃	၄၉	၅၀	၅၁	၅၀	၄၇
ပျားဖယောင်း	ပိဿာ	၁.၁၂	၁.၁	၁.၁၃	၁.၁၅	၁.၁၉	၂.၆၈
လင်းနို့ချေး	ပိဿာ	၀.၃၅	၀.၃၆	၀.၃၇	၀.၃၄	၀.၃၈	၀.၂၀

ဇစ်မြစ် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2017)

ဇယား(၇.၅)ကိုလေ့လာခြင်းအားဖြင့် အခြားသစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်မှုတိုးတက်လာသည်။ ထင်း၊ မီးသွေး၊ ဝါး၊ ကြိမ်ထုတ်လုပ်မှု တိုးတက်လာသည်။ ကြိမ်ဖြင့်ပြုလုပ်သော ပရိဘောဂများနှင့် အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများကို ပြည်တွင်း၌သာမက ပြည်ပသို့ တင်ပို့ရောင်းချလာနိုင်ခြင်းကြောင့် ကြိမ်ထုတ်လုပ်မှု တိုးတက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ကျေးလက်လူဦးရေ တိုးတက်လာခြင်းကြောင့် ထင်း၊ မီးသွေး၊ ဝါး၊ ခနိ၊ သက်ငယ်တို့၏ ထုတ်လုပ်မှုများလည်း တိုးတက်လာသည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ သစ်တောကဏ္ဍ၏ အဓိကထုတ်ကုန်မှာ ကျွန်းသစ်နှင့်သစ်မာဖြစ်ပြီး အခြားသစ်တောထွက်ပစ္စည်းများလည်း ထွက်ရှိသည်။
- ▶ သစ်တောလုပ်ငန်းသည် လယ်ယာ၊ သားငါးလုပ်ငန်းများနည်းတူ မြန်မာနိုင်ငံ ကျေးလက်ဒေသများ၏ အရေးပါသော ကျောထောက်နောက်ခံ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုဖြစ်သည်။
- ▶ သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏အရေးပါသော ပို့ကုန်တစ်မျိုးဖြစ်သည်။
- ▶ မြန်မာ့သစ်တောများသည် ပြည်သူများ၏လူနေမှုကို မြင့်မားစေရုံသာမက သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးကို အထောက်အကူပြုသည်။
- ▶ သင်းသတ်ခြင်းဆိုသည်မှာ မြေပြင်မှပေအနည်းငယ်အမြင့်တွင် ပင်စည်ပတ်လည်ကို အနှစ်ပေါ်အောင် အခေါက်ခွာပေးခြင်းဖြစ်သည်။
- ▶ သင်းသတ်ရခြင်းမှာ အပင်ကိုအခြောက်ခံခြင်းဖြစ်သည်။
- ▶ ကျွန်းသစ်မှအပ အခြားသစ်မာများကိုခုတ်ယူရာတွင် သာမန်အားဖြင့် အစိမ်းလိုက်ခုတ်ယူလေ့ ရှိသည်။

၇.၃။ သစ်တောကဏ္ဍအတွက် သွင်းအားစုများ (Inputs for the Forestry Sector)

ခုတ်လှဲလိုက်သည့်အပင်များနေရာတွင် အပင်အသစ်များကို တစ်ဖန်ပြန်လည် စိုက်ပျိုးနိုင်သောကြောင့် သစ်တောများသည် ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲ သဘာဝသယံဇာတပစ္စည်းများ (Renewable Natural Resources)ဖြစ်သည်။ သစ်တောများကို စည်းကမ်းမဲ့ပရမ်းပတာ ခုတ်လှဲပါက သစ်တောများ ပြုန်းတီးသွားနိုင်သည်။ အဖိုးတန်သစ်ပင်များကို သင့်လျော်သော အရွယ်ရောက်မှ ခုတ်လှဲရန်သင့်သည်။ လိုအပ်ပါက ခုတ်ပြီးသောသစ်ပင်များအစား ပြန်လည်ရရှိရေးအတွက် သစ်ပင်များ ပြန်လည်စိုက်ပျိုးရန်လိုသည်။ သို့မှသာလျှင် သစ်တောများမှ အစဉ်မပြတ် သစ်များအများဆုံး ရရှိနိုင်မည်။ သစ်တောများ ပြုန်းတီးမသွားစေရန်နှင့် စနစ်တကျခုတ်လှဲရေးကိစ္စများကို သစ်တောဦးစီးဌာနက တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ရသည်။ ထို့ပြင် သစ်တောဌာနသည် သစ်ပင်များစနစ်တကျ ရှင်သန်စေရန်နှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများနှင့်ပိုးမွှားရောဂါ၊ မီးဘေးအန္တရာယ် ကာကွယ်ရေးလုပ်ငန်းများကိုလည်း ထမ်းဆောင်ရသည်။ ထိုလုပ်ငန်းများကိုစုပေါင်းပြီး သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများ(Forest Conservation) ဟုခေါ်သည်။

သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံသစ်တောကဏ္ဍအတွက် အရေးပါသည့် သွင်းအားစုတစ်ခုဖြစ်သည်။ သစ်တောများသည်တိုင်းပြည်၏စီးပွားရေးအတွက်သာမက အခြား အရေးကြီးသော အချက်များလည်းရှိသည်။ ထိုအချက်များမှာ မြေဆီလွှာကို လေ၊ ရေ တိုက်စားမှုဒဏ်မှ ကာကွယ်ပေးခြင်း၊ စိမ့်ရေစမ်းရေပေါများစေရန် ဖန်တီးပေးခြင်း၊ ရာသီဥတုကို မျှတစေခြင်း စသည် တို့ ဖြစ်သည်။

(က) သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများ

သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများကို ကြိုးဝိုင်းသစ်တောများ(Reserve Forests) အတွက်သာ ဆောင်ရွက်သည်။ **ကြိုးဝိုင်းသစ်တောဆိုသည်မှာ သစ်တောအဖြစ် အစဉ်အမြဲထားရှိရန် ရည်ရွယ်ထားသောသစ်တောများဖြစ်သည်။** ကြိုးဝိုင်းသစ်တောများကို သစ်ထုတ်လုပ်ရန် ကြိုးဝိုင်း သစ်တောနှင့် ကာကွယ်ရေးကြိုးဝိုင်းသစ်တောဟူ၍ ၂ မျိုးခွဲထားသည်။ ထုတ်လုပ်ရန် သတ်မှတ်ထား သည့် ကြိုးဝိုင်းသစ်တောများမှ အဖိုးတန်သစ်များကိုစနစ်တကျခုတ်ယူသည်။ ကာကွယ်ရေးကြိုးဝိုင်း သစ်တောများသည် မြေဆီလွှာများကိုရေတိုက်စားခြင်းမှကာကွယ်ရန်၊ ရေဝေရေလဲ ထိန်းသိမ်းရန်၊ ရေလွှမ်းမိုးခြင်း ကာကွယ်ရန်၊ သဲနုန်းကျဆင်းမှု ကာကွယ်ရန်တို့အတွက် သတ်မှတ်သည့် ကြိုးဝိုင်း သစ်တောများဖြစ်သည်။ ကြိုးဝိုင်းသစ်တောဧရိယာစုစုပေါင်းမှာ ၂၀၁၂-၁၃ ခုနှစ်တွင်၅၄၇၅၉ စတုရန်း မိုင်ရှိရာမှ ၂၀၁၆-၁၇ ခုနှစ်တွင် ၄၆၃၆၉ စတုရန်းမိုင်သို့ ကျဆင်းသွားသဖြင့် ၄ နှစ်အတွင်း ၁၅. ၃၂ ရာခိုင်နှုန်းကျဆင်းသွားကြောင်း တွေ့ရသည်။

သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ ရေရှည်ထုတ်လုပ်နိုင်ရေး အတွက် ဓမ္မတာမျိုးဆက်နည်း (Natural Regeneration)ဖြင့် သစ်တောများကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်းနှင့် ပဝတ္ထိမျိုးဆက်နည်း (Artificial Regeneration) ဖြင့်သစ်တောစိုက်ခင်းများကို ပြုစုပျိုးထောင်ခြင်းများ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ဇယား(၇. ၆)နှင့်(၇. ၇)တို့တွင် သစ်တောစိုက်ခင်းများ ပြုစုပျိုးထောင်ခြင်းနှင့် အပူပိုင်းဇုန်ဒေသ သစ်တောစိုက်ခင်းများ ပြုစုပျိုးထောင်ခြင်းတို့ကို လေ့လာနိုင်သည်။

ဇယား(၇. ၆)ကိုလေ့လာခြင်းအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသစ်တောကဏ္ဍတွင် သစ်ထုတ်လုပ် ရေးလုပ်ငန်းများကိုသာမက သစ်တောများရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးနှင့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများကို စဉ်ဆက်မပြတ်ထုတ်လုပ်နိုင်ရေးအတွက် သစ်တောစိုက်ခင်းများကို ပြုစုပျိုးထောင် စိုက်ပျိုးလျက်ရှိသည်။ သစ်တောစိုက်ခင်းများတွင် ပျဉ်းကတိုး၊ ပိတောက်၊ ထင်ရှူးပင်စသည့်စီးပွားရေးစိုက်ခင်းနှင့် စက်မှု ကုန်ကြမ်းစိုက်ခင်းအဖြစ်လည်းကောင်း၊ ထင်းမီးသွေးလိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းနိုင်ရန်ကျေးရွာသုံး စိုက်ခင်းအဖြစ်လည်းကောင်း၊ ရေဝေရေလဲစိုက်ခင်းအဖြစ် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသများတွင် ဒီရေတော စိုက်ခင်းများကိုလည်းကောင်း စိုက်ပျိုးထားသည်။

ဇယား(၇.၆) သစ်တောစိုက်ခင်းများပြုစုပျိုးထောင်ခြင်း(ဧက)

အကြောင်းအရာ	၂၀၁၀-၁၁	၂၀၁၂-၁၃	၂၀၁၃-၁၄	၂၀၁၄-၁၅	၂၀၁၅-၁၆	၂၀၁၆-၁၇
စုစုပေါင်း	၃၇၀၆၅	၁၅၄၀၀	၁၅၀၀၀	၈၀၀၀	၄၉၀၀	၇၆၀၀
စီးပွားရေးစိုက်ခင်း	၃၄၂၅၀	၁၃၅၅၀	၁၃၃၂၅	၇၁၀၀	၃၈၅၀	၅၇၀၀
ကျွန်းစိုက်ခင်း	၃၀၈၈၅	၁၂၃၀၀	၁၁၉၀၀	၆၁၅၀	၂၇၅၀	၄၆၀၀
သစ်မာအုပ်စု ၁	၂၄၁၅	၈၅၀	၈၂၅	၆၀၀	၁၁၀၀	၁၁၀၀
က. ပျဉ်းကတိုး	၂၁၁၅	၇၀၀	၅၇၅	၅၀၀	၆၀၀	၅၀၀
ခ. ပိတောက်	၃၀၀	၁၅၀	၂၅၀	၁၀၀	၃၀၀	၂၀၀
ထင်းရှူးမျိုးစိတ်	၉၅၀	၄၀၀	၆၀၀	၃၅၀	၂၀၀	၄၀၀
ကျေးရွာသုံးစိုက်ခင်း	၂၂၆၅	၁၀၀၀	၁၁၀၀	၆၀၀	၇၀၀	၁၀၀၀
လမုပင်	၂၂၆၅	၁၀၀၀	၁၁၀၀	၆၀၀	၇၀၀	၁၀၀၀
ရေဝေရေလဲစိုက်ခင်း	၅၅၀	၈၅၀	၅၇၅	၃၀၀	၃၅၀	၉၀၀

အရင်းမြစ် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2017)

ဇယား(၇.၇) အပူပိုင်းဇုန်ဒေသသစ်တောစိုက်ခင်းများပြုစုပျိုးထောင်ခြင်း(ဧက)

ဒေသ	၂၀၀၉-၁၀	၂၀၁၀-၁၁	၂၀၁၁-၁၂	၂၀၁၂-၁၃	၂၀၁၃-၁၄	၂၀၁၄-၁၅	၂၀၁၅-၁၆	၂၀၁၆-၁၇
စုစုပေါင်း	၂၁၅၂၅	၁၇၃၀၇	၁၂၀၀၀	၇၄၀၀	၇၀၀၀	၅၀၀၀	၅၀၀၀	၄၉၀၀
စစ်ကိုင်း	၃၂၀၀	၃၅၀၀	၂၇၀၀	၁၆၀၀	၁၅၀၀	၁၀၀၀	၁၀၀၀	၁၀၀၀
မန္တလေး	၄၉၂၅	၄၇၅၀	၂၈၀၀	၁၇၀၀	၂၀၀၀	၁၅၀၀	၁၅၀၀	၁၄၀၀
မကွေး	၁၃၄၀၀	၉၀၅၇	၆၅၀၀	၄၁၀၀	၃၅၀၀	၂၅၀၀	၂၅၀၀	၂၅၀၀

အရင်းမြစ် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2017)

စိုက်ပျိုးထိန်းသိမ်းထားသော သစ်တောများရှင်သန်ကြီးထွားရန်အတွက် အုပ်ပိုးကာဆိုင်းလှဲခြင်း၊ ပေါင်းသင်ရှင်းလင်းခြင်း၊ ပင်ကျပ်နုတ်ခြင်းလုပ်ငန်းတို့ကို လည်းဆောင်ရွက်သည်။ ထို့ပြင် သစ်တောလမ်းများ ပြင်ဆင်ခြင်းလုပ်ငန်း၊ သစ်တောမီးဘေးမှ ကာကွယ်ခြင်းလုပ်ငန်းအသီးသီးတို့ကိုလည်း ဆောင်ရွက်သည်။ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်နှင့် သဘာဝအပင်များကာကွယ်ခြင်းနှင့် သဘာဝနယ်မြေ

ထိန်းသိမ်းခြင်းလုပ်ငန်းများကို ဘေးမဲ့သစ်တော ၃၂ ခု သတ်မှတ်၍လည်းကောင်း၊ အမျိုးသားဥယျာဉ် ၉ ခု နှင့် ရုက္ခဗေဒဥယျာဉ် ၁ ခု ကို တည်ထောင်၍လည်းကောင်း ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားသည်။

(ခ) အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်ရေး

မြန်မာပြည်အလယ်ပိုင်းရှိအပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးအတွက် လုပ်ငန်းစဉ်များကို ချမှတ် အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သည်။ ၂၀၀၁ ခုနှစ်တွင် အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်ရန်အတွက် နှစ် ၃၀ နှစ်ရှည်(ဘက်စုံ) စီမံကိန်းကို ချမှတ်ခဲ့သည်။ ထိုစီမံကိန်းပြီးဆုံးသွားပါက နိုင်ငံဧရိယာ ၉. ၂ ရာခိုင်နှုန်း ရှိသော အပူပိုင်းမိုးနည်းဒေသတစ်ခုလုံးစိမ်းလန်းသွားမည်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ ဆည်မြောင်း တာတမံများ၊ ရေစုပ်စက်များဖြင့် မြစ်ရေတင်ခြင်းလုပ်ငန်းများသည် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးအတွက် ရေရရှိရုံသာမက စိမ်းလန်းစိုပြည်ရေးအတွက်ပါများစွာအထောက်အကူပြုသည်။ စိမ်းလန်းစိုပြည်ရေး လုပ်ငန်းတာဝန်များဖြစ်သည့် သစ်တောပြုစုပျိုးထောင်ရေး၊ သဘာဝသစ်တောများ ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် ထင်းအစားထိုးလောင်စာစိုက်ခင်းရေရရှိအောင် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းတို့ကို ခရိုင် ၁၃ ခု၊ မြို့နယ် ၅၇ မြို့နယ်(စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးတွင် ၁၇ မြို့နယ်၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတွင် ၁၆ မြို့နယ်နှင့် မကွေးတိုင်းဒေသကြီးတွင် ၂၄ မြို့နယ်)တွင် ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့သည်။

(ဂ) အခြားသွင်းအားစုများ

သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများအပြင် အခြားလိုအပ်သည့်သွင်းအားစုများမှာသစ်ပင်များ ခုတ်လှဲရာတွင်လည်းကောင်း၊ သစ်လုံးများကို သယ်ယူရာတွင်လည်းကောင်း အသုံးပြုရသည့် အရင်း အနှီးကိရိယာများ(capital goods)ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့မှာ စက်လွှဲများ(chainsaws)၊ ငါးမန်းလွှဲများ (cross-cut saws)၊ ထရက်တာများ(tractors)၊ စကစ်ဒါများ(skidders)၊ ဆင်နှင့် ကျွဲများ၊ ထရပ်ကားများ(trucks) စသည်တို့ဖြစ်သည်။ ထိုအရင်းအနှီးကိရိယာများမှာတန်ဖိုးကြီးသဖြင့် အရင်း အနှီးမြောက်မြားစွာလိုအပ်သည်။ ထို့ကြောင့် သစ်လုပ်ငန်းသည် အရင်းအနှီးမြောက်မြားစွာလိုသော လုပ်ငန်း(capital intensive industry)ဖြစ်သည်။

သစ်ခုတ်ခြင်းနှင့် သစ်ထုတ်လုပ်ခြင်းတို့သည် အချိန်နှင့်အရင်းအနှီးမြောက်မြားစွာ လိုသောကြောင့် သစ်လုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်အတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန်များစွာလိုအပ်ကြောင်း တွေ့ရှိ ရသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကိုလုံလောက်စွာမပြုလုပ်နိုင်ပါက သစ်လုပ်ငန်းသည် စွမ်းဆောင်ရည်ပြည့်ဝစွာ ထုတ်လုပ်နိုင်မည်မဟုတ်ပေ။

သစ်ခုတ်၊ သစ်ထုတ်၊ သစ်တိုက်လုပ်ငန်းများတွင် အရင်းအနှီးကိရိယာပစ္စည်းများသာမက သာမန်သွင်းအားစုများဖြစ်သည့်လောင်စာ(fuel)၊ စက်ကိရိယာအပိုပစ္စည်းများ(spare parts)၊ တိရစ္ဆာန်များအတွက် ဆေးဝါးနှင့်အစားအစာများ လိုအပ်သည်။ ထို့ပြင် သစ်တုံးများဆွဲရန်ကြိုးနှင့် ကြိမ်များလည်း လိုအပ်သည်။

(ဃ) လုပ်အားသွင်းအားစု

ကုန်ထုတ်စွမ်းအားစုများတွင် လူသည် ပဓာနကျသဖြင့် သစ်တောကဏ္ဍတွင် လုပ်အား သွင်းအားစုသည် အရေးကြီးသည်။ သစ်ပင်များကို ခုတ်လှဲပြီးနောက် သစ်တုံးအဖြစ် ပိုင်းဖြတ်ရသည်။ ထိုသို့ ပိုင်းဖြတ်ရာတွင် ကျွမ်းကျင်မှု အလွန်လိုအပ်သည်။ ကျွမ်းကျင်လုပ်သားများ၏ လုပ်အားဖြင့်သာ သစ်လုံးများကို အလေအလွင့်မရှိ အကောင်းဆုံး ပိုင်းဖြတ်နိုင်သည်။ ထိုနည်းတူ သစ်လုံးများကို ရေတွင်မျှော်၍ သစ်စက်ရှိရာသို့ သယ်ယူရသည့် လုပ်ငန်းမှာလည်း အန္တရာယ်များသည့်လုပ်ငန်း ဖြစ်သည်။ သစ်တုံးများကို စုမနေအောင် ခွဲပေးရသည့်လုပ်ငန်းမှာ လွယ်ကူသော လုပ်ငန်းမဟုတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် အဆင့်မြင့်မြင့် လေ့ကျင့်ပေးထားသည့် လုပ်သားများ (Trained Labour)နှင့် ကျွမ်းကျင်မှု ရှိသည့် လုပ်သားများ (Skilled Labour) လိုအပ်သည်။ အထူးသဖြင့် သစ်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် သယ်ယူ ပို့ဆောင်မှုတို့တွင် ကျွမ်းကျင်လုပ်သားများ အလေ့အကျင့်ရှိသည့် လုပ်သားများလိုအပ်သည်။ စက်ယန္တရားများကိုလည်း ကျွမ်းကျင်စွာကိုင်တွယ်အသုံးပြုနိုင်မည့် လုပ်သားများ၊ စက်ယန္တရားများနှင့် စက်ကိရိယာပစ္စည်းများ ပျက်စီးပါကလည်း ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းနိုင်သူများ လိုအပ်သည်။ ကွဲ၊ ဆင်များ နှင့်ပတ်သက်၍လည်း ၎င်းတို့ကို ပြုစု၊ ထိန်းသိမ်း၊ စောင့်ရှောက်မည့်ကျွမ်းကျင်သည့် ဆင်ဦးစီးများ လိုအပ်သည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ ခုတ်လှဲလိုက်သည့်အပင်များနေရာတွင် အပင်အသစ်များကို တစ်ဖန်ပြန်လည် စိုက်ပျိုးနိုင် သောကြောင့် သစ်တောများသည် ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲသဘာဝသယံဇာတပစ္စည်းများ ဖြစ်သည်။
- ▶ သစ်တောများကို စည်းကမ်းမဲ့ပရမ်းပတာ ခုတ်လှဲပါက သစ်တောများပြုန်းတီးသွားနိုင်သည်။
- ▶ ခုတ်ပြီးသောသစ်ပင်များအစားပြန်လည်ရရှိရေးအတွက် သစ်ပင်များ ပြန်လည်စိုက်ပျိုး မှသာလျှင် သစ်တောများမှ အစဉ်မပြတ် သစ်များအများဆုံး ထုတ်လုပ်ရရှိနိုင်မည်။
- ▶ သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံသစ်တောကဏ္ဍအတွက် အရေးပါသည့် သွင်းအားစုတစ်ခုဖြစ်သည်။
- ▶ သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများကို ကြိုးပိုင်းသစ်တောများအတွက်သာဆောင်ရွက်သည်။
- ▶ ကြိုးပိုင်းသစ်တောဆိုသည်မှာ သစ်တောအဖြစ် အစဉ်အမြဲထားရှိရန် ရည်ရွယ်ထားသော သစ်တောများဖြစ်သည်။
- ▶ ကြိုးပိုင်းသစ်တောများကို သစ်ထုတ်လုပ်ရန် ကြိုးပိုင်းသစ်တောနှင့် ကာကွယ်ရေးကြိုးပိုင်း သစ်တောဟူ၍ ၂ မျိုး ခွဲထားသည်။

၇.၄။ အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍများနှင့် ဆက်စပ်ပုံ

သစ်တောကဏ္ဍနှင့်အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍများ ဆက်စပ်မှုသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးတွင် သစ်တောကဏ္ဍ မည်မျှအရေးပါသည်ကို ဖော်ပြသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် သစ်တောကဏ္ဍသည် ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းများကို ထုတ်လုပ်ပေးသည်။ သစ်တောကဏ္ဍ၏ အဓိကထုတ်ကုန်များမှာ အိမ်ရာဆောက်လုပ်ရေးအတွက်လိုအပ်သည့် ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းများဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ပရိဘောဂ လုပ်ငန်းများ၊ သင်္ဘောတည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းများ ၊ လယ်ယာသုံးကိရိယာများ ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းများအတွက် လိုအပ်သောကုန်ကြမ်းပစ္စည်းများကိုလည်း ဖြည့်ဆည်းပေးသည်။ သစ်တောထွက် ပစ္စည်းများကို အကျိုးအများဆုံးရရှိအောင် အသုံးချနိုင်ရန် သစ်စက်၊ သစ်ပေါင်းဖို၊ ဆေးသွင်းစက်ရုံ၊ သစ်ပါးလွှာစက်ရုံ၊ သစ်ဖတ်ပြားစက်ရုံ၊ သစ်သားစပ်စက်ရုံတို့အတွက်လည်း လိုအပ်သည့် သစ်ကုန်ကြမ်းများကို ပံ့ပိုးပေးသည်။ စက်မှုကုန်ကြမ်းများသာမက စားသုံးသူများ၏ နေ့စဉ်လိုအပ်ချက် များ ဖြစ်သည့် ထင်း၊ မီးသွေးတို့ကိုလည်း ထုတ်လုပ်ပေးသည်။ ဝါးနှင့် ကြိမ်တို့သည် စားသုံးသူများ နေ့စဉ်အသုံးပြုနေသည့် အိမ်သုံးပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်ရန်အတွက် ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းဖြစ်သည်။

ကျွန်းသစ်ကို ပြည်ပသို့အဓိကထားရောင်းချပြီး အခြားသစ်မာများကို ပြည်တွင်း၌ အဓိကထား ရောင်းချသည်။ ကျွန်းသစ်များနှင့် အခြားသစ်မာများကို နိုင်ငံခြားသို့ သစ်ခွဲသားအဖြစ်လည်းကောင်း၊ သစ်လုံးအတိုင်းလည်းကောင်း တင်ပို့သည်။

မြန်မာ့သစ်လုပ်ငန်းနှင့် နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီတို့ပူးပေါင်း၍ တန်ဖိုးမြင့်ကုန်ချောပစ္စည်းများဖြစ်သော လက်ယှက်သစ်ချောင်းပစ္စည်းများ၊ ကြမ်းခင်းတုံးများ၊ အထပ်သားများ၊ သစ်ပါးလွှာများနှင့် တံခါးပေါင်များထုတ်လုပ်၍ ပြည်တွင်းပြည်ပဖြန့်ဖြူးရောင်းချလျက်ရှိသည်။ ထို့ပြင် နိုင်ငံတကာ ဈေးကွက်သို့ အဆင့်မီတန်ဖိုးမြင့်သစ်ကုန်ချောပစ္စည်းများကို တိုးချဲ့တင်ပို့နိုင်ရန်အတွက် သစ်အခြေခံ စက်မှုလုပ်ငန်း၏ သစ်ကုန်ကြမ်းလိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လျက် ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အသုံးနည်းသစ်မျိုးများကို ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်၌ တွင်ကျယ်လာစေရေးစီမံကိန်းနှင့် ခေတ်မီစက်ကိရိယာများဖြင့် ပရိဘောဂများထုတ်လုပ်သည့် နည်းပညာများကို သုတေသနပြု ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ထို့ပြင် နိုင်ငံခြားဝင်ငွေရရှိစေရန် ပဲခူးရိုးမရှိ စိမ်ရေသစ်တောစခန်းနှင့် ပုပ္ပိုးတောင်အဆင့်မြင့်အနားယူစခန်းတို့ကို သဘာဝအခြေခံခရီးသွားလုပ်ငန်းများအဖြစ် ဆောင်ရွက် ထားသည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ သစ်တောကဏ္ဍ၏ အဓိက ထုတ်ကုန်များမှာ အိမ်ရာဆောက်လုပ်ရေးအတွက်လိုအပ်သည့် ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းများဖြစ်သည်။
- ▶ ပရိဘောဂလုပ်ငန်းများ၊ သင်္ဘောတည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းများ၊ လယ်ယာသုံးကိရိယာ ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများအတွက် လိုအပ်သော ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းများကိုလည်း ဖြည့်ဆည်းပေးသည်။
- ▶ စက်မှုကုန်ကြမ်းများသာမက စားသုံးသူများ၏ နေ့စဉ်လိုအပ်ချက်များဖြစ်သည့် ထင်း၊ မီးသွေးတို့ကိုလည်း ထုတ်လုပ်ပေးသည်။
- ▶ ကျွန်းသစ်များနှင့် အခြားသစ်မာများကို နိုင်ငံခြားသို့သစ်ခွဲသားအဖြစ်လည်းကောင်း၊ သစ်လုံးအတိုင်းလည်းကောင်း တင်ပို့သည်။

နိဂုံး

သစ်တောကဏ္ဍ၏အရေးပါပုံကို စီးပွားရေးရှုထောင့်မှ သုံးသပ်တင်ပြရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ သစ်တောများသည် အဖိုးတန်သဘာဝသယံဇာတပစ္စည်းများဖြစ်ပြီး သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများဖြင့် ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးမြဲသဘာဝသယံဇာတဖြစ်ကြောင်း၊ သစ်ခုတ်၊ သစ်ထုတ်၊ သစ်သယ်လုပ်ငန်းများတွင် စက်ယန္တရားများကိုအသုံးပြုရသောကြောင့် အရင်းအနှီးများစွာလိုအပ်သည့်လုပ်ငန်းဖြစ်ကြောင်းရှင်းပြထားသည်။ အရေးပါသည့်သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ၊ ထိုကဏ္ဍတွင်လိုအပ်သည့် သွင်းအားစုများ၊ အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍများနှင့် ဆက်စပ်မှုများကို ဖော်ပြထားသည်။

လေ့ကျင့်ခန်းများ

- ၁။ အောက်ပါမေးခွန်းများကို မှား မှန် ရွေးပါ။
- (က) သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏အရေးပါသော ပို့ကုန်တစ်မျိုးဖြစ်ပါသည်။
- (ခ) ကျွန်းသစ်များကိုခုတ်လှဲပြီးသည်မှ သစ်စက်များရှိရာသို့ရောက်သည်အထိ အနည်းဆုံး ၃ နှစ်ခန့်ကြာသည်ဟု ခန့်မှန်းထားသည်။
- (ဂ) သစ်တောများပြုန်းတီးမသွားစေရန်နှင့်စနစ်တကျခုတ်လှဲရေးကိစ္စများကို အစိုးရမှ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ခြင်းများ မပြုလုပ်ပါ။

- (ဃ) သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ ရေရှည်ထုတ်လုပ်နိုင်ရေးအတွက် ပဝတ္ထိမျိုးဆက်နည်းဖြင့် သစ်တောများကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်းများ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။
- (င) သစ်ခုတ်၊ သစ်ထုတ်၊ သစ်တိုက်လုပ်ငန်းများတွင် လောင်စာ၊ စက်ကိရိယာအပိုပစ္စည်းများ စသည်တို့သည် သာမန်သွင်းအားစုများအနေဖြင့် လိုအပ်သည်။

၂။ အောက်ပါကွက်လပ်များကိုဖြည့်စွက်ပါ။

- (က) သစ်တောသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏အရေးပါသော ----- တစ်ခုဖြစ်သည်။
- (ခ) ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံစုစုပေါင်းမြေဧရိယာ၏ -----ရာခိုင်နှုန်းသည် သစ်တောများဖြင့် ဖုံးလွှမ်းလျက်ရှိသည်။
- (ဂ) ကျွန်းစုများထုတ်ယူခြင်းသည် ထုတ်လုပ်သည့်အချိန်ကို လျော့နည်းစေသော်လည်း ----- ကို ပိုမိုမြင့်မားစေသည်။
- (ဃ) ခုတ်လှဲလိုက်သည့်အပင်များနေရာတွင် အပင်အသစ်များကို တစ်ဖန်ပြန်လည် စိုက်ပျိုးနိုင်သော ကြောင့် သစ်တောများသည် -----သဘာဝသယံဇာတပစ္စည်းများဖြစ်သည်။
- (င) သစ်တောပစ္စည်းများ ရေရှည်ထုတ်လုပ်နိုင်ရေးအတွက် ----- နည်းဖြင့် သစ်တောများကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်းပြုလုပ်သည်။
- (စ) နိုင်ငံခြားဝင်ငွေ ရရှိစေရန်အတွက် ပဲခူးရိုးမရှိ ----- သစ်တောစခန်းနှင့် ပုပ္ပိုးတောင်အဆင့်မြင့်အနားယူစခန်းတို့ကို သဘာဝအခြေခံခရီးသွားလုပ်ငန်းများအဖြစ် ဆောင်ရွက်ထားသည်။

၃။ အဖြေမှန်ရွေးပါ။

- (က) သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံသစ်တောကဏ္ဍအတွက် အရေးပါသော
  - (က) ကုန်ထွက် (ခ) ထုတ်ကုန် (ဂ) သွင်းအားစုတစ်ခု ဖြစ်သည်။
- (ခ) တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်နှင့်သဘာဝအပင်များကာကွယ်ခြင်းနှင့်သဘာဝနယ်မြေများထိန်းသိမ်းခြင်းလုပ်ငန်းများကိုအမျိုးသားဥယျာဉ် (က) ၅ခု (ခ) ၆ခု (ဂ) ၇ခု သတ်မှတ်၍ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားသည်။
- (ဂ) သစ်တောစိုက်ခင်းများပြုစုပျိုးထောင်ရာတွင် ထင်းမီးသွေးလိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းနိုင်ရန်
  - (က) ကျေးရွာစိုက်ခင်း (ခ) စီးပွားရေးစိုက်ခင်း (ဂ) စက်မှုကုန်ကြမ်းစိုက်ခင်း အဖြစ်စိုက်ပျိုးထားသည်။

- (ဃ) ၂၀၀၁ ခုနှစ်တွင် အပူပိုင်းဒေသစိမ်းလန်းစိုပြည်စေရန်အတွက် (က) ၂၀နှစ် (ခ) ၂၅နှစ် (ဂ) ၃၀နှစ် နှစ်ရှည်ဘက်စုံစီမံကိန်း ချမှတ်ခဲ့သည်။
- (င) သစ်ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများတွင်လိုအပ်သောသာမန်သွင်းအားစုများတွင် (က) လောင်စာ (ခ) ဆင်၊ ကျွဲ (ဂ) ထရပ်ကားသည် တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သည်။

- ၄။ အောက်ပါမေးခွန်းများကိုဖြေဆိုပါ။
- (က) သစ်တောကဏ္ဍသည် မြန်မာ့စီးပွားရေးအဆောက်အအုံတွင် အရေးပါသည်ကို မည်သည့် အချက်များက ပေါ်လွင်စေသနည်း။ ယင်းအချက်များကို ဖော်ထုတ်ဆွေးနွေးပါ။
- (ခ) မြန်မာနိုင်ငံ သစ်တောကဏ္ဍ၏ အဓိကထုတ်ကုန်များအကြောင်းကို ရှင်းပြပါ။
- (ဂ) သစ်ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းသည် အချိန်ယူထုတ်လုပ်ရသော လုပ်ငန်းဖြစ်ကြောင်းကို ထုတ်လုပ်မှု အဆင့်များဖြင့် သရုပ်ဖော်သုံးသပ်ပြပါ။
- (ဃ) သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများကို သစ်တောကဏ္ဍ၏ သွင်းအားစုတစ်ခုအဖြစ် အဘယ်ကြောင့် သတ်မှတ်သည်ကို ကျိုးကြောင်းပြ၍ဖြေဆိုပါ။
- (င) သစ်တောကဏ္ဍသည် အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍများနှင့် မည်သို့ဆက်စပ်လျက်ရှိသည်ကိုရှင်းလင်းဖြေဆိုပါ။
- (စ) သစ်တောကဏ္ဍတွင် လူသည်အလွန်အရေးပါသော လုပ်အားသွင်းအားစုဖြစ်ကြောင်း သစ်တောကဏ္ဍ၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရသော လုပ်ငန်းရှုထောင့်အမျိုးမျိုးဖြင့်သုံးသပ်တင်ပြပါ။

အခန်း(၈)
မြန်မာနိုင်ငံ၏ သတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍနှင့် စွမ်းအင်ကဏ္ဍ
Mining and Energy Sectors of Myanmar

နိဒါန်း

ဤအခန်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ သတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍနှင့် စွမ်းအင်ကဏ္ဍကို ရှင်းလင်းမည်။ သတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍသည် စီးပွားရေးဖူလုံမှုအတွက် အရေးပါသော သတ္တုအမျိုးမျိုးနှင့် အဖိုးတန်ကျောက်မျက်ရတနာတို့ကို ထုတ်လုပ်ပေးပြီး စွမ်းအင်ကဏ္ဍမှ ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့တို့ကို ထုတ်လုပ်သည်။ ယင်းတို့သည် သုံးစွဲပြီးပါက ပြန်လည်မပြည့်ဖြိုးနိုင်သော သဘာဝအရင်းအမြစ်များ (Non-renewable Resources) ဖြစ်ကြသည်။

ဤအခန်းနှင့်ပတ်သက်၍ သင်သိရှိပြီးသော အကြောင်းအရာ

(What you have already known to this chapter)

အခန်း(၅)တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအဆောက်အအုံပုံသဏ္ဍာန်နှင့် စီးပွားရေးကဏ္ဍ အသီးသီးမှ တိုင်းပြည်၏ ထုတ်ကုန်များကို လေ့လာသိရှိခဲ့ကြရပါသည်။ ယင်းကဏ္ဍအသီးသီးတွင် သတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍနှင့် စွမ်းအင်ကဏ္ဍတို့မှ စုစုပေါင်းထုတ်လုပ်မှုတွင် ပါဝင်ပမာဏကို အကျဉ်းချုပ်သိရှိပြီးဖြစ်သည်။

ဤအခန်းပြီးလျှင် ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် အကြောင်းအရာ

(After studying this chapter, you will be able to do the followings:)

မြန်မာနိုင်ငံ၏ သတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍ၊ စွမ်းအင်ကဏ္ဍတို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အဓိက ထုတ်ကုန်များ၊ အသုံးပြုသော သွင်းအားစုများ၊ အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍများနှင့် ဆက်စပ်ပုံတို့ကို ဆွေးနွေးနိုင်ပြီး မြန်မာ့စီးပွားရေးတွင် အရေးပါမှုကို သုံးသပ်နိုင်မည်။

၈.၁။ သတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍ၏ အဓိကထုတ်ကုန်များ

(Main Products of Mining Sector)

သတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍ၏ အသားတင်ထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုးမှာ ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ဈေးကွက်ပေါက်ဈေးအရ ကျပ်သန်းထောင်ပေါင်း ၈၃၅.၂၈ ဖြစ်ပြီး တစ်မျိုးသားလုံး၏ ပြည်တွင်း အသားတင်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှုတန်ဖိုးတွင် ၁.၀၅ ရာခိုင်နှုန်းပါဝင်ခဲ့သည်။

သတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍသည် စက်မှုကုန်ကြမ်းများ ထုတ်လုပ်ပေးသည့် ပထမအဆင့်ကဏ္ဍများတွင် တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်သတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍ၏ ထုတ်ကုန်ပစ္စည်းများကို သတ္တုတွင်းထွက်များ၊ သတ္တုမဟုတ်သောတွင်းထွက်ပစ္စည်းများ၊ ပုလဲ၊ ဆားနှင့်အဏ္ဏဝါဓာတုဗေဒပစ္စည်းများ ဟူ၍ခွဲခြားနိုင်သည်။

(က) သတ္တုတွင်းထွက်များ

သတ္တုတွင်းထွက်များကို သံသတ္တုရိုင်းသတ္တုစပ်များ၊ သတ္တုအနည်းငယ်သာ ပါဝင်သောတွင်းထွက်များ၊ သံမဲ့သတ္တုများ၊ အဖိုးတန်သတ္တုများဟု ခွဲခြားနိုင်သည်။ သတ္တုရိုင်းမှ သံစိမ်းရရှိပြီး ၎င်းကိုသတ္တုစပ်များနှင့်ရောစပ်၍ ကျိုချက်သောအခါသံမဏိအမျိုးမျိုးရရှိသည်။ သတ္တုစပ်များတွင် မင်းဂနီးစ်၊ နီကယ်၊ အဖြိုက်နက်စသည်တို့ပါဝင်သည်။ ကြေးနီ၊ ခဲ၊ သွပ်၊ ခဲမဖြူတို့သည် သံမဲ့သတ္တုများဖြစ်ပြီး၊ ရွှေ၊ ငွေ၊ ပလက်တီနမ်တို့သည် အဖိုးတန်သတ္တုများဖြစ်သည်။

(ခ) သတ္တုမဟုတ်သောတွင်းထွက်ပစ္စည်းများ

သတ္တုမဟုတ်သော တွင်းထွက်ပစ္စည်းများကို အဖိုးတန်တွင်းထွက်ရတနာများ၊ စက်မှုတွင်းထွက်ကုန်ကြမ်းများ၊ ဆောက်လုပ်ရေးပစ္စည်းများဟု ခွဲခြားနိုင်သည်။ ကျောက်မျက်ရတနာများ၊ ကျောက်စိမ်းနှင့် ပယင်းတို့သည်အဖိုးတန် ကျောက်မျက်ရတနာများဖြစ်ကြသည်။ ဘရိုက်တီးကျောက်၊ ဂေါ့ဒန်ကျောက်၊ ထုံးကျောက်၊ မီးခံရွှံ့စေး၊ ရွှံ့စေးဖြူ၊ ဒိုလိုမိုက်၊ မင်းဂနီးစ်ဒိုင်အောက်ဆိုက်၊ ကြွေကျောက် (ဖယ်စပါး)၊ မြေဖယောင်း(ဘင်တိုနိုက်)စသည်တို့သည် စက်မှုတွင်းထွက်ကုန်များဖြစ်သည်။ လမ်းခင်းကျောက်၊ ဂဝံကျောက်၊ ကျောက်စရစ်၊ စကျင်ကျောက်စသည်တို့သည် ဆောက်လုပ်ရေးပစ္စည်းများဖြစ်သည်။ ကျောက်မီးသွေးသည်အားဖြည့်လောင်စာဖြစ်ပြီး သတ္တုမဟုတ်သောတွင်းထွက်တစ်မျိုးလည်းဖြစ်သည်။

(ဂ) ပုလဲ၊ ဆားနှင့် အဏ္ဏဝါဓာတုဗေဒပစ္စည်းများ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပုလဲကို ပုလဲကျွန်းစခန်း(ဘုတ်ပြင်းမြို့နယ်)၊ မလိကျွန်းစခန်း(ပုလောမြို့နယ်) နှင့် အပေါ်ရည်ကျွန်းစခန်း(သံတွဲမြို့နယ်)တို့တွင် နိုင်ငံပိုင်လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ပုလဲထုတ်လုပ်လျက်ရှိပါသည်။ ပြည်တွင်းဖက်စပ်ကုမ္ပဏီများသည် မကျည်းပင်တောင်ကျွန်းစခန်း(ဘုတ်ပြင်းမြို့နယ်)နှင့် ဇင်ယော်ကျွန်းစခန်း(ဘုတ်ပြင်းမြို့နယ်)တွင်လည်းကောင်း၊ ရွှေကျွန်းစခန်း(ကော့သောင်းမြို့နယ်)တွင်လည်းကောင်း လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ပြည်ပဖက်စပ်ကုမ္ပဏီများသည်လည်း ဒိုမယ်ကျွန်းစခန်း(ဘုတ်ပြင်းမြို့နယ်)၊ ဒုံးပုလဲအော်ကျွန်းစခန်း(ကျွန်းစုမြို့နယ်)နှင့် စိန့်လူကျွန်းစခန်း(ကော့သောင်းမြို့နယ်)တို့တွင် ပုလဲမွေးမြူထုတ်လုပ်လျက်ရှိပါသည်။ ပုလဲထုတ်လုပ်ရန်အတွက်မုတ်ကောင်များမွေးမြူရာ၌ ပင်လယ်ကြမ်းပြင်တွင်သံခြင်းများဖြင့်ချထားသောမွေးမြူခြင်းနှင့် ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်တွင်

Floating Ball Surface Long Line များဖြင့် စမ်းသပ်မွေးမြူခြင်းနည်းလမ်းတို့ကို အသုံးပြုပါသည်။

နိုင်ငံပိုင်ဆွယ်လုပ်ငန်းများမှာ ပင်ဆွယ်လုပ်ငန်း(သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်)၊ ထန်းပင်ချောင်းဆားလုပ်ငန်း(ပေါင်မြို့နယ်)၊ ကျိုက္ခမိဆားလုပ်ငန်းခွဲ(သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်)၊ လဘဆားလုပ်ကွင်း(သရက်ချောင်းမြို့နယ်)၊ သမဲ့ဖြူဆားလုပ်ငန်း(ငပုတောမြို့နယ်)၊ သယ်န်းကလေးဆားလုပ်ငန်း(လပွတ္တာမြို့နယ်)၊ စန်ဆားလုပ်ငန်း(ကျောက်ဖြူမြို့နယ်)၊ လက်ဝဲတက်ဆားလုပ်ငန်းခွဲ(ရမ်းဗြဲမြို့နယ်)၊ မြို့တောင်ဆားကွင်း(သံတွဲမြို့နယ်)တို့ဖြစ်သည်။ မွန်ပြည်နယ် သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်တွင် စက်စဲဆားလုပ်ငန်းကို ဖက်စပ်လုပ်ငန်းအဖြစ် ထုတ်လုပ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ထို့ပြင်ဆားလုပ်ငန်း၏ ထုတ်ကုန်များမှာ ဆားကြမ်း၊ ဆားချောနှင့် အပိုဓာတ်ဆားများဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဓိကသတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်းများ၊ ပုလဲနှင့်ဆားထုတ်လုပ်မှုကိုဇယား(၈. ၁) တွင်ဖော်ပြထားပါသည်။

ဇယား(၈.၁) အဖိုးတန်တွင်းထွက်ပစ္စည်းများ၊ ပုလဲနှင့်ဆားထုတ်လုပ်မှု

ခုနှစ်	အဖိုးတန်တွင်းထွက်ပစ္စည်းများ			ပုလဲနှင့်ဆား			
	ကျောက်စိမ်း	ကျောက်မျက်ရတနာ	ရွှေသတ္တုစင်	ပုလဲ	မုတ်ကောင်	ဆားကြမ်း	ဆားချော
	(ကီလိုဂရမ်ထောင်ပေါင်း)	(တရက်ထောင်ပေါင်း)	(ဖိုင်း Fine) အောင်စ	(မိုမီ)	(မက်ထရစ်တန်)	(တန်ထောင်ပေါင်း)	(တန်ထောင်ပေါင်း)
၂၀၁၀-၁၁	၄၄၄၀၆	၉၂၀၇	၅၅၁၆	၂၉၁၆၉၄	၇၄. ၆၂	၁၂၅	၂၄၂
၂၀၁၁-၁၂	၄၃၁၈၅	၁၃၃၉၉	၃၁၈၃၃	၂၉၀၉၈၅	၁၀၆. ၂၂	၁၂၅	၂၄၂
၂၀၁၂-၁၃	၁၈၃၆၃	၁၀၁၀၃	၂၅၂၉၆	၃၀၂၅၄၃	၁၃၄. ၄၃	၂၁၇	၁၇၈
၂၀၁၃-၁၄	၁၅၀၄၇	၁၃၈၉၄	၂၈၆၉၅	၃၅၁၆၄၁	၁၆၀. ၁၃	၁၉၆	၁၉၃
၂၀၁၄-၁၅	၁၆၆၇၂	၁၁၀၃၉	၄၂၂၈၁	၄၂၄၆၂၈	၁၅၇. ၀၁	၁၂၉	၂၀၆
၂၀၁၅-၁၆	၃၅၉၇၉	၁၃၄၈၃	၅၄၄၀၀	၄၃၃၆၁၂	၁၃၇	၂၁၂	၁၉၁
၂၀၁၆-၁၇	၃၄၆၅၅	၁၀၁၄၇	၄၆၄၈၂	၅၁၂၃၃၄	၁၆၀. ၅၅	၂၂၁	၂၀၈

ဇစ်မြစ် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2017)

ဇယား(၈. ၁)အရ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဖိုးတန်တွင်းထွက်များတွင်ကျောက်စိမ်း၊ ကျောက်မျက်ရတနာနှင့် ရွှေတို့ကိုထုတ်လုပ်ပြီး ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းဒေသများတွင် ဆားနှင့်ပုလဲမွေးမြူရာဒေသများတွင် ပုလဲနှင့်မုတ်ကောင်ထုတ်လုပ်သည်။ ကျောက်စိမ်းထုတ်လုပ်မှုသည် ၂၀၁၀-၁၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၃-၁၄ ခုနှစ်အထိ နှစ်စဉ်ကျဆင်းခဲ့သော်လည်း ၂၀၁၃-၁၄ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၅-၁၆ ခုနှစ်တွင်မူ တိုးတက်လာခဲ့သည်။ ကျောက်မျက်ရတနာ ထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုးမှာမူ ဖော်ပြပါနှစ်များအတွင်း

၂၀၁၃-၁၄ ခုနှစ်တွင် တိုးတက်လျက်ရှိကြောင်းတွေ့ရသည်။ ရွှေသတ္တုစင်ထုတ်လုပ်မှုမှာ ကျောက်စိမ်းထုတ်လုပ်မှုကဲ့သို့ ၂၀၁၀-၁၁ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၃-၁၄ ခုနှစ်အထိ နှစ်စဉ်ကျဆင်းခဲ့သော်လည်း ၂၀၁၃-၁၄ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၅-၁၆ ခုနှစ်တွင် တိုးတက်လာခဲ့သည်။ ပုလဲထုတ်လုပ်မှုမှာ နှစ်စဉ်တိုးတက် ထုတ်လုပ်နိုင်သည်ကိုတွေ့ရှိရသည်။

ဇယား(၈.၂) သတ္တုနှင့်ကျောက်မီးသွေးထုတ်လုပ်မှု

ခုနှစ်	သန့်စင်ပြီးသွပ် (မက်ထရစ်တန်)	သန့်စင်ပြီး အဖြိုက်နက် (မက်ထရစ်တန်)	သံဖြူဒြပ်စင် (မက်ထရစ်တန်)	သံဖြူ အဖြိုက်နက် (မက်ထရစ်တန်)	ကျောက်မီးသွေး (တန်ပေါင်း)
၂၀၁၀-၁၁	-	၁	၆၅၃	၁၂၀၄	၂၃၉၅၂၇
၂၀၁၁-၁၂	-	-	၈၀၀	၁၀၉၅	၃၅၁၄၁၀
၂၀၁၂-၁၃	၃၁၈	၂	၈၈၆	၉၃၈	၄၇၁၀၂၂
၂၀၁၃-၁၄	၉၅၇	-	၆၈၁	၁၀၅၉	၃၈၀၂၇၂
၂၀၁၄-၁၅	၃၈၂	၅	၅၃၆	၁၁၀၁	၃၈၈၇၃၂
၂၀၁၅-၁၆	၇၅၈	၁၀	၄၅၁	၆၂၇	၄၁၉၈၆၂
၂၀၁၆-၁၇	၇၅၄	၃	၄၀၅	၈၁၆	၅၄၉၈၃၈

ရင်းမြစ် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2017)

ဇယား (၈.၂) အရ သတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍမှ ထုတ်လုပ်သောသတ္တုများမှာ သွပ်၊ အဖြိုက်နက်၊ သံဖြူနှင့် သံဖြူအဖြိုက်နက်တို့ ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင်ကျောက်မီးသွေးကိုလည်းထုတ်လုပ်ပြီး ထုတ်လုပ်မှုမှာ နှစ်စဉ်တိုးတက်သည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

ထို့ပြင် တွင်းထွက်စက်မှုကုန်ကြမ်းများကိုလည်း ထုတ်လုပ်ကြောင်း ဇယား (၈.၃)တွင် ဖော်ပြထားသည်။ ဇယား(၈.၃)အရ စက်မှုကုန်ကြမ်းများအဖြစ် ဘရိုက်တီး၊ ထုံးကျောက်၊ မီးလောင်ရွှံ့စေး၊ ဘင်တိုနိုက်၊ ဂေါဒန်ကျောက်နှင့် ဒိုလိုမိုက်တို့ကို ထုတ်လုပ်သည်။ သတ္တုတွင်းများမှ သဘာဝအတိုင်း တည်ရှိနေသော သတ္တုများကို ထုတ်လုပ်ခြင်းဖြစ်သဖြင့် ထွက်ရှိသောပမာဏများမှာ နှစ်စဉ်အလိုက် အတက်အကျများသည်ကို တွေ့ရသည်။

ဇယား(၈.၃) တွင်းထွက်စက်မှုကုန်ကြမ်းထုတ်လုပ်မှု

ခုနှစ်	တွင်းထွက်စက်မှုကုန်ကြမ်း					
	ဘရိုက်တီး (တန်ပေါင်း)	ထုံးကျောက် (တန်ပေါင်း)	မီးလောင် နှိုးစေး (တန်ပေါင်း)	ဘင်တိုနိုက် (တန်ပေါင်း)	ဂေါဒန် ကျောက် (တန်ပေါင်း)	ဒိုလိုမိုက် (တန်ပေါင်း)
၂၀၁၀-၁၁	၁၄၃၄၆	၉၃၉	-	၅၄၆	၇၇၆၁၇	၂၃၅၀
၂၀၁၁-၁၂	၂၉၇၄၃	၁၄၀၂၃၀	-	၁၇၀	၈၉၉၀၀	၁၃၀၀
၂၀၁၂-၁၃	၁၅၃၃၉	၄၂၇၇၃၃	-	-	၆၄၀၇၉	၁၇၀
၂၀၁၃-၁၄	၃၁၂၉၅	၆၆၆၉၉၀	-	၁၅၅၂	၆၀၅၁၀	၄၀၀
၂၀၁၄-၁၅	၂၃၀၆၀	၁၇၅၉၄၉၃	-	-	၁၀၄၉၉၄	၂၂၀၀
၂၀၁၅-၁၆	၂၈၃၆	၃၄၂၇၉၀၉	-	၇၀၀	၉၉၈၅၉	၂၂၀၀
၂၀၁၆-၁၇	၃၂၁၅	၆၀၀၂၂၄၁	၃၀၀၀	၆၀၀	၃၃၈၄၈၉	၂၂၀၀

အရင်းမြစ် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2017)

အဓိကအချက်များ

- ▶ သတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍသည် စီးပွားရေးဖူလုံမှုအတွက် အရေးပါသော သတ္တုအမျိုးမျိုးနှင့် အဖိုးတန်ကျောက်မျက်ရတနာတို့ကို ထုတ်လုပ်ပေးပြီး စွမ်းအင်ကဏ္ဍမှ ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့တို့ကို ထုတ်လုပ်သည်။
- ▶ သတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်းများ၊ ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့တို့သည် ပြန်လည်မပြည့်ဖြိုးနိုင်သော သဘာဝအရင်းအမြစ်များ ဖြစ်ကြသည်။
- ▶ သတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍသည် စက်မှုကုန်ကြမ်းများထုတ်လုပ်ပေးသည့် ပထမအဆင့်ကဏ္ဍများတွင် တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သည်။
- ▶ သတ္တုတွင်းထွက်များကို သံသတ္တုရိုင်းသတ္တုစပ်များ၊ သတ္တုအနည်းငယ်သာ ပါဝင်သော တွင်းထွက်များ၊ သံမဲ့သတ္တုများ၊ အဖိုးတန်သတ္တုများဟု ခွဲခြားနိုင်သည်။
- ▶ သတ္တုမဟုတ်သောတွင်းထွက်ပစ္စည်းများကို အဖိုးတန်တွင်းထွက်ရတနာများ၊ စက်မှုတွင်းထွက်ကုန်ကြမ်းများ၊ ဆောက်လုပ်ရေးပစ္စည်းများဟု ခွဲခြားနိုင်သည်။

**၈.၂။ သတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍအတွက်သွင်းအားစုများ
(Inputs for Mining Sector)**

သတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍသည် အရင်းအနှီးပမာဏမြောက်မြားစွာ စူးစိုက်သုံးစွဲရန်လိုအပ်သည့်စီးပွားရေးကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်သည်။ သတ္တုများတည်ရှိရာနေရာကို စမ်းသပ်ရှာဖွေရာတွင်လည်း စီးပွားရေးအရ ဖြစ်မြောက်နိုင်စွမ်းကို လေ့လာခြင်းနှင့် တူးဖော်ထုတ်လုပ်ခြင်း လုပ်ငန်းများအတွက်လည်းကောင်း၊ နည်းပညာအဆင့်မြင့်မားသော စက်ကိရိယာတန်ဆာပလာများ၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးပစ္စည်းများ၊ အဆင့်မြင့်ပြုပြင်ထုတ်လုပ်သည့် စက်ရုံများအတွက်လည်းကောင်း အရင်းအနှီးများစွာ ကျခံသုံးစွဲရပေသည်။ သတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍတွင် သာမန်အားဖြင့် လုပ်သားဦးရေများစွာ မလိုအပ်ပါ။ သို့သော် အများအားဖြင့် မြေအောက်တွင်အလုပ်လုပ်ကိုင်ရသဖြင့် အလွန်ပင်ပန်းသည့် သဘာဝရှိပြီး အဆင့်မြင့်နည်းပညာတတ်ကျွမ်းသည့်ကျွမ်းကျင်သောလုပ်သားများဖြစ်ရန် လိုအပ်သည်။

သတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်းများဖြစ်သည့် ခဲ၊ သွပ်၊ ငွေသတ္တုများကို ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ နမ့်တူဘော်တွင်းမှ အဓိကတူးဖော်ရရှိသည်။ ခဲ၊ သွပ်၊ ငွေသတ္တုများတူးဖော်ရာတွင် ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ထုတ်လုပ်မှုကဲ့သို့ပင် အရင်းအနှီးသွင်းအားစုများနှင့် ကျွမ်းကျင်လုပ်သားများ လိုအပ်သည်။ ထို့ပြင် သတ္တုတွင်းများသို့ လတ်ဆတ်သော လေ့မှုတ်သွင်းရန်နှင့် စက်ယန္တရားများ လည်ပတ်ရန် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားများစွာလိုအပ်သည်။

ခဲမဖြူနှင့်အဖြိုက်နက်တို့ကို တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးနှင့် ကယားပြည်နယ်တို့၌ အဓိကတူးဖော်ရရှိပြီး မွန်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့မှလည်းထွက်ရှိသည်။ ခဲမဖြူနှင့်အဖြိုက်နက် တူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းသည်မြေအောက်၌တွင်းတူး၍ လုပ်ကိုင်ရသောလုပ်ငန်းများရှိသကဲ့သို့ တောင်များမှ မြေသားများအား ပေါက်ကွဲစေတတ်သောပစ္စည်းများ၊ စက်ယန္တရားများဖြင့် ဖြိုခွဲပြီး ရေနှင့်ထိုးချကာ သတ္တုများအားစစ်ယူပြီး ခွဲခြားရသည့်လုပ်ငန်းများလည်းရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းသတ္တုများ ထုတ်လုပ်ရာတွင် မတည်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ လိုအပ်သကဲ့သို့ ပေါက်ကွဲစေတတ်သောပစ္စည်းများ၊ လောင်စာများ၊ စက်အရန်ပစ္စည်းများစသည့် လက်ငင်းသွင်းအားစုများလည်း လိုအပ်သည်။ ကြေးနီကို စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး၊ မုံရွာခရိုင်ဆားလင်းကြီးမြို့နယ်တွင် တူးဖော်ရရှိသည်။

သတ္တုမဟုတ်သော တွင်းထွက်များဖြစ်သည့် ပတ္တမြား၊ နီလာနှင့် ကျောက်နီများကို မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး မိုးကုတ်မြို့နယ်တွင် တူးဖော်ရရှိပြီး ကျောက်စိမ်းကို ကချင်ပြည်နယ်တွင် တူးဖော်ရရှိသည်။ ကျောက်မျက်များရှာဖွေတူးဖော်ရာတွင် လောင်စာဆီ၊ ရေနှင့် ပေါက်ကွဲစေတတ်သောပစ္စည်းများ လိုအပ်သည်။

ဘရိုက်တီးကျောက်ကို ပြင်ဦးလွင်မြို့နယ်တွင် တူးဖော်နိုင်သည်။ ထုံးကျောက်ကို မြန်မာနိုင်ငံ ဒေသများစွာ၌တွေ့ရှိနိုင်ပြီး အကောင်းဆုံးထုံးကျောက်ကို ယှဉ်းမနားမြို့နယ်မှရရှိနိုင်သည်။ ထုံးကျောက်သည် ဘီလပ်မြေ၊ မှန်၊ စက္ကူ၊ သကြားနှင့် သံမဏိထုတ်လုပ်ရာတွင် အရေးပါသော ကုန်ကြမ်းဖြစ်သည်။ ထုံးကျောက်ထုတ်လုပ်ရာတွင် အခြားတွင်းထွက်များကဲ့သို့ အရင်းအနှီးများစွာ မလိုအပ်သော်လည်း ပို့ဆောင်ရေးကိရိယာများနှင့် လုပ်အားများစွာလိုအပ်သည်။

ရွှံ့စေးများ၊ လမ်းခင်းကျောက်များ၊ ကျောက်စရစ်များစသည့် ဆောက်လုပ်ရေးပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်ရာတွင် အရင်းအနှီးစူးစိုက်အသုံးပြုမှုနည်းသည့်ထုတ်လုပ်နည်းများကို အသုံးပြုပြီး ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းခွင်များနှင့် နီးသောဒေသများတွင် အဓိကထုတ်လုပ်လေ့ရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကျောက်မီးသွေးကိုထုတ်လုပ်သော်လည်း အရည်အသွေးကောင်းသော ကျောက်မီးသွေးကို မတွေ့ရှိရသေးပါ။ လက်ရှိတူးဖော်နေသော ကျောက်မီးသွေးအမျိုးအစားများမှာ ကလေးဝမှ ရရှိသော ဘီကြိုးမီးနပ်လျော့ကျောက်မီးသွေးများနှင့် နမူတူမှ လစ်ဂနိုက်ကျောက်မီးသွေး များဖြစ်သည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ သတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍသည် အရင်းအနှီးပမာဏမြောက်မြားစွာ စူးစိုက်သုံးစွဲရန် လိုအပ်သည့် စီးပွားရေးကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်သည်။
- ▶ သတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍသည်အများအားဖြင့် မြေအောက်တွင် အလုပ်လုပ်ကိုင်ရသဖြင့် အလွန်ပင်ပန်းသည့်သဘာဝရှိပြီး အဆင့်မြင့်နည်းပညာတတ်ကျွမ်းသည့် ကျွမ်းကျင်သော လုပ်သားများ လိုအပ်သည်။

၈.၃။ စွမ်းအင်ကဏ္ဍ၏အဓိကထုတ်ကုန်များ

စွမ်းအင်ကဏ္ဍ၏အဓိကထုတ်ကုန်များမှာ ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့တို့ဖြစ်သည်။ ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့သည် အားဖြည့်လောင်စာအမျိုးအစားဖြစ်ပြီး စွမ်းအင်ကိုထုတ်လုပ်ပေးသည့် သတ္တုမဟုတ်သောတွင်းထွက်ပစ္စည်းဖြစ်သည်။ ထုတ်လုပ်မှုပိုမိုတိုးတက်ရေးအတွက် ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပ ရေနံကုမ္ပဏီများနှင့် ထုတ်လုပ်မှုခွဲဝေခံစားရေးအခြေခံဖြင့် စာချုပ်များချုပ်ဆိုကာ ကုန်းတွင်း၊ ကမ်းလွန် ရေနံလုပ်ကွက်များပိုင်းခြား၍ အကျိုးတူပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

ထိုကဲ့သို့ လုပ်ကွက်များပိုင်းခြား၍ ဆောင်ရွက်ရာတွင်ကုန်းတွင်းလုပ်ကွက်(Onshore Block) စုစုပေါင်း ၅၃ ခုပိုင်းခြားပြီး လုပ်ကွက် ၂၆ ခုတွင် ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပကုမ္ပဏီ ၁၀ ခုဖြင့် အကျိုးတူဖက်စပ်

လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသည်။ ကမ်းလွန်လုပ်ကွက်(Offshore Block) စုစုပေါင်း ၅၁ ခု ပိုင်းခြားထားပြီး၊ လုပ်ကွက် ၃၈ ခုတွင် ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပကုမ္ပဏီ ၁၄ ခုဖြင့်အကျိုးတူ ဖက်စပ်လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသည်။ ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ရှာဖွေတူးဖော်ထုတ်လုပ်ခြင်းလုပ်ငန်းများသည် ကုန်ကျစရိတ်များပြီး စွန့်စားလုပ်ဆောင်ရသော လုပ်ငန်းတစ်ခုဖြစ်သည်။

မြန်မာ့ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်းအနေဖြင့် ကုန်းတွင်းလုပ်ကွက်များမှ နိုင်ငံပိုင် ရေနံမြေ ၁၇ ခုနှင့် ဖက်စပ်ဆောင်ရွက်နေသော ရေနံမြေလုပ်ကွက်များမှ ရေနံစိမ်း ၆၅၀၀ စည်နှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ ၅၅ သန်းကုဗပေ နေ့စဉ်ထုတ်လုပ်လျက်ရှိသည်။ ကမ်းလွန်လုပ်ကွက်များရှိ ဖက်စပ်ကုမ္ပဏီ ၄ ခုက ရေနံစိမ်း ၃၁၀၀ စည်ခန့်နှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ကုဗပေသန်း ၁၆၀၀ ကျော်နေ့စဉ် ထုတ်လုပ်လျက်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာ့ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်းအနေဖြင့် ကုန်းတွင်းနှင့် ကမ်းလွန်လုပ်ကွက်များမှ စုစုပေါင်းရေနံစိမ်း ၉၆၀၀၀ စည်နှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ကုဗပေသန်း ၁၆၅၅ ခန့် နေ့စဉ်ထုတ်လုပ်လျက်ရှိသည်။ ဇယား(၈.၄)တွင် ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့ထုတ်လုပ်မှုကို ဖော်ပြထားသည်။

ဇယား(၈.၄) ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့ထုတ်လုပ်မှု

ခုနှစ်	ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့	
	ရေနံစိမ်း (အမေရိကန်စည်ထောင်ပေါင်း)	သဘာဝဓာတ်ငွေ့ (ကုဗပေသန်းပေါင်း)
၂၀၁၀-၁၁	၆၇၈၈	၄၅၀၃၇၉
၂၀၁၁-၁၂	၆၆၂၃	၄၆၄၉၃၅
၂၀၁၂-၁၃	၆၁၉၇	၄၆၇၀၂၅
၂၀၁၃-၁၄	၆၁၁၅	၄၈၂၂၇၆
၂၀၁၄-၁၅	၅၈၅၁	၆၇၁၃၃၄
၂၀၁၅-၁၆	၄၅၆၅	၆၉၆၂၃၁
၂၀၁၆-၁၇	၄၂၉၇	၆၇၀၀၈၁

ဇစ်မြစ် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2017)

ရေနံစိမ်းထုတ်လုပ်မှုသည် နှစ်စဉ်ကျဆင်းနေပြီး သဘာဝဓာတ်ငွေ့ထုတ်လုပ်မှုသည် နှစ်စဉ် တိုးတက်လျက်ရှိသည်။ မြန်မာ့ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်းအနေဖြင့် နိုင်ငံတော်လိုအပ်ချက် ဖြစ်သော ရေနံစွမ်းအင်ပြည့်မီစွာ ရှာဖွေထုတ်လုပ်နိုင်မှုမရှိပါ။ ကမ်းလွန်လုပ်ကွက်များမှ ထွက်ရှိသော

သဘာဝဓာတ်ငွေ့များကို နိုင်ငံခြားသို့တင်ပို့ရောင်းချနိုင်ခြင်းကြောင့် နိုင်ငံခြားဝင်ငွေ ရရှိသည်။ ထို့ပြင် လက်ရှိထုတ်လုပ်နေသောပမာဏထက် ပိုမိုထုတ်လုပ်နိုင်ရန်အတွက် ရေနံမြေသစ်များ ရှာဖွေခြင်းကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ရေနံစိမ်းမှချက်လုပ်ရရှိသော အဓိက ထုတ်ကုန်မှာ ဓာတ်ဆီ၊ ရေနံဆီ၊ လေယာဉ်ဆီ၊ ဒီဇယ်ဆီ၊ မီးထိုးဆီ၊ စက်ဆီအမျိုးမျိုး၊ ရေနံမီးသွေး၊ ဖယောင်း၊ အိမ်သုတ်ရေနံ၊ ဓာတ်ငွေ့ရည်တို့ဖြစ်သည်။ သဘာဝဓာတ်ငွေ့ကို လောင်စာအဖြစ်လည်းကောင်း၊ ရေနံဓာတုဗေဒ အတွက် ကုန်ကြမ်းအဖြစ်လည်းကောင်း အသုံးပြုနိုင်သည်။ ၎င်းမှ ယူရီးယားဓာတ်မြေဩဇာ၊ အမိုးနီယားရည်၊ မက်သနော နှင့် ရော်ဘာတုတို့ကို ထုတ်လုပ်သည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ရှာဖွေ တူးဖော်ထုတ်လုပ်ခြင်း လုပ်ငန်းများသည် ကုန်ကျစရိတ် များပြီး စွန့်စားလုပ်ဆောင်ရသောလုပ်ငန်းတစ်ခုဖြစ်သည်။
- ▶ ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့သည် အားပြည့်လောင်စာအမျိုးအစားဖြစ်ပြီး စွမ်းအင်ကို ထုတ်လုပ်ပေးသည့် သတ္တုမဟုတ်သောတွင်းထွက်ပစ္စည်းဖြစ်သည်။
- ▶ ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အရေးကြီးဆုံးသော တွင်းထွက်ပစ္စည်း ဖြစ်သည်။

၈.၄။ စွမ်းအင်ကဏ္ဍအတွက်သွင်းအားစုများ

အစိုးရနှင့်ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီများပူးပေါင်း၍ ဖက်စပ်ကုမ္ပဏီတည်ထောင်ပြီး ရေနံထုတ်လုပ် ရောင်းဝယ်ခဲ့သည်။ တော်လှန်ရေးကောင်စီလက်ထက်တွင် ရေနံကုမ္ပဏီများ၊ တွင်းရိုးတွင်းစားများ ပိုင်သော ရေနံတွင်းများကိုလည်း ပြည်သူပိုင်သိမ်းခဲ့သဖြင့် ရေနံလုပ်ငန်းအားလုံးသည် နိုင်ငံပိုင်ဖြစ်ခဲ့ သည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ မြန်မာ့ရေနံကော်ပိုရေးရှင်းသည် ရေနံစိမ်းနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့တူးဖော်ခြင်း၊ ရေနံချက်လုပ်ခြင်း၊ ရေနံထွက်ပစ္စည်း သိုလှောင်ဖြန့်ဖြူးခြင်းလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

ကုန်းတွင်းနှင့် ကမ်းလွန်ဒေသများ၌ ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့များ စမ်းသပ်ရှာဖွေခြင်းသည် အခက်ခဲဆုံးနှင့် စွန့်စားမှုအများဆုံးအပိုင်းဖြစ်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံ အသုံးစရိတ်များစွာ ကုန်ကျသော် လည်း ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့ကို လုံးဝမတွေ့ရှိခြင်းမျိုးလည်း ရှိကောင်းရှိနိုင်သည်။ အကယ်၍ ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့ကိုတွေ့ရှိပါက ၎င်းတွင်းမှစီးပွားဖြစ်ထုတ်လုပ်နိုင်စွမ်းရှိ မရှိထပ်မံ စမ်းသပ်ရ သည်။ ထို့နောက်မှသာ တွင်းများတူးဖော်ခြင်း၊ ပိုက်လိုင်းများတပ်ဆင်ခြင်း၊ ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ သိုလှောင် ခြင်းနှင့် ပို့ဆောင်ခြင်းတို့ကိုလုပ်ဆောင်သည်။

ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့ထုတ်လုပ်မှုတွင် လက်ငင်းသွင်းအားစုများ အနည်းငယ်သာလိုအပ်သည်။ လိုအပ်သောလက်ငင်းသွင်းအားစုများမှာ စက်ယန္တရားများကို လည်ပတ်စေရန် လိုအပ်သည့် လောင်စာစွမ်းအင်နှင့် အရန်ပစ္စည်းများဖြစ်သည်။

ယခုအခါစွမ်းအင်နှင့် လျှပ်စစ်ဝန်ကြီးဌာနသည် ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့ ပိုမိုထွက်ရှိရေးအတွက် လက်ရှိတွင်းဟောင်းများမှ ပိုမိုထုတ်လုပ်ရန်ကြိုးပမ်းခြင်းနှင့် ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့ နယ်မြေသစ်များ ရှာဖွေခြင်းကိုဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ချောက်၊ ရေနံချောင်းနှင့်မန်းရေနံမြေများရှိ တွင်းဟောင်းများ အထွက်တိုးရေးအတွက် ခေတ်မီနည်းဖြင့်တူးဖော်နိုင်ရန်လည်းကောင်း၊ ကမ်းလွန်ဒေသမှ သဘာဝဓာတ်ငွေ့ကို စီးပွားဖြစ်ထုတ်လုပ်တင်ပို့ရောင်းချနိုင်ရန် မုတ္တမနှင့်တနင်္သာရီဒေသ ရတနာသဘာဝဓာတ်ငွေ့စီမံကိန်းလုပ်ငန်းတွင် ပိုက်လိုင်းတပ်ဆင်မှုများကိုလည်းကောင်း ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ကုန်းတွင်းနှင့် ကမ်းလွန်ရေနံသဘာဝဓာတ်ငွေ့ရှာဖွေတူးဖော်ရာတွင် နိုင်ငံခြားရေနံကုမ္ပဏီများနှင့် ဖက်စပ်လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ ကုန်းတွင်းနှင့် ကမ်းလွန်ဒေသများ၌ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့များ စမ်းသပ်ရှာဖွေခြင်းသည် အခက်ခဲဆုံးနှင့် စွန့်စားမှုအများဆုံးအပိုင်းဖြစ်သည်။
- ▶ ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့ကိုတူးဖော်ရာတွင် တွေ့ရှိပါက၎င်းတွင်းမှ စီးပွားဖြစ် ထုတ်လုပ်နိုင်စွမ်းရှိမရှိ ထပ်မံစမ်းသပ်ရပြီး ထို့နောက်မှသာ တွင်းများတူးဖော်ခြင်း၊ ပိုက်လိုင်းများ တပ်ဆင်ခြင်း၊ ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ သိုလှောင်ခြင်းနှင့် ပို့ဆောင်ခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်သည်။
- ▶ ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့ထုတ်လုပ်မှုတွင် လိုအပ်သောလက်ငင်းသွင်းအားစုများမှာ စက်ယန္တရားများကို လည်ပတ်စေရန်လိုအပ်သည့်လောင်စာစွမ်းအင်နှင့် အရန်ပစ္စည်းများ ဖြစ်သည်။

၈.၅။ အခြားကဏ္ဍများနှင့် ဆက်စပ်မှု

(က) သတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍ

သတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍသည် အခြားကဏ္ဍများမှ သွင်းအားစုများ ဝယ်ယူခြင်းနှင့်၎င်း၏ ထုတ်ကုန်များကို အခြားကဏ္ဍများသို့ ရောင်းချခြင်းဖြင့်ဆက်သွယ်လျက်ရှိသည်။ သတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍ၏ထုတ်ကုန်များမှာအဓိကအားဖြင့် စက်မှုကုန်ကြမ်းများဖြစ်သည့်အလျောက် စားသုံးသူများသို့ တိုက်ရိုက်ရောင်းချမှုနည်းပါးသည်။

ကျောက်မီးသွေးကို လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်ရာ၌ အသုံးပြုသည်။ သံ၊ သံမဏိနှင့်ရေနံ ဓာတုစက်ရုံများတွင် အဓိကကုန်ကြမ်းအဖြစ်အသုံးပြုသည်။ သတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍ၏ ထုတ်ကုန်များဖြစ်သော ငွေစင်၊ ခဲမဖြူ၊ သွပ်၊ ကြေးနီ၊ အဖြိုက်နက်စသည့် တွင်းထွက်ပစ္စည်းများနှင့် ကျောက်မျက်ရတနာများကို နိုင်ငံခြားငွေရရှိရေးအတွက် ပြည်ပသို့တင်ပို့ရောင်းချလျက်ရှိသည်။

ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍတွင် အသုံးပြုသောအဓိကကုန်ကြမ်းများကို သတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်း ကဏ္ဍမှ ရရှိသည်။ ဆောက်လုပ်ရေးနှင့် စက်မှုကဏ္ဍအတွက် အရေးပါသော သံ၊ သံမဏိတို့ကို သံပွနှင့် သံစိမ်းမှ ထုတ်လုပ်ရရှိသည်။ ဘီလပ်မြေထုတ်လုပ်ရာတွင် ကုန်ကြမ်းအဖြစ်အသုံးပြုသော ထုံးကျောက်၊ လောင်စာအဖြစ်အသုံးပြုသော သဘာဝဓာတ်ငွေ့၊ ကြွေထည်ပစ္စည်းထုတ်လုပ်ရာတွင် အသုံးပြုသော မြေစေး၊ အုတ်ပြုလုပ်ရာတွင် ရွှံ့စေးနှင့်လမ်းခင်းကျောက်၊ ကျောက်စရစ်နှင့်သဲတို့သည် သတ္တုတွင်းထွက် ပစ္စည်းကဏ္ဍ၏ထုတ်ကုန်များဖြစ်ကြသည်။

(ခ) စွမ်းအင်ကဏ္ဍ

ရေနံစိမ်းကို ရေနံချက်စက်ရုံများသို့ ဓာတ်ဆီ၊ ရေနံဆီ၊ ချောဆီ၊ ဒီဇယ်ဆီ၊ မီးထိုးဆီတို့ ထုတ်လုပ်ရန်ပေးပို့ရသည်။ ယင်းတို့ကို ထုတ်လုပ်ပြီးနောက် ဖယောင်းကျန်ရစ်ပြီး ၎င်းဖယောင်းကို ဖယောင်းတိုင် ပြုလုပ်ရာတွင်အသုံးပြုသည်။ ဓာတ်ဆီကို ပုဂ္ဂလိကပိုင်နှင့် နိုင်ငံပိုင်ပို့ဆောင်ရေးကဏ္ဍ တွင်အသုံးပြုသည်။

ဒီဇယ်ဆီကို သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးတွင်သာမက ရေစုပ်စက်များနှင့် အခြားစက်များတွင်လည်း အသုံးပြုသည်။ ချောဆီကို စက်ရုံများလည်ပတ်ရန်နှင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်သည့်စက်များတွင် အသုံးပြုသည်။ ရေနံဆီကို အဓိကအားဖြင့် နေအိမ်များတွင် ချက်ပြုတ်ရာ၌လည်းကောင်း၊ မီးထွန်း ရာ၌လည်းကောင်း အသုံးပြုကြသည်။ ရေနံစိမ်းသည် ပလတ်စတစ်၊ ရော်ဘာတု၊ ဓာတ်မြေဩဇာနှင့် အခြားအရေးပါသော ဓာတုဗေဒပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်ရာတွင် အဓိကကျသော ကုန်ကြမ်းဖြစ်သည်။ သဘာဝဓာတ်ငွေ့သည် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား၊ ယူရီးယားဓာတ်မြေဩဇာ၊ ဘီလပ်မြေစသည်တို့ ထုတ်လုပ် ရာတွင် အထူးအရေးပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရေနံထွက်ရှိခြင်းကြောင့် ရေနံဓာတုဗေဒစက်မှု လုပ်ငန်း၏ အလားအလာအထူးကောင်းမွန်သည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ သတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍသည် အခြားကဏ္ဍများမှ သွင်းအားစုများဝယ်ယူခြင်းနှင့် ၎င်း၏ ထုတ်ကုန်များကို အခြားကဏ္ဍများသို့ ရောင်းချခြင်းဖြင့်ဆက်သွယ်လျက်ရှိသည်။
- ▶ သတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍ၏ထုတ်ကုန်များမှာ အဓိကအားဖြင့် စက်မှုကုန်ကြမ်းများ ဖြစ်သည့်အလျောက် စားသုံးသူများသို့ တိုက်ရိုက်ရောင်းချမှုနည်းပါးသည်။

- ▶ ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍတွင် အသုံးပြုသောအဓိကကုန်ကြမ်းများကို သတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍမှ ရရှိသည်။
- ▶ ရေနံစိမ်းသည် ပလတ်စတစ်၊ ရော်ဘာတု၊ ဓာတ်မြေဩဇာနှင့် အခြားအရေးပါသော ဓာတုဗေဒပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်ရာတွင် အဓိကကျသော ကုန်ကြမ်းဖြစ်သည်။

နိဂုံး

ဤအခန်းတွင် သတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍနှင့် စွမ်းအင်ကဏ္ဍတို့တွင် အရင်းအနှီးပမာဏများ၊ ကျွမ်းကျင်လုပ်သားများနှင့် စရိတ်စကများလိုအပ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်သတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍမှ ထုတ်ကုန်များသည် အခြားထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍများအတွက် အရေးပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် အရေးပါသောသတ္တုကုန်ကြမ်းများ၊ နိုင်ငံခြားငွေရရှိရေးအတွက် အဖိုးတန်ကျောက်မျက်ရတနာများ၊ ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့များကို ပြည်တွင်းမှရရှိနိုင်သောကြောင့် သတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍသည်လည်းကောင်း၊ စွမ်းအင်ကဏ္ဍသည်လည်းကောင်း အရေးကြီးသော ကဏ္ဍများဖြစ်သည်။

လေ့ကျင့်ခန်းများ

- ၁။ အောက်ပါမေးခွန်းများကို မှား မှန် ရွေးပါ။
- (က) သတ္တုနှင့်တွင်းထွက်ပစ္စည်းများသည် ထုတ်ယူသုံးစွဲပြီးပါက ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးနိုင်သော သဘာဝအရင်းအမြစ်များဖြစ်သည်။
- (ခ) သတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍသည် စက်မှုကုန်ကြမ်းများ ထုတ်လုပ်ပေးသည့်အတွက် ဒုတိယအဆင့်ကဏ္ဍများတွင် တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သည်။
- (ဂ) မြန်မာ့ဆားလုပ်ငန်းသည်ဆားကြမ်း၊ ဆားချောနှင့် အပိုဓာတ်ဆားများကို ထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးလျက် ရှိသည်။
- (ဃ) မြန်မာနိုင်ငံတွင်မြိတ်ကျွန်းစုတွင်သာ ပုလဲမွေးမြူထုတ်လုပ်ပါသည်။
- (င) ဘရိုက်တီးကျောက်သည်ဘီလပ်မြေ၊ မှန်၊ စက္ကူ၊ သကြားနှင့် သံမဏိထုတ်လုပ်ရာတွင် အသုံးပြုသော ကုန်ကြမ်းဖြစ်သည်။

၂။ အောက်ပါကွက်လပ်များကိုဖြည့်စွက်ပါ။

- (က) ကြေးနီ၊ ခဲ၊ သွပ်၊ ခဲမဖြူ တို့သည် သံမဲ့သတ္တုများဖြစ်ပြီး ရွှေ၊ ငွေ၊ ပလက်တီနမ် တို့သည် ----- များဖြစ်သည်။
- (ခ) -----သည် အားဖြည့်လောင်စာဖြစ်ပြီး သတ္တုမဟုတ်သော တွင်းထွက်တစ်မျိုးလည်း ဖြစ်သည်။
- (ဂ) သတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်းများဖြစ်သည့် ခဲ၊ သွပ်၊ ငွေသတ္တုများကို ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ -----မှ အဓိကတူးဖော်ရရှိသည်။
- (ဃ) ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍတွင် အသုံးပြုသော အဓိကကုန်ကြမ်းများကို -----ကဏ္ဍ မှ ရရှိသည်။
- (င) စွမ်းအင်ကဏ္ဍမှ ထုတ်ကုန်တစ်မျိုးဖြစ်သော -----ကို နိုင်ငံခြားသို့တင်ပို့ရောင်းချပြီး နိုင်ငံခြားငွေရှာဖွေပေးသည်။

၃။ အဖြေမှန်ရွေးပါ။

- (က) သတ္တုမဟုတ်သော တွင်းထွက်များကို အဖိုးတန်တွင်းထွက်ရတနာများ၊ စက်မှုတွင်းထွက်ကုန် ကြမ်းနှင့် (က) ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့ (ခ) သတ္တုရိုင်းများ (ဂ) ဆောက်လုပ်ရေးပစ္စည်းများဟု ခွဲခြားနိုင်သည်။
- (ခ) ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့သည် အားဖြည့်လောင်စာအမျိုးအစားဖြစ်ပြီး စွမ်းအင်ကို ထုတ်လုပ် ပေးသည့် (က) သတ္တု (ခ) သတ္တုမဟုတ်သော (ဂ) ပြန်လည်ပြည့်ဖြိုးနိုင်သော တွင်းထွက် ပစ္စည်းများဖြစ်သည်။
- (ဂ) (က) သဘာဝဓာတ်ငွေ့ (ခ) ချောဆီ (ဂ) ရေနံစိမ်းသည် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား၊ ယူရီးယား ဓာတ်မြေဩဇာ၊ ဘီလပ်မြေစသည်တို့ ထုတ်လုပ်ရာတွင်အထူးအရေးပါသည်။
- (ဃ) သတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍသည် (က) အရင်းအနှီးပမာဏ (ခ) လူအင်အား (ဂ) လောင်စာ မြောက်မြားစွာ သုံးစွဲရန်လိုအပ်သည့် စီးပွားရေးကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်သည်။

- ၄။ အောက်ပါမေးခွန်းများကိုဖြေဆိုပါ။
  - (က) သတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍ၏ အဓိကထုတ်ကုန်များကို ဖော်ပြဆွေးနွေးပါ။
  - (ခ) သတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်းများကို ဒေသအလိုက်ထွက်ရှိမှုများကို ရှင်းပြပါ။
  - (ဂ) သတ္တုတွင်းထွက်ပစ္စည်းကဏ္ဍနှင့်စွမ်းအင်ကဏ္ဍတို့သည် အခြားမည်သည့်ကဏ္ဍများနှင့် မည်သို့ ဆက်စပ်မှုရှိသည်ကို ရှင်းပြဖြေဆိုပါ။
  - (ဃ) စွမ်းအင်ကဏ္ဍ၏ အဓိကထုတ်ကုန်များကို ဖော်ပြဆွေးနွေးပါ။

DBE BOX - Copyright Protected

အခန်း(၉) မြန်မာနိုင်ငံစက်မှုလုပ်ငန်းကဏ္ဍများ Industrial Sectors of Myanmar

နိဒါန်း

မြန်မာနိုင်ငံ၏ စက်မှုလုပ်ငန်းကဏ္ဍများတွင် စက်မှုလက်မှုကဏ္ဍ (Processing and Manufacturing)၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကဏ္ဍ(Electric Power) နှင့် ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍ(Construction) တို့ ပါဝင်သည်။

ဤအခန်းနှင့်ပတ်သက်၍ သင်သိရှိပြီးသောအကြောင်းအရာ

(What you have already known to this Chapter)

အခန်း(၄)တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူဦးရေကိုလေ့လာရာတွင် လုပ်သားဦးရေ၌ စက်မှုလုပ်ငန်းကဏ္ဍများ၏လုပ်သားဦးရေအခြေအနေ၊ အခန်း(၅)တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏စီးပွားရေးအဆောက်အအုံ ပုံသဏ္ဍာန်နှင့် စီးပွားရေးကဏ္ဍအသီးသီးမှ တိုင်းပြည်၏ထုတ်ကုန်များကို လေ့လာရာတွင် စုစုပေါင်းထုတ်လုပ်မှု၌ စက်မှုလုပ်ငန်းကဏ္ဍများမှ ပါဝင်ပမာဏတို့ကို အကျဉ်းမျှသိရှိပြီးဖြစ်သည်။

ဤအခန်းပြီးလျှင် ဆောင်ရွက်နိုင်မည့်အကြောင်းအရာ

(After studying this chapter, you will be able to do the followings:)

မြန်မာနိုင်ငံတွင် စက်မှုလုပ်ငန်းကဏ္ဍများ၏ စုစုပေါင်းထုတ်လုပ်မှု၊ အဓိကထုတ်ကုန်များ၊ အသုံးပြုသောသွင်းအားစုများ၊ အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍများနှင့်ဆက်စပ်ပုံတို့ကို ဆွေးနွေးနိုင်ပြီး မြန်မာ့စီးပွားရေးတွင် အရေးပါသည်ကို သုံးသပ်နိုင်မည်။

၉.၁။ မြန်မာနိုင်ငံစက်မှုလုပ်ငန်းကဏ္ဍများ၏အရေးပါမှု

ဤကဏ္ဍများ၏ထုတ်ကုန်များသည် လယ်ယာ၊ သားငါး၊ သစ်တော၊ သတ္တုကဏ္ဍများ၏ ထုတ်ကုန်များနှင့် သဘာဝချင်းမတူပေ။ စက်ရုံအလုပ်ရုံများတွင် ကုန်ကြမ်းမှ ကုန်ချောဖြစ်အောင် ဆင့်တက်ပြုပြင်ထုတ်လုပ်သောကြောင့် စက်ရုံ၏ထုတ်ကုန်အမျိုးအစားမတူသော်လည်း လုပ်ငန်း သဘာဝချင်းတူညီပေသည်။ သို့ဖြစ်၍၎င်းတို့ကို တစ်စုတစ်ပေါင်းတည်း စက်မှုလုပ်ငန်းကဏ္ဍများ အဖြစ်လေ့လာခြင်းဖြစ်သည်။ စက်မှုလုပ်ငန်းကဏ္ဍကို ဒုတိယအဆင့်လုပ်ငန်းကဏ္ဍများဟူ၍လည်း ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။

**ဇယား(၉.၁) မြန်မာနိုင်ငံစက်မှုလုပ်ငန်းကဏ္ဍများ၏ အရေးပါမှု(၂၀၁၆- ၂၀၁၇ ခုနှစ်)
(၂၀၁၀- ၂၀၁၁ ခုနှစ် ပုံမှန်ဈေးနှုန်း)**

စဉ်	စက်မှုလုပ်ငန်းများ	စက်မှုကုန်ထုတ်လုပ်မှုကဏ္ဍစုစုပေါင်း	
		ကျပ်သန်းပေါင်း	ရာခိုင်နှုန်း
၁	စက်မှုလက်မှုကဏ္ဍ	၁၃၆၆၁၀၁၇. ၉	၂၂. ၈၅
၂	လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကဏ္ဍ	၇၇၂၈၉၀. ၉	၁. ၂၉
၃	ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍ	၃၃၈၉၉၁၅. ၃	၅. ၆၇
၄	စွမ်းအင်ကဏ္ဍ	၈၂၀၇၇. ၁	၀. ၁၄
၅	သတ္တုကဏ္ဍ	၅၇၂၀၄၉. ၁	၀. ၉၆
စက်မှုလုပ်ငန်းကဏ္ဍစုစုပေါင်း		၁၈၄၇၇၉၅၀. ၃	၃၀. ၉၁
စုစုပေါင်းပြည်တွင်းထုတ်ကုန်		၅၉၇၉၂၅၄၄. ၀	၁၀၀. ၀၀

ဖော်ပြချက် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2017)

မြန်မာနိုင်ငံတွင် စက်မှုလုပ်ငန်းများ၏ ထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုးမှာ ၂၀၁၆-၁၇ ခုနှစ်စာရင်းများအရ တစ်မျိုးသားလုံး၏ ပြည်တွင်းအသားတင်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှုတန်ဖိုးစုစုပေါင်း GDP ၏ ၃၀. ၉ ရာခိုင်နှုန်းကျော်တွင်ရှိသည်။ ဤအချက်သည် စက်မှုထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းအောင်မြင်ပြီး စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာသည်နှင့်အမျှ ဒုတိယအဆင့်လုပ်ငန်းကဏ္ဍများ သို့မဟုတ် စက်မှုလုပ်ငန်းကဏ္ဍ၏အရေးပါမှုသည် ဖွံ့ဖြိုးမှုလမ်းကြောင်းပေါ်သို့ ဦးတည်နေကြောင်း ဖော်ပြလျက်ရှိသည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စက်မှုလုပ်ငန်းကဏ္ဍများတွင် စက်မှုလက်မှုကဏ္ဍ၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကဏ္ဍနှင့် ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍတို့ပါဝင်သည်။
- ▶ စက်မှုလုပ်ငန်းကဏ္ဍများကို ဒုတိယအဆင့်လုပ်ငန်းကဏ္ဍများဟူ၍လည်း ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။

၉.၂။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်စက်မှုထူထောင်ရန်လိုအပ်ခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံတွင် စက်မှုထူထောင်ရန် လိုအပ်ခြင်းမှာ အောက်ပါအကြောင်းအရင်းများကြောင့် ဖြစ်သည်။

- (က) လုပ်အား၏ ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းအား တိုးတက်စေရန်
- (ခ) ပိုမိုဟန်ချက်ညီသော စီးပွားရေးအဆောက်အအုံဖြစ်ပေါ်စေရန်
- (ဂ) ကိုယ့်အားကိုယ်ကိုးရေးနှင့် ဖူလုံမှုရရှိစေရန်
- (ဃ) နည်းပညာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရရှိစေရန်

(က) လုပ်အား၏ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းအားတိုးတက်စေရန်။ ။ ပထမအဆင့်ကဏ္ဍများသည် သဘာဝသယံဇာတစွမ်းအားစုရရှိနိုင်မှုအပေါ် များစွာမှီခိုလျက်ရှိရာ သဘာဝသယံဇာတစွမ်းအားစု ရရှိနိုင်မှု အကန့်အသတ်ရှိသည်နှင့်အညီ ပထမအဆင့်ကဏ္ဍများတွင် လုပ်အား၏ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းအား တိုးတက်ရေးမှာ အကန့်အသတ်များစွာရှိပေသည်။ အခြားတစ်ဖက်တွင် စက်မှုလုပ်ငန်းကဏ္ဍများ၌ အရင်းအနှီးနှင့် လုပ်အားရရှိနိုင်မှုပေါ်မူတည်၍ ထုတ်လုပ်မှုကိုအလွယ်တကူတိုးချဲ့နိုင်ပေမည်။ ထုတ်လုပ်မှု နည်းပညာအခြေအနေအရ လုပ်အား၏ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းအားသည် မူလလုပ်ငန်းကဏ္ဍများထက် စက်မှုလုပ်ငန်းကဏ္ဍများတွင် ပိုမိုပေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း စက်မှုလုပ်ငန်းများ ထူထောင်အောင်မြင်ပါက တစ်နိုင်ငံလုံးအတွက် လုပ်အား၏ ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းအား တိုးတက်မြင့်မားလာနိုင်မည်။

(ခ) ပိုမိုဟန်ချက်ညီသောစီးပွားရေးအဆောက်အအုံဖြစ်ပေါ်စေရန်။ ။ မြန်မာ့စီးပွားရေး အဆောက်အအုံသည် ပထမအဆင့်ကဏ္ဍများအပေါ် များစွာမှီခိုရသည့်ပုံသဏ္ဍာန်ဖြစ်ပေါ်နေသည်။ မူလထုတ်ကုန်များ၏သဘာဝမှာ ရာသီဥတုအပေါ် အမှီပြုကာ ထုတ်လုပ်ရသည်ဖြစ်၍ ဈေးဆစ်နိုင်အားမရှိခြင်း၊ မသေချာမရေရာမှုများ ရှိနေခြင်းတို့ကြောင့် မူလထုတ်ကုန်တစ်မျိုး၊ နှစ်မျိုးအပေါ်သာ အဓိကအားထားမှီခိုနေရသော စီးပွားရေးအဆောက်အအုံ ပုံသဏ္ဍာန်သည်နိုင်ငံတကာစီးပွားရေးအပြောင်းအလဲများ၏ ဂယက်ရိုက်ခတ်မှုဒဏ်ကို ခံနိုင်စွမ်းရှိနိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ ဟန်ချက်ညီသော စီးပွားရေးအဆောက်အအုံ ပုံသဏ္ဍာန်မျိုးဖြစ်မှသာ တည်ငြိမ်ပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအလားအလာကောင်းများ ဖြစ်ပေါ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

(ဂ) ကိုယ့်အားကိုယ်ကိုးရေးနှင့်ဖူလုံမှုရရှိစေရန်။ ။ စက်မှုလုပ်ငန်းအမျိုးမျိုးကို ထူထောင်နိုင်ခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် စက်မှုထုတ်ကုန်ပစ္စည်းများရရှိရေးအတွက် နိုင်ငံခြားမှထုတ်လုပ်သူများအပေါ် မှီခိုနေရမှု လျော့နည်းသွားမည်ဖြစ်သည်။ ဆေးဝါးမျိုးစုံ၊ ဆက်သွယ်ရေးနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ကိရိယာများ၊ အီလက်ထရောနစ်ပစ္စည်းများနှင့် နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးအတွက် လိုအပ်သောပစ္စည်းများ

ဖူလုံရေးသည် အလွန်လိုအပ်ပေသည်။ နိုင်ငံတကာနိုင်ငံရေးလောကတွင် ကုန်ပစ္စည်းတင်ပို့ ရောင်းချ သောနိုင်ငံများ၏အလိုဆန္ဒအတိုင်း ကုန်စည်တင်သွင်းသောနိုင်ငံများက လိုက်လျောဆောင်ရွက်စေရန် လုပ်ဆောင်လေ့ရှိသည်။ ကုန်စည်များစွာကို မိမိဘာသာဖူလုံမှုရရှိအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည်ယင်းသို့သောဖိအားပေးမှုများကို ကြုံကြုံခံရင်ဆိုင်နိုင်မည် ဖြစ်၍ နိုင်ငံနှင့်လူမျိုး၏ ရေရှည်အကျိုးစီးပွားဖြစ်ထွန်းစေမည့် သီးခြားလွတ်လပ်သော နိုင်ငံတကာမူဝါဒများ ကျင့်သုံးနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။

(ဃ) နည်းပညာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရရှိစေရန် ။ ။ စက်မှုလုပ်ငန်း၏ ထုတ်လုပ်မှုသဘာဝသည် နည်းပညာဖွံ့ဖြိုးမှုကို များစွာဖြစ်ထွန်းစေသည်။ ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ စက်မှုလုပ်ငန်းထုတ်လုပ်မှု၏ သဘာဝသည် လုပ်သားနှင့် သူ၏ထုတ်ကုန်ပစ္စည်းတို့ နီးနီးကပ်ကပ်နှင့် စဉ်ဆက်မပြတ်ထိတွေ့ဆက်ဆံ နေရသောသဘောရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ စက်ရုံများနှင့် လုပ်ငန်းခွင်များတွင် လုပ်သားများကို တစ်စုတစ်ပေါင်းတည်း လုပ်ကိုင်စေခြင်း နည်းလမ်းများနှင့် အတွေ့အကြုံဖလှယ်မှုများ ကောင်းစွာဖြစ် ပေါ်စေနိုင်သည်။ ၎င်းအပြင် လူ့ယဉ်ကျေးမှု တိုးတက်မှုသမိုင်းစဉ်တွင် စက်မှုလုပ်ငန်းများကို သဘာဝ သယံဇာတအင်အားစုများအား အသုံးဝင်သော ကုန်စည်များအဖြစ်သို့ လူ့ဉာဏ်စွမ်းအားကို အသုံးချ ၍ ပြောင်းလဲပေးသည့် လုပ်ငန်းအဖြစ် ရှုမြင်ခဲ့ကြပေသည်။ တိုင်းပြည်တစ်ပြည်တွင် နီးကြားတက်ကြွ သော စက်မှုလုပ်ငန်းကဏ္ဍရှိခြင်းက နည်းပညာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို များစွာဖြစ်ထွန်းစေသည်။ မြန်မာ နိုင်ငံတွင် စက်မှုလုပ်ငန်းကဏ္ဍကြီးကြီးမားမား မရှိခြင်းကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံသားများအနေဖြင့် ခေတ်မီ နည်းပညာများလေ့လာနိုင်ရန် အခွင့်အလမ်းနည်းခဲ့သည်။ စက်မှုလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ဆောင် ရွက်ခြင်းဖြင့်သာ နည်းပညာလေ့လာသင်ယူနိုင်ခွင့် ပိုမိုရရှိနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

အထက်ပါအကြောင်းများကြောင့် စက်မှုထူထောင်ရေးဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ စက်မှုလုပ်ငန်းများကို သင့်လျော်သလိုရွေးချယ်ပြီး ထိရောက်သောစက်မှုထူထောင်ရေးအစီအစဉ်များကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရပေမည်။ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် နိုင်ငံတော်အစိုးရက ပြည်တွင်းကုန်ကြမ်းများကို အခြေခံသည့်စက်မှုလုပ်ငန်းများနှင့် လယ်ယာကဏ္ဍထုတ်လုပ်မှုကို အထောက်အကူပြုစေမည့် စက်မှု လုပ်ငန်းများ တည်ထောင်ရေးအစီအစဉ်ကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပေသည်။

ဤသို့ဆောင်ရွက်ရာ၌ စက်မှုထူထောင်ရေးဖြစ်စဉ်နှင့် ဆက်နွှယ်လျက် ပြဿနာများစွာ ရှိနိုင် ပေသည်။ စက်မှုထူထောင်ရေးရလဒ်ကြောင့် မြို့များဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာပြီး မြို့ပြတွင် လူနေထူထပ်ခြင်းနှင့် လူမှုရေးပြဿနာများ ပေါ်ပေါက်လာနိုင်မည်။ စက်ရုံများမှ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကြောင့် လေထု၊ ရေထု ညစ်ညမ်းမှုများဖြစ်ပေါ်လာပြီး ပတ်ဝန်းကျင်ကို ပျက်စီးနိုင်မည်။ စက်မှုလုပ်သားများတွင် ကျွမ်းကျင် လုပ်သားများစွာလိုအပ်သောကြောင့် စက်မှုထူထောင်ရေးလျင်မြန်စွာ တိုးတက်လာခြင်းသည် တိုင်းပြည်၏ ပညာရေးစနစ်ကို ကြီးမားစွာပြောင်းလဲရန် တောင်းဆိုလာနိုင်သည်။ ကျေးလက်လယ်ယာ

လူ့အဖွဲ့အစည်းမှ မြို့ပြစက်မှုလူ့အဖွဲ့အစည်းသို့ ကူးပြောင်းသွားခြင်းဖြင့် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ တန်ဖိုး ထားမှုနှင့် ယဉ်ကျေးမှုများလည်း ပြောင်းလဲသွားနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စက်မှုထူထောင်ရန်လိုအပ်ခြင်းမှာ လုပ်အား၏ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းအားတိုးတက် စေရန်၊ ပိုမိုဟန်ချက်ညီသော စီးပွားရေးအဆောက်အအုံဖြစ်ပေါ်စေရန်၊ ကိုယ့်အားကိုယ်ကိုး ရေးနှင့် ဖူလုံမှုရရှိစေရန်နှင့် နည်းပညာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရရှိစေရန် တို့ဖြစ်သည်။
- ▶ စက်မှုထူထောင်ရေးရလဒ်ကြောင့် မြို့များဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာပြီး မြို့ပြတွင် လူနေထူထပ်ခြင်းနှင့် လူမှုရေးပြဿနာများ ပေါ်ပေါက်လာနိုင်မည်။
- ▶ စက်ရုံများမှ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကြောင့် လေထု၊ ရေထုညစ်ညမ်းမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာပြီး ပတ်ဝန်းကျင်ကို ပျက်စီးနိုင်မည်။

၉.၃။ စက်မှုလုပ်ငန်းတည်နေရာရွေးချယ်ခြင်း

မူလထုတ်ကုန်ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းများအတွက် တည်နေရာကို သဘာဝသယံဇာတပစ္စည်းများ ရရှိနိုင်မှုပေါ်မူတည်၍ ရွေးချယ်သင့်သည်။ သို့ရာတွင် စက်မှုထုတ်ကုန်လုပ်ငန်းများအတွက်မူ ကုန်ကြမ်းနှင့် ကုန်ချောပစ္စည်းများကို သယ်ယူပို့ဆောင်နိုင်ခြင်းကြောင့် နေရာဒေသမရွေး ဒေသများတွင် တည်ထောင်နိုင်ကြသည်။ ဤတွင် စက်မှုလုပ်ငန်းတည်နေရာရွေးချယ်သည့် အခြေခံမူမှာ စားသုံးသူအတွက် နောက်ဆုံးစရိတ်အနည်းဆုံးဖြစ်စေရေးဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံးစရိတ်ကို ခန့်မှန်းရာ တွင် ကာလတို၊ ကာလရှည်နှစ်မျိုးလုံး ထည့်သွင်းစဉ်းစားရသည်။ ဤအခြေခံမူအရ အကယ်၍စက်မှု လုပ်ငန်းတစ်ခု၏ သွင်းအားစုသယ်ယူစရိတ်မှာကြီးမားပြီး ကုန်ချောသယ်ယူစရိတ်မှာ နည်းပါးမည် ဆိုပါက ၎င်းစက်မှုလုပ်ငန်းကို သွင်းအားစုရှိရာ ဇာစ်မြစ်ဒေသတွင် တည်ဆောက်ရန်ဖြစ်သည်။ သွင်းအားစုဟု ဆိုရာ၌ ကုန်ကြမ်းအပါအဝင် မြေယာ၊ လုပ်အား၊ အရင်းအနှီးတို့ ဖြစ်သည်။ ကုန်ကြမ်း သယ်ယူစရိတ်ကြီးမားသည့် စက်မှုလုပ်ငန်းများမှာ သကြားစက်၊ သတ္တုသန့်စင်စက်၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် အသားထုပ်ပိုးလုပ်ငန်းများ ဖြစ်ကြသည်။

တစ်ခါတစ်ရံ သယ်ယူပို့ဆောင်စရိတ်ကြီးမားသည့် သွင်းအားစုမှာ လုပ်အားဖြစ်နိုင်သည်။ သီးသန့်လုပ်အားအမျိုးအစားသာ အသုံးပြုထုတ်လုပ်ရသော စက်မှုလုပ်ငန်းမျိုးအတွက် လိုအပ်သော လုပ်အားအမျိုးအစားရရှိနိုင်သည့်နေရာတွင် ထိုစက်မှုလုပ်ငန်းကို တည်ဆောက်ရမည်။ ဥပမာ- မော်တော်ကားလုပ်ငန်း၌ တပ်ဆင်မှုအပိုင်းတွင် အထူးကျွမ်းကျင်သော လုပ်သားများလိုအပ်သည်။ ထို့ကြောင့် မော်တော်ယာဉ်လုပ်ငန်းများသည် ထိုလုပ်သားမျိုးရရှိနိုင်ရာဒေသများတွင် စုစည်းတည်ရှိ

မြဲဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ယွန်းထည်လုပ်ငန်းများသည် ပုဂံ၊ ညောင်ဦးနှင့် မုံရွာမြို့နယ် ကျောက်ကာကျေးရွာတို့တွင်သာ စုစည်းတည်ရှိပြီး ပိုးထည်လုပ်ငန်းများသည် အမရပူရနှင့် အင်းလေး ဒေသတို့တွင်သာစုစည်းတည်ရှိသည်။ ယင်းသို့စုစည်းတည်ရှိနေခြင်းမှာ လိုအပ်သောလုပ်သား အမျိုးအစားရရှိနိုင်မှုအပေါ် မူတည်နေသောကြောင့်ဖြစ်သည်။

ကုန်ချောထုတ်ကုန် သယ်ယူပို့ဆောင်စရိတ်ကြီးမားသော လုပ်ငန်းများအတွက်မူ ဈေးကွက်နှင့် နီးရာတွင်တည်ရှိကြသည်။ ဥပမာ-ပရိဘောဂလုပ်ငန်းများ၊ အစားအသောက်လုပ်ငန်းများ၊ ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများ စသည်တို့ဖြစ်သည်။

သွင်းအားစုနှင့် ကုန်ထွက်အမျိုးမျိုးလိုအပ်ပြီး ၎င်းတို့ကို သယ်ယူပို့ဆောင်ရသည့်စရိတ် အမျိုးမျိုးကွဲပြားနေသည့် လုပ်ငန်းများအတွက်မူ တည်နေရာရွေးချယ်ရာ၌ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် အချက်များစွာရှိသည်။ သယ်ယူပို့ဆောင်စရိတ်နှင့် အခြားသွင်းအားစုစရိတ်များ ရေရှည်ပြောင်းလဲ နိုင်မှုကိုပါ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်ဆိုပါက စက်မှုလုပ်ငန်းတည်နေရာ ရွေးချယ်မှုပြဿနာသည် ပိုမို ရှုပ်ထွေး ခက်ခဲသည်။ အချို့သောအခြေအနေများတွင် အရေးပါသော သွင်းအားစုတစ်မျိုး (ဥပမာ- လျှပ်စစ်ဓာတ်အား)၏ ရရှိနိုင်မှုက လုပ်ငန်းတည်နေရာကို အဆုံးအဖြတ်ပေးနိုင်သည်။

စက်မှုလုပ်ငန်းတည်နေရာရွေးချယ်ခြင်း၏ ရေရှည်အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားရန်လည်း လိုအပ်သည်။ ဤရေရှည်အကျိုးသက်ရောက်မှုကို အထောက်အကူပြုသော အကျိုးသက်ရောက်မှုနှင့် ဆုတ်ယုတ်စေသောအကျိုးသက်ရောက်မှုဟူ၍ နှစ်မျိုးခွဲခြားနိုင်သည်။ အထောက်အကူပြုသောအကျိုးသက်ရောက်မှုများမှာ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းများ များပြား လာခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ ဤသို့သော တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှုများက အခြားစက်မှုလုပ်ငန်းများကိုပါ ထွန်းကား လာရန် ဆွဲဆောင်နိုင်ခြင်းဖြင့် ထိုဒေသ၏ စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များ တိုးချဲ့နိုင်လာမည် ဖြစ်သည်။ ဤသို့တိုးချဲ့လာမှုဖြစ်စဉ်တွင် ဆုတ်ယုတ်စေသော အကျိုးသက်ရောက်မှုများလည်းရှိသည်။ စက်မှုလုပ်ငန်းများ စုစည်းတည်ရှိလာခြင်းနှင့် လူနေထူထပ်ပြီး မြို့ပြအိမ်ရာပြဿနာ၊ ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းပျက်စီးမှုပြဿနာ၊ လူမှုရေးပြဿနာနှင့် ယဉ်ကျေးမှုပြဿနာများ ပေါ်ပေါက်စေသည်။ ၎င်းအပြင် ဒေသတစ်ခုတွင် စက်မှုလုပ်ငန်းတိုးတက်လာခြင်းက အခြားဒေသများမှ အင်အားစုများကို ဆွဲဆောင်အသုံးချမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေခြင်းကြောင့် ဒေသများအကြား ဖွံ့ဖြိုးမှုဘက်မညီခြင်းများ ဖြစ်ပေါ် စေနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် စက်မှုလုပ်ငန်းတည်နေရာ ရွေးချယ်ခြင်း၏ ရေရှည်အကျိုးသက်ရောက်မှုများ၊ သဘာဝသယံဇာတဖွံ့ဖြိုးမှု၊ လူဦးရေတိုးတက်မှုနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးဖွံ့ဖြိုးမှုတို့ကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားပြီး ဟန်ချက်ညီညီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် ဒေသဆိုင်ရာစီမံကိန်းများ ရေးဆွဲအကောင်အထည်ဖော် ရမည်ဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်၍ စက်မှုလုပ်ငန်းတည်နေရာရွေးချယ်ရာတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့်အဓိကအချက်

များမှာ-

- (၁) ကုန်ကြမ်း၊ လောင်စာစွမ်းအင်၊ လုပ်အားစသည့်သွင်းအားစုများရရှိနိုင်မှု
- (၂) ဈေးကွက်ရရှိနိုင်မှုအနေအထား
- (၃) သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးစရိတ်
- (၄) ဒေသများအကြား ဖွံ့ဖြိုးမှုဘက်ညီရန် လိုအပ်ခြင်းတို့ဖြစ်သည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ စက်မှုလုပ်ငန်းတည်နေရာ ရွေးချယ်သည့်အခြေခံမူမှာ စားသုံးသူအတွက် နောက်ဆုံးစရိတ် အနည်းဆုံးဖြစ်စေရေးဖြစ်သည်။
- ▶ စက်မှုလုပ်ငန်းများစုစည်းတည်ရှိလာခြင်းနှင့် လူနေထူထပ်ပြီး မြို့ပြအိမ်ရာပြဿနာ၊ ပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းပျက်စီးမှုပြဿနာ၊ လူမှုရေးပြဿနာနှင့် ယဉ်ကျေးမှုပြဿနာများ ပေါ်ပေါက်စေသည်။
- ▶ ဒေသတစ်ခုတွင် စက်မှုလုပ်ငန်းတိုးတက်လာခြင်းက အခြားဒေသများမှ အင်အားစုများကို ဆွဲဆောင်အသုံးချမှု ဖြစ်ပေါ်စေခြင်းကြောင့် ဒေသများအကြားဖွံ့ဖြိုးမှု ဘက်မညီခြင်းများ ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်။

၉.၄။ စက်မှုလုပ်ငန်းအမျိုးအစားခွဲခြားပုံများ

စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုရရှိစေရန် နိုင်ငံများတွင် စက်မှုလက်မှုထွန်းကားရန်လိုအပ်သည်။ စက်မှုလုပ်ငန်းများသည် လယ်ယာလုပ်ငန်းများထက် ကုန်ထုတ်စွမ်းအားမြင့်မားခြင်း၊ စက်မှုလုပ်ငန်းများ တိုးတက်ထွန်းကားလာပါက ဈေးနှုန်းလျှော့ချမှုများသော လယ်ယာထွက်ကုန်စည်များအပေါ် မှီခိုမှုနည်းပါးသွားပြီး ဘက်ညီတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှုကိုဖြစ်စေခြင်း၊ ပြည်တွင်းဖူလုံသည့်အပြင် နိုင်ငံခြားငွေရှာဖွေနိုင်ခြင်း၊ အခြားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှုကို အထောက်အပံ့ပေးနိုင်ခြင်း၊ အလုပ်အကိုင်ရရှိစေ၍ ဝင်ငွေတိုးလာခြင်းစသော အကျိုးသက်ရောက်မှုများကြောင့် စီးပွားရေးအဆောက်အအုံတစ်ခုလုံးကို လျင်မြန်စွာ တိုးတက်စေနိုင်သည်။

စက်မှုလက်မှုကဏ္ဍရှိ လုပ်ငန်းများကို ဆင့်တက်ပြုပြင်သောလုပ်ငန်းများ (Processing)နှင့် ကုန်ချောထုတ်လုပ်ငန်းများ (Manufacturing)ဟူ၍ ခွဲခြားနိုင်သည်။ **ဆင့်တက်ပြုပြင်သောလုပ်ငန်းဆိုသည်မှာ ထုတ်ကုန်တစ်မျိုးကို အခြားထုတ်ကုန်အသွင်သို့ ပြောင်းလဲရန်ဆင့်တက်ပြုပြင်သော**

လုပ်ငန်းကို ဆိုလိုသည်။ အများအားဖြင့် ကုန်ကြမ်းတစ်မျိုးတည်းကိုသာ အသုံးပြု၍ သာမန်ဆင့်တက် ပြုပြင်သော လုပ်ငန်းဖြစ်သည်။ ဥပမာ - ဆန်စက်၊ သစ်စက်၊ ဝါကြိတ်စက်၊ ဆီစက် စသည်တို့ ဖြစ်ကြ သည်။ **ကုန်ချောထုတ်လုပ်ငန်းဆိုသည်မှာ အများအားဖြင့် ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းအမျိုးမျိုးကို အသုံးပြုပြီး ကွဲပြားခြားနားသောဖြစ်စဉ်များဖြင့် ထုတ်ကုန်များထုတ်လုပ်သောလုပ်ငန်းဖြစ်သည်။** ဥပမာ- အထည် အလိပ်လုပ်ငန်း၊ စက္ကူလုပ်ငန်း၊ ဘီလပ်မြေလုပ်ငန်း၊ မြေဩဇာလုပ်ငန်း၊ မော်တော်ကားလုပ်ငန်းများ ဖြစ်ကြသည်။ ဤသို့ခွဲခြားခြင်းမှာ ကိုလိုနီခေတ်မြန်မာနိုင်ငံတွင် တည်ရှိခဲ့သည့်စက်မှုလုပ်ငန်း အများစုမှာ အရိုးခံသဘာဝရှိသည့် ဆင့်တက်ပြုပြင်သောလုပ်ငန်းများသာဖြစ်ကြောင်း ဖော်ထုတ် ပြသလိုသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ဆင့်တက်ပြုပြင်သောလုပ်ငန်းများနှင့် ကုန်ချောထုတ်လုပ်ငန်းများကို အုပ်စုအမျိုးမျိုးခွဲ၍ လေ့လာနိုင်ပေသည်။ အုပ်စုခွဲခြားပုံတစ်မျိုးမှာ အိမ်တွင်းစက်မှုလုပ်ငန်းများ(Cottage Industries) နှင့်စက်ရုံများ(Factories)ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ **အိမ်တွင်းစက်မှုလုပ်ငန်းဆိုသည်မှာ လုပ်သားများ၏ အိမ်တွင်လုပ်ကိုင်သော စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများဖြစ်သည်။** ဥပမာအားဖြင့် ရက်ကန်းသမား၏ အိမ်တွင် လက်ရက်ကန်းဖြင့်အထည်ရက်လုပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ကိုလိုနီခေတ်မတိုင်မီက မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရှိခဲ့သော အဓိကစက်မှုလုပ်ငန်းအမျိုးအစားမှာ အိမ်တွင်းစက်မှုလုပ်ငန်းများဖြစ်သည်။

အခြားလုပ်ငန်းအုပ်စုခွဲခြားပုံတစ်မျိုးမှာ အသေးစားစက်မှုလုပ်ငန်းများ(Small Scale Industries)နှင့်အကြီးစားစက်မှုလုပ်ငန်းများ(Large Scale Industries)ဟူ၍ဖြစ်သည်။ **အသေးစား စက်မှုလုပ်ငန်းများမှာ အလုပ်သမားအနည်းငယ်သာငှားရမ်းအသုံးပြုပြီး စက်ကိရိယာအသုံးပြုမှု နည်းပါးသောလုပ်ငန်းများကို ခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။** ဥပမာ- ဆန်စက်၊ သစ်စက်၊ ဘီစက္ကတ်စက်၊ ခေါက်ဆွဲစက်စသည်တို့ ဖြစ်သည်။ **အကြီးစားစက်မှုလုပ်ငန်းများမှာ လုပ်သားအမြောက်အမြားနှင့် အရင်းအနှီးများစွာ အသုံးပြုရသော လုပ်ငန်းကြီးများကို ဆိုလိုသည်။** ဥပမာ- အထည်အလိပ်စက်ရုံများ၊ ရေနံချက်စက်ရုံများ၊ သံနှင့်သံမဏိစက်ရုံ၊ မော်တော်ကားလုပ်ငန်း၊ သင်္ဘောတည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်း စသည်တို့ဖြစ်သည်။ ကုန်စည်အများစုကို အသေးစားစက်မှုလုပ်ငန်းများအနေဖြင့်လည်းကောင်း၊ အကြီးစားစက်မှု လုပ်ငန်းများအနေဖြင့်လည်းကောင်း ထုတ်လုပ်ကြသည်။ သို့ရာတွင် မော်တော်ကား လုပ်ငန်း၊ သင်္ဘောတည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်း၊ သံနှင့်သံမဏိလုပ်ငန်းစသည်တို့ကိုမူ နည်းပညာ အခြေအနေကြောင့် အကြီးစားစက်မှုလုပ်ငန်းအဖြစ်သာ ဖွဲ့စည်းလုပ်ကိုင်နိုင်ပေသည်။

အခြားလုပ်ငန်းအုပ်စုခွဲခြားပုံတစ်မျိုးမှာ အလေးစားစက်မှုလုပ်ငန်းများ (Heavy Industries) နှင့် အပေါ့စားစက်မှုလုပ်ငန်းများ(Light Industries)ဟူ၍ ခွဲခြားခြင်းဖြစ်သည်။ **အလေးစား စက်မှုလုပ်ငန်းများမှာ အရွယ်အစားကြီးမားပြီး အများအားဖြင့် ကုန်ကြမ်းအဖြစ်သတ္တုများကို အသုံးပြု၍ အရင်းအနှီးကုန်စည်ထုတ်လုပ်သော လုပ်ငန်းများဖြစ်သည်။** ဥပမာ- သံနှင့် သံမဏိ

လုပ်ငန်း၊ မော်တော်ကားလုပ်ငန်း၊ သင်္ဘောတည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်း စသည်တို့ဖြစ်ကြသည်။
အပေါ့စားစက်မှုလုပ်ငန်းများမှာ အများအားဖြင့်အရွယ်အစားသေးငယ်ပြီး စားသုံးကုန်စည် ထုတ်လုပ်သောလုပ်ငန်းများဖြစ်ကြသည်။ ဥပမာ- စားသောက်ကုန်လုပ်ငန်းများ၊ အထည်အလိပ်နှင့်ပုံနှိပ်လုပ်ငန်းများ စသည်တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ဆင့်တက်ပြုပြင်ရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ကုန်ချောထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းများကို အထက်ပါအတိုင်း အမျိုးအစားခွဲခြားခြင်းသည် လေ့လာဆန်းစစ်ရာတွင် အလွန်အသုံးဝင်သည်။ စက်မှုလုပ်ငန်း ထုတ်ကုန်အမျိုးအစား များပြားလှသည်ဖြစ်၍ စက်မှုလုပ်ငန်းတစ်ခုချင်းကို သီးခြားလေ့လာရန် မဖြစ်နိုင်ပေ။ သို့ဖြစ်၍ အထက်ပါအတိုင်း ကျယ်ပြန့်သော အုပ်စုများခွဲခြား၍ လေ့လာရန် လိုအပ်သည်။

အစိုးရထုတ်ပြန်သည့် တရားဝင်စာရင်းအင်းများတွင် စက်မှုထုတ်ကုန်များကို လုပ်ငန်းအမျိုးအစားအလိုက် အုပ်စုခွဲခြားထားခြင်းမဟုတ်ဘဲ ကုန်စည်အုပ်စုအလိုက် ၁၃ မျိုး ခွဲခြားခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့မှာ (၁)စားသောက်ရေး၊ (၂)ဝတ်ဆင်ရေး၊ (၃)နေထိုင်ရေး၊ (၄)လူသုံးကုန်ပစ္စည်း၊ (၅)အိမ်သုံးကုန်ပစ္စည်း၊ (၆)ပုံနှိပ်နှင့်စာအုပ်ထုတ်ဝေရေး၊ (၇)ကုန်ကြမ်းပစ္စည်း၊ (၈)သတ္တုနှင့်ရေနံ ထွက်ကုန်ပစ္စည်း၊ (၉)စိုက်ပျိုးရေးကိရိယာ၊ (၁၀)စက်နှင့်စက်ပစ္စည်းကိရိယာ၊ (၁၁)သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ (၁၂)လျှပ်စစ်ပစ္စည်း၊ (၁၃)အထွေထွေစက်မှုလက်မှုတို့ဖြစ်ကြသည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ စက်မှုလက်မှုကဏ္ဍရှိ လုပ်ငန်းများကို ဆင့်တက်ပြုပြင်သောလုပ်ငန်းများနှင့် ကုန်ချောထုတ်လုပ်ငန်းများဟူ၍ ခွဲခြားနိုင်သည်။
- ▶ ဆင့်တက်ပြုပြင်သောလုပ်ငန်းဆိုသည်မှာ ထုတ်ကုန်တစ်မျိုးကို အခြားထုတ်ကုန်အသွင်သို့ ပြောင်းလဲရန် ဆင့်တက်ပြုပြင်သော လုပ်ငန်းကိုဆိုလိုသည်။
- ▶ ကုန်ချောထုတ်လုပ်ငန်းဆိုသည်မှာ အများအားဖြင့် ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းအမျိုးမျိုးကို အသုံးပြုပြီး ကွဲပြားခြားနားသောဖြစ်စဉ်များဖြင့် ထုတ်ကုန်များ ထုတ်လုပ်သောလုပ်ငန်းဖြစ်သည်။
- ▶ အိမ်တွင်းစက်မှုလုပ်ငန်းဆိုသည်မှာ လုပ်သားများ၏အိမ်တွင်လုပ်ကိုင်သော စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများဖြစ်သည်။
- ▶ အသေးစားစက်မှုလုပ်ငန်းများမှာ အလုပ်သမားအနည်းငယ်သာ ငှားရမ်းအသုံးပြုပြီး စက်ကိရိယာအသုံးပြုမှု နည်းပါးသောလုပ်ငန်းများကို ခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။
- ▶ အကြီးစားစက်မှုလုပ်ငန်းများမှာ လုပ်သားအမြောက်အမြားနှင့် အရင်းအနှီးများစွာ အသုံးပြုရသော လုပ်ငန်းကြီးများကို ဆိုလိုသည်။
- ▶ အလေးစားစက်မှုလုပ်ငန်းများမှာ အရွယ်အစားကြီးမားပြီး အများအားဖြင့် ကုန်ကြမ်းအဖြစ် သတ္တုများကို အသုံးပြု၍ အရင်းအနှီးကုန်စည်ထုတ်လုပ်သော လုပ်ငန်းများဖြစ်သည်။
- ▶ အပေါ့စားစက်မှုလုပ်ငန်းများမှာ အများအားဖြင့် အရွယ်အစားသေးငယ်ပြီး စားသုံးကုန်စည် ထုတ်လုပ်သော လုပ်ငန်းများဖြစ်ကြသည်။

၉.၅။ မြန်မာနိုင်ငံစက်မှုလက်မှုကဏ္ဍ

မြန်မာနိုင်ငံစက်မှုလက်မှုကဏ္ဍ၏ထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုးမှာ ၂၀၁၆-၁၇ ခုနှစ်တွင် ၂၀၁၀-၁၁ ခုနှစ် ထုတ်လုပ်သူများ၏ ပုံမှန်ဈေးနှုန်းများအရ ကျပ်သန်းထောင်ပေါင်း ၁၃၆၆၁. ၀၁ ရှိ၍ တစ်မျိုးသား လုံး၏ ပြည်တွင်းအသားတင်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှုတန်ဖိုး၏ ၂၂. ၈၅ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ရှိသည်။

၉.၅(၁)။ မြန်မာနိုင်ငံစက်မှုလက်မှုကဏ္ဍ၏ အဓိကထုတ်ကုန်များ

မြန်မာနိုင်ငံစက်မှုလက်မှုကဏ္ဍမှ ထုတ်လုပ်သော အဓိကထုတ်ကုန်များကို ၂၀၁၆-၁၇ ခုနှစ် အတွက် ဇယား (၉. ၂)တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

ဇယား (၉. ၂)အရ မြန်မာနိုင်ငံစက်မှုလက်မှုကဏ္ဍတွင် အရေးပါဆုံးလုပ်ငန်းမှာ စားသောက် ကုန်လုပ်ငန်းဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ စားသောက်ကုန်လုပ်ငန်းများတွင် ဆန်စက်၊ ဆီစက်၊ ဂျုံစက်၊ သကြားစက်၊ နို့ချက်စက်ရုံ၊ စီးကရက်စက်ရုံ စသည်တို့ပါဝင်ကြပြီး ၎င်းတို့၏ ထုတ်ကုန်တန်ဖိုးမှာ ၂၀၁၆-၁၇ ခုနှစ်တွင် စုစုပေါင်းစက်မှုထုတ်ကုန်တန်ဖိုး၏ ၆၀. ၉၂ ရာခိုင်နှုန်းထိရှိကြောင်း တွေ့ရှိ ရသည်။ ဒုတိယအရေးပါဆုံးလုပ်ငန်းမှာ နေထိုင်ရေးဆိုင်ရာပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်သည့်လုပ်ငန်း စက်မှုထုတ်ကုန်တန်ဖိုးစုစုပေါင်း၏ ၂၃. ၅၄ ရာခိုင်နှုန်းရှိကြောင်းတွေ့ရသည်။

စက်မှုလုပ်ငန်းများစနစ်တကျ ဖွံ့ဖြိုးရေးကိုကြိုးပမ်းရာတွင် အကြီးစားစက်မှုလုပ်ငန်းများ၊ လယ်ယာထွက်ကုန်ကြမ်းများကို ကုန်ချောအဖြစ်ဆင့်တက်ပြုပြင်သည့်လုပ်ငန်းများ၊ လယ်ယာ အထောက်အကူပြုပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်သည့်စက်မှုလုပ်ငန်းများ၊ ပြည်တွင်းကုန်ကြမ်းအပေါ် အခြေခံသည့် သွင်းကုန်အစားထိုးစက်မှုလုပ်ငန်းများ၊ ပြည်တွင်းစားသုံးမှုဖူလုံရေးအတွက် ထုတ်လုပ် သည့်လုပ်ငန်းများ၊ ပြည်ပပို့ကုန်တိုးချဲ့တင်ပို့နိုင်မည့် စက်မှုလုပ်ငန်းများ၊ ထပ်ဆင့်တိုးတန်ဖိုးရရှိ စေမည့် ကုန်ချောထုတ်လုပ်ငန်းများကို နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် တိုးချဲ့တည်ထောင်နိုင်ရန် အားပေး ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

ပုဂ္ဂလိကစက်မှုလုပ်ငန်းများဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် ဥပဒေများ၊ အမိန့်ကြေညာစာများကို ပြဋ္ဌာန်း ထုတ်ပြန်ခဲ့ပြီး မြန်မာ့စက်မှုလက်မှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကော်မတီနှင့် မြန်မာ့စက်မှုလက်မှု ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ် တို့ကို တည်ထောင်နိုင်ခဲ့သည်။

ဇယား(၉.၂) စက်မှုလုပ်ငန်းများ၏ ကုန်စည်အုပ်စုအလိုက်ထုတ်လုပ်မှုအခြေအနေ(၂၀၁၆-၁၇ ခုနှစ်)

စဉ်	ကုန်စည်အုပ်စုများ	ထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုး (ကျပ်သိန်း)	အချိုးအစား (ရာခိုင်နှုန်း)
၁	စားသောက်ရေး	၇၃၁၄၆၄၁. ၄၆၈	၆၀. ၉၂
၂	နေထိုင်ရေး	၂၈၂၆၂၆၅. ၀၄၄	၂၃. ၅၄
၃	ဝတ်ဆင်ရေး	၉၃၆၈၂၄. ၂၀၁	၇. ၈၀
၄	လူသုံးကုန်ပစ္စည်း	၃၄၃၂၃၃. ၃၅၉	၂. ၈၅
၅	အိမ်သုံးကုန်ပစ္စည်း	၃၆၈၄၇. ၀၆၄	၀. ၃၁
၆	ပုံနှိပ်နှင့်စာအုပ်ထုတ်ဝေရေး	၁၁၇၄၈. ၈၉၇	၀. ၁
၇	ကုန်ကြမ်းများ	၁၁၆၆၀၃. ၁၉၂	၀. ၉၇
၈	သတ္တုနှင့်ရေနံထွက်ပစ္စည်း	၁၅၈၂၂၀. ၀၉၇	၁. ၃၂
၉	စိုက်ပျိုးရေးကိရိယာ	၂၀၅၆. ၂၄၃	၀. ၀၂
၁၀	စက်နှင့်စက်ပစ္စည်းကိရိယာ	၅၆၈၄. ၅၁၇	၀. ၀၅
၁၁	သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး	၁၂၅၉၄၀. ၂၁၁	၁. ၀၅
၁၂	လျှပ်စစ်ပစ္စည်း	၄၈၀၀၂. ၃၅၅	၀. ၄၀
၁၃	အထွေထွေစက်မှုလက်မှု	၈၀၁၅၁. ၂၅၄	၀. ၆၇
	စုစုပေါင်း	၁၂၀၀၆၂၁၇. ၉၀၂	၁၀၀. ၀၀၀

ဇယား(၉.၂) ။ စက်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် စစ်ဆေးရေးဦးစီးဌာန (၂၀၁၈)

မြန်မာ့စက်မှုလက်မှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကော်မတီက စက်မှုဇုန်များတည်ထောင်ဆောင်ရွက် လျက်ရှိရာ ၂၀၁၅ ခုနှစ်ကုန်အထိ စက်မှုဇုန် ၁၉ ဇုန်ကို တည်ထောင်ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီးဖြစ်၍ ၎င်းစက်မှု ဇုန်များမှ စားသောက်ရေး၊ ဝတ်ဆင်ရေး၊ နေထိုင်ရေးကုန်စည်များအပြင် လယ်ယာသုံး စက်ကိရိယာ များနှင့် အခြားစက်မှုထုတ်ကုန်များကို ထုတ်လုပ်ပြီး ပြည်တွင်းပြည်ပသို့ တင်ပို့ရောင်းချလျက်ရှိသည်။ ၎င်းအပြင် မြန်မာ့စက်မှုလက်မှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကုမ္ပဏီက ဦးဆောင်၍စက်မှုထုတ်ကုန်ပစ္စည်းများ အရည်အသွေးထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ကုန်ထုတ်စွမ်းအားတိုးတက်မြှင့်မားရေးဆိုင်ရာ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ များ ကျင်းပစေခဲ့ပြီး ပြည်တွင်းပြည်ပစက်မှုလုပ်ငန်းရှင်များ ပါဝင်တက်ရောက်ဆွေးနွေးခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ပြည်တွင်းစက်မှုလုပ်ငန်းရှင်များ အချင်းချင်းပူးပေါင်း၍ ကုန်စည်ပြပွဲများ၊ သမဝါယမ ဈေးပွဲတော်များကျင်းပပြီး ပြည်တွင်းပြည်ပဈေးကွက်များရှာဖွေကာ ပြည်ပပို့ကုန်တိုးတက်စေရန် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံစက်မှုကုန်ထုတ်လုပ်သူများအသင်းကဦးဆောင်၍ ပုဂ္ဂလိကစက်မှုလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်အတွက် ပြည်တွင်းပြည်ပမှ အသိပညာရှင်၊ အတတ်ပညာရှင်များအား ဖိတ်ခေါ်၍ စက်မှုဆိုင်ရာ ခေတ်မီနည်းပညာများ နည်းလမ်းတကျရယူနိုင်ရန်သင်တန်းများ၊ ဟောပြောပွဲများ ဆင့်ပွားသင်တန်းများ ကျင်းပပြုလုပ်ပေးသည်။ စက်မှုကုန်စည်များ ပိုမိုတွင်ကျယ်စွာထုတ်လုပ်၍ ပြည်ပသို့ တိုးတက်တင်ပို့ရောင်းချရေးကို အလေးပေးဆောင်ရွက်နိုင်ရန် စက်မှုလုပ်ငန်းရှင်များကိုယ်စား၊ ပြည်တွင်းပြည်ပ လုပ်ငန်းများကိုယ်စား ပြည်ပအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆက်သွယ်ပြီး အမြင်ချင်းဖလှယ်ခြင်း၊ လုပ်ငန်းချင်းပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးကိစ္စများ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးခြင်း၊ ပြည်တွင်းပြည်ပပြပွဲအမျိုးမျိုး ခင်းကျင်းပြသဆောင်ရွက်ခြင်းများကို ပြုလုပ်သည်။

ယခုအခါ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကုန်ပစ္စည်းအမျိုးအစားသစ်များထုတ်လုပ်သော စက်ရုံများ တည်ဆောက်လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသည်။ အသင့်ချုပ်ပြီးအထည်အမျိုးမျိုး၊ စက်ပန်းထိုးအမျိုးမျိုး၊ သစ်သားတံခါးရွက်အမျိုးမျိုး၊ တံခါးပေါင်၊ ကြမ်းခင်းတုံး၊ ပရိဘောဂ၊ သစ်ခွဲသား၊ အထပ်သား၊ သံချောင်းတုံး၊ အလူဇင့်အမိုးပြားများ၊ ဆန်စက်များအတွက် စက်နှင့်စက်အပိုပစ္စည်းများ၊ ပလတ်စတစ် ရေပိုက်၊ ဘီလပ်မြေ၊ ရုပ်မြင်သံကြားဖမ်းစက်၊ ရေဒီယို၊ ကက်ဆက်၊ ရေခဲသေတ္တာနှင့် လက်ဝတ်ရတနာ စသည့် ကုန်ပစ္စည်းများကို နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ နှင့် မြန်မာနိုင်ငံသားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေများအရ ပြည်တွင်းပြည်ပပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းရှင်များနှင့် ဖက်စပ်ထုတ်လုပ်လျက်ရှိပြီး ပြည်တွင်းပြည်ပသို့ရောင်းချခဲ့သည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ မြန်မာနိုင်ငံစက်မှုလက်မှုကဏ္ဍတွင် အရေးပါဆုံးလုပ်ငန်းမှာ စားသောက်ကုန်လုပ်ငန်း ဖြစ်သည်။
- ▶ ဒုတိယအရေးပါဆုံးလုပ်ငန်းမှာ နေထိုင်ရေးဆိုင်ရာပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်သည့်လုပ်ငန်း ဖြစ်သည်။
- ▶ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေနှင့် မြန်မာ နိုင်ငံသားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေများအရ ပြည်တွင်းပြည်ပပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းရှင်များနှင့် ဖက်စပ် ထုတ်လုပ်လျက်ရှိပြီး ပြည်တွင်းပြည်ပသို့ရောင်းချခဲ့သည်။

၉.၅(၂)။ အဓိကသွင်းအားစုများ

စက်မှုလက်မှုကဏ္ဍတွင် အသုံးပြုသော ကုန်ကြမ်းအပါအဝင် သွင်းအားစုများမှာ များပြားလှသောကြောင့် အမျိုးအမည်တစ်ခုချင်းကို ဖော်ပြရန်မလွယ်ကူပါ။ သို့သော် သွင်းအားစုများကို အုပ်စုကြီးများခွဲ၍ ဖော်ပြသည်။ ဆင့်တက်ပြုပြင်သော လုပ်ငန်းများအတွက် ကုန်ကြမ်းများမှာ လယ်ယာ၊ သားငါး၊ သစ်တောနှင့် သတ္တုကဏ္ဍများ၏ ထုတ်ကုန်များဖြစ်ကြသည်။ ကုန်ချောထုတ်လုပ်ငန်းများတွင်အသုံးပြုသော ကုန်ကြမ်းအချို့မှာ ကြိတ်ခွဲရေးလုပ်ငန်းများ၏ ထုတ်ကုန်များဖြစ်ကြပြီး အချို့ကုန်ကြမ်းများမှာပြည်ပမှသွင်းကုန်များဖြစ်ကြသည်။

စက်မှုလက်မှုကဏ္ဍအတွက် အရေးကြီးသောသွင်းအားစုတစ်မျိုးမှာ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားဖြစ်သည်။ တိုင်းပြည်တစ်ပြည်၏ စက်မှုလုပ်ငန်းတိုးတက်မှုကို ဖော်ပြနိုင်သော ညွှန်ကိန်းတစ်ခုမှာ ထိုနိုင်ငံ၏ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများတွင် အသုံးပြုသော လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပမာဏ တိုးတက်မှုဖြစ်သည်။

စက်မှုလက်မှုကဏ္ဍတွင် အသုံးပြုသော အရင်းအနှီးလိုအပ်ချက်မှာ လုပ်ငန်းတစ်ခုနှင့်တစ်ခု မတူကွဲပြားခြားနားမှုရှိသည်။ ဓာတ်မြေဩဇာစက်၊ ဘီလပ်မြေစက်၊ ဂုန်လျှော်စက်၊ မှန်စက်၊ အချို့သောခေတ်မီဆန်စက်ကြီးများ၊ အထည်အလိပ်စက်၊ ရေနံချက်လုပ်ငန်းများနှင့် ရထားခေါင်းတွဲပြင်စက်ရုံ စသည့်စက်မှုလုပ်ငန်းများမှာ အရင်းအနှီးစူးစိုက်သုံးသောလုပ်ငန်းများ ဖြစ်ကြသည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ စက်မှုလုပ်ငန်းအများစုမှာ အသေးစားစက်မှုလုပ်ငန်းများဖြစ်ကြ၍ အရင်းအနှီးစက်ကိရိယာ များစွာအသုံးပြုခြင်းမရှိပါ။

စက်မှုလက်မှုကဏ္ဍအတွက် အလွန်အရေးပါသော သွင်းအားစုတစ်မျိုးမှာ လုပ်အားဖြစ်သည်။ စက်ရုံအလုပ်ရုံများ၏ လုပ်ငန်းခွင်အခြေအနေကို ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းပြီး ကျန်းမာရေးနှင့် ညီညွတ်သော ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေရှိစေရန် ဖန်တီးပေးရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စက်ရုံ အလုပ်ရုံများ၏ လုပ်ငန်းခွင်အခြေအနေ၊ အလုပ်ချိန်နာရီ၊ အနိမ့်ဆုံးလုပ်ခလစာ၊ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးအတွက် အကာအကွယ်များ စသည့်အချက်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ စက်ရုံအလုပ်ရုံဥပဒေများကို ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ပုဂ္ဂလိကစက်ရုံအလုပ်ရုံများက ထိုဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များကို လိုက်နာခြင်းရှိ မရှိ ကြီးကြပ်သည့်အနေဖြင့် သက်ဆိုင်ရာအရာထမ်းအမှုထမ်းများက စက်ရုံအလုပ်ရုံများသို့ ကွင်းဆင်းစစ်ဆေးလေ့ရှိသည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ စက်မှုလက်မှုကဏ္ဍအတွက် အရေးပါသောသွင်းအားစုတစ်မျိုးမှာ လုပ်အားဖြစ်သည်။
- ▶ စက်မှုလက်မှုကဏ္ဍအတွက် အရေးကြီးသောသွင်းအားစုတစ်မျိုးမှာ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားဖြစ်သည်။

၉.၅(၃)။ အခြားကဏ္ဍများနှင့် ဆက်စပ်မှု

စက်မှုလက်မှုကဏ္ဍနှင့် အခြားကဏ္ဍများ ဆက်စပ်မှုသည် မြန်မာ့စီးပွားရေးအဆောက်အအုံတွင် စက်မှုလက်မှုကဏ္ဍ၏ အရေးပါမှုကိုဖော်ညွှန်းလျက်ရှိသည်။ ဆန်စက်၊ သစ်စက်၊ ဆီစက်၊ ရေနံချက်စက်၊ သတ္တုသန့်စက် စသည့်လုပ်ငန်းများသည် ပြည်တွင်းအသုံးပြုမှုနှင့် ပြည်ပတင်ပို့မှုအတွက် အလွန်အရေးပါသည်။

ကုန်ချောထုတ်စက်မှုလုပ်ငန်းများမှ ထုတ်လုပ်သော သကြား၊ ဆား၊ စီးကရက်၊ အထည်အလိပ်၊ ဆပ်ပြာ၊ မီးခြစ်၊ ဒန်အိုးဒန်ခွက်၊ ဖယောင်းတိုင် စသည်တို့မှာလည်း အရေးပါသောစားသုံးကုန်များဖြစ်သည်။ အုတ်နှင့်အုတ်ကြွပ်၊ ဘိလပ်မြေ၊ မှန်၊ အိမ်ရိုက်သံ စသည်တို့မှာလည်း ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍအတွက် အရေးကြီးသောကုန်ကြမ်းပစ္စည်းများဖြစ်ကြပြီး၊ ဓာတ်ဆီ၊ ဒီဇယ်ဆီ၊ စက်ဆီ စသည်တို့မှာလည်း ပို့ဆောင်ရေးနှင့်အခြားကဏ္ဍများအတွက် အရေးပါသည်။ ဓာတ်မြေဩဇာနှင့် လယ်ယာသုံးစက်ကိရိယာများ ထုတ်လုပ်ခြင်းသည်လည်း လယ်ယာကဏ္ဍအတွက် အထူးအရေးပါလှသည်။ ဤကဲ့သို့ ပြည်တွင်းအသုံးပြုရန် ကုန်စည်များနှင့် ကုန်ကြမ်းများ ထုတ်လုပ်ပေးသည့်အပြင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပို့ကုန်လုပ်ငန်းကိုပါ အထောက်အကူပြုသောကြောင့် ဆင့်တက်ပြုပြင်ရေးနှင့် ကုန်ချောထုတ်လုပ်ငန်းများသည် မြန်မာ့စီးပွားရေးတွင်အရေးပါသည်။

စက်မှုလက်မှုကဏ္ဍသည် လယ်ယာ၊ သားငါး၊ သစ်တော၊ သတ္တုကဏ္ဍများမှ ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းအမြောက်အမြား ဝယ်ယူအသုံးပြုသောကြောင့် ဤကဏ္ဍတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှုက ပထမအဆင့်ကဏ္ဍများ၏ ထုတ်ကုန်များအတွက် ဝယ်လိုအားတိုးတက်မှုကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ စက်မှုလက်မှုကဏ္ဍတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် သိပ္ပံနှင့်နည်းပညာများကို အသုံးပြုရန်လိုအပ်သည်။ စက်ရုံများ၏ ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းဆောင်ရည်တိုးတက်ပြည့်ဝလာစေရေးအတွက် စက်မှုကုန်ထုတ်နည်းလမ်းများ၊ ဖြစ်စဉ်များနှင့် ပတ်သက်၍ သုတေသနများပြုလုပ်နေရမည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်သိပ္ပံနှင့်နည်းပညာဌာနဟူ၍ သီးခြားရှိပြီး မြန်မာ့စက်မှုလက်မှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကော်မတီနှင့် မြန်မာနိုင်ငံစက်မှုကုန်ထုတ်လုပ်သူများအသင်းတို့က ဦးဆောင်၍ ပြည်တွင်းပြည်ပမှ အသိပညာရှင်အတတ်ပညာရှင်များအား ဖိတ်ခေါ်ကာ စက်မှုလက်မှုဆိုင်ရာ ခေတ်မီနည်းပညာများရယူနိုင်ရန် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ၊ သင်တန်းများ၊ ဟောပြောပွဲများ၊ ဆင့်ပွားသင်တန်းများ ကျင်းပပြုလုပ်ပေးလျက်ရှိသည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ ဆင့်တက်ပြုပြင်ထုတ်လုပ်သော စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများသည် ပြည်တွင်းအသုံးပြုမှုနှင့် ပြည်ပတင်ပို့မှုအတွက် အလွန်အရေးပါသည်။
- ▶ စက်မှုလက်မှုကဏ္ဍသည် လယ်ယာ၊ သားငါး၊ သစ်တော၊ သတ္တုကဏ္ဍများမှ ကုန်ကြမ်းပစ္စည်း အမြောက်အမြား ဝယ်ယူအသုံးပြုသောကြောင့် ဤကဏ္ဍတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှုက ပထမအဆင့် ကဏ္ဍများ၏ ထုတ်ကုန်များအတွက် ဝယ်လိုအားတိုးတက်မှုကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။
- ▶ စက်မှုလက်မှုကဏ္ဍတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် သိပ္ပံနှင့်နည်းပညာများကို အသုံးချရန် လိုအပ်သည်။

၉.၆။ မြန်မာနိုင်ငံလျှပ်စစ်ဓာတ်အားကဏ္ဍ

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် လူနေမှုအဆင့်အတန်းမြင့်မားမှုတို့ကို တိုင်းတာသည့်ညွှန်းကိန်းများအနက် လူတစ်ဦးကျ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားသုံးစွဲမှုသည်လည်း တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ခေတ်သစ်နေထိုင်မှုဘဝတွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားသည် မရှိမဖြစ်အရေးပါသော စားသုံးကုန်စည်တစ်မျိုးဖြစ်သည်။ နေအိမ်များ၊ လမ်းများတွင်အလင်းရောင်ရရှိရန်အပြင် ခေတ်မီလျှပ်စစ်ပစ္စည်းများဖြစ်သည့် ကွန်ပျူတာ၊ ရုပ်မြင်သံကြား၊ တယ်လီဖုန်း၊ လေအေးပေးစက်၊ ရေခဲသေတ္တာ၊ အဝတ်လျှော်စက်၊ မီးပူ စသည်တို့အသုံးပြုနိုင်ရန် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားလိုအပ်ပေသည်။ ထို့ပြင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကို စက်မှုကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းများတွင် စက်များလည်ပတ်စေရန်မောင်းနှင်အားအဖြစ်လည်းကောင်း၊ အပူပေးစွမ်းအင်လောင်စာအဖြစ်လည်းကောင်း၊ ကုန်ကြမ်းအဖြစ်လည်းကောင်း အများအပြားအသုံးပြုလျက်ရှိသည်။ ဆက်သွယ်ရေးကိရိယာများ၊ ဓာတ်မှန်ရိုက်ခြင်း၊ အဏုကြည့်မှန်ပြောင်း အသုံးပြုခြင်း၊ ဓာတ်သတ္တုရှာဖွေရေးလုပ်ငန်းများတွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားသုံး ကိရိယာများဖြင့် မြေအောက်သတ္တုကြောတည်ရှိရာကိုတိကျစွာတိုင်းတာနိုင်ခြင်း၊ ဆေးဝါးကုသရေးလုပ်ငန်းများတွင်၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားသုံးကိရိယာများကို တွင်ကျယ်စွာအသုံးပြုလာနိုင်ခြင်း စသည်တို့သည် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား၏ အရေးပါသောအခြေအနေကို ဖော်ပြလျက်ရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံလျှပ်စစ်ဓာတ်အားကဏ္ဍ၏ အသားတင်ထုတ်လုပ်မှု တန်ဖိုးမှာ ၂၀၁၆-၁၇ ခုနှစ်တွင် ၂၀၁၀-၁၁ ခုနှစ် ပုံမှန်ဈေးနှုန်းများအရ ကျပ် ၇၇၂၈၉၀.၉ သန်းရှိ၍ တစ်မျိုးသားလုံး၏ ပြည်တွင်းအသားတင်ထုတ်လုပ်မှုနှင့်ဝန်ဆောင်မှုတန်ဖိုး၏ ၁.၂၉ ရာခိုင်နှုန်းရှိသည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ် စာရင်းများအရ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကဏ္ဍတွင် အရာထမ်း၊ အမှုထမ်းနှင့် နေ့စားဝန်ထမ်းစုစုပေါင်း ၂၇၀၃၇ ဦး အလုပ်လုပ်ကိုင်လျက်ရှိပေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကို ၂၀၀၅ ခုနှစ်အထိ အဓိက ထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးပေးသည်မှာ မြန်မာ့လျှပ်စစ်ဓာတ်အားလုပ်ငန်း(Myanmar Electric Power Enterprise: MEPE)ဖြစ်သည်။ ၂၀၀၆ ခုနှစ်မှစ၍ မူလလျှပ်စစ်စွမ်းအားဝန်ကြီးဌာနကို လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်သည့် အမှတ်(၁) လျှပ်စစ်စွမ်းအားဝန်ကြီးဌာနနှင့် ဖြန့်ဖြူးရောင်းချသည့်အမှတ်(၂)လျှပ်စစ်စွမ်းအားဝန်ကြီးဌာန ဟူ၍ ဝန်ကြီးဌာနနှစ်ခုအဖြစ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲခဲ့သည်။ ၎င်းနောက်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ဖြန့်ဖြူးရောင်းချမှုအား ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၅ ရက်နေ့တွင် အမှတ် (၁) နှင့် အမှတ် (၂) အားပြန်လည်ပေါင်းစည်း၍ လျှပ်စစ်စွမ်းအားဝန်ကြီးဌာန (Ministry of Electrical Power: MOEP)ဟု ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၁ ရက်နေ့တွင် လျှပ်စစ်စွမ်းအား ဝန်ကြီးဌာနနှင့် စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာနတို့ပူးပေါင်း၍ လျှပ်စစ်နှင့် စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန (Ministry of Electricity and Energy)အား ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။

နိုင်ငံတော်ရှိ အခြားအဖွဲ့အစည်းများကလည်း မိမိတို့အစီအစဉ်ဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကို ထုတ်လုပ်သုံးစွဲလျက်ရှိသည်။ မြန်မာ့လျှပ်စစ်ဓာတ်အားလုပ်ငန်းမှ ၂၀၀၅-၀၆ ခုနှစ်တွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ကီလိုဝပ်နာရီ ၆၀၆၄. ၁၆ သန်းခန့်ထုတ်လုပ်ခဲ့ပြီး ၂၀၁၆-၁၇ ခုနှစ်တွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ကီလိုဝပ်နာရီ ၁၇၈၆၆. ၉၉ သန်းခန့် ထုတ်လုပ်ခဲ့သည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် လူနေမှုအဆင့်အတန်းမြင့်မားမှုတို့ကို တိုင်းတာသည်ညွှန်ကိန်းများအနက် လူတစ်ဦးကျ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားသုံးစွဲမှုသည်လည်း တစ်ခု အပါအဝင်ဖြစ်သည်။
- ▶ ခေတ်သစ်နေထိုင်မှုဘဝတွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားသည် မရှိမဖြစ်အရေးပါသော စားသုံးကုန်စည်တစ်မျိုးဖြစ်သည်။

၉.၆(၁)။ မြန်မာနိုင်ငံလျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်မှု

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၁၉၉၈ ခုနှစ် နောက်ပိုင်း ဓာတ်အားပေးစက်ရုံများကို အသစ်တည်ဆောက်ခဲ့ရာ ရေအားလျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံ ၂၂ ရုံ၊ ကျောက်မီးသွေးသုံးဓာတ်အားပေးစက်ရုံ ၁ ရုံ၊ သဘာဝဓာတ်ငွေ့သုံးဓာတ်အားပေးစက်ရုံ ၁၁ ရုံ၊ ရေဓွေးငွေ့အားလျှပ်စစ်စက်ရုံ ၂၁ ရုံ၊ ဒီဇယ်ဓာတ်အားပေးစက်ဖြင့် လည်ပတ်နေသော မြို့ရွာပေါင်း ၂၆၈ နှင့် စက်ရုံပေါင်း ၆၆ ရုံအထိ တိုးတက်တည်ဆောက်နိုင်ခဲ့သည်။ မဟာဓာတ်အားလိုင်းစနစ်သို့ လက်ရှိလျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်ပေးနေသော အစိုးရရေအားလျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံ ၂၂ ရုံကို ဇယား (၉. ၃)တွင် ဖော်ပြထားသည်။

ဇယား(၉.၃) ရေအားလျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံ ၂၂ ရုံ

စဉ်	ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး	မြို့နယ်	စက်ရုံအမည်
၁	ကယား	လွိုင်ကော်	အမှတ်(၁) ဘီလူးချောင်း
၂	ကယား	လွိုင်ကော်	အမှတ်(၂) ဘီလူးချောင်း
၃	မန္တလေး	မြစ်သား	ကင်းတား
၄	မန္တလေး	မတ္တရာ	ဆည်တော်ကြီး
၅	မန္တလေး	မြစ်ငယ်	ရဲရွာ
၆	ရှမ်းပြည်နယ်(တောင်ပိုင်း)	ရပ်စောက်	ဇော်ဂျီ (၁) နှင့် (၂)
၇	ရှမ်းပြည်နယ်(တောင်ပိုင်း)	ပင်လောင်း	တီကျစ်
၈	ရှမ်း	ကျိုင်းတောင်း	ကျိုင်းတောင်း
၉	ရှမ်း	ရွာငံ	မြို့ကြီး
၁၀	စစ်ကိုင်း	ကျွန်းလှ	သဖန်းဆိပ်
၁၁	မကွေး	စေတုတ္တရာ	မုန်းချောင်း
၁၂	မကွေး	စေတုတ္တရာ	ကြီးအုံကြီးဝ
၁၃	မကွေး	ဂန့်ဂေါ	မြစ်သာ
၁၄	နေပြည်တော်	ပျဉ်းမနား	ပေါင်းလောင်း
၁၅	နေပြည်တော်	ပျဉ်းမနား	အထက်ပေါင်းလောင်း
၁၆	နေပြည်တော်	ပျဉ်းမနား	နန်ချို
၁၇	ပဲခူး	ပဲခူး	ဇောင်းတူ
၁၈	ပဲခူး	အုတ်တွင်း	ခပေါင်း
၁၉	ပဲခူး	ရွှေကျင်	ရွှေကျင်
၂၀	ပဲခူး	ရွှေကျင်	ရဲနွယ်
၂၁	ပဲခူး	ဖြူး	ကွန်းချောင်း
၂၂	ပဲခူး	ဖြူး	ဖြူးချောင်း

ဇယားမြစ် ။ ။ လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန (၂၀၁၈)

သဘာဝဓာတ်ငွေ့သုံးဓာတ်အားပေးစက်ရုံ ၁၁ ရုံမှာ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး ပခုက္ကူမြို့နယ်ရှိ ကျွန်းချောင်းဓာတ်အားပေးစက်ရုံ၊ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး မြန်အောင်မြို့နယ်ရှိ မြန်အောင်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံ၊ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး မင်းဘူးမြို့နယ်ရှိ မန်းဓာတ်အားပေးစက်ရုံ၊ ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး ရွှေတောင်မြို့နယ်ရှိ ရွှေတောင်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံ၊ မွန်ပြည်နယ် သထုံမြို့ရှိ သထုံဓာတ်အားပေးစက်ရုံ၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး အင်းစိန်မြို့နယ်ရှိ ရွာမဓာတ်အားပေးစက်ရုံ၊ သာကေတမြို့နယ်ရှိ သာကေတဓာတ်အားပေးစက်ရုံ၊ အလုံမြို့နယ်ရှိ အလုံဓာတ်အားပေးစက်ရုံ၊ မင်္ဂလာဒုံမြို့နယ်ရှိ

လှော်ကားဓာတ်အားပေးစက်ရုံ၊ အင်းစိန်မြို့နယ်ရှိ ရွာမ ၂၄၀ ကီလိုဝပ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံ၊ သန်လျင် မြို့နယ်ရှိ သီလဝါဓာတ်အားပေးစက်ရုံတို့ ဖြစ်ပါသည်။

နိုင်ငံတော်၏ မဟာဓာတ်အားလိုင်းအတွင်း ထည့်သွင်းထားသည့် ရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်း အကြီးစား၊ အလတ်စားများအပြင် ဒေသအတွင်းသုံးစွဲရန်အတွက်ပုဂ္ဂလိကထုတ်လုပ်သူများနှင့် ပူးပေါင်း၍ BOT စနစ်ဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်မည့် လျှပ်စစ်စီမံကိန်းအငယ်စားများကိုလည်း အကောင်အထည်ဖော်သွားရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ ၁၉၉၈-၉၉ ခုနှစ်တွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ယူနစ် ၂၂၆.၄၅ သန်းမှ ၂၀၁၇-၁၈ ခုနှစ်တွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားယူနစ် ၂၀၅၅.၃၂ သန်းထိ တိုးတက်ထုတ်လုပ်ခဲ့သည်။ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်သည့်နည်းစနစ်အမျိုးမျိုးရှိသည့်အနက် လက်ရှိအခြေအနေတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ ထုတ်လုပ်နေမှုကို အောက်ပါအတိုင်းတွေ့ရှိရသည်။

(က) ရေအားလျှပ်စစ်ဖြင့် ဓာတ်အားထုတ်လုပ်ခြင်း။ ။ရေအားဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်ခြင်းသည် ထုတ်လုပ်မှုစရိတ်သက်သာခြင်း၊ ရေအားကို နှစ်စဉ်ပြန်လည်ဖြည့်တင်းနိုင်သော သဘာဝရှိ၍ စွမ်းအင်ကုန်ခန်းသွားမည်ကို မစိုးရိမ်ရခြင်းစသော အဓိကအားသာချက်နှစ်ရပ်ရှိသည်။ ထို့ပြင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်ရာ၌ အသုံးပြုပြီးသောရေကို လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးအတွက်သာမက ဒေသတွင်း ရေလွှမ်းမိုးမှုမဖြစ်အောင် ထိန်းချုပ်ပေးနိုင်ခြင်း၊ ရေလမ်းခရီးသစ်များ ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း၊ ငါးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးစေခြင်းစသော အကျိုးကျေးဇူးများကိုလည်းရရှိစေသောကြောင့် ရေအားဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်ခြင်းသည် နိုင်ငံအတွက်အကောင်းဆုံးသော နည်းစနစ်တစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ လက်ရှိထုတ်လုပ်လျက်ရှိသော ရေအားလျှပ်စစ်စက်ရုံများအပြင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား တိုးမြှင့်ရရှိရေးအတွက် ရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်းများကို တည်ဆောက်လျက်ရှိရာ ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး အုတ်တွင်းမြို့နယ်၌ ခပေါင်းရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်း၊ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း နမ့်ခမ်းမြို့နယ်၌ ရွှေလီရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်း၊ ကရင်ပြည်နယ် သံတောင်မြို့နယ်၌ ပသီရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်းနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ် သံတွဲမြို့နယ်၌ သူဌေးရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်းတို့ ဖြစ်သည်။

(ခ) ရေနွေးငွေ့အားဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်ခြင်း။ ။မီးထိုးဆီကို လောင်စာအဖြစ် အသုံးပြုပြီး ရရှိလာသောရေနွေးငွေ့အားဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်သောစနစ်ဖြစ်သည်။ ရေနွေးငွေ့အားဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံတည်ရှိရာ ဒေသများမှာ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးရှိ အလုံနှင့် အင်းစိန်ရွာမ၊ မော်လမြိုင်နှင့် သထုံတို့ ဖြစ်ကြသည်။

(ဂ) သဘာဝဓာတ်ငွေ့အားဖြင့်လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်ခြင်း။ ။သဘာဝဓာတ်ငွေ့မှ ရသော အပူစွမ်းအင်ကို အိမ်သုံးအဖြစ်လည်းကောင်း၊ အခြားစက်မှုလုပ်ငန်းကြီးများတွင် လောင်စာအဖြစ် လည်းကောင်း ကျယ်ပြန့်စွာအသုံးပြုကြသည်။ လောင်စာဆီရှားပါးသောနေရာများတွင် သဘာဝဓာတ်ငွေ့အားဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်ခြင်းသည် စီးပွားရေးအရတွက်ခြေကိုက်သောလုပ်ငန်း

ဖြစ်သည်။ သဘာဝဓာတ်ငွေ့အားဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်သောဒေသများမှာ ရန်ကုန်တိုင်း ဒေသကြီးတွင် အလုံနှင့် အင်းစိန်ရွာမ၊ သာကေတ၊ လှော်ကားတို့အပြင် ကျွန်းချောင်း၊ မန်း၊ ရွှေတောင်၊ မြန်အောင်၊ ကျိုက်လတ်၊ မော်လမြိုင်နှင့် သထုံတို့ဖြစ်ကြသည်။

(ဃ) ဒီဇယ်စွမ်းအားဖြင့်လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်ခြင်း။ ။မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပင်မဓာတ်အား လိုင်းနယ်နိမိတ် တိုးချဲ့လာနိုင်သည်နှင့်အမျှ ဒီဇယ်ဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်မှုသည် စုစုပေါင်း လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်မှု၏ တစ်ရာခိုင်နှုန်းမျှသာ ရှိတော့သည်။ ရခိုင်၊ တနင်္သာရီနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်၏ နယ်စပ်ဒေသအချို့တွင်သာ ထုတ်လုပ်သည်။

(င) ကျောက်မီးသွေးသုံးလျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်ခြင်း။ ။ကျောက်မီးသွေးသုံး လျှပ်စစ်ဓာတ်အားစက်ရုံကို ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်း ပင်လောင်းမြို့နယ် တီကျစ်ကျေးရွာတွင် ၂၀၀၅ ခုနှစ်၌ တည်ဆောက်ခဲ့သည်။ ပင်လောင်းဒေသထွက် ကျောက်မီးသွေးကုန်ကြမ်းကို အခြေခံထုတ်လုပ်သည်။

(စ) ဇီဝလောင်စာသုံးလျှပ်စစ်၊

(ဆ) နေစွမ်းအင်ဖြင့်ထုတ်လုပ်သောလျှပ်စစ်၊

(ဇ) လေအားလျှပ်စစ်တို့သည် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်မှုတို့မှာ ပုဂ္ဂလိကအိမ်တွင်းစက်မှု လုပ်ငန်း(Cottage Industry)အဆင့်မျှသာရှိပြီး စီးပွားဖြစ်အမြောက်အမြား ထုတ်လုပ်နိုင်ခြင်း မရှိသေးပါ။

လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း EPGE မှ နည်းစနစ်အမျိုးမျိုးဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်မှုပမာဏနှင့် အချိုးအစားများကို ဇယား(၉.၄)တွင် ဖော်ပြထားသည်။ ဇယားအရ ၂၀၁၆-၁၇ ခုနှစ်တွင် ရေအားလျှပ်စစ်နှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့အားလျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်မှုများမှာ စုစုပေါင်း ထုတ်လုပ်မှုတွင် ပါဝင်မှုတိုးတက်လာသည်ကိုတွေ့ရှိရသည်။

ဇယား(၉.၄) လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်း၏ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်မှု (ကီလိုဝပ် နာရီသန်းပေါင်း)

စဉ်	အကြောင်းအရာ	၂၀၀၅-၀၆		၂၀၁၆-၁၇	
		အရေအတွက်	ရာခိုင်နှုန်း	အရေအတွက်	ရာခိုင်နှုန်း
၁	ရေအားလျှပ်စစ်	၃၀၀၀. ၈၀	၄၉. ၄၈	၉၇၄၃. ၈၅	၅၄. ၅၄
၂	ရေငွေ့အားလျှပ်စစ်	၆၃၁. ၉၁	၁၀. ၄၂	၅၂၄. ၂၃	၂. ၉၃
၃	သဘာဝဓာတ်ငွေ့အားလျှပ်စစ်	၂၃၉၈. ၀၈	၃၉. ၅၅	၇၅၃၇. ၇၉	၄၂. ၁၄
၄	ဒီဇယ်အားလျှပ်စစ်	၃၃. ၃၇	၀. ၅၅	၆၁. ၁၂	၀. ၃၄
	စုစုပေါင်း	၆၀၆၄. ၁၆	၁၀၀	၁၇၈၆၆. ၉၉	၁၀၀

အရစ်မြစ် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2017)

၉.၆(၂)။ မြန်မာနိုင်ငံလျှပ်စစ်ဓာတ်အားကဏ္ဍ၏ သွင်းအားစုများ

လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကဏ္ဍသည် အရင်းအနှီးကို အထူးပြုသုံးစွဲသောကဏ္ဍဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ရေအားလျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်မှုသည် အရင်းအနှီးများစွာသုံးစွဲရသောလုပ်ငန်းဖြစ်သည်။ ရေအားလျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်ရန်အတွက် ဆည်ကြီးများနှင့် ရေကာတာကြီးများကို တည်ဆောက်ရသည့် အပြင် ကြီးမားသောတာဘိုင်စက်ကြီးများကိုလည်း တပ်ဆင်ရန်လိုသည်။ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားလိုင်းများ သွယ်တန်းရန်အတွက်လည်း စရိတ်စကကုန်ကျသည်။ သို့ရာတွင် ရေအားလျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်မှုအတွက် ကုန်ကြမ်းမလိုအပ်သောကြောင့် စက်လည်ပတ်မှုစရိတ်မှာနည်းပါးသည်။ ရေနွေးငွေ့၊ သဘာဝ ဓာတ်ငွေ့နှင့် ဒီဇယ်အားတို့ဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်လျှင် စက်လည်ပတ်စရိတ်မှာ များစွာ ကြီးမားသည်။

၉.၆(၃)။ အခြားကဏ္ဍများနှင့် ဆက်စပ်မှု

လျှပ်စစ်ဓာတ်အားသည် အရေးကြီးသောစားသုံးကုန်စည်ဖြစ်သကဲ့သို့ ကုန်ထုတ်လုပ်ရာ တွင်လည်း မရှိမဖြစ် ထုတ်လုပ်သူသုံးကုန်စည်ဖြစ်သောကြောင့် များစွာအရေးပါသောကုန်ပစ္စည်း ဖြစ်သည်။ စက်ရုံ၊ အလုပ်ရုံများ၊ အိမ်ထောင်စုများ၊ ဆေးရုံ၊ ကျောင်း၊ ရုံး စသည်တို့တွင် အသုံးပြု ရသောကြောင့် များစွာအရေးပါသည်။ အိမ်ထောင်စုများတွင် အသုံးပြုသော လျှပ်စစ်ဓာတ်အားမှာ လျင်မြန်စွာ တိုးတက်လျက်ရှိသည်။ ၂၀၁၆-၁၇ ခုနှစ်တွင် မြို့ပေါင်း ၄၄၉ မြို့၊ ကျေးရွာပေါင်း ၃၃၆၂၂ ရွာသို့ တိုးတက်သုံးစွဲလျက်ရှိသည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကဏ္ဍသည် အရင်းအနှီးကို အထူးပြုသုံးစွဲသောကဏ္ဍဖြစ်သည်။
- ▶ ရေအားလျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်ရန်အတွက် ဆည်ကြီးများနှင့် ရေကာတာကြီးများကို တည်ဆောက် ရသည့်အပြင် ကြီးမားသော တာဘိုင်စက်ကြီးများကိုလည်း တပ်ဆင်ရန်လိုသည်။
- ▶ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားသည် အရေးကြီးသောစားသုံးကုန်စည်ဖြစ်သကဲ့သို့ ကုန်ထုတ်လုပ်ရာတွင် လည်း မရှိမဖြစ်ထုတ်လုပ်သူသုံးကုန်စည်ဖြစ်သည်။

၉.၇။ ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍ

ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍသည် ကုန်ထုတ်လုပ်မှု၊ ဝန်ဆောင်မှုနှင့် ကုန်သွယ်မှုလုပ်ငန်းများအတွက် အရေးပါသောကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်သည်။ လမ်းပန်းဆက်သွယ်မှု အဆင်ပြေချောမောရေးအတွက်

လည်းကောင်း၊ နယ်စပ်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက်လည်းကောင်း၊ ကျေးလက်ဒေသများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အတွက်လည်းကောင်း၊ လမ်းတံတားနှင့် ဆည်မြောင်းတာဝန်ဆောင်လုပ်ခြင်းအတွက်လည်းကောင်း၊ ဟိုတယ်၊ တည်းခိုရိပ်သာများ ဆောက်လုပ်ခြင်းအတွက်လည်းကောင်း၊ မြို့ပြစည်ပင်ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ပြည်သူ့လူထု၏အိမ်ရာလိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရန် မြို့သစ်များဖော်ထုတ်ရာတွင် လည်းကောင်း ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍမှ ဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိသည်။ ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍသည် နိုင်ငံတော်၏လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းလျက်ရှိရာ ၂၀၁၀-၁၁ ခုနှစ် ပုံမှန်ဈေးနှုန်းများအရ ၂၀၁၅-၁၆ ခုနှစ်တွင် ယင်းကဏ္ဍ၏ထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုးမှာ ကျပ်သန်းထောင်ပေါင်း ၃၁၄၉. ၆၅ တန်ဖိုး ရှိခဲ့ပြီး ၂၀၁၆-၁၇ ခုနှစ်တွင် အသားတင်ထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုး ကျပ်သန်းထောင်ပေါင်း ၃၃၈၉. ၉၂ ရှိသောကြောင့် ဆောက်လုပ်ရေးထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုးတိုးတက်လာသည်။ ၂၀၁၆-၁၇ ခုနှစ်တွင် ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍ၏ ဆောက်လုပ်မှုတန်ဖိုးမှာ တစ်မျိုးသားလုံး၏ပြည်တွင်းအသားတင် ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှုတန်ဖိုး၏ ၅. ၆၆ ရာခိုင်နှုန်းရှိသည်။ ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍရှိ လုပ်သားဦးရေမှာ မြန်မာနိုင်ငံရှိစုစုပေါင်း အလုပ်လုပ်သူဦးရေ၏ ၃. ၄ ရာခိုင်နှုန်းခန့် ရှိသည်။

၉.၇(၁)။ ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍ၏ တည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းများ

ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍကို နိုင်ငံပိုင်၊ သမဝါယမပိုင်နှင့် ပုဂ္ဂလိကပိုင်ဟူ၍ သုံးမျိုးခွဲခြား လေ့လာနိုင်သည်။ တံတားစီမံကိန်း၊ မြို့ပြဆိုင်ရာစီမံကိန်း၊ လမ်းစီမံကိန်း၊ ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံကိန်းနှင့်အဆောက်အအုံဆိုင်ရာ စီမံကိန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ နိုင်ငံပိုင်အခန်းကဏ္ဍတွင် တည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းများနှင့် မွမ်းမံပြင်ဆင်မှုလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက် လျက်ရှိသည်။

တည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းများတွင်-

- လမ်းနှင့်တံတား တည်ဆောက်ခြင်း
- စက်ရုံ၊ အလုပ်ရုံ၊ ကျောင်း၊ ဆေးရုံ၊ ရုံး၊ လူနေအိမ်စသော အဆောက်အအုံများတည် ဆောက်ခြင်း
- ဆည်မြောင်းတာဝန်များ တည်ဆောက်ခြင်း
- လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးရေးနှင့် ဓာတ်အားပေးလိုင်းများ တည်ဆောက်ခြင်း
- ရထားလမ်း၊ လေယာဉ်ပြေးလမ်း၊ ဆိပ်ကမ်း စသည်များ တည်ဆောက်ခြင်း
- သတ္တုတွင်းဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများတည်ဆောက်ခြင်းနှင့် အခြားတည်ဆောက်ခြင်းတို့ပါဝင်သည်။

မွမ်းမံပြင်ဆင်မှုလုပ်ငန်းများတွင်-

- လမ်း၊ တံတားမွမ်းမံပြင်ဆင်ခြင်းနှင့် အဆင့်ဆင့်တိုးတက်ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းခြင်း

- အဆောက်အအုံနှင့် အခြားပြင်ဆင်ခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။

နိုင်ငံတော်အပိုင်းမှ လမ်းတံတားများ၊ ဆည်မြောင်းတာဝန်များ တိုးချဲ့တည်ဆောက်ခြင်းနှင့် မွမ်းမံပြင်ဆင်ခြင်းလုပ်ငန်းများကို အလေးပေးဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ထို့ပြင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံတကာနှင့် ဆက်သွယ်မည့်လမ်းများဖြစ်သော အာဆီယံလမ်းမကြီးများ၊ အာရှလမ်းမကြီးများ၊ မဟာမဲခေါင်ဒေသလမ်းမကြီးများ၊ အိန္ဒိယ-မြန်မာ-ထိုင်းသုံးနိုင်ငံ ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းများ စသည့် လမ်းမကြီးများအား နိုင်ငံအဆင့်မီ လမ်းမကြီးများဖြစ်စေရန်လည်း ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

ဈေးကွက်အခွင့်အလမ်းများ ပိုမိုရရှိလာခြင်းနှင့်အတူ ပုဂ္ဂလိကပိုင်အခန်းမှလည်း အဆောက်အအုံများကို တိုးချဲ့တည်ဆောက်ခဲ့ရာ နိုင်ငံတကာအဆင့်မီဟိုတယ်ကြီးများ တည်ဆောက်ခြင်း၊ ယခင်ဟိုတယ်ကြီးများကို အဆင့်မြင့်ပြုပြင်မွမ်းမံခြင်း၊ တန်ဖိုးအမျိုးမျိုးရှိသော အိမ်ရာများဆောက်လုပ်ခြင်းစသည့် လုပ်ငန်းများကိုဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများကို ပိုမိုသွက်လက်မြန်ဆန်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် ဌာနဆိုင်ရာနှင့် အခြားအဖွဲ့အစည်းများ၊ သမဝါယမအသင်းများ၊ ဖက်စပ်လုပ်ငန်းများ၊ မှတ်ပုံတင် ပုဂ္ဂလိကကန်ထရိုက်တာများပါ ကျယ်ပြန့်စွာပါဝင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ပြည်သူ့ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် အပ်နှံသောလုပ်ငန်းများကို အပ်နှံသောအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ညှိနှိုင်း၍ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့်အပြင် လုပ်ငန်းစာချုပ်ချုပ်ဆို၍လည်း ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

၉.၇(၂)။ ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍ၏ အဓိကသွင်းအားစုများ

ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍ၏ အဓိကသွင်းအားစုများမှာ သစ်၊ ဝါး၊ အုတ်၊ ဘီလပ်မြေ၊ သဲ၊ ကျောက်၊ ထုံး၊ သံ၊ သံမဏိနှင့် စက်ပစ္စည်းများဖြစ်သော ဘူဒိုဇာ၊ ကရိန်း၊ ထရပ်ကားများ ဖြစ်သည်။ လုပ်ငန်းအရွယ်အစားပမာဏပေါ်မူတည်ပြီး အသုံးပြုသော သွင်းအားစုများနှင့် အရင်းအနှီးပမာဏကွာခြားသည်။ ထို့ပြင် ကျွမ်းကျင်သောဆောက်လုပ်ရေးပညာရှင်များ၊ အင်ဂျင်နီယာပညာရှင်များ လုပ်ငန်းအသီးသီး၌ ကျွမ်းကျင်လုပ်သားအမျိုးမျိုး လိုအပ်သည်။ လက်သမား၊ ဆေးသုတ်သမား၊ ရေပိုက်တပ်ဆင်သူများ၊ စက်ပစ္စည်းတပ်ဆင်သူများ စသည်တို့သည် လုပ်အားသွင်းအားစုများဖြစ်ကြသည်။

၉.၇(၃)။ အခြားကဏ္ဍများနှင့် ဆက်စပ်မှု

နိုင်ငံတော်ဘက်စုံခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးရေး၊ စည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးတို့အတွက် အခြေခံအဆောက်အအုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်လိုအပ်သည်။ ထို့ကြောင့် လမ်းများ၊ တံတားများ၊ အဆောက်အအုံများ

ဆောက်လုပ်ခြင်းနှင့် ပြုပြင်မွမ်းမံခြင်း၊ ဆည်မြောင်းတာဝန်များ တိုးချဲ့ တည်ဆောက်ခြင်း၊ လူနေအိမ်၊ ရုံး၊ သိုလှောင်ရုံ၊ စက်ရုံ၊ အလုပ်ရုံ၊ ကျောင်း၊ ဆေးရုံ၊ ဆေးပေးခန်း စသည်တို့ဆောင်ရွက်ပေးရန် လိုအပ်သည်။

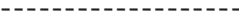
မြန်မာနိုင်ငံ၏ အုပ်ချုပ်ရေးမြို့တော်အဖြစ် နေပြည်တော်မြို့တော်ကိုလည်း တည်ဆောက် အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့ပြီး တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အသီးသီးတွင်လည်း မြို့ပြစည်ပင်ဖွံ့ဖြိုးရေး အတွက် မြို့သစ်များ၊ ကျေးရွာများ ထူထောင်ပေးသည်။ ဥပမာ- ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးအတွင်း၌ ဒဂုံမြို့သစ်၊ ရွှေပြည်သာ၊ လှိုင်သာယာ၊ ရွှေပေါက်ကံ၊ ဒလ၊ ဒေါပုံ၊ ဝေဘာဂီ၊ သုနန္ဒာ၊ မင်္ဂလာဒုံ၊ သုဝဏ္ဏ၊ သာကေတ၊ အင်းစိန် စသည့်မြို့နယ်များတွင် အိမ်ရာမြေကွက်များ ဖော်ထုတ်ပေးခြင်းဖြင့် အိမ်ရာလိုအပ်မှုများကို ဖြည့်ဆည်းပေးခဲ့သည်။ အိမ်ရာမြေကွက်များအပြင် စက်မှုမြေကွက်များကို လည်း ဖော်ထုတ်ပေးသည့်အတွက် စက်မှုကဏ္ဍတိုးတက်မှုကိုအထောက်အကူပြုခဲ့သည်။ ဆောက်လုပ် ရေးလုပ်ငန်းများကို သွက်လက်လျင်မြန်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် ဆောက်လုပ်ရေးသမဝါယမ အသင်းများနှင့် မှတ်ပုံတင်ပုဂ္ဂလိကကန်ထရိုက်တာများလည်း ပါဝင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ နိုင်ငံတကာစီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံတကာအစိုးရများ၊ စီမံကိန်းပရောဂျက်များ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်လျက်ရှိရာ စံချိန်စံညွှန်းနှင့်အညီ ဖောက်လုပ်ခြင်း၊ အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်းတို့ကိုလည်း ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍတွင် တည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းများနှင့် မွမ်းမံပြင်ဆင်မှုလုပ်ငန်းများ ပါဝင်သည်။
- ▶ ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍ၏ အဓိကသွင်းအားစုများမှာ သစ်၊ ဝါး၊ အုတ်၊ ဘီလပ်မြေ၊ သဲ၊ ကျောက်၊ ထုံး၊ သံ၊ သံမဏိနှင့် စက်ပစ္စည်းများဖြစ်သော ဘူဒိုဇာ၊ ကရိန်း၊ ထရပ်ကား များဖြစ်သည်။
- ▶ ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍသည် အိမ်ရာမြေကွက်များဖော်ထုတ်ပေးခြင်း၊ စက်မှုမြေကွက်များ ဖော်ထုတ်ပေးခြင်းဖြင့် အခြားကဏ္ဍများကိုအထောက်အကူပြုသည်။

နိဂုံး

စက်မှုလုပ်ငန်းကဏ္ဍများ၏အရေးပါမှု၊ စက်မှုလုပ်ငန်းထူထောင်ရန် လိုအပ်ပုံနှင့် တည်နေရာ ရွေးချယ်ပုံတို့ကို ဖော်ပြခဲ့သည်။ ထို့ပြင်စက်မှုလုပ်ငန်းကဏ္ဍများပါဝင်သော စက်မှုလက်မှုကဏ္ဍ၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကဏ္ဍ၊ ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍတို့၏ စုစုပေါင်းထုတ်လုပ်ပုံနှင့် အသုံးပြုသော သွင်းအားစုများ၊ အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍများနှင့် ဆက်စပ်ပုံတို့ကို လေ့လာသိရှိရပြီး မြန်မာ့စီးပွားရေးတွင် မည်မျှအရေးပါသည်ကို သုံးသပ်နိုင်ရန်ဖော်ပြထားသည်။

လေ့ကျင့်ခန်းများ

- ၁။ အောက်ပါမေးခွန်းများကို မှား မှန် ရွေးပါ။
  - (က) စက်မှုလုပ်ငန်းကဏ္ဍများကို ပထမအဆင့်လုပ်ငန်းကဏ္ဍများဟူ၍လည်း ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။
  - (ခ) မြန်မာနိုင်ငံ၏ စက်မှုလုပ်ငန်းကဏ္ဍများတွင် စက်မှုလက်မှုကဏ္ဍ၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကဏ္ဍနှင့် ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍတို့ပါဝင်သည်။
  - (ဂ) ကုန်ချောထုတ်ကုန် သယ်ယူပို့ဆောင်စရိတ်ကြီးသော လုပ်ငန်းများအတွက် တည်နေရာကို ဈေးကွက်နှင့်နီးရာတွင် ရွေးချယ်သင့်သည်။
  - (ဃ) အသေးစားစက်မှုလုပ်ငန်းဆိုသည်မှာ လုပ်သားများ၏အိမ်တွင်လုပ်ကိုင်သော စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများဖြစ်သည်။
  - (င) စက်မှုလက်မှုကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် သိပ္ပံနှင့်နည်းပညာများကို အသုံးချရန်လိုအပ်သည်။

- ၂။ အောက်ပါကွက်လပ်များကိုဖြည့်စွက်ပါ။
  - (က) အရွယ်အစားသေးငယ်ပြီး စားသုံးကုန်စည်ထုတ်လုပ်သော လုပ်ငန်းများသည် ----- လုပ်ငန်းအမျိုးအစားတွင် ပါဝင်သည်။
  - (ခ) မြန်မာနိုင်ငံစက်မှုလက်မှုကဏ္ဍတွင် ထုတ်လုပ်မှုပမာဏ အများဆုံးလုပ်ငန်းမှာ ----- လုပ်ငန်းဖြစ်သည်။
  - (ဂ) စက်မှု၊ လက်မှုကဏ္ဍရှိ လုပ်ငန်းများကို -----နှင့် ကုန်ချောထုတ်လုပ်ငန်းများဟူ၍ ခွဲခြားနိုင်သည်။
  - (ဃ) ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၁ ရက်နေ့တွင် လျှပ်စစ်စွမ်းအားဝန်ကြီးဌာနနှင့် စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာနတို့ ပူးပေါင်း၍ -----ဝန်ကြီးဌာနအား ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။
  - (င) ရဲရွာ ရေအားလျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံသည် -----တိုင်းဒေသကြီးတွင်တည်ရှိသည်။

၃။ အဖြေမှန်ရွေးပါ။

- (က) မြန်မာနိုင်ငံတွင် စက်မှုလုပ်ငန်းများ၏ ထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုးမှာ ၂၀၁၆-၁၇ ခုနှစ်စာရင်းများ အရ တစ်မျိုးသားလုံး၏ ပြည်တွင်းအသားတင်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှုတန်ဖိုးစုစုပေါင်း GDP ၏ (က) ၃၀ (ခ) ၂၀ (ဂ) ၁၃ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ရှိသည်။
- (ခ) မြန်မာနိုင်ငံတွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကို အဓိကထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးပေးသည်မှာ (က) လျှပ်စစ်ဓာတ်အားဝန်ကြီးဌာန (ခ) လျှပ်စစ်စွမ်းအားဝန်ကြီးဌာန (ဂ) လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန ဖြစ်သည်။
- (ဂ) (က) ဆင့်တက်ပြုပြင်သောလုပ်ငန်း (ခ) ကုန်ချောထုတ်လုပ်ငန်း (ဂ) စက်မှုလုပ်ငန်း ဆိုသည်မှာ အများအားဖြင့် ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းအမျိုးမျိုးကို အသုံးပြုပြီး ကွဲပြားခြားနားသော ဖြစ်စဉ်များဖြင့် ထုတ်ကုန်များထုတ်လုပ်သော လုပ်ငန်းဖြစ်သည်။
- (ဃ) လုပ်သားအမြောက်အမြားနှင့် အရင်းအနှီးများစွာအသုံးပြုရသော လုပ်ငန်းကြီးများကို (က) အကြီးစားစက်မှုလုပ်ငန်း (ခ) အသေးစားစက်မှုလုပ်ငန်း (ဂ) ကုန်ချောထုတ်လုပ်ငန်းများဟု သတ်မှတ်သည်။
- (င) (က) ရေနွေးငွေ့စွမ်းအင် (ခ) နျူကလီးယားစွမ်းအင် (ဂ) နေစွမ်းအင်ဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်ခြင်းကို မြန်မာနိုင်ငံ၌ အသုံးပြုနိုင်ခြင်းမရှိသေးပေ။

၄။ အောက်ပါမေးခွန်းများကိုဖြေဆိုပါ။

- (က) မြန်မာနိုင်ငံသည် စက်မှုထူထောင်ရန် အဘယ်ကြောင့်လိုအပ်သည်ကို ကျိုးကြောင်းပြဆွေးနွေးပါ။
- (ခ) စက်မှုလုပ်ငန်းရှင်တစ်ဦးသည် မည်သည့်နေရာမျိုးတွင် စက်ရုံတည်ဆောက်သင့်သည်ကို စက်ရုံတည်နေရာရွေးချယ်ရာ၌ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် အချက်များကို ဆွေးနွေးပါ။
- (ဂ) စက်မှုလက်မှုကဏ္ဍသည် အခြားကဏ္ဍများနှင့် မည်သို့ဆက်စပ်လျက်ရှိသည်ကို သုံးသပ်ပါ။
- (ဃ) လျှပ်စစ်ဓာတ်အားကို ထုတ်လုပ်သည့်နည်းစနစ်အမျိုးမျိုးကို ရှင်းလင်းဖြေဆိုပါ။
- (င) ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍ၏ တည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းများကိုဖော်ပြပြီး ယင်းကဏ္ဍ၏ အဓိကသွင်းအားစုများကိုလည်း ဆွေးနွေးပါ။

အခန်း(၁၀) မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍများ Services Sector of Myanmar

နိဒါန်း

ယခင်အခန်းများတွင် ပထမအဆင့်ကဏ္ဍနှင့် ဒုတိယအဆင့်ကဏ္ဍတို့တွင် ပါဝင်သည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏စီးပွားရေးကဏ္ဍများကို ဖော်ပြပြီးဖြစ်သည်။ ဤအခန်းတွင် တတိယအဆင့်ကဏ္ဍများ၌ ပါဝင်သည့်ကဏ္ဍများအနက် ကုန်သွယ်ရေး၊ ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသွားလာရေး၊ ငွေရေးကြေးရေး၊ ပို့ဆောင်ရေးနှင့် ဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍများကို ဖော်ပြသွားမည်ဖြစ်သည်။

ယင်းကဏ္ဍများသည် ကုန်စည်များ ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားခြင်း၊ ခရီးသွားဧည့်သည်များအတွက် အဆင်ပြေချောမွေ့စေရေး စီစဉ်ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊ ငွေချေးငှားခြင်း၊ ငွေပေးချေခြင်း၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ခြင်းနှင့် ဆက်သွယ်ခြင်း စသည့်ဝန်ဆောင်မှုများ(Services)ကို ဆောင်ရွက်ပေးသည်။ ခေတ်သစ်စီးပွားရေးအဆောက်အအုံတွင် ဝန်ဆောင်မှုထုတ်လုပ်ခြင်းမှာ အရေးပါသည်။ ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုများ စနစ်တကျမရှိခဲ့လျှင် ကုန်စည်များကိုဝယ်ယူရာ၌ လိုအပ်သော အချိန်တွင် လိုအပ်သောငှာနှင့် လိုအပ်သောအရေအတွက် ပမာဏရရှိနိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ ငွေရေးကြေးရေးဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများမရှိခဲ့လျှင် လဲလှယ်ခြင်းနှင့် ပေးချေခြင်းများတွင် အခက်အခဲကြုံတွေ့ရပေမည်။ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနှင့်ဆက်သွယ်ရေးဝန်ဆောင်မှုများ မရှိပါကလည်း ကုန်သွယ်ရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးမှာ တိုးတက်မှုနှေးကွေးမည်ဖြစ်သည်။

ဤအခန်းနှင့်ပတ်သက်၍ သင်သိရှိပြီးသောအကြောင်းအရာ

(What you have already known to this chapter)

အခန်း(၅)တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏စီးပွားရေးအဆောက်အအုံပုံသဏ္ဍာန်နှင့် စီးပွားရေးကဏ္ဍအသီးသီးမှ တိုင်းပြည်၏ထုတ်ကုန်များကိုလေ့လာရာတွင် စုစုပေါင်းထုတ်လုပ်မှု၌ ကုန်သွယ်မှုအပါအဝင် ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍများမှပါဝင်ပမာဏကို အကျဉ်းမျှသိရှိပြီးဖြစ်သည်။

ဤအခန်းပြီးလျှင် ဆောင်ရွက်နိုင်မည့်အကြောင်းအရာ

(After studying this chapter, you will be able to do the followings:)

- မြန်မာနိုင်ငံ၏ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍများသည် ကုန်စည်ထုတ်လုပ်သည့်ကဏ္ဍများကဲ့သို့အရေးပါကြောင်း ကုန်စည်ထုတ်လုပ်သောကဏ္ဍများ၏ ထုတ်လုပ်မှုတိုးတက်လာစေရေးအတွက် ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍများ၏ အထောက်အပံ့ပေးနိုင်မှုတို့ကို လေ့လာဆန်းစစ်တတ်ပြီး ယင်းကဏ္ဍများမှ နိုင်ငံ၏စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ပံ့ပိုးပေးနိုင်သည်ကို ဆက်စပ်သုံးသပ်လာနိုင်မည်။

၁၀.၁။ ကုန်သွယ်ရေးကဏ္ဍ

(Trade Sector)

ကုန်သွယ်မှုသည် ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများဖလှယ်မှုကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ လူတို့သည် မိမိတို့ကျွမ်းကျင်ရာလုပ်ငန်းတွင် ဇောက်ချထုတ်လုပ်မှုကြောင့် ကုန်စည်တစ်ခုကို မိမိလိုအပ်သည်ထက် ပိုမိုထုတ်လုပ်နိုင်စွမ်းရှိလာမည်။ လိုအပ်ချက်ထက်ပိုလျှံသော ကုန်စည်ကို အခြားမိမိတို့လိုအပ်သောကုန်စည်ဖြင့် လဲလှယ်လာကြသည်။ ဇောက်ချထုတ်လုပ်မှုနှင့် ဖလှယ်မှုတို့ ပေါ်ပေါက်လာခြင်းသည် လူသားတို့အတွက် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုနှင့်စားသုံးမှုတို့ကို ပိုမိုတိုးတက်လာစေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်ပကုန်သွယ်ရေးကို ပင်လယ်ရေကြောင်းကုန်သွယ်ရေးနှင့် နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးဟူ၍ လေ့လာနိုင်သည်။

၁၀.၁(၁)။ ပင်လယ်ရေကြောင်းကုန်သွယ်ရေး

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်ပကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာမူဝါဒသည် ပြည်တွင်းစားသုံးပြီး ပိုလျှံသမျှအားလုံးကို ပြည်ပသို့တင်ပို့ရန်၊ မိမိ၏သဘာဝသယံဇာတနှင့် လူ့အရင်းအမြစ်ကို အကျိုးရှိစွာအသုံးပြုလျက် ပြည်ပဈေးကွက်သို့ ထိုးဖောက်ဝင်ရောက်ရန် နိုင်ငံအတွက်အဓိကလိုအပ်လျက်ရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာစက်ပစ္စည်းများ၊ ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းများနှင့် အခြားအရေးကြီးကုန်ပစ္စည်းများကို ဦးစားပေးတင်သွင်းရန်တို့ဖြစ်သည်။ ပြည်ပကုန်သွယ်မှုရှင်းတမ်း(Balance of Trade)ဘက်ညီမှုရှိရန်အတွက် ပို့ကုန်ဦးစွာတင်ပို့ပြီး ရသည့်နိုင်ငံခြားငွေဖြင့် ပြန်လည်ဝယ်ယူသည့်မှုကို ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ရန် သတ်မှတ်ထားသည်။

ပြည်ပပို့ကုန်ပစ္စည်း တင်ပို့ရောင်းချခြင်းနှင့် ပြည်ပမှကုန်ပစ္စည်းများ တင်သွင်းရာတွင် ခွင့်ပြုသော နိုင်ငံခြားငွေအမျိုးအစားများမှာ- အမေရိကန်ဒေါ်လာ၊ ယူရို၊ ယွမ်၊ ရူပီနှင့် ဘတ်တို့ဖြစ်ပါသည်။ ပို့ကုန်အားလုံးအပေါ်တွင် လိုင်စင်ကြေးကောက်ခံခြင်းမရှိပါ။ သွင်းကုန်လိုင်စင်ကြေးကို ကုန်သွယ်မှုပြုသည့် ငွေကြေးအလိုက် ကျပ်ဖြင့်ကုန်သွယ်ပါက ကျပ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အမေရိကန်ဒေါ်လာဖြင့်ရောင်းဝယ်ပါက အမေရိကန်ဒေါ်လာဖြင့်လည်းကောင်း ကောက်ခံသည်။

ပြည်ပသို့တင်ပို့သော ပို့ကုန်အမျိုးအစားများမှာ- စိုက်ပျိုးရေးထွက်ပစ္စည်းများ၊ ရေထွက်ပစ္စည်းများ၊ သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ၊ တွင်းထွက်ပစ္စည်းများနှင့် အဖိုးတန်ရတနာများ၊ ဓာတ်ငွေ့နှင့် အခြားသောကုန်ပစ္စည်းများတို့ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့ကို ဇယား (၁၀. ၁)တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

ဇယား(၁၀. ၁)အရ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပို့ကုန်ပမာဏသည် တဖြည်းဖြည်းတိုးလာသော်လည်း ပို့ကုန်အမျိုးအစားအလိုက်တွင်မူ ထင်ရှားသောပြောင်းလဲမှုမျိုးမတွေ့ရပါ။ ထို့ကြောင့် ပြည်ပသို့ ပို့ကုန်များ တိုးတက်တင်ပို့နိုင်ရန်အတွက် ပြည်တွင်းတွင်ကုန်စည်ပြပွဲများခင်းကျင်းပြသခြင်း၊ ပြည်တွင်း ထုတ်လုပ်သူများနှင့် စည်းရုံးဆောင်ရွက်ခြင်း၊ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများကျင်းပခြင်း၊ ပြည်ပပို့ကုန် တင်ပို့ခြင်းတို့အတွက်အကူအညီပေးရန် (Export Promotion Information Centre)ကို တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အသီးသီးတွင် ဖွင့်လှစ်ပေးခြင်းဖြင့် ပို့ကုန်မြှင့်တင်ရေးကို ဝိုင်းဝန်းဆောင်ရွက်နေသည်။ ထို့ပြင် ပို့ကုန်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်နှင့် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းရှိစေရန်အတွက် အမျိုးသားအဆင့်ပို့ကုန် မဟာဗျူဟာ(National Export Strategy)ကိုလည်း နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်ရေးစင်တာနည်းပညာ အကူအညီဖြင့် ရေးဆွဲအကောင်အထည်ဖော်ရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

မြန်မာ့ပို့ကုန်ကို အဓိကဝယ်ယူသောနိုင်ငံများမှာ ထိုင်း၊ စင်ကာပူ၊ အိန္ဒိယ၊ ဂျပန်၊ ဟောင်ကောင်၊ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံနှင့် မလေးရှားတို့ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြည်ပမှ အဓိကတင်သွင်းသော ကုန်စည်အမျိုးအစားများမှာ စားသုံးကုန်စည်များ၊ အဖျော်ယမကာနှင့်ဆေးလိပ်၊ လောင်စာမှအပ ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းများ၊ တိရစ္ဆာန်နှင့် ဟင်းရွက်ဆီ၊ ဓာတုဗေဒပစ္စည်းများ၊ စက်မှုထွက်ကုန်ပစ္စည်းများ၊ စက်ကိရိယာနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးပစ္စည်းများဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့ကို ဇယား (၁၀. ၂) တွင် ဖော်ပြထားသည်။

ဇယား (၁၀. ၂) အရ မြန်မာနိုင်ငံ၏အဓိကသွင်းကုန်မှာ စက်နှင့်သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ကိရိယာများဖြစ်ပြီး ဒုတိယကုန်စည်မှာစက်မှုကုန်စည်များဖြစ်သည်။ စားသုံးကုန်ပစ္စည်းများ တင်သွင်းမှုသည် ၂၀၁၅-၂၀၁၆ ခုနှစ်မှစ၍ ၂ ဆခန့် မြင့်တက်လာသည်ကိုတွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကုန်သွယ်မှုပမာဏ တိုးပွားလာရေးအတွက် တရားမဝင်ကုန်သွယ်မှု တားဆီးထိန်းချုပ်ရေးလုပ်ငန်းများကို နယ်စပ်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးလမ်းကြောင်းများတွင် ပြုလုပ်နေသကဲ့သို့ ကုန်သွယ်မှုအများဆုံး ပြုလုပ်နေသည့် ပင်လယ်ရေကြောင်းကုန်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းများတွင်ပါ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများ ပြုလုပ်နေသည်။

ယေး(၁၀.၁) ပို့ကုန်အမျိုးအစားအလိုက်တင်ပို့မှု(ဒေါ်လာသန်းပေါင်း)

ကုန်ထုတ်အမျိုးအစားများ	၂၀၀၂ - ၂၀၀၃		၂၀၀၃ - ၂၀၀၄		၂၀၀၄ - ၂၀၀၅		၂၀၀၅ - ၂၀၀၆		၂၀၀၆ - ၂၀၀၇	
	တန်ဖိုး	ရာခိုင်နှုန်း	တန်ဖိုး	ရာခိုင်နှုန်း	တန်ဖိုး	ရာခိုင်နှုန်း	တန်ဖိုး	ရာခိုင်နှုန်း	တန်ဖိုး	ရာခိုင်နှုန်း
၁။ လယ်ယာထွက်ပစ္စည်းများ	၁၂၅၅	၁၃.၉	၁၀၅၈	၉.၄	၁၂၄၀	၉.၉	၁၂၂၄	၁၁.၀	၁၄၁၄	၁၁.၈
၂။ တိရစ္ဆာန်ထွက်ပစ္စည်းများ	၂၀	၀.၂	၁၁	၀.၁	၈	၀.၁	၁၀၁	၀.၉	၉၆	၀.၈
၃။ ရေထွက်ပစ္စည်းများ	၃၃၃	၄.၂	၂၀၆	၁.၈	၁၆၀	၁.၃	၁၈၇	၁.၇	၂၂၄	၁.၉
၄။ သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ	၅၇၄	၆.၄	၈၉၈	၈.၀	၄၂	၀.၃	၁၀၅	၀.၉	၁၁၈	၁.၀
၅။ တွင်းထွက်ပစ္စည်းများ	၇၁	၀.၈	၁၀၇	၁.၀	၄၂၆	၃.၄	၃၅၁	၃.၂	၄၇၃	၄.၀
၆။ ကျောက်မျက်ရတနာများ	၁၂	၀.၁	၆၀၄	၅.၄	၂၈၀	၂.၂	၂၈၀	၂.၅	၁၅၄	၁.၃
၇။ သဘာဝဓာတ်ငွေ့	၃၆၆၆	၄၀.၈	၃၂၉၉	၂၉.၄	၃၇၀၇	၂၉.၆	၂၅၁၄	၂၂.၆	၁၇၂၈	၁၄.၅
၈။ ချိုင့်ပြီးအထည်	၆၉၅	၇.၇	၈၈၃	၇.၉	၁၀၂၂	၈.၂	၈၅၇	၇.၇	၁၈၆၇	၁၅.၆
၉။ အခြားပစ္စည်းများ	၂၃၂၁	၂၅.၉	၄၁၃၈	၃၇.၀	၅၆၃၉	၄၅.၀	၅၅၁၈	၄၉.၅	၅၈၇၈	၄၉.၁
စုစုပေါင်း	၈၉၇၇	၁၀၀.၀	၁၁၂၄၀.၀	၁၀၀.၀	၁၂၅၂၄	၁၀၀.၀	၁၁၁၃၇	၁၀၀.၀	၁၁၉၅၂	၁၀၀.၀

ဇော်မြစ် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2017)

ဇယား(၁၀.၂) သွင်းကုန်အမျိုးအစားအလိုက်တင်သွင်းမှု(ဒေါ်လာသန်းပေါင်း)

ကုန်ထုတ်အမျိုးအစားများ	၂၀၁၂ - ၂၀၁၃		၂၀၁၃ - ၂၀၁၄		၂၀၁၄ - ၂၀၁၅		၂၀၁၅ - ၂၀၁၆		၂၀၁၆ - ၂၀၁၇	
	တန်ဖိုး	ရာခိုင်နှုန်း	တန်ဖိုး	ရာခိုင်နှုန်း	တန်ဖိုး	ရာခိုင်နှုန်း	တန်ဖိုး	ရာခိုင်နှုန်း	တန်ဖိုး	ရာခိုင်နှုန်း
၁။ စားသုံးကုန်ပစ္စည်းများ	၃၄၀.၀	၃.၈	၄၆၉.၈	၃.၄	၇၃၁.၄	၄.၄	၁၅၃၈.၂	၉.၃	၁၈၇၆.၁	၁၀.၉
၂။ အဖျော်ယမကာ နှင့် ဆေးလိပ်	၃၆.၀	၀.၄	၆၃.၀	၀.၅	၆၆.၂	၀.၄	၇၇.၄	၀.၅	၉၂.၁	၀.၅
၃။ လောင်စာမှအပ ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းများ	၂၈၁.၃	၃.၁	၆၉.၀	၀.၅	၉၅.၃	၀.၆	၃၉.၉	၀.၂	၁၁၃.၆	၀.၇
၄။ တွင်းထွက်လောင်စာစက်ဆီ နှင့် ဆက်စပ်ပစ္စည်းများ	၁၆၂၇.၆	၁၇.၉	၂၃၆၃.၃	၁၇.၂	၂၅၆၂.၈	၁၅.၄	၁၆၀၇.၃	၉.၇	၂၄၂၄.၅	၁၄.၁
၅။ တိရစ္ဆာန်နှင့်ဟင်းရွက်ဆီ	၃၀၇.၅	၃.၄	၅၄၃.၂	၃.၉	၅၅၇.၄	၃.၄	၅၄၆.၆	၃.၃	၆၂၆.၈	၃.၆
၆။ ဓာတုဗေဒပစ္စည်းများ	၆၇၂.၈	၇.၄	၉၇၁.၉	၇.၁	၁၁၃၇.၉	၆.၈	၁၁၈၄.၆	၇.၁	၁၄၇၂.၈	၈.၆
၇။ စက်မှုကုန်စည်များ	၁၆၂၈.၈	၁၈.၀	၂၄၉၇.၂	၁၈.၁	၂၈၄၂.၁	၁၇.၁	၂၈၂၃.၄	၁၇.၀	၂၈၉၂.၃	၁၆.၈
၈။ စက်နှင့်သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ကိရိယာများ	၂၅၈၇.၂	၂၈.၅	၄၁၇၄.၂	၃၀.၃	၄၇၃၈.၃	၂၈.၅	၅၅၅၀.၇	၃၃.၅	၄၂၁၀.၆	၂၄.၅
၉။ စက်မှုထွက်ကုန်များ	၂၂၇.၆	၂.၅	၄၉၂.၀	၃.၆	၁၁၅၅.၂	၆.၉	၄၁၅.၅	၂.၅	၆၀၀.၆	၃.၅
၁၀။ အခြားသွင်းကုန်များ	၁၃၆၀.၁	၁၅.၀	၂၁၁၅.၉	၁၅.၄	၂၇၄၆.၀	၁၆.၅	၂၇၉၄.၄	၁၆.၉	၂၉၀၀.၈	၁၆.၈
စုစုပေါင်း	၉၀၆၈.၉	၁၀၀.၀	၁၃၇၅၉.၅	၁၀၀.၀	၁၆၆၃၂.၆	၁၀၀.၀	၁၆၇၅၈.၀	၁၀၀.၀	၁၇၂၁၁.၂	၁၀၀.၀

ရင်းမြစ် ။ CSO, Statistical Yearbook (2017)

၁၀.၁(၂)။ နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး(Border Trade)

နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးဆိုသည်မှာ နိုင်ငံသားတစ်ဦးနှင့်အခြားနိုင်ငံသားတစ်ဦး (ရောင်းသူနှင့် ဝယ်သူနှစ်ဦး)တို့ နယ်စပ်ဒေသတွင်တွေ့ဆုံလျက် ပစ္စည်းကိုကြည့်၍အရောင်းအဝယ်အပေးအယူလုပ်ခြင်း ပင်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် တရားဝင်နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးကို ၂၂-၁၁-၈၈ ရက်နေ့တွင် တရုတ်-မြန်မာနယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးဖြင့် စတင်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် အိန္ဒိယ-မြန်မာနယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးကို ၁၂-၄-၉၅ ရက်နေ့တွင်လည်းကောင်း၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ချ်-မြန်မာနယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးကို ၅-၉-၉၅ ရက်နေ့တွင်လည်းကောင်း၊ ထိုင်း-မြန်မာနယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးကို ၁၇-၃-၉၆ ရက်နေ့တွင် လည်းကောင်း တရားဝင်စတင်လုပ်ကိုင်စေခဲ့သည်။

နယ်စပ်ဒေသများမှတစ်ဆင့် တစ်ဖက်အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့် ကုန်သွယ်မှုပြုရာတွင် ပုံမှန် ကုန်သွယ်မှုနည်းလမ်း(Normal Trade) ဖြင့်လည်းကောင်း၊ နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှုနည်းလမ်း(Border Trade)ဖြင့်လည်းကောင်း တင်ပို့တင်သွင်းခွင့်ပြုသည်။ နယ်စပ်ဒေသ ပုံမှန်ကုန်သွယ်ရေးနည်းလမ်း ဖြင့်ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပို့ကုန်သွင်းကုန်လိုင်စင်လျှောက်ထားခြင်း၊ ခွင့်ပြုခြင်း၊ ငွေလွှဲစာတမ်းဖွင့်လှစ်ခြင်း ကိစ္စအရပ်ရပ်တို့ကို ပင်လယ်ရေကြောင်းကုန်သွယ်ရေးတွင် ဆောင်ရွက်သည့်လုပ်ထုံးလုပ်နည်း အတိုင်းဆောင်ရွက်ပါသည်။ နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးနည်းလမ်းဖြင့် ဆောင်ရွက်ရာတွင် အသုံးပြုပေးချေ သော ငွေကြေးများမှာ မြန်မာနှင့်တရုတ်နယ်စပ်တွင် ကျပ်၊ ဒေါ်လာ၊ ယွမ် တို့ဖြစ်ပြီး မြန်မာနှင့် ထိုင်းနယ်စပ်တွင် ကျပ်၊ ဒေါ်လာ၊ ဘတ် တို့ဖြစ်သည်။ မြန်မာနှင့် အိန္ဒိယနယ်စပ်တွင် ကျပ်၊ ဒေါ်လာ၊ ရူပီတို့ဖြစ်ပြီး မြန်မာနှင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ချ်နယ်စပ်တွင် ကျပ်၊ ဒေါ်လာ၊ တာကာ တို့ဖြစ်သည်။

လယ်ယာထွက်ကုန်များ ဖြစ်သည့် ဆန်၊ ပဲ၊ ပြောင်း၊ နှမ်း၊ ဝါ၊ ကြက်သွန်နှင့် အခြား သီးနှံများကို နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးစခန်းများမှတစ်ဆင့် အဓိကကုန်သွယ်ခဲ့သည်။ နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှု ပမာဏတိုးပွားလာသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ပြည်ပကုန်သွယ်ရေးတွင် ပို့ကုန်ထက်သွင်းကုန်ပမာဏ ပိုမိုများပြားနေသည့်အတွက် ကုန်သွယ်မှုလိုငွေပြနေဆဲဖြစ်သည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပို့ကုန်ဆိုင်ရာမူဝါဒသည် ပြည်တွင်းစားသုံးပြီး ပိုလျှံသမျှအားလုံးကို ပြည်ပတင်ပို့ရန်နှင့် မိမိ၏သဘာဝသယံဇာတနှင့်လူ့အရင်းအမြစ်ကို အကျိုးရှိစွာအသုံးပြုလျက် ပြည်ပဈေးကွက်သို့ ထိုးဖောက်ဝင်ရောက်ရေးကို ကြိုးပမ်းရန်ဖြစ်သည်။
- ▶ မြန်မာနိုင်ငံ၏သွင်းကုန်ဆိုင်ရာမူဝါဒသည် နိုင်ငံအတွက်အဓိကလိုအပ်လျက်ရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာစက်ပစ္စည်းများ၊ ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းများနှင့် အခြားအရေးကြီး ကုန်ပစ္စည်းများကို ဦးစားပေးတင်သွင်းရန်ဖြစ်သည်။
- ▶ နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးဆိုသည်မှာ နိုင်ငံသားတစ်ဦးနှင့်အခြား နိုင်ငံသားတစ်ဦး (ရောင်းသူနှင့်ဝယ်သူနှစ်ဦး) တို့ နယ်စပ်ဒေသတွင်တွေ့ဆုံလျက် ပစ္စည်းကိုကြည့်၍ အရောင်းအဝယ်အပေးအယူလုပ်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

၁၀.၂။ ကမ္ဘာ့လှည့်ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဏ္ဍ (Tourism Sector)

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးစေရန် နိုင်ငံ၏ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု တိုးချဲ့လုပ်ဆောင်နိုင်သော်လည်း ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများအတွက် အရင်းအနှီးပြုလုပ်ရန် ငွေကြေးလုံလောက်မှုမရှိသောကြောင့် ပြည်ပပို့ကုန်များတိုးချဲ့တင်ပို့ရောင်းချနိုင်ပါက နိုင်ငံခြားဝင်ငွေရရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး နိုင်ငံအတွက်လည်း လိုအပ်သောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ရရှိစေမည်ဖြစ်သည်။ ပြည်ပပို့ကုန်များအပြင် ကမ္ဘာ့လှည့်ခရီးသွားလုပ်ငန်းသည် နိုင်ငံခြားဝင်ငွေရရှိနိုင်သည့်လုပ်ငန်းတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။

ကမ္ဘာ့လှည့်ခရီးသွားလုပ်ငန်းသည် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင်သာမက ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများအတွက် အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများနှင့် နိုင်ငံ၏ဝင်ငွေရရှိမှုကိုကြီးမားစွာ အထောက်အပံ့ပေးသည့် စီးပွားရေးကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်သည်။ ခရီးသွားလုပ်ငန်းတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးလာသည်နှင့်အမျှ နိုင်ငံသားများ၏လူမှုစီးပွားဘဝတိုးတက်မြှင့်တင်ရေးအတွက် ထိရောက်သည့်လုပ်ငန်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးပညာရှင်များက ကမ္ဘာ့လှည့်ခရီးသွားလုပ်ငန်းသည် မီးခိုးမထွက်သည့် ကမ္ဘာ့စက်ရုံကြီးများ (Smokeless Industry)နှင့် အလားသဏ္ဍာန်တူပါသည်ဟု တင်စားကြသည်။

ခရီးသွားလုပ်ငန်းအမျိုးအစားများကို နိုင်ငံအလိုက်၊ ဒေသအလိုက်တိုးတက်လာသော ခရီးသွားလုပ်ငန်း၏ စိတ်ဝင်စားမှုနှင့်ကျယ်ပြန့်နက်ရှိုင်းမှုအပေါ်မူတည်၍ ခရီးသွားလုပ်ငန်းအမျိုးအပြားရှိသည်။

ယဉ်ကျေးမှုကိုအခြေခံသောခရီးသွားလုပ်ငန်း(Cultural Tourism)

ယဉ်ကျေးမှုကိုအခြေခံသောခရီးသွားလုပ်ငန်းသည် တိုင်းပြည်တစ်ခု၊ ဒေသတစ်ခု၏ ယဉ်ကျေးမှု အထူးသဖြင့်ယင်းဒေသရှိဒေသခံများ၏ ယဉ်ကျေးမှု၊ သမိုင်းကြောင်း၊ အနုပညာ၊ ဗိသုကာပညာ၊ ဘာသာကိုးကွယ်မှု၊ အဆိုအကများ၊ ပန်းချီ၊ ပန်းပုပညာ၊ ပွဲတော်များ၊ ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များ၊ ရိုးရာအဝတ်အစားများ၊ ပြဇာတ်အစရှိသော ယင်းလူ့အဖွဲ့အစည်းများ၏ဘဝကို ဖန်တီးပေးခဲ့သောအချက်အလက်များကိုသိရှိလို၍ သွားရောက်နိုင်သောခရီးစဉ်များဖြစ်သည်။ ဤခရီးစဉ်များကိုသမိုင်းကြောင်းအရ ထင်ရှားသောမြို့များနှင့် ရှေးဟောင်းအမွေအနှစ်ပြတိုက်များ၊ ပြဇာတ်ရုံများရှိသောမြို့များတွင် ပိုမိုတွေ့ရှိရသည်။ သို့ရာတွင်ကျေးလက်ဒေသများ၌လည်း ဒေသခံ မျိုးနွယ်စုများ၏ရိုးရာလေ့ထုံးစံများ၊ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာလှုပ်ရှားမှုများ(ပွဲတော်များ၊ လက်မှုအနုပညာ များ၊ ရိုးရာလေ့ထုံးစံများ)ကို အခြေခံ၍လည်း ပြုလုပ်နိုင်သည်။

သဘာဝအခြေခံခရီးသွားလုပ်ငန်း(EcoTourism)

သဘာဝအခြေခံခရီးသွားလုပ်ငန်းဆိုသည်မှာ သဘာဝတောအုံ့တောင်ကြားတွင်ရှိသော ဝန်ဆောင်မှုကို လက်ခံကျင့်သုံးသောခရီးစဉ်ကို ခေါ်ဆိုသည်။ သဘာဝဖြစ်စဉ်များကို အရှိအတိုင်း လေ့လာဗဟုသုတရယူသော အပန်းဖြေခရီးစဉ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ယင်းသဘာဝအခြေခံခရီးသွား လုပ်ငန်းပေါ်ပေါက်လာခြင်းသည် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းမှုကိုပါ တစ်ပြိုင်နက်တည်း လုပ်ဆောင်သွား နိုင်ခြင်းဖြစ်သဖြင့် အလွန်အကျိုးရှိသော လုပ်ငန်းတစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာ - အလောင်းတော်ကဿပ အမျိုးသားဥယျာဉ်၊ မိုးယွန်းကြီးအင်းငှက်ဘေးမဲ့တော၊ လန်ပိကျွန်းအဏ္ဏဝါအမျိုးသားဥယျာဉ်၊ စိမ်ရေ သစ်တောစခန်း၊ ခါကာဘိုရာဇီအမျိုးသားဥယျာဉ်၊ နတ်မတောင်အမျိုးသားဥယျာဉ်တို့ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် မိမိနိုင်ငံ၏ယဉ်ကျေးမှုကို အခြေခံသောခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့် သဘာဝအခြေခံ ခရီးသွားလုပ်ငန်းကို စနစ်တကျဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် နိုင်ငံတော်အတွက် နိုင်ငံခြားဝင်ငွေများရရှိနိုင်မည့်အပြင် ကောင်းကျိုးများဖြစ်ထွန်းလာနိုင်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသွားဧည့်သည်များ ဆွဲဆောင်နိုင်ရန် ရှေးဟောင်းယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များနှင့် ဆက်စပ်နေသောဘုရားပုထိုးစေတီများ၊ထူးခြားပြောင်မြောက်သည့် ပုဂံယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များ၊ သဘာဝရေမြေတောတောင်သဘာဝအခြေအနေများကို ကြည့်ရှုနိုင်သည့် နေရာ ဒေသများ၊ ပင်လယ်ကမ်းခြေများစသည့် အရင်းအမြစ်များစွာရှိနေသည့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသွားလုပ်ငန်းအကျိုးကျေးဇူးများ

ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသွားလုပ်ငန်းကြောင့် ရရှိနိုင်သောအကျိုးကျေးဇူးများမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။

- (က) စီးပွားရေးအရ အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေမှု
  - (၁) နိုင်ငံခြားငွေအမြောက်အမြားကို အချိန်တိုအတွင်း ရရှိနိုင်ခြင်း၊
  - (၂) အလုပ်အကိုင်သစ်များ ပေါ်ထွန်းလာခြင်း၊
  - (၃) တစ်ဦးချင်း၏ စီးပွားရေးနှင့် လူနေမှုအဆင့်အတန်း မြင့်မားလာခြင်း၊
- (ခ) ယဉ်ကျေးမှုအရ အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေမှု
  - (၁) နိုင်ငံအချင်းချင်း ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှု ခိုင်မာလာခြင်း၊
  - (၂) တစ်ဦးကိုတစ်ဦးလူမျိုးတစ်မျိုးနှင့်တစ်မျိုးနားလည်သဘောပေါက်မှုရှိလာခြင်း၊
  - (၃) ဘာသာစကား၊ အတွေးအခေါ်၊ အယူအဆ၊ ယဉ်ကျေးမှု စသည်တို့ဖလှယ်နိုင်ခြင်း၊
- (ဂ) ရုပ်ပတ်ဝန်းကျင်အရ အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေမှု
  - (၁) နယ်မြေဒေသအတွင်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာခြင်း၊
  - (၂) လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး ပိုမိုအဆင်ပြေလွယ်ကူလာခြင်း၊
  - (၃) သဘာဝအရင်းအမြစ်များ၊ လူတို့ဖန်တီးတည်ဆောက်ထားသော သမိုင်းဝင်ရှေးဟောင်း အမွေအနှစ်များကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်း ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ထားနိုင်ခြင်း၊
  - (၄) အသိပညာ၊ အတတ်ပညာပိုင်းဆိုင်ရာ အတွေးအခေါ်၊ အယူအဆနှင့် နည်းပညာများ ဖလှယ်နိုင်ခြင်း၊ ပိုမိုထွန်းကားလာစေခြင်း၊
  - (၅) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်နိုင်စေခြင်း စသည့်အကျိုးကျေးဇူးများ ကို ရရှိလာမည်ဖြစ်သည်။

ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများ

ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသွားဧည့်သည်များအတွက် နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် ပြည်ဝင်ဗီဇာကို ၁၉၆၂ ခုနှစ် မှစ၍ ၂၄ နာရီအဖြစ် သတ်မှတ်ထားသော်လည်း ၁၉၆၉ ခုနှစ်တွင် ၃ ရက်၊ ၁၉၇၀ ခုနှစ်တွင် ရက်သတ္တပတ်အထိတိုးမြှင့် ဝင်ထွက်ခွင့်ပြုခဲ့သည်။ ၁၉၈၉ ခုနှစ်တွင် ၁၄ ရက် အထိ တိုးမြှင့်ခဲ့ပြီး ပုဂံ၊ မန္တလေး၊ ရှမ်းပြည်နယ်ခရီးစဉ်များသာမက ထိုမြို့ကြီးများနှင့် နီးစပ်ရာသမိုင်းဝင်မြို့ များကိုပါ တိုးချဲ့ဖွင့်လှစ်ပေးခဲ့သည်။ ယင်းလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာပြီး နိုင်ငံခြားဝင်ငွေ ပိုမိုရရှိစေရန် နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် ၁၉၉၀ ခုနှစ်၊ ဇွန်လတွင် မြန်မာ့ခရီးသွားဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ ၁၉၉၁ ခုနှစ်မှစ၍ ပုဂ္ဂလိကဟိုတယ်၊ တည်းခိုရိပ်သာ၊ ခရီးသွားလုပ်ငန်း၊ ပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်း၊ ဧည့်လမ်းညွှန်လုပ်ငန်းစသည်တို့ကို နိုင်ငံတော်သို့မှတ်ပုံတင်စေပြီး လုပ်ငန်းလိုင်စင်ထုတ်ပေးခဲ့သည်။

၁၉၉၄ ခုနှစ်မှစ၍ ကမ္ဘာ့လှည့်ခရီးသွား လုပ်ငန်းကိုတိုးချဲ့ပြီး ပြည်ဝင်ဗီဇာကိုလည်း ၂၈ ရက် သို့တိုးမြှင့်သတ်မှတ်ပေးခဲ့သည်။ ၁၉၉၆ ခုနှစ်တွင်ခရီးသွားလာရေးနှစ်(Visit Myanmar Year)ကို ကျင်းပပေးခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၁၀ ရက်နေ့တွင် ဥရောပယူနိုက်တက်ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့အစည်း (European Union- EU)၏ ကမ္ဘာ့အကောင်းဆုံးခရီးသွားနေရာဆုချီးမြှင့်ခံခဲ့ရသည့် နိုင်ငံဖြစ်သည့်အလျောက် တစ်နှစ်ထက်တစ်နှစ် ခရီးသည်ဦးရေပိုမိုများပြားစွာ ဝင်ရောက်လျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

ကမ္ဘာ့လှည့်ခရီးသွားများ များပြားစွာလာရောက်စေရန်အခြားအရေးကြီးသည့် ကိစ္စရပ်များမှာ ဝင်ထွက်သွားလာမှုလွယ်ကူခြင်းနှင့် ပို့ဆောင်ဆက်သွယ်ရေးကွန်ရက်ရရှိခြင်း၊ တည်းခိုနေထိုင် စားသောက်ခြင်းနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုကောင်းမွန်ခြင်း၊ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးကောင်းမွန်ခြင်း၊ ကမ္ဘာ့လှည့် ခရီးသွားများအား ဘာသာစကားအမျိုးမျိုးဖြင့် ရှင်းလင်းပြသနိုင်သည့်ဧည့်လမ်းညွှန်များ (Tourist Guides)ရရှိခြင်း စသည့်တို့ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသို့ကမ္ဘာ့လှည့်ခရီးသွားများ ဝင်ရောက်မှုအခြေအနေကို ဇယား(၁၀. ၃) တွင်ဖော်ပြထားသည်။

ဇယား(၁၀.၃) နိုင်ငံတကာခရီးသည်ဝင်ရောက်မှု(၂၀၁၃-၂၀၁၄မှ၂၀၁၇-၂၀၁၈ ခုနှစ်)(ဦးရေ)

ခုနှစ်	လေကြောင်း	ရေကြောင်း	ကုန်းလမ်း	စုစုပေါင်း
၂၀၁၃-၂၀၁၄	၉၂၄၄၀၁	၂၅၃၆၄၄	၁၁၂၆၅၇၂	၂၃၀၄၆၁၇
၂၀၁၄-၂၀၁၅	၁၁၂၃၇၀၆	၂၄၅၈၉၇	၂၀၇၃၄၀၆	၃၄၄၃၀၀၉
၂၀၁၅-၂၀၁၆	၁၂၂၂၄၁၇	၃၁၈၃၆၉	၂၇၃၈၂၇၃	၄၂၇၉၀၅၉
၂၀၁၆-၂၀၁၇	၁၂၅၄၅၃၆	၃၅၀၂၅၆	၁၄၇၄၄၈၃	၃၀၇၉၂၇၅
၂၀၁၇-၂၀၁၈	၁၃၀၈၃၀၅	၃၆၃၁၄၁	၁၇၄၄၈၅၉	၃၄၁၆၃၀၅

ဇစ်မြစ် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2017)

ဇယား (၁၀. ၃) တွင် ၂၀၁၃-၂၀၁၄ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၇-၂၀၁၈ ခုနှစ်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံသို့ လာရောက်ကြသော နိုင်ငံတကာခရီးသည်များ လေကြောင်း၊ရေကြောင်းနှင့် ကုန်းလမ်းဝင်ပေါက် များမှဝင်ရောက်မှုသည် တစ်နှစ်ထက်တစ်နှစ်တိုးတက်လာသည်ကို တွေ့ရှိရသော်လည်း ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ကုန်းလမ်းဝင်ပေါက်မှ နိုင်ငံတကာခရီးသည်ဝင်ရောက်မှု ကျဆင်းပြီး ၂၀၁၇-၂၀၁၈ ခုနှစ် တွင်တိုးတက်လာသည်ကိုတွေ့ရှိရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ခရီးသည်အများဆုံး လာရောက်သောနိုင်ငံများမှာ ဂျပန်နိုင်ငံ၊ ကိုရီးယားနိုင်ငံ၊ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ၊ ပြင်သစ်နိုင်ငံ၊ ဂျာမဏီနိုင်ငံ၊ မလေးရှားနိုင်ငံ၊ ထိုင်ဝမ်နိုင်ငံနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံတို့ဖြစ်ပါသည်။ လာရောက်သောခရီးသည် အများစုမှာ ကမ္ဘာ့လှည့်ခရီးသည်အဖြစ်လာရောက်ကြပြီး ဒုတိယအများဆုံးမှာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အတွက် လာရောက်သောခရီးသည်များဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

နိုင်ငံတော်အတွင်း ပိုင်ဆိုင်မှုပုံစံအရ ဟိုတယ်၊ မိုတယ်နှင့် တည်းခိုခန်းအရေအတွက်များကို ဇယား (၁၀. ၄) တွင်ဖော်ပြထားသည်။

ဇယား(၁၀.၄) ဟိုတယ်၊ မိုတယ်နှင့်တည်းခိုခန်းများ(၂၀၁၃- ၂၀၁၄ မှ ၂၀၁၇- ၂၀၁၈ ခုနှစ်)(ခုရေ)

ခုနှစ်	ပိုင်ဆိုင်မှုပုံစံ					
	နိုင်ငံပိုင်			ပုဂ္ဂလိကပိုင်		
	ဟိုတယ်၊ မိုတယ်နှင့် တည်းခိုခန်း	အခန်း	ခုတင်	ဟိုတယ်၊ မိုတယ်နှင့် တည်းခိုခန်း	အခန်း	ခုတင်
၂၀၁၃-၁၄	၁၀၃၇	၃၈၀၁၇	၇၅၄၉၀	၉၄၅	၃၅၅၈၂	၇၁၁၆၄
၂၀၁၄-၁၅	၁၂၁၄	၄၆၃၂၆	၉၂၁၁၃	၁၁၂၂	၄၃၈၈၉	၈၇၇၇၈
၂၀၁၅-၁၆	၁၃၉၈	၅၃၀၂၄	၁၀၅၅၃၂	၁၃၀၉	၅၀၅၉၄	၁၀၁၁၈၈
၂၀၁၆-၁၇	၁၅၅၇	၅၉၄၇၆	၁၁၈၂၆၉	၁၄၅၃	၅၆၇၇၀	၁၁၃၅၄၀
၂၀၁၇-၁၈	၁၆၂၈	၆၅၄၇၀	၁၃၀၉၄၀	၁၆၀၂	၆၃၇၂၈	၁၂၇၄၅၆

ဖော်ပြချက် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2017)

ဇယား (၁၀. ၄) တွင် ၂၀၁၃-၂၀၁၄ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၇-၂၀၁၈ ခုနှစ်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံသို့ လာရောက်သော နိုင်ငံတကာခရီးသည်များကို လက်ခံနိုင်သော နိုင်ငံပိုင်နှင့် ပုဂ္ဂလိကပိုင်ဟိုတယ်၊ မိုတယ်နှင့် တည်းခိုခန်းအရေအတွက်၊ ခုတင်အရေအတွက်တို့သည် တစ်နှစ်ထက်တစ်နှစ် တိုးတက်လာသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

နိုင်ငံတကာခရီးသည်များသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း သွားရောက်လည်ပတ်ရာတွင် နိုင်ငံခြားသားခရီးသည်များအတွက် ဘာသာစကားအခက်အခဲ လွယ်ကူချောမွေ့စေရန် နိုင်ငံတော်မှ လိုင်စင်ရ ဧည့်လမ်းညွှန်များကို မွေးထုတ်ပေးလျက်ရှိပါသည်။ လိုင်စင်ရဧည့်လမ်းညွှန်များဦးရေကို ဇယား (၁၀. ၅) တွင်ဖော်ပြထားပါသည်။

ဇယား (၁၀. ၅) တွင် ၂၀၁၃ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံသို့ လာရောက်သော နိုင်ငံတကာခရီးသည်များအတွက် ဘာသာစကားလွယ်ကူချောမွေ့စေရန် နိုင်ငံတော်မှလိုင်စင်ရ ဧည့်လမ်းညွှန်များကိုမွေးထုတ်ပေးရာတွင် ဧည့်လမ်းညွှန်များ တစ်နှစ်ထက်တစ်နှစ်တိုးတက်လာသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

ဇယား(၁၀.၅) လိုင်စင်ရဧည့်လမ်းညွှန်များ(၂၀၁၃-၂၀၁၇ ခုနှစ်)(ဦးရေ)

ခုနှစ်	ဘာသာစကား									
	အင်္ဂလိပ်	စပိန်	ဂျပန်	ပြင်သစ်	တရုတ်	ထိုင်း	ဂျာမန်	ရုရှား	အီတလီ	ကိုရီးယား
၂၀၁၃	၂၁၈၈	၁၁၁	၄၀၃	၂၇၇	၁၃၃	၁၃၁	၂၆၄	၆၄	၆၈	၂၉
၂၀၁၄	၂၂၉၆	၁၁၀	၃၈၄	၂၈၂	၁၃၁	၁၃၈	၂၆၈	၆၉	၆၈	၃၀
၂၀၁၅	၂၃၄၉	၁၀၆	၃၅၂	၂၇၈	၁၂၃	၁၅၀	၂၆၁	၆၆	၆၄	၂၆
၂၀၁၆	၂၅၇၄	၁၀၇	၃၃၄	၂၇၉	၁၂၄	၁၆၅	၂၆၀	၇၀	၆၆	၃၁
၂၀၁၇	၂၈၁၅	၁၀၈	၃၄၂	၂၉၅	၁၄၆	၂၀၆	၂၇၁	၇၇	၆၅	၄၆

ဇစ်မြစ် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2017)

နိုင်ငံတကာခရီးသည်အများစုသည်အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားအများဆုံး ပြောဆိုသည့်အတွက် အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားအသုံးပြုသည့် ဧည့်လမ်းညွှန်များကို များစွာမွေးထုတ်ပေးလျက်ရှိသည်။ ကျန်ဘာသာစကားများဖြစ်သည့် စပိန်၊ ဂျပန်၊ ပြင်သစ်၊ တရုတ်၊ ထိုင်း၊ ဂျာမန်၊ ရုရှား၊ အီတလီ နှင့် ကိုရီးယားတို့အတွက် ဧည့်လမ်းညွှန်များကိုလည်း မွေးထုတ်ပေးလျက်ရှိသည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသွားလုပ်ငန်းသည် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင်သာမက ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများအတွက် အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများနှင့် နိုင်ငံ၏ဝင်ငွေရရှိမှုကိုကြီးမားစွာ အထောက်အပံ့ပေးသည့် စီးပွားရေးကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်သည်။
- ▶ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးပညာရှင်များက ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသွားလုပ်ငန်းသည် မီးခိုးမထွက်သည့် ကမ္ဘာ့စက်ရုံကြီးများနှင့်အလားသဏ္ဍာန်တူပါသည်ဟု တင်စားပြောကြားကြသည်။

၁၀.၃။ ငွေရေးကြေးရေးကဏ္ဍ (Financial Institutions)

မြန်မာနိုင်ငံ၏ငွေရေးကြေးရေးအဖွဲ့အစည်းများတွင် မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ် (Central Bank of Myanmar-CBM)၊ နိုင်ငံပိုင်ဘဏ်များ (State-owned Banks)၊ ပြည်တွင်းပုဂ္ဂလိကဘဏ်များ (Domestic Private Banks)၊ နိုင်ငံခြားဘဏ်ခွဲများ (Branches of Foreign Banks)၊

ပြည်တွင်းငွေရေးကြေးရေးကုမ္ပဏီများ (Domestic Finance Companies)၊ နိုင်ငံခြားဘဏ် ကိုယ်စားလှယ်ရုံးများ (Representative Offices of Foreign Banks)၊ နိုင်ငံခြားငွေရေးကြေးရေး ကုမ္ပဏီကိုယ်စားလှယ်ရုံး (Representative Office of Foreign Finance Company)၊ နိုင်ငံခြားငွေ လဲလှယ်သည့်လုပ်ငန်းများ (Money Changers)၊ အာမခံကုမ္ပဏီများ(Insurance Companies)နှင့် အသေးစားငွေရေးကြေးရေးလုပ်ငန်းများ(Microfinance Institutions)တို့ ပါဝင်သည်။ ထို့ပြင် အရင်းအနှီးဈေးကွက်ဖြစ်သော အစုရှယ်ယာဈေးကွက် (Stock Exchange) ဝ ခုရှိပြီး ၎င်းဈေးကွက် တွင် အစုရှယ်ယာအရောင်းအဝယ် ပြုလုပ်သောကုမ္ပဏီပေါင်း ၆ ခု ရှိသည်။

ငွေရေးကြေးရေးကဏ္ဍ၏ ဝန်ဆောင်မှုတန်ဖိုးမှာ ၂၀၁၇-၂၀၁၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ကျပ်သန်းထောင်ပေါင်း ၂၉၇. ၈၉ ဖြစ်ပြီး စုစုပေါင်းပြည်တွင်းထုတ်လုပ်မှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှုတန်ဖိုး (Gross Domestic Product-GDP)၏ ၀. ၃၃ ရာခိုင်နှုန်း ဖြစ်သည်။

၂၀၁၈ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလကုန်တွင်ရှိသော မြန်မာနိုင်ငံ၏ငွေရေးကြေးရေးကဏ္ဍတွင် ပါဝင်သော အဖွဲ့အစည်းများအရေအတွက်ကို ဇယား(၁၀. ၆)တွင်ဖော်ပြထားသည်။

ဇယား(၁၀.၆) မြန်မာနိုင်ငံငွေရေးကြေးရေးအဖွဲ့အစည်းများ(၂၀၁၈ ခုနှစ်)

စဉ်	ငွေရေးကြေးရေးအဖွဲ့အစည်းများ	ဦးရေ
၁	နိုင်ငံပိုင်ဘဏ်	၄
၂	ပြည်တွင်းပုဂ္ဂလိကဘဏ်	၂၇
၃	နိုင်ငံခြားဘဏ်ခွဲ	၁၃
၄	ပြည်တွင်းငွေရေးကြေးရေးကုမ္ပဏီ	၂၅
၅	နိုင်ငံခြားဘဏ် ကိုယ်စားလှယ်ရုံးခွဲ	၄၉
၆	နိုင်ငံခြားငွေရေးကြေးရေးကုမ္ပဏီကိုယ်စားလှယ်ရုံးခွဲ	၁
၇	နိုင်ငံခြားငွေလဲလှယ်သည့်လုပ်ငန်း	၃၅၈
၈	အာမခံကုမ္ပဏီ	၁၂
၉	အသေးစားငွေရေးကြေးရေးလုပ်ငန်း	၁၇၅
၁၀	အစုရှယ်ယာဈေးကွက် (အစုရှယ်ယာဈေးကွက်တွင် အစုရှယ်ယာ အရောင်းအဝယ်လုပ်သော ကုမ္ပဏီပေါင်း ၆ ခုရှိသည်)	၁

ဇာစ်မြစ် ။ ။ မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်၊ နှစ်အလိုက်ဘဏ္ဍာရေးအနှစ်ချုပ်အစီရင်ခံစာများ

၁၀.၃(၁)။ မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်

မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်သည် ၂၀၁၃ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်ဥပဒေအရ သီးခြားလွတ်လပ်သောဗဟိုဘဏ်အဖြစ်ရပ်တည်လျက်ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်သည် ပြည်တွင်းဈေးနှုန်းတည်ငြိမ်မှုရရှိစေရေး အဓိကရည်မှန်းချက်နှင့်အတူ ငွေရေးကြေးရေးစနစ် တည်ငြိမ်ရေး၊ ငွေပေးချေမှုနှင့် စာရင်းရှင်းလင်းမှုစနစ်များဖွံ့ဖြိုးရေး၊ နိုင်ငံတော်၏ အထွေထွေစီးပွားရေး မူဝါဒများအား အထောက်အကူပြုရေးစသည့်ရည်ရွယ်ချက်များထားရှိ၍ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ဗဟိုဘဏ်၏အဓိကတာဝန်များမှာ တိုင်းပြည်၏ငွေကြေးမူဝါဒ(Monetary Policy)နှင့် နိုင်ငံခြားငွေ လဲနှုန်းမူဝါဒ(Foreign Exchange Policy)များကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရပြီး ဘဏ်လုပ်ငန်းကဏ္ဍတစ်ခုလုံးအား ထိန်းချုပ်ကြီးကြပ်ရပါသည်။ ဗဟိုဘဏ်သည် အစိုးရ၏ဘဏ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ပေးပြီး ငွေစက္ကူထုတ်ဝေခွင့်အာဏာကို ရရှိထားသော တစ်ခုတည်းသောဘဏ်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် အစိုးရငွေတိုက်စာချုပ်များကို အစိုးရ၏ကိုယ်စားဗဟိုဘဏ်မှ ထုတ်ဝေရောင်းချပေးသည်။ အစိုးရငွေတိုက်စာချုပ်များမှာ ၂ နှစ်၊ ၃ နှစ်နှင့် ၅ နှစ် သက်တမ်းအမျိုးမျိုးရှိသော ငွေချေးစာချုပ်များ ဖြစ်ပြီး ၎င်းစာချုပ်များ ဝယ်ယူကိုင်ဆောင်ထားသူအနေဖြင့် စာချုပ်သက်တမ်းတစ်လျှောက် ပုံသေ အတိုးနှုန်းဖြင့် အတိုးရရှိမည်ဖြစ်သည်။

၁၀.၃(၂)။ နိုင်ငံပိုင်ဘဏ်များ

နိုင်ငံပိုင်ဘဏ်များမှာ မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ် (Myanma Economic Bank - MEB)၊ မြန်မာ့လယ်ယာဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ် (Myanma Agricultural Development Bank - MADB)၊ မြန်မာ့နိုင်ငံခြားကုန်သွယ်မှုဘဏ် (Myanma Foreign Trade Bank - MFTB)နှင့် မြန်မာ့ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဘဏ် (Myanma Investment and Commercial Bank - MICB) တို့ ဖြစ်ကြသည်။

မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်

မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်ကို ၁၉၇၆ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့သည်။ မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်သည် နိုင်ငံပိုင်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဘဏ်တစ်ခုဖြစ်ပြီး ယခုလက်ရှိတွင် ဘဏ်ခွဲပေါင်း ၃၃၄ ခုဖြင့် ငွေရေးကြေးရေးဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းအမျိုးမျိုးကို ဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိပါသည်။ မြန်မာ့စီးပွားရေး ဘဏ်သည် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဘဏ်လုပ်ငန်း(Commercial Banking)နှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ် လုပ်ငန်း (Development Banking)များကို အဓိကဆောင်ရွက်ပြီး နိုင်ငံတော်နှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ ၂ ခုစလုံးသို့ ဘဏ်လုပ်ငန်းဝန်ဆောင်မှုများဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိပါသည်။

မြန်မာ့လယ်ယာဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်

မြန်မာ့လယ်ယာဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်သည် ၁၉၅၃ ခုနှစ်မှစတင်၍ နိုင်ငံပိုင်စိုက်ပျိုးရေးဘဏ်အဖြစ် စတင်တည်ထောင်ခဲ့သောဘဏ်ဖြစ်သည်။ ၁၉၇၅ ခုနှစ်တွင် မြန်မာ့စိုက်ပျိုးရေးဘဏ်ဟုလည်းကောင်း၊ ၁၉၉၀ ခုနှစ်တွင် မြန်မာ့စိုက်ပျိုးရေးနှင့် ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်ဟုလည်းကောင်း၊ ၁၉၉၇ ခုနှစ်မှ စတင်၍ မြန်မာ့လယ်ယာဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်ဟုလည်းကောင်း အမည်ပြောင်းခဲ့သောဘဏ်ဖြစ်သည်။ ယခုအခါ ဘဏ်ခွဲပေါင်း ၂၂၆ ဘဏ်ဖြင့် မြန်မာ့စိုက်ပျိုးရေးနှင့်ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများအတွက် ဘဏ်လုပ်ငန်းဝန်ဆောင်မှုများ လုပ်ဆောင်လျက်ရှိသည်။

မြန်မာ့ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဘဏ်

မြန်မာ့ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဘဏ်ကို ၁၉၉၀ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင် ခဲ့သည်။ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဘဏ်လုပ်ငန်း၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဘဏ်လုပ်ငန်းနှင့် ပို့ကုန်သွင်းကုန်ဆိုင်ရာ ဘဏ်လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ပေးသောဘဏ်ဖြစ်သည်။

၎င်းဘဏ်၏အဓိကဝန်ဆောင်မှုများမှာ ကျပ်ငွေဖြင့် အပ်ငွေများလက်ခံခြင်း၊ နိုင်ငံခြားငွေ အပ်ငွေများလက်ခံခြင်း၊ ကာလတိုချေးငွေ ထုတ်ချေးခြင်း၊ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကုမ္ပဏီများ၊ ပို့ကုန် သွင်းကုန်လုပ်ငန်းရှင်များသို့ နိုင်ငံခြားငွေရောင်းဝယ်ပေးခြင်း တို့ဖြစ်သည်။

မြန်မာ့နိုင်ငံခြားကုန်သွယ်မှုဘဏ်

မြန်မာ့နိုင်ငံခြားကုန်သွယ်မှုဘဏ်ကို ၁၉၇၆ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ၎င်းဘဏ်သည် နိုင်ငံပေါင်း ၅၄ နိုင်ငံတွင် အဆက်အသွယ်ဘဏ်ပေါင်း ၂၆၃ ဘဏ်မှတစ်ဆင့် နိုင်ငံတကာဘဏ် လုပ်ငန်းဝန်ဆောင်မှုများ ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ပေးသောဘဏ် ဖြစ်သည်။

၎င်းဘဏ်၏အဓိကဝန်ဆောင်မှုများမှာ ကျပ်ငွေဖြင့်အပ်ငွေများလက်ခံခြင်း၊ နိုင်ငံခြားငွေ အပ်ငွေများလက်ခံခြင်း၊ ပြည်ပကုန်သွယ်မှုနှင့်ပတ်သက်သော နိုင်ငံခြားငွေပေးငွေယူကိစ္စရပ်များကို ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊ ပြည်ပဘဏ်များနှင့် ပြည်ပငွေရေးကြေးရေးအဖွဲ့အစည်းများထံမှ ငွေချေး ယူခြင်းနှင့် ဘဏ်အာမခံခြင်းကိစ္စများ ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊ ပို့ကုန်သွင်းကုန်လုပ်ငန်းရှင်များသို့ နိုင်ငံခြားငွေချေးငွေကို ထုတ်ချေးခြင်းတို့ဖြစ်သည်။

၁၀.၃(၃)။ ပုဂ္ဂလိကဘဏ်များနှင့်နိုင်ငံခြားဘဏ် ဘဏ်ခွဲများ

ပုဂ္ဂလိကဘဏ်များသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ဘဏ်လုပ်ငန်းကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတွင် အဓိက ကျသော ငွေရေးကြေးရေးအဖွဲ့အစည်းများဖြစ်ကြသည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလကုန်တွင် ပြည်တွင်း ပုဂ္ဂလိကဘဏ်ပေါင်း ၂၇ ဘဏ်ရှိပြီး ဘဏ်ခွဲပေါင်း ၁၈၀၂ ဘဏ်ဖြင့် ဘဏ်ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ

ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ပုဂ္ဂလိကဘဏ်များသည် အဓိကအားဖြင့်အပ်ငွေလက်ခံခြင်းနှင့် ချေးငွေ ထုတ်ချေးခြင်းကိုဆောင်ရွက်သည်။ အဓိကအပ်ငွေအမျိုးအစားများမှာ စာရင်းရှင်အပ်ငွေ၊ စာရင်းသေ အပ်ငွေနှင့် ငွေစုဘဏ်အပ်ငွေများဖြစ်ကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလကုန်၌ နိုင်ငံခြားဘဏ် ဘဏ်ခွဲပေါင်း ၁၃ ခု ရှိ သည်။ ၎င်းဘဏ်ခွဲများသည် နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီများသို့ နိုင်ငံခြားငွေထုတ်ချေးခြင်း၊ ပြည်တွင်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသို့ ကျပ်ငွေနှင့် နိုင်ငံခြားငွေထုတ်ချေးခြင်းလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်လျက် ရှိသည်။

၁၀.၃(၄)။ ပြည်သူတို့၏စုဆောင်းငွေ

ဘဏ်လုပ်ငန်းကဏ္ဍတွင် အပ်နှံထားရှိသော ပြည်သူတို့၏စုဆောင်းငွေပမာဏကို အောက်ပါ ဇယား (၁၀. ၇)တွင် ဖော်ပြထားသည်။

ဇယား(၁၀.၇) ဘဏ်တွင် ပြည်သူတို့၏စုဆောင်းငွေ

ဘဏ္ဍာရေးနှစ်	စုဆောင်းငွေပမာဏ (ကျပ်သန်းပေါင်း)	နှစ်အလိုက်တိုးတက်မှု ရာခိုင်နှုန်း
၂၀၁၃-၂၀၁၄	၁၃၂၇၃၁၀၃	-
၂၀၁၄-၂၀၁၅	၁၅၉၅၀၇၅၂	၂၀.၂%
၂၀၁၅-၂၀၁၆	၂၁၂၂၁၀၇၄	၃၃.၀%
၂၀၁၆-၂၀၁၇	၂၇၂၃၄၅၀၅	၂၈.၃%
၂၀၁၇-၂၀၁၈	၃၃၈၈၀၈၇၃	၂၄.၄%

ဖော်ပြချက် ။ ။ မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်၊ နှစ်အလိုက်ဘဏ္ဍာရေးအနှစ်ချုပ်အစီရင်ခံစာများ မှတ်ချက်။ ။ * စုဆောင်းငွေတွင် ဘဏ်၌အပ်နှံထားရှိသော စာရင်းရှင်အပ်ငွေမှလွဲ၍ အခြား အပ်ငွေများပါဝင်သည်။

ဇယား(၁၀. ၇)အရ ဘဏ်တွင်အပ်နှံထားရှိသော ပြည်သူတို့၏စုဆောင်းငွေမှာ နှစ်စဉ် တိုးတက်လျက်ရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။

၁၀.၃(၅)။ ဘဏ်မဟုတ်သော ငွေရေးကြေးရေးအဖွဲ့အစည်းများ

ငွေရေးကြေးရေးကဏ္ဍတွင် ဘဏ်မဟုတ်သောငွေရေးကြေးရေးအဖွဲ့အစည်းများ (Non-Bank Financial Institutions) ပါဝင်သည်။ ၎င်းတို့မှာ ပြည်တွင်းငွေရေးကြေးရေးကုမ္ပဏီနှင့် ပြည်ပငွေရေးကြေးရေးကုမ္ပဏီ၊ ဘဏ်များမှဖွင့်လှစ်သော ငွေလဲလှုပ်ငန်းနှင့်၊ ဘဏ်မဟုတ်သော ကုမ္ပဏီများမှ ဖွင့်လှစ်သော ငွေလဲလှုပ်ငန်းများ၊ နိုင်ငံပိုင်အာမခံလုပ်ငန်းနှင့် ပုဂ္ဂလိကအာမခံကုမ္ပဏီများ၊ အသေးစား ငွေရေးကြေးရေးလုပ်ငန်းများ ပါဝင်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပထမဆုံးအစုရှယ်ယာဈေးကွက်ဖြစ်သော ရန်ကုန်စတော့အိတ်ချိန်း (Yangon Stock Exchange - YSE) ကို ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် စတင်ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပြီး လက်ရှိတွင်ကုမ္ပဏီ ၅ ခု၏ အစုရှယ်ယာများ (Stock or Share) ကို ရှယ်ယာအရောင်းအဝယ်လုပ်သော ကုမ္ပဏီ ၆ ခု မှ တစ်ဆင့် ရောင်းဝယ်လျက်ရှိသည်။

၁၀.၃(၆)။ အခြားကဏ္ဍများနှင့် ဆက်စပ်မှု

ခေတ်သစ်စီးပွားရေးအဆောက်အအုံတွင် တိုးတက်များပြားလာသော အရောင်းအဝယ်၊ အချေးအငှား၊ အပေးအယူကိစ္စများ ချောမွေ့စွာလည်ပတ်နိုင်ရေးသည် ငွေရေးကြေးရေးစနစ်ခိုင်မာ ကောင်းမွန်မှုပေါ်တွင် များစွာမူတည်နေသည်။ ငွေရေးကြေးရေးကဏ္ဍမှတစ်ဆင့် ပြည်သူတို့၏ စုဆောင်းငွေများကို ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းများ တိုးတက်စေရေးအတွက် ချေးငွေများအဖြစ် ထုတ်ချေးပေး သည်ဖြစ်ရာ စီးပွားရေးအဆောက်အအုံတစ်ခု၏ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် ငွေရေးကြေးရေးကဏ္ဍ သည် လွန်စွာအရေးပါသည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ ငွေရေးကြေးရေးကဏ္ဍသည် နိုင်ငံ၏ငွေကြေး၊ ဘဏ္ဍာရေးဆောင်ရွက်မှု ဟူသမျှနှင့် သက်ဆိုင်သည်။
- ▶ မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်သည် ၂၀၁၃ ခုနှစ်မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်ဥပဒေအရ သီးခြားလွတ်လပ်သော ဗဟိုဘဏ်အဖြစ် ရပ်တည်လျက်ရှိသည်။
- ▶ ဗဟိုဘဏ်သည် အစိုးရ၏ဘဏ်အဖြစ်ဆောင်ရွက်ပေးပြီး ငွေစက္ကူထုတ်ဝေခွင့်အာဏာကို ရရှိထားသော တစ်ခုတည်းသောဘဏ်ဖြစ်သည်။

၁၀.၄။ ပို့ဆောင်ရေးကဏ္ဍ

ပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းသည် နိုင်ငံ၏စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် အဓိကကျသော အခန်းကဏ္ဍမှပါဝင်သည်။ ကုန်ထုတ်ကဏ္ဍအသီးသီးမှ ထုတ်လုပ်သောကုန်ပစ္စည်းများ စီးဆင်းမှု သွက်လက်မြန်ဆန်စေရန်နှင့် တိုးတက်လျက်ရှိသောလူဦးရေအတွက် ခရီးသွားလာရေး အဆင်ပြေ ချောမွေ့စေရန် ပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းများမှ ဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိသည်။

၂၀၁၆- ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံပို့ဆောင်ရေးကဏ္ဍ၏ဆောင်ရွက်မှုတန်ဖိုးမှာ ကျပ်သန်း ထောင်ပေါင်း ၇၅၁၃. ၀၆ ဖြစ်ပြီး စုစုပေါင်းထုတ်လုပ်မှုနှင့်ဝန်ဆောင်မှုတန်ဖိုး၏ ၁၁. ၅ ရာခိုင်နှုန်း ဖြစ်သည်။ ပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းတွင် ကုန်းလမ်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ ရေလမ်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ ရထားသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနှင့် လေကြောင်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းများပါဝင်သည်။

နိုင်ငံပိုင်အခန်းတွင် မြန်မာ့မီးရထား၊ ပြည်တွင်းရေကြောင်းပို့ဆောင်ရေး၊ မြန်မာ့ကြယ်ငါးပွင့် သင်္ဘောလုပ်ငန်း၊ မြန်မာ့လေကြောင်းတို့ပါဝင်သည်။ ပုဂ္ဂလိကအခန်းတွင် ခရီးသည်တင်မော်တော်ယာဉ် လုပ်ငန်း၊ ကုန်တင်မော်တော်ယာဉ်လုပ်ငန်းနှင့် ရေကြောင်းပို့ဆောင်ရေး၊ လေကြောင်းပို့ဆောင်ရေး လုပ်ငန်းတို့ပါဝင်သည်။

ဇယား(၁၀.၈) ရထားဘူတာ၊ ရထားလမ်းနှင့် ခရီးမိုင်အကွာအဝေး

အကြောင်းအရာ	ယူနစ်	၂၀၁၁- ၂၀၁၂	၂၀၁၂- ၂၀၁၃	၂၀၁၃- ၂၀၁၄	၂၀၁၄- ၂၀၁၅	၂၀၁၅- ၂၀၁၆	၂၀၁၆ - ၂၀၁၇
ရထားဘူတာ	ခုရေ	၉၁၅	၉၃၉	၉၄၆	၉၆၀	၉၆၀	၉၆၀
ရထားလမ်းအရှည်	မိုင်	၃၆၀၅	၃၆၈၈	၃၇၂၂	၃၇၉၅	၃၇၉၅	၃၇၉၈
ခရီးမိုင်	မိုင်	၄၇၂၉	၄၈၁၈	၄၈၅၅	၄၉၃၃	၄၉၃၃	၄၉၃၉

ဇယား(၁၀.၈) CSO, Statistical Yearbook (2017)

ရထားလမ်းများအနေဖြင့် တိုင်းဒေသကြီးနှင့်ပြည်နယ် ၁၅ ခုအနက် ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ချင်းပြည်နယ်တို့မှလွဲ၍ ကျန်တိုင်းဒေသကြီးနှင့်ပြည်နယ်များသို့ ရထားလမ်းများကို ဖောက်လုပ် တည်ဆောက်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ရထားလမ်းအရှည်သည် ဇယား(၁၀. ၈) အရ ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ၃၇၉၈ မိုင် ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ရထားဘူတာ အရေအတွက်သည် ၂၀၁၆- ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ဘူတာပေါင်း ၉၆၀ ရှိလာခဲ့သည်။ ရထားလမ်းများဖြင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ပေး သော ကုန်စည်များ၏တန်ချိန်များနှင့် တန်-မိုင်များကို ဇယား(၁၀. ၉)တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

ဇယား(၁၀.၉) ရထားလမ်းများဖြင့်သယ်ယူပို့ဆောင်ပေးသောကုန်စည်များ၏ တန်ချိန်များနှင့် တန်-မိုင်(ထောင်ပေါင်း)

အကြောင်းအရာ	ယူနစ်	၂၀၁၀-၁၁	၂၀၁၂-၁၃	၂၀၁၃-၁၄	၂၀၁၄-၁၅	၂၀၁၅-၁၆	၂၀၁၆-၁၇
တန်ချိန်	ထောင်ပေါင်း	၃၄၀၈	၂၈၃၉	၂၄၆၇	၂၂၈၀	၁၉၈၃	၁၇၄၃
တန်-မိုင်	ထောင်ပေါင်း	၆၉၇၈၄၈	၆၀၁၉၀၆	၅၁၅၀၁၀	၅၀၄၇၅၈	၄၇၅၆၂၀	၄၃၇၁၆၇

ဇစ်မြစ် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2017)

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်တွင်းရေကြောင်းတွင် သဘာဝမြစ်ကြောင်းလမ်းများသာမက တူးမြောင်းများလည်းပါဝင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်ထင်ရှားသောတူးမြောင်းများမှာ တံတေးတူးမြောင်း၊ ပဲခူး-စစ်တောင်းတူးမြောင်းတို့ဖြစ်ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်း တစ်လျှောက်တွင် ရေကြောင်းပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းပိုင်သင်္ဘောများဖြင့် ကူးသန်းသွားလာလျက်ရှိသည်။ ပြည်တွင်းရေကြောင်းလိုင်းမှ သယ်ယူပို့ဆောင်ပေးသော အဓိကကုန်စည်များ၏ တန်ချိန်နှင့် တန်-မိုင်များကို ဇယားတွင် ဖော်ပြထားသည်။ တန်-မိုင်ဆိုသည်မှာ သယ်ယူပို့ဆောင်သော ကုန်တန်ချိန်နှင့်ခရီးအကွာအဝေးမိုင် မြောက်လဒ်ဖြစ်ပြီး ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွင်း ကုန်စည်များကို သယ်ပို့နိုင်သောခရီးအကွာအဝေးကို ဆိုလိုသည်။

ဇယား(၁၀.၁၀) ပြည်တွင်းရေကြောင်းလိုင်းမှသယ်ယူပို့ဆောင်ပေးသော အဓိကကုန်စည်များ၏ တန်ချိန်နှင့် တန်-မိုင်(ထောင်ပေါင်း)

အကြောင်းအရာ	ယူနစ်	၂၀၁၀-၁၁	၂၀၁၂-၁၃	၂၀၁၃-၁၄	၂၀၁၄-၁၅	၂၀၁၅-၁၆	၂၀၁၆-၁၇
တန်	ထောင်ပေါင်း	၄၇၈၆	၂၁၁၇	၁၈၉၈	၁၇၈၇	၁၃၇၅	၉၅၁
တန်-မိုင်	ထောင်ပေါင်း	၇၅၃၆၈၉	၃၃၂၀၀၄	၂၈၃၁၁၈	၂၈၂၃၅၃	၁၈၇၈၀၆	၁၁၀၀၉၃

ဇစ်မြစ် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2017)

ပြည်တွင်းရေကြောင်းပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းတွင် လေဆိပ်အသစ်များ တိုးချဲ့တည်ဆောက်လျက်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ၁၉၈၅-၈၆ ခုနှစ်တွင် လေဆိပ် ၆၀ ရှိရာမှ ၁၉၈၈ ခုနှစ်မတိုင်ခင်ထိ လေဆိပ် ၆၆ ခု ရှိခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၆-၁၇ ခုနှစ်တွင် လေဆိပ် ၆၉ ခု ထိတိုးချဲ့ဆောက်လုပ်ပြီးဖြစ်သည်။ လက်ရှိလေဆိပ်အနက် ၃ ခုကို အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလေဆိပ်အဖြစ် လက်ရှိအသုံးပြုလျက်ရှိသည်။ လက်ရှိအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလေဆိပ်အဖြစ် အသုံးပြုလျက်ရှိသည့်လေဆိပ် ၃ ခုမှာ နေပြည်တော်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလေဆိပ်၊ ရန်ကုန်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလေဆိပ်နှင့် မန္တလေးအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလေဆိပ်တို့ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံတော်တွင်သယ်ယူပို့ဆောင်မှုအမျိုးအစားအလိုက်ရငွေကိုရထား၊ လေယာဉ်၊ ပြည်တွင်း ရေကြောင်းနှင့် ကားလမ်းသယ်ယူပို့ဆောင်မှုအလိုက် ရငွေများကို ဇယား(၁၀.၁၁)တွင် ဖော်ပြထား သည်။

ဇယား(၁၀.၁၁) နိုင်ငံတော်တွင်သယ်ယူပို့ဆောင်မှုအမျိုးအစားအလိုက်ရငွေ

အကြောင်းအရာ	၂၀၁၅-၂၀၁၆ (ကျပ်သန်းပေါင်း)	၂၀၁၆-၂၀၁၇ (ကျပ်သန်းပေါင်း)
ရထား	၇၀၂၈၀. ၈၅	၆၄၃၉၆. ၅၉
လေယာဉ်	၆၆၀၃၄. ၀၆	၁၁၄၉၀၀. ၇၀
ပြည်တွင်းရေကြောင်း	၈၃၄၁. ၈၄	၆၂၅၈. ၈၉
ကား	၉၆၁၇. ၅၀	၇၅၈၄. ၁၂

ဇစ်မြစ် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2017)

သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးမှ ရငွေကို ရထားလမ်း၊ လေယာဉ်၊ ပြည်တွင်းရေကြောင်းနှင့် ကားလမ်း အလိုက် လေ့လာပါက ၂၀၁၆- ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် လေကြောင်းပို့ဆောင်ရေးမှရငွေသည် အများဆုံးဖြစ်၍ ရထားပို့ဆောင်ရေးမှရငွေသည် ဒုတိယအများဆုံး၊ မော်တော်ယာဉ်ပို့ဆောင်ရေးမှရငွေသည် တတိယ အများဆုံးဖြစ်ပြီး ပြည်တွင်းရေကြောင်းပို့ဆောင်ရေးမှ ရငွေသည်စတုတ္ထအများဆုံးဖြစ်သည်။ လေကြောင်းပို့ဆောင်ရေးတွင် ပုဂ္ဂလိက၏ပို့ဆောင်မှုအခန်းကဏ္ဍသည် နိုင်ငံတော်၏အခန်းကဏ္ဍ ထက် ပို၍များသောကြောင့်ဖြစ်သည်။

သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးကဏ္ဍမှ ရငွေများ တိုးတက်လာခြင်းသည် နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုကြောင့်ဖြစ်သည်။ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးကဏ္ဍ၏ရငွေသည် နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ရငွေ ဖြစ်သည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ ပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းတွင် ကုန်းလမ်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ ရေလမ်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ ရထားသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနှင့် လေကြောင်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းများ ပါဝင် သည်။
- ▶ နိုင်ငံပိုင်အခန်းတွင်မြန်မာ့မီးရထား၊ ပြည်တွင်းရေကြောင်းပို့ဆောင်ရေး၊ မြန်မာ့ကြယ်ငါးပွင့် သင်္ဘောလုပ်ငန်း၊ မြန်မာ့လေကြောင်းတို့ပါဝင်သည်။
- ▶ ပုဂ္ဂလိကအခန်းတွင် ခရီးသည်တင်မော်တော်ယာဉ်လုပ်ငန်း၊ ကုန်တင်မော်တော်ယာဉ် လုပ်ငန်းနှင့် ရေကြောင်းပို့ဆောင်ရေး၊ လေကြောင်းပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းတို့ပါဝင်သည်။

၁၀.၅။ ဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍ

ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းသည် နိုင်ငံ၏အာရုံကြောနှင့်တူသည်။ ဗဟိုအာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် လက်အောက်ခံဝန်ထမ်းအဖွဲ့အစည်းများ၊ ဒေသဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများပေါင်းစပ်မှုကို ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းမှ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ပေးသကဲ့သို့ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့်အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများ နိုင်ငံအတွင်းရှိ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ စီမံခန့်ခွဲရေး၊ ကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးတိုးတက်ဖြစ်ပေါ်မှုများသည် ဆက်သွယ်ရေးပေါ်တွင် အဓိကမူတည်နေသည်။ နိုင်ငံ၏ ဆက်သွယ်ရေးအဆင့်အတန်းမြင့်မားခြင်းမရှိပါက ဘက်ညီတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှုကို ရနိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ ၂၀၁၆-၁၇ ခုနှစ်တွင် ဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍ၏ ဝန်ဆောင်မှုတန်ဖိုးသည် တစ်မျိုးသားလုံး၏ ပြည်တွင်းအသားတင်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှုတန်ဖိုး ၏ ၂. ၁ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းပိုင်းတွင် စာတိုက်များ၊ တယ်လီဖုန်းများ၊ ကြေးနန်းရုံးများ၊ တဲလ်လက်စ်(Telex service)၊ဖက်စီမီလီ(Fascimile Service)၊ အီးမေးလ်(e-mail)၊ အင်တာနက်(Internet)နှင့် မိုက်ခရိုဝေ့စခန်း (Microwave Stations)များပါဝင်ခဲ့သည်။ ၁၉၉၅-၉၆ ခုနှစ်တွင် ဆယ်လူလာ(Cellular)၊ မိုဘိုင်းလ်ဖုန်း(Mobile)၊ ဖက်စီမီလီ(Fascimile Service)နှင့် စက်တဲလ်လိုက်စခန်း(Satellite Earth Station)တို့ကို စတင်သုံးစွဲခဲ့သည်။ ၁၉၉၈-၉၉ ခုနှစ်တွင် (C.D.M.A)ဖုန်းနှင့် အီးမေးလ်(e-mail)ကို စတင်သုံးစွဲခဲ့သည်။ ၁၉၉၉-၂၀၀၀ ခုနှစ်တွင် အင်တာနက် (Internet)ကို စတင်သုံးစွဲခဲ့ပြီး ၂၀၀၁-၂၀၀၂ ခုနှစ်တွင် (G.S.M) ကို စတင်သုံးစွဲခဲ့သည်။ မြန်မာ့ဆက်သွယ်ရေး လုပ်ငန်းများအခြေအနေကို ဇယား(၁၀. ၁၂)တွင် ဖော်ပြထားသည်။

ဇယား(၁၀. ၁၂)အရ မြန်မာ့ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်း၏ဆောင်ရွက်မှုသည်၂၀၀၁-၂၀၀၂ ခုနှစ်မှစ၍ လုပ်ငန်းအားလုံးနီးပါး တိုးတက်မှုရှိသည်ကိုတွေ့ရသည်။ အထူးသဖြင့် မိုဘိုင်းလ်ဖုန်းနှင့် G.S.M သုံးစွဲမှုများလာသည်ကိုတွေ့ရသည်။ ဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍသည် အခြားလူမှုစီးပွားရေးကဏ္ဍများတိုးတက်အောင်မြင်မှုအတွက် များစွာအထောက်အကူပြုသည်။ ကုန်သွယ်မှုတွင် စွမ်းဆောင်ရည်ပြည့်ဝစေရန်အတွက် ဈေးကွက်နှင့်ပတ်သက်သော သတင်းအချက်အလက်များကို တစ်နေရာမှ တစ်နေရာသို့ မြန်မြန်နှင့် မှန်ကန်စွာပေးပို့နိုင်ရန် အထူးလိုအပ်သည်။

ဇယား(၁၀.၁၂) မြန်မာနိုင်ငံရှိဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းများ(ဦးရေ)

စဉ်	အကြောင်းအရာ	၂၀၁၃-၁၄	၂၀၁၄-၁၅	၂၀၁၅-၁၆	၂၀၁၆-၁၇
၁	စာတိုက်များ	၁၃၈၇	၁၃၈၄	၁၃၇၈	၁၃၈၁
၂	တယ်လီဂရပ်ရုံးများ (Telegraph Service)	၁၇၃	၁၆၇	၁၅၀	-
၃	တယ်လီဖုန်းများ	၈၂၅၉၄၅၆	၂၈၀၉၅၀၃၆	၄၉၉၃၆၂၉၇	၅၅၃၀၀၂၅၆
၄	လှိုင်းဖုန်း (Fixed Phone)	၅၃၃၈၈၃	၅၂၆၇၉၂	၅၂၁၆၂၆	၅၁၆၈၃၁
၅	မိုဘိုင်းလ်ဖုန်း (Mobile Phone)	၇၇၂၅၅၇၃	၂၇၅၆၈၂၄၄	၄၉၄၁၄၆၇၁	၅၄၇၈၃၄၂၅
၆	ဖက်စီမီလီ(Fascimile)	၆၆၁၁	၆၈၆၇	၇၀၇၈	-
၇	အီးမေးလ် (e-mail)	၃၈၆၁၄	၃၈၀၁၅	၃၈၇၈၉	၃၄၂၇၆
၈	အင်တာနက် (Internet)	၂၇၇၇၂၁၈	၁၇၉၈၈၅၇၀	၃၉၄၃၈၇၅၈	၃၇၈၄၇၇၂၃
၉	မိုက်ခရိုဝေ့စခန်းများ (Microwave Stations)	၃၄၆	၃၄၉	၃၅၁	၃၅၁

ဖော်ပြချက် ။ ။ CSO, Statistical Yearbook (2017)

စိုက်ပျိုးရေးနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ရာသီဥတုအခြေအနေ၊ ပိုးမွှားရောဂါကျရောက်မှု၊ စိုက်ပျိုးရေး နည်းစနစ်များနှင့်ပတ်သက်သည့် သတင်းများကိုလည်း လျင်မြန်တိကျစွာသိရှိနိုင်ရန် ဆက်သွယ်ရေး ကဏ္ဍက ဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိသည်။ စက်မှု၊ သစ်တောစသည်တို့အပါအဝင် အခြားစီးပွား ရေးလုပ်ငန်းများကို ထိရောက်စွာစီမံအုပ်ချုပ်နိုင်ရန်နှင့် ဈေးကွက်အခြေအနေကိုလိုက်၍ ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုကို လျင်မြန်စွာပြုလုပ်နိုင်ရန်၊ ဈေးကွက်အခြေအနေနှင့်သတင်းများကို ဝေးလံသည့် ဒေသများသို့ရောက်အောင်ပို့ပေးနိုင်ရန် ဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍက ဆောင်ရွက်ပေးသည်။

၂၀၁၂-၂၀၁၃ ခုနှစ်မှစ၍ W.C.D.M.A ကိုစတင်သုံးစွဲလာပြီး ၂၀၁၄-၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် မြန်မာ့ဆက်သွယ်ရေးမှထုတ်ပေးသော M.P.T ဆင်းကဒ်များအပြင် Ooredoo နှင့် Telenor ဆင်းကဒ်များကိုပါသုံးစွဲလာကြသည်။ ထို့ပြင် အင်တာနက်အသုံးပြုမှု ပိုမိုများပြားသည်ကို တွေ့ရ သည်။ ၂၀၁၃ခုနှစ်တွင် ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေသစ်အရ (၁၀၀% နိုင်ငံခြားပိုင်ဆိုင်မှုခွင့်ပြုပြီး)ကို

ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပြီး နိုင်ငံခြားလုပ်ငန်းရှင်များကို လိုင်စင်လုပ်ကိုင်ခွင့်ပြုခဲ့သည်။ ၎င်းတို့မှာ (အော်ရီဒူး) **Qatar's Ooredoo Group** နှင့် (တယ်လီနော) **Norway's Telenor Group** တို့ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ပို့ဆောင်ရေးနှင့် ဆက်သွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနသည် ဆက်သွယ်ရေးစီမံကိန်းမူကြမ်းကို စတင်ရေးဆွဲခဲ့သည်။ လက်ရှိနိုင်ငံတော်ပိုင် မြန်မာ့စာတိုက်နှင့် ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်း (MPT- Myanmar Posts and Telecommunication) သည် ဂျပန်နိုင်ငံ **KDDI Corporation** နှင့် **Simitomo Group** တို့နှင့် နားလည်မှုစာချုပ်၊ စာချုပ်လွှာရေးထိုးခဲ့ပြီး မြန်မာ့ဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ ပိုမိုတိုးချဲ့ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ထပ်မံ၍ နိုင်ငံခြား ကုမ္ပဏီတစ်ခုဖြစ်သည့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံမှ **Viettel** ကုမ္ပဏီနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ ဗဟိုအာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် လက်အောက်ခံဝန်ထမ်းအဖွဲ့အစည်းများ၊ ဒေသဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ ပေါင်းစပ်မှုကို ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းမှ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ပေးသကဲ့သို့ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့်အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများ နိုင်ငံအတွင်းရှိနိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ စီမံခန့်ခွဲရေး၊ ကာကွယ်ရေးနှင့်လုံခြုံရေးတိုးတက်ဖြစ်ပေါ်မှုများသည် ဆက်သွယ်ရေးပေါ်တွင် အဓိကမူတည်နေပါသည်။
- ▶ မြန်မာနိုင်ငံ ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းပိုင်းတွင် စာတိုက်များ၊ တယ်လီဖုန်းများ၊ ကြေးနန်းရုံးများ၊ တဲလ်လက်စ်၊ ဖက်စီမီလီ၊ အီးမေးလ်၊ အင်တာနက်၊ မိုက်ခရိုဝေ့ဖ်စခန်းများပါဝင်သည်။

နိဂုံး

ဤအခန်းတွင် ပထမအဆင့်ကဏ္ဍများ၊ ဒုတိယအဆင့်ကဏ္ဍများသည် မြန်မာ့စီးပွားရေးကဏ္ဍများတွင် အရေးပါသကဲ့သို့ပင် တတိယအဆင့်ကဏ္ဍများဖြစ်သော ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများလည်း မရှိမဖြစ်လိုအပ်ကြောင်း ဖော်ပြခဲ့သည်။ တတိယအဆင့်ကဏ္ဍများအနက်မှ အရေးပါဆုံးဖြစ်သော ကုန်သွယ်ရေးကဏ္ဍ၊ ငွေရေးကြေးရေးကဏ္ဍနှင့် ပို့ဆောင်ရေးကဏ္ဍတို့သည် ခေတ်သစ်စီးပွားရေးစနစ်၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် လူမှုရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် မည်ကဲ့သို့ဆောင်ရွက်ပေးနေကြောင်းကိုလည်း ဖော်ပြထားသည်။ ကုန်သွယ်မှုပုံစံအမျိုးမျိုး၊ ငွေရေးကြေးရေးဆောင်ရွက်ပေးပုံအမျိုးမျိုး၊ ပို့ဆောင်ရေးနှင့် ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းပုံစံအသီးသီးကိုလည်း လေ့လာနိုင်ရန် ရှင်းလင်းထားပါသည်။

လေ့ကျင့်ခန်းများ

- ၁။ အောက်ပါမေးခွန်းများကို မှား မှန် ရွေးပါ။
- (က) ဇောက်ချထုတ်လုပ်မှုနှင့်ဖလှယ်မှုတို့ ပေါ်ပေါက်လာခြင်းသည် လူသားတို့အတွက် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုနှင့်စားသုံးမှုတို့ကို ပိုမိုတိုးတက်လာစေသည်။
- (ခ) ကုန်သွယ်မှုလုပ်ငန်းတွင် ဝယ်ယူရေးဝန်ဆောင်မှုများနှင့် ရောင်းချရေးဝန်ဆောင်မှုများပါဝင်သည်။
- (ဂ) မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်သည် ငွေစက္ကူထုတ်ဝေခွင့်အာဏာရရှိထားသောဘဏ်ဖြစ်သည်။
- (ဃ) မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်သည် ကျပ်ငွေဖြင့် ကုန်သွယ်မှုအတွက် လိုအပ်သော ချေးငွေများကို ထုတ်ချေးပေးသည်။
- (င) မြန်မာနိုင်ငံ၏ပြည်တွင်းရေကြောင်းတွင် သဘာဝမြစ်ကြောင်းလမ်းများသာပါဝင်သည်။

- ၂။ အောက်ပါကွက်လပ်များကိုဖြည့်စွက်ပါ။
- (က) ကုန်စည်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများ ဖလှယ်မှုကြောင့် ----- ပေါ်ပေါက်လာသည်။
- (ခ) ပို့ကုန်ဦးစွာတင်ပို့ပြီး ရသည့်ငွေဖြင့် ပြန်လည်ဝယ်ယူသည့်မှုကို ----- ဘက်ညီမှုရှိရန်အတွက် ကျင့်သုံးသည်။
- (ဂ) ဗဟိုဘဏ်၏ အဓိကတာဝန်များမှာ တိုင်းပြည်၏ငွေကြေးမူဝါဒနှင့် ----- ကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရသည်။
- (ဃ) နိုင်ငံတကာဘဏ်လုပ်ငန်းဝန်ဆောင်မှုများ ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ပေးသောဘဏ်သည် -----ဖြစ်သည်။
- (င) သဘာဝမြစ်စဉ်များကိုအရှိအတိုင်း လေ့လာဗဟုသုတရယူသော အပန်းဖြေခရီးစဉ်တစ်ခုမှာ ----- ဖြစ်သည်။

၃။ အဖြေမှန်ရွေးပါ။

- (က) (က) နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး (ခ) ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်ရေး (ဂ) ပြည်တွင်းကမ်းရိုးတန်းကုန်သွယ်ရေး ဆိုသည်မှာ နိုင်ငံသားတစ်ဦးနှင့် နိုင်ငံခြားသားတစ်ဦးတို့ နယ်စပ်ဒေသတွင် တွေ့ဆုံလျက် ပစ္စည်းကိုကြည့်၍ အရောင်းအဝယ်အပေးအယူလုပ်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။
- (ခ) (က) မြန်မာ့လယ်ယာဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ် (ခ) နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းများဘဏ် (ဂ) မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ် သည် နိုင်ငံတော်အတွင်း စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ကျေးလက်ဒေသလူမှုစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေရန် လိုအပ်သောချေးငွေများ ထုတ်ပေးသည်။
- (ဂ) (က) ကုန်သွယ်ရေး (ခ) ဆက်သွယ်ရေး (ဂ) ပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းသည်နိုင်ငံ၏ အာရုံကြော နှင့် တူသည်။
- (ဃ) မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရထားလမ်း မရှိသော ပြည်နယ် ၂ ခုမှာ ချင်းပြည်နယ်နှင့် (က) မွန်ပြည်နယ် (ခ) ရခိုင်ပြည်နယ် (ဂ) ရှမ်းပြည်နယ် တို့ဖြစ်သည်။
- (င) ဗဟိုဘဏ်သည် အစိုးရဘဏ်ဖြစ်ပြီး (က) အပ်ငွေလက်ခံခြင်း (ခ) ချေးငွေထုတ်ချေးခြင်း (ဂ) ငွေစက္ကူထုတ်ဝေခြင်းအတွက် အခွင့်အာဏာရရှိထားသော တစ်ခုတည်းသောဘဏ်ဖြစ် သည်။

၄။ အောက်ပါမေးခွန်းများကိုဖြေဆိုပါ။

- (က) မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပင်လယ်ရေကြောင်းကုန်သွယ်ရေးနှင့် နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးတို့ကို ခွဲခြားဖော် ပြပါ။
- (ခ) မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်သည် အခြားနိုင်ငံများ၏ဗဟိုဘဏ်များကဲ့သို့ ဆောင်ရွက်ပုံကို သုံးသပ်တင်ပြပါ။
- (ဂ) မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းများအကြောင်းကို အကျဉ်းချုံးသုံးသပ်တင်ပြပါ။
- (ဃ) မြန်မာနိုင်ငံ၏ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသွားလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်နေမှု များကို သုံးသပ်တင်ပြပါ။
- (င) မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍများထဲမှ နှစ်သက်ရာဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍတစ်မျိုး၏ မြန်မာ့ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတွင် အရေးပါပုံကို ဆန်းစစ်အကဲဖြတ်ပါ။

ဝေါဟာရ

အခန်း(၁)

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ စီးပွားရေးအဆောက်အအုံ
ချွေတာရေး
အခြေခံကျသောလိုအပ်ချက်
အခြေခံမကျသောလိုအပ်ချက်
ထုတ်လုပ်မှုအရင်းအမြစ်များ
ဘောဂဗေဒဘာသာရပ်

အခန်း(၂)

ကုန်စည်
ဝန်ဆောင်မှု
အခမဲ့ကုန်စည်
ရှားပါးကုန်စည်
စီးပွားရေးကုန်စည်
သွင်းအားစု
ကုန်ထွက်
ကုန်ထုတ်သွင်းအားစု
မူလသွင်းအားစု
ကြားသုံးသွင်းအားစု
ကုန်ချော
ကုန်ကြမ်း
တစ်ဝက်တစ်ပျက်ပြီးကုန်ချော
နောက်ဆုံးသုံးကုန်စည်
ကြားသုံးကုန်စည်
စားသုံးကုန်စည်
ထုတ်လုပ်သူသုံးကုန်စည်
ကြာရှည်သုံးကုန်စည်
တစ်ခါသုံးကုန်စည်
ပျက်စီးလွယ်သောကုန်စည်
မပျက်စီးလွယ်သောကုန်စည်
ကုန်လက်ကျန်
ကုန်စီးဆင်းမှု

အခန်း(၃)

စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ချက်များ
ထုတ်လုပ်ခြင်း
အလုပ်ခွဲခြားလုပ်ကိုင်ခြင်း
ဖြန့်ဖြူးခြင်း
အင်အားစုအခဝင်ငွေ
လဲလှယ်ခြင်း
တိုက်ရိုက်ဖလှယ်သည့်စနစ်
ရောင်းကုန်များ
ဈေးနှုန်းများ
နှိုင်းယှဉ်ဈေးနှုန်း
ငွေကြေးဈေးနှုန်း
အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကုန်သွယ်ရေး
စားသုံးခြင်း
တစ်ဦးချင်း သို့မဟုတ်
အိမ်ထောင်စုအလိုက်စားသုံးခြင်း
စုပေါင်းစားသုံးခြင်း
စုဆောင်းခြင်း
ရင်းနှီးမြုပ်နှံခြင်း
စီးပွားရေးအဆောက်အအုံပုံသဏ္ဍာန်
စီးပွားရေးစနစ်
စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်း
နိုင်ငံစုံစီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ

အခန်း(၄)

မွေးနှုန်းကြမ်း
သေနှုန်းကြမ်း
အသားတင်ရွှေ့ပြောင်းမှုနှုန်း
အသက်နှင့်ကျားမအလိုက်လူဦးရေပုံနှံ့မှု
အလုပ်လုပ်နိုင်သည့်အသက်အုပ်စု
ဒေသအလိုက်လူဦးရေပုံနှံ့မှု
မြို့ပြတိုးတက်မှုနှုန်း

လုပ်သားအင်အား
 အလုပ်အကိုင်အလိုက်လုပ်သားအင်အားပျံ့နှံ့မှု
 လုပ်သားအင်အားပါဝင်မှုအချိုးကြမ်း
 လူဦးရေသိပ်သည်းမှု
 အနေတော်လူဦးရေ
 လူဦးရေများလွန်းခြင်း
 လူဦးရေနည်းလွန်းခြင်း

အခန်း(၅)

စီးပွားရေးအဆောက်အအုံ
 စီးပွားရေးကဏ္ဍ
 တိုင်းပြည်ဝင်ငွေ
 စုစုပေါင်းပြည်တွင်းထုတ်ကုန်တန်ဖိုး
 တိုင်းပြည်ထုတ်ကုန်
 စုစုပေါင်းကုန်ထွက်တန်ဖိုး
 အမည်ခံဝင်ငွေ
 ငွေကြေးဝင်ငွေ
 ပုံသေဈေးနှုန်းအရ တိုင်းပြည်ဝင်ငွေ
 အမှန်တိုင်းပြည်ဝင်ငွေ
 တစ်ဦးကျထုတ်ကုန်
 အရင်းတည်ဆောက်မှုနှုန်း
 ကုန်သွယ်မှုလက်ကျန်ရှင်းတမ်း

အခန်း(၉)

ဆင့်တက်ပြုပြင်သောလုပ်ငန်း
 ကုန်ချောထုတ်လုပ်ငန်း
 အိမ်တွင်းစက်မှုလုပ်ငန်း
 အသေးစားစက်မှုလုပ်ငန်း
 အကြီးစားစက်မှုလုပ်ငန်း
 အပေါ့စားစက်မှုလုပ်ငန်း
 အလေးစားစက်မှုလုပ်ငန်း

အခန်း(၁၀)

နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး
 သဘာဝအခြေခံခရီးသွားလုပ်ငန်း